

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200819

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP—23—4-4-69—5,000.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. K 81.6

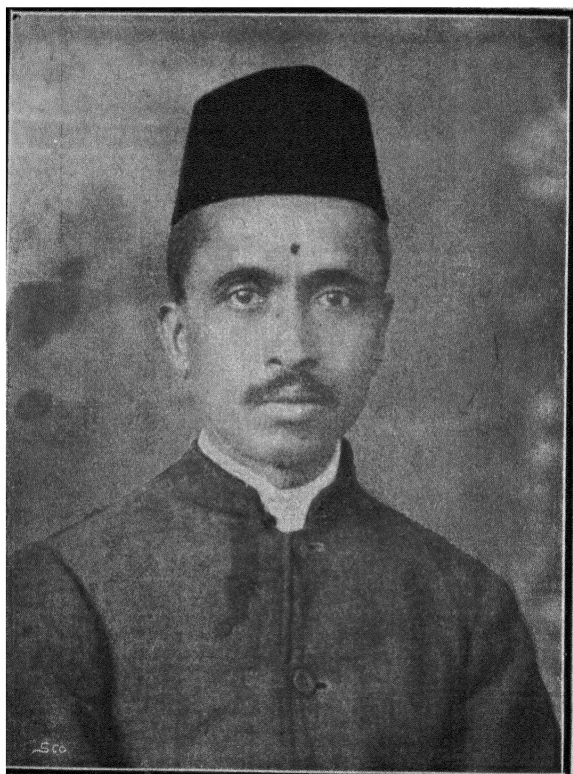
Accession No. K 2204

R 892

Author రామచంద్రరాయ, పం.ల.

Title ఇత్రస్మి. 1950 .

This book should be returned on or before the date
last marked below.

ಚಿತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ

ಶ್ರೀ ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರ
ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ

ಸಂಪಾದಕರು:

ಶ್ರೀ ದೇಸಾಯಿ ಪಾಂಡುರಂಗರಾಯ ಎಂ. ಎ.

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಮಿಂಚಿದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಕನ್ನಡ ಅರಸರು,
ಗ್ರಂಥಗಳ ಕರ್ತರು.

ಚಾ. ವಿ. ಪ. ೮೬೫

ಕ್ರಿ. ಪ. ೧೯೪೦

ಪ್ರಥಮಾವೃತ್ತಿ
ವಿಕ್ರಮ ಸಂವತ್ಸರ, ಮಾರ್ಗಶಿರ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿ

ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
ಶ್ರೀ ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರವು

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಉಡುಪಿ ಭೀಮರಾವ ಬೀಡಿ, ಮಂಗಳವಾರಪೇಟೆ; ಧಾರವಾಡ
ಮುದ್ರಕರು : ನಾ. ಅ. ಹೊಸಕೇರಿ, ವಿಜಯ ಮುದ್ರಾಲಯ; ಧಾರವಾಡ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುಹುಳಗಳು ಜೇನು ಮಾಡುವು, ಜೇನು ಹುಳಗಳು ಮಿಂಚು ನೀಡುವು. ಕವಿಗಳ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಾದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಯ್ಯಾದ ವಾಗರ್ಥದ ಹೊರಗೊಳಗಣ ನುಡಿತದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚೂ ಇದೆ, ಬಗೆತ ದಲ್ಲಿ ಜೇನೂ ಇದೆ. ಆ ನವಾಯಿಯನ್ನು ಕಾಂಬಾತನಿಗೆ ಕವಿತಾದೃಷ್ಟಿ ಬೇಕು. ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಕಾಲಿನಿಂದ ಹಕ್ಕಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಲಾರದಂತೆ, ಕವಿಯ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಅವನ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಣ ಲಾಗದು. ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯನೇನು ಸ್ವಭಾವತಃ ಕವಿಯೂ ಅಲ್ಲವೆ? ಸುಖ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಎದೆಯುಕ್ಕಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮರೆವೆಂದು ಯಾರು ತಾನೆ ಕವಿಯಲ್ಲ? ಆ ಮರವೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹಾಡುಗಳು ಆತನ ಹೃದಯದಿಂದ ಹುಯ್ದು ಹೋಗಿಲ್ಲ? ಭೇದವಿಷ್ಟೇ, ನೈತ್ರಿಕವೂ ನೈಮಿತ್ತಿಕವೂ ಎಂದು, ಹೊಳೆಯ ಹರಿತಕ್ಕೂ ಮಳೆಯ ಸುರಿತಕ್ಕೂ ಇರುವಂತೆ. ಹೃದಯವು ನೈತ್ರಿಕವಾಗಿ ಹರಿದರೆ ಕವಿ, ನೈಮಿತ್ತಿಕವಾಗಿ ಸುರಿದರೆ ಭವಿ. ಹೆತ್ತಿಲ್ಲ ದವರು ಹೆರಿಗೆಯ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅರಿಯರಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿತನದ ಹಾಲೂ ಇರುವಂತೆ, ಕವನಿಸಿಲ್ಲದವರು ಕವನದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅರಿಯರಾದರೂ ಅವರ ಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕವಿತಾದೃಷ್ಟಿಯೂ ಇದೆ. ಅಂಜನವನ್ನು ತೊಡೆದ ಕಣ್ಣೇ ಕಣ್ಣಿನ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಯಾವ ಕಗ್ಗತ್ತಲಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ನಿಬ್ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ, ಸ್ನಿಗ್ಧವಾದ ಕವಿತಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡಲ್ಲದೆ ಕವಿಗಳ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಹೊಳೆಯದು, ಅವರ ಮನಗಾರಿಕೆಯ ಕೌಶಲವೂ ತಿಳಿಯದು. ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ಅನ್ಯಥಾ ಓದಿದ ಕಾವ್ಯವು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಸೋವ ಗಿರುಗಟಿ ಯಂತೆ ಶಬ್ದಸ್ತೋನುವಷ್ಟೇ.

ಶ್ರೀ ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ನಿನ್ನೆಮೊನ್ನೆಯ ಕವಿಯಲ್ಲ, ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕವನಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಕವಿ

ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುರೋದ್ಧರಣೆಲ್ಲವೂ. ಅವರ ಕವಿತೆಗಳು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅವನ್ನು ಓದದ ಕನ್ನಡಿಗರಿಲ್ಲ, ಮೆಚ್ಚದ ಓದುಗರಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರ ಕವಿತೆಗಳಿಗೂ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆವುದೆಂದರೆ ಹಗಲಿನ ಮುಂದೆ ಬತ್ತಿ ಹಿಡಿದಂತೆ. ಆದರೂ ರಥಸಪ್ತಮಿಯ ಮುಂಬಗಲಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿದ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತೇಲಬಿಡರೇ ? ಅದು ಇಂದಿನ ಆಚಾರ, ಇದು ಇಂದಿನ ಆಚಾರ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಲಿಯವರೆಂದರೆ ಕವಲುದಾರಿಗಳ ಕೆಯ್ಯಂಬದಂತೆ; ಅವರ ಲೇಖನಿ ಹಳದಾರಿಗೂ ಚಾಚಿದೆ, ಹೊಸದಾರಿಗೂ ಚಾಚಿದೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯದೇವಿ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬಳೇ ಆದರೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಹಳಬಳು. ಅವಳಿಗೆ ಹಳೆಯ ಭಂದಸ್ಸುಗಳ ಉಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚು, ಪ್ರಾಸದ ತೊಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೆಚ್ಚು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರ ವಾರ್ಧಕ ಪಟ್ಟದಿಗಳನ್ನೇ ಕಂಡ ನಾನು ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ವೀಣೆಯ ಹುಚ್ಚು ಶ್ರೀ ಸಾಲಿಯವರಿಗೆ ವಾರ್ಧಕದ ಹುಚ್ಚು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಸರ್ವಥಾ ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದಲ್ಲ; ಯಾವೊಂದೇ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಠಯೋಗಿಯಂತೆ ಅದೊಂದೇ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕವನಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರಿಗೆ ಆ ಪಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಟ್ಟಿರಕವನ್ನು ಕಂಡು ನನಗಾದ ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ. ವಾರ್ಧಕವೇನೂ ಎಡತರದ ಭಂದಸ್ಸಲ್ಲ. ಅದರ ಹೆಸರು ಮುಪ್ಪಾದರೂ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಜಾತ್ಯಶ್ವದಂತಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಧಾರೆಯ ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿದವರು ಹಲವರಾದರೂ ಅದನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಗತಿಗಳಿಂದ ನಡೆಸಿದ ಅಶ್ವವಾರರು ಕೆಲವರೇ. ಆ ರಾಹುತರ ವೈಹಾಳಿಯ ಚಾತುರ್ಯವು ಸಾಲಿಯವರ ವಾರ್ಧಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ; ಅಂಥವನ್ನೂ ಹೀಗೆಳೆವೆನೆ ?

ಈ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲಿನ ತೆರೆಯ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಾನು-ನಾನು ಎಂದರೂ ಕವಿ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿನ ಕನ್ನಡಿಗ

ಮೂರು

ರೊಂದಿಗೆ ತಾಯ ಮಡಲಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ; ಆ ಮೇಳವದಲ್ಲಿ ನಲಿಯು ತ್ತಾನೆ, ತನ್ನ ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂರೆಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತೃಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮುಂಚೆ ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಎಂದೂ ಈಗ ಹಂಬಲು ಎಂದೂ ಹೆಸರಿಸಿರುವ ಆ ಉತ್ತಮವೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತವೂ ಆದ ಕವಿತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ತುಳುನಾಡಿನ ಸಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಾಲಿಯವರ ಹೆಸರನ್ನು ಬಲ್ಲರು. ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟು ನಾಡಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಇವರು ಹೊಗಳಿರುವುದು ಸಹಜವೇ, ಆ ಕವಿತೆ ಗಳೂ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತವೆ. ಆ ಮುಂದೆಯೇ ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕರ್ಣಾಟಕವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನಿ ಕ್ಕದೆ, ಕರ್ಣಾಟಕವೇ ಎಲ್ಲವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೆಂಬ ಆ ನೂತನ ಭ್ರಮೆಗೂ ಈಡಾ ಗದೆ, ಕನ್ನಡಿಗರು ಭಾರತಪುತ್ರರೆಂದು ಇವರು ಎಚ್ಚರಿಸಿರುವ ಕವಿತೆಗಳು ಸಂಗತವೂ ಆಗಿವೆ, ಸುಂದರವೂ ಆಗಿವೆ.

ಆ ಮೇಲಣ ನಿಸರ್ಗದ ನೆರೆಯಲ್ಲಿಯ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ತನ್ನ ಒಡ ನಾಟದಲ್ಲೇ ತಾನಿರುತ್ತಾನೆ; ಆ ಒಂಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಒಳಮೊಗವಾಗು ತ್ತಾನೆ; ಬಾಹ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಭಾವದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ; ಹಾಗೆ ನೂತನ ಸ್ವರ್ಗವಾದ ಆ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಸಾ ಒಗ್ಗೂಡುತ್ತಾನೆ; ಆ ಭಾವಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಯೋಗಿಯಂತೆ ಆನಂದವೇ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ—

ಮನದೊಳೊದವಿದುದು ಮೃದುಮಧುರಭಾವನೆಯೆನ್ನ
ಮನಮೆ ಈ ಬಾಹ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರೂಪೋ? ಸೃಷ್ಟಿಯೇ
ಮನದ ರೂಪೋ? ಮನದೊಳಿರ್ಪುದಂ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ ಕಂಡಪೆಂ

ಚಿತ್ರ ಮೆನಿತೋ !

ಮನಮಳಿದುದೋ ಸೃಷ್ಟಿಯಳಿದುದೋ ಮೇಣ್ ತಿಳಿಯೆ
ನೆನಗೀಗಳೆತ್ತಲುಂ ತೋರ್ಪುದೊಂದೇ ಒಂದು !
ಮನಮಿಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲಾ ನಂದಮಾನಂದಮಾನಂದಮೊಂದೆ ಒಂದು !

ಈ ತೆರೆಯ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಆನಂದದ ಲೋಲಾಟವಿದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಂಬ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮನವಾರೆ ತೊಳಲು

ನಾಲ್ಕು

ತ್ತಾನೆ, ತನ್ನ ಮನೋಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಲೆಂದೋ ? ಅಲ್ಲಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಸದಾಸಂಚಾರಿಯಾದ ಕವಿಗೆ—

The poet is a nomad evermore,

ಎಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಮನೆ? ಪ್ರಾಯಶಃ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಾಣಲಿ? ಯಾವಾವ ಸೊಬಗಿನಲ್ಲಿ ತಂಗಲಿ ? ಎಂದೇ ಚೆಲುವನ್ನು ಕಂಡಲ್ಲಿ ತಂಗಿರುತ್ತಾನೆ, ತಂಗಿರುವಲ್ಲಿ ನುಡಿಗಳ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವೇ ಈ ತೆರೆಯಲ್ಲಿಯ ಕವಿತೆಗಳು. ಈ ಸೋಸಾಟದಲ್ಲಿ ಸಾವು ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೆಂದೂ

ಅರಿವು ಕಿಡುವುದು ಮೊದಲು,

ಮರಣವಪ್ಪುದು ಬಳಿಕ !

ಎಂದೂ ಕವಿ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಸುವರ್ಣದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿತ್ರವಷ್ಟೇ ಎನಿಸುವ ನಮ್ಮ ಮುದ್ದಣನೇ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸುಗ್ಗಿಸಿದ ಕಳರುತಿಯ ಕೋಗಿಲೆ ಎಂಬ ಆ ಎರಡಿಲ್ಲದ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಅರುಹುತ್ತಾನೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ತೆರೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಭಿಸಾರವು ಶ್ರೀ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರ ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಬಂಗಾಳಿ ಕವಿತೆಯ ಅನುವಾದ. ಆ ವಂಗ ಮೂಲವು ವಿಷಮ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹಾವಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ನೀಳವಾಗಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಲಿಯವರೇಕೋ ಅದನ್ನೊಲ್ಲದೆ ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಕೆಯ್ಯಾರಿಸದೆ, ಆ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಹ್ರಸ್ವ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಇವರ ಅನುವಾದವನ್ನು ಓದುವಲ್ಲಿ ರುಚಿಗೇನೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಬಾಯಿಗೆತ್ತಿ ಕುಡಿದ ಎಳನೀರನ್ನು ಬಗಸೆಯಿಂದ ಸೇದುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಯ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ತಿಲಾಂಜಲಿ ಎಂಬ ಅಶ್ರುಗೀತವಿದೆ. ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದೇ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿನ ಕಂಬನಿಯ ಹಾಡೇನೋ. ಈ ಕವಿತೆಯ ಹ್ರಸ್ವ ಪದ್ಯಗಳಾದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿವೆ; ತುಂಬಿದ ರೆಪ್ಪೆಯಿಂದ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುವ ಕಂಬನಿಗಳಂತಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಯ್ವಿಡಿದು ತಂದು ಮನೆಮಾಡಿದ ಇನಿಯಳನ್ನು ಕಳಕೊಂಡ ಇನಿಯನ

ಶೋಕವನ್ನು ತನಗಿದ್ದ ಯಾವ ಅದೊಬ್ಬನೆ ಮಗನ ಮೊಗನೋಡಿ ತಡ ಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತೋ ಆ ಮಗನನ್ನೂ ಕಳಕೊಂಡು 'ಅಳಲೆ ತಾನಾಗಿರುವ' ತಂದೆಯ ಅಂತಃಕರಣದ ನಕ್ಷತ್ರಹೀನವಾದ ನಿಶೀಥವೂ ಇದೆ, ಅದರ ಬೇಗೆಯ ಬೇಗುದಿಯೂ ಇದೆ. ಇಂಥಾ ನಿಶೀಥದಿಂದ ಯಾರು ನೊಂದಿಲ್ಲ? ಇಂಥಾ ಬೇಗುದಿಯಿಂದ ಯಾರು ಬಂದಿಲ್ಲ? ಎನ್ನು ಬಹುದಾದರೂ, ತ್ಯಾಗದಿಂದೆನ್ನಿ—

ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟುವ ಶಿಲ್ಪಿ
ಕೊಡತಿಯೊಳು ಬಿಟ್ಟ ಕ
ಲ್ಲೊಡೆವುದನು ಕಂಡವನು
ಕಿಡುಕನೆಂದೆನಲಹುದೆ?

ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆನ್ನಿ—

ಕರುಣಾಳು! ಕೈ ನೀಡು! ನೀನಲ್ಲದಿನ್ನಾರ
ನೆರವೆನಗೆ? ವಿಶ್ವಪತಿ, ನೀಂ ತಂದೆ, ನೀಂ ಮಗಂ
ನೀನೆನ್ನ ಸಕಲ ಬಂಧು!

ನಡೆವುದೈ ನೀನೆನ್ನ ಜತೆಯೊಳೆಡೆವಿಡದೆ ಕೆ
ಯ್ವಿಡಿಬಿನ್ನ ಮಗನವೋಲೀ ಕವಿದ ಕಲ್ತಲೆಯ
ನಡುವೆ ನೀಂ ಬೆಳಕಾಗಿ!

ಹರಿ, ನೀನೆ ಮಗನಾಗಿ

ಕರುಣೆಪುದು! ಕರುಣೆಪುದು!

ಆ ನಿಶೀಥದಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಂಪನ್ನೂ ಆ ಬೇಗುದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಂಪನ್ನೂ ಕಾಂಬಾತನು ಕವಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಈ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕವಿತೆ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟನೆ ಏಕರಸವಾಗುತ್ತದೆ, ಮಿಟ್ಟನೆ ಏಕ ತಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೆ ಆತನಿಗೆ ಮೆರತದ ಮರುಳೂ ಇದೆ, ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಹುಚ್ಚೂ ಇದೆ. ಕವಿಯಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇದೇನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಾಯಶಃ ಹೆಚ್ಚಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಆತನು ಕಾವ್ಯಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಉದ್ಘ ಉದ್ಘಕ್ಕೆ ನೆಲಸುತ್ತಿರುವಂತೆ,

ಅರು

There is a delight in singing, tho' none bear
Beside the singer:

ಎಂಬ ಅದುವರೆಗೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಆತನು ಅರಿತಿಲ್ಲದ ಸತ್ಯವು ಆತನಿಗೆ ಹೊಳೆಯದಿರದು. ಅಂಥವನು ಓದುಗರನ್ನು ಬೇಡಿ ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡನು, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡನು. ನಿರಾಶೆಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ, ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ; ಆತ್ಮಾರ್ಪಣದಿಂದ ತನಗುಂಟಾದ ಸಂತುಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಆತ್ಮಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ತನಗುಂಟಾಗುವ ಆನಂದದಿಂದ. ಆತನು ರಚಿಸುವ ಕವಿತೆಗಳು, ಕುಡಿಯುವವರು ಕುಡಿಯಲಿ ಕುಡಿಯದವರು ನಡೆಯಲಿ ಆ ಗೊಡವೆ ತನಗಿಲ್ಲದ ಊಟಿಯ ನೀರಿನಂತೆ ಹರಿವವೇ ಹೊರತು ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯ ನೀರಿನಂತೆ ಹೋಗಬರುವವರಿಗೆ ಕಾದು ನಿಲ್ಲವು. ಆದರೆ ಊಟಿಗಳೆಷ್ಟು? ಅರವಟ್ಟಿಗಳೆಷ್ಟು?

ನನಗೆ ಸಾಲಿಯವರ ಪರಿಚಯ ಬಹಳ ಕಡಮೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಅವರನ್ನು ನಾನು ಕಂಡುದು ಮೂರೇ ಬಾರಿ. ಮೊತ್ತಮೊದಲಲ್ಲಿ ೧೯೨೯ನೆಯ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಆಗ್ಗೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಒಂದೆರಡಾದರೂ ಮಾತುಗಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ಆಗಿವೆಯೋ ನನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯ ಸಲ ೧೯೩೦ನೆಯ ಸಪ್ತಂಬರದ ಆ ಮೂರುಸಂಜೆಯ ಜಡಿಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾಧನಕೇರಿಯಿಂದ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ. ಆಗ್ಗೆ ಎದುರಿಸಿ ಗೊಂಡ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದೆರಡೇನೋ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದೇವೆ. ಮೂರನೆಯ ಸಾರಿ ಇದೇ (೧೯೪೦) ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಣಹೋದಲ್ಲಿ. ಆಗ್ಗೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಒಂದೆರಡು ತಾಸು ಮಾತುಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಆ ಕೆಲವೇ ಗಳಿಗೆ ಗಳಲ್ಲಾದರೂ ನನಗಾದರೂ ಇತರ ತ್ವಕಾರಗಳು ಸಮನಿಸಿರುವವರಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ತ್ವಕಾರವಾದ ಮನುಷ್ಯತ್ವವು ಬಹುಳವಾಗಿ ಲೋಪಿಸುತ್ತದಾದರೆ. ಸಾಲಿಯವರಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ, ಕವಿತ್ವವು ಸಂಗಡಿಸಿರುವಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯತ್ವವು ಮತ್ತೂ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ತೋಚಿತು. ನನ್ನ ಮನಗನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಅವರ ಭಾಯಾಚಿತ್ರವು ಶೆಲ್ಲಿಯ (Shelley) ಭಾವಲಕ್ಷೀಸ್ತವದ

ಏಳು

(Hymn to Intellectual Beauty) ಈ ಕೊನೆಯ ಬಂತಿಗಳನ್ನು
ಪದೇ ಪದೇ ನೆನವರಿಸುತ್ತದೆ—

One who worships thee,
And every form containing thee,
Whom, Spirit Fair, thy spells did bind
To fear himself, and love all human kind.

ಮಂಜೇಶ್ವರ
ವಿಕ್ರಮ ಸಂ. ಮಾರ್ಗಶಿರ ಶು. ೨ }
೧ ದಶಂಬರ ೧೯೪೦

ಗೋವಿಂದ ಪೈ

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

- ೧ ಮಾಟದ ಮಣೆ
- ೨ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ
- ೩ ಶ್ರೀ ಸಾಲಿಯವರ ಕವನಗಳು
- ೪ ಸಂಕಲನದ ಅಗತ್ಯ
- ೫ ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯ
- ೬ ಕವಿಯೂ ಕಾವ್ಯವೂ
- ೭ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ
- ೮ ಕಾವ್ಯಸ್ವರೂಪ
- ೯ ಪ್ರಕೃತಿ ಗೀತಗಳು (ನಿಸರ್ಗದ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ)
- ೧೦ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕವನಗಳು (ತಾಯಿ ಮಡಲಲ್ಲಿ)
- ೧೧ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕವನಗಳು (ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ)
- ೧೨ ಅಭಿಸಾರ
- ೧೩ ತಿಲಾಂಜಲಿ
- ೧೪ ಜೀವನ-ಕಾವ್ಯ

ಪ ರಿ ಚ ಯ

"In art there is not only the idea of beauty, but also of truth; both are inseparably mixed together. If art tries to give expression only to the idea of beauty it cannot stand the test of ages. It must stand with truth. Truth and beauty cannot be separated, both are woven together to produce art."

— Prof. Phanindra Bose

೧ ಮಾಟದ ಮಣೆ

ಪಾಂಡ್ಯ ಅರಸರ ನಾಮಾಂಕಿತ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮದುರೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸತಿಯ ಸಕಲಾವಯವಗಳೇ ಮೂರ್ತೀ ಭವಿಸಿ ಮನುಜರೂಪ ಧರಿಸಿ ದಂತಿರುವ ನಾಲ್ವತೊಂಬತ್ತು ಮಹಾಕವಿಗಳದೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಸಮಿತಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು ಇವರ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದವನಾದ ಶಿವನು ಎರಡು ಗೇಣು ಚದುರಿನ ಒಂದು ಮಾಟದ ಮಣೆಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಪಾತ್ರತೆಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಅರ್ಹವಾದ ಒಡನೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮಣೆಯಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವಂತಹದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಸಮಿತಿಯ ನಾಲ್ವತೊಂಬತ್ತು ಕವಿಸದಸ್ಯರು ನವ ನವ ಕವಿಗಳ ನೂತನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಕೀಳು, ಇದು ಮೇಲು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಘದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾವೊಂದು ನವ್ಯ ಕೃತಿಯೂ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಂತು ಇರುತಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆ ಸಂಭವಿಸಿತು. ನೇಕಾರ ಜಾತಿಯ ವಳ್ಳುವರ್ ಎಂಬ ಲೋಕಾನುಭವಿ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತನ ಕವಿ-

ಯೊಬ್ಬನು ರಚಿಸಿದ ಕುರಳು ಎಂಬ ಕಾವ್ಯವು ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘದ ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು. ಸಂಘದ ಆ ನಾಲ್ವತೊಂಬತ್ತು ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಈ ನವೀನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದನು; ಹೀನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದನು; ಸಂಘದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಅನರ್ಹವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು.

ಹೀಗಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಕೃತಿಯ ಪುರಸ್ಕಾರಿಗಳು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸಂಘದ ಈ ನಿರ್ಣಯವು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಆ ಸತ್-ಕೃತಿ-ರತ್ನವನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವಂತಹದು ಆಗಿದೆ ಎಂದೂ, ಅದುದರಿಂದ ಆ ಮಾಟದ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅವರು ಹಠ ಹಿಡಿದರು. ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸ್ವೀಕೃತವಾಯಿತು. ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಕುರಳು ಗ್ರಂಥದ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯಿತು. ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದರು. ಅದರ ಪರೀಕ್ಷಕರು ಎಂದಿನಂತೆ ಆ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು. ಆದರೆ ಅದೇನಚ್ಚರಿಯೋ! ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿದ ಎಡೆಯನ್ನು ಉಳಿದು ಆ ಮಣೆಯ ಮಿಕ್ಕ ಭಾಗವೆಲ್ಲವು ತಲೆಕೆಳಗಾಯಿತು. ಆ ನಾಲ್ವತೊಂಬತ್ತು ಪರೀಕ್ಷಕ ಮಹಾಶಯರು ಮಣೆಯಿಂದ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಾಡಿದರು.

ಆನಂತರ ಆ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದುವು. ತಾವು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ತೀರ್ಮಾನವು ತಪ್ಪಿನದೆಂದು ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಯೆಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನೂ ಒಂದೊಂದು ಹಾಡುಕಟ್ಟಿ ಹೊಗಳಿದನು.

‘ಶಂಕಂ ಯುಗದ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಈ ಕತೆ ಬಹಳ ಹಳದಾಗಿದ್ದರೂ ಎಂದಿಗೂ ಹೊಸತಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಚಿರಂತನವಾದ ಒಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾವನಾಗಮ್ಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಸಮೀಕ್ಷೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮ

ಸಾಮಯಿಕವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ (estimate of contemporary literature) ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಎಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಯಾದರೂ ವಿಕಾರವಶನಾದ ಮಾನವನ ಮತಿ ಮಲರಹಿತವಾಗಲಿಯದು. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಿಹಿಯಾದುದು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕಹಿಯೆನಿಸಬಹುದು. ಇಂದು ವಿರಸವಾದುದು ನಾಳೆ ಸರಸವಾಗಬಹುದು.

ಇಂತಹ ಅನುಭವಗಳು ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದುದುಂಟು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಅನುಭವವು ಅತ್ಯಂತ ಲಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಸಾಹಿತ್ಯಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆನಿಸಿದ ಶೆಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ನಾಟ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಯೂ ಕಾವ್ಯಪ್ರೌಢಿಮೆಯೂ ಇದೀಗ ಸಕಲವಿಮುಢಮಾನ್ಯ ವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಆತನ ಸಮಕಾಲಿಕರನೇಕರು ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ದೂಷಿಸಿದರು. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಫ್ರೆಂಚ ಸಾಹಿತಿ ವಾಲ್ಟೇರನು ಆತನ ವಿಷಾದಾಂತ ನಾಟಕಗಳೆಂಬುವು ಅಸಹ್ಯವಾದ ವೈಶಾಚಿಕ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳೆಂದೂ, ಕಾವ್ಯವೆಂಬುದು ಅನಾಗರಿಕನ ನಿರರ್ಗಳ ಪ್ರಳಾಪವೆಂದೂ ಉಸುರಿದನು.

" Voltaire calls Shakespeare a writer of monstrous farces called tragedies. His poetry is the fruit of imagination of an intoxicated savage "

ಆದುದರಿಂದ ಸಹೃದಯತೆಗೆ ಸಂಚಕಾರ ಕೊಟ್ಟ ತರಲ ಮೇಧಾವಿತೆ ಯಾಗಲಿ, ತೂಕವಿಲ್ಲದ ಕೇವಲ ತಾರ್ಕಿಕತೆಯಾಗಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸಮರ್ಪಕ ಮಾನದಂಡವಾಗಲಾರವು ಎಂದು ವಿಚಾರಿಗಳು ಭಾವಿಸುವರು. ಈ ವಿಧವಾದ ಭಾವವನ್ನೇ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಕವಿಯೊಬ್ಬನು ಇಂತು ಸೂಚಿಸಿದಾನೆ.

ಹಿಸುಕದಿರು ವನಸುಮವ; ಕವಿಯ ಹೃದ್ವನಸುಮವ;
ಹಿಸುಕಿ ಪಾಳ್ಗೆಯ್ಯದಿರು ಸುಮದ ಸುರಭಿಯ, ಚೆಲುವ.

.....

ಆ ಸುಮನ ಕೀಳ್ವ ದಳಗಳ ಹಿಸುಕೆ, ಆ ನೋಟ
 ಚಲುವಹುದೆ ?... ..
 ಏನೆಂಬೆ ? ನನ್ನಿಯರಸುವೆನೆಂದೊ ? ಆ ಕೇಳಿ
 ಬರಿಪುರ್ಜು ! ಸೊಬಗೆ ನನ್ನಿಯದಲ್ಲೆ ? ಸೊಬಗ ಕೊಲೆ-
 ಯಿಂ ನನ್ನಿಯರಿವಹುದೆ ? ಬರಿ ಭ್ರಾಂತಿಯದು ಗೆಳೆಯ !
 ಆ ಉಕ್ತಿ-
 ಯನ್ನಳಿದು, ಕವಿಹೃದಯಮಂ ಪೊಕ್ಕು, ಅವನ ಕಲೆ-
 ಯಾನಂದಮನೊಡನೆ ಸವಿಯಲೀ ಧಾರುಣಿಯ
 ಜನರೆಲ್ಲ ಸಾರ್ಥಕವು; ಕವಿಕರ್ಮಕದೆ ಮುಕ್ತಿ !

—ಟಿ. ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ

೨ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಯುಗ ಯುಗಗಳು ಕಳೆದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೀಗ ನವ-
 ಯುಗವು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. (ಈ ನವಯುಗವೇ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ
 ಯುಗವೆನಿಸುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು.) ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕ
 ದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಧವಿಧದ ರಚನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲಿವೆ.
 ಪಾತ್ರತೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ
 ನಿರ್ಮಿತಿ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ. ಅಭಿರುಚಿಯ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪುರಸ್ಕಾರ
 ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತಲಿವೆ. ಹಳದನ್ನೇ ಹೊಗಳುವವರದು
 ಒಂದು ತಂಡವಾದರೆ, ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರದು
 ಇನ್ನೊಂದು ತಂಡ. ಗದ್ಯದ ಭಕ್ತರು ಒಂದು ಕಡೆ; ಪದ್ಯಪ್ರಿಯರು
 ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಕಥೆ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವವರು ಕೆಲರು;
 ಈ ಕಾಗೆ ಗುಬ್ಬಿಯ ರಗಳೆಗಳಿಂದ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾವುದು, ಎಂದು ಪ್ರೌಢ
 ಸಾಹಿತ್ಯಬೇಡುವವರು ಅನ್ಯರು. ವ್ಯಾಕರಣಭಂಡಸ್ಸುಗಳ ಬಂಧನದಿಂದ
 ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗದೆ ಉದ್ಧಾರವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಒಂದು ಗುಂಪು ನಾವಿಸಿದರೆ,
 ನುಡಿಯ ಜೀವಾಳವನ್ನು ಹಿಚುಕಿ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹಾಳು
 ಮಾಡುವುದು ಸುಧಾರಣೆಯೆ ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸು
 ವುದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೂ ದುರ್ಭಿಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ

ಕವಿಗಳು, ಕತೆಗಾರರು, ಲೇಖಕರು ಮಿನುಗುತಿರುವರು, ಮಿಂಚುತಿರುವರು. ಇಂತು ಸಂಕುಲವಾದ ಈ ಸಂಕ್ರಮಣಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾವೊಂದು ಕವಿಯ, ಯಾವೊಂದು ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಬೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ರಾಧಾಂತಿಸುವುದು ಕಠಿನಕಾರ್ಯ.

೩ ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿಯವರ ಕವನಗಳು

ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಈಗ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ; ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕವನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕವಿತೆಗಳು ಅನೇಕ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯೆಂದು ಅವರು ಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆ ಕವಿಯೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಏನು ಕವಿತೆ; ಒರಟು ಭಾಷೆ, ಬಿರುಸು ರಚನೆ; ಎಂದು ಮೂಗು ಮುರಿಯುವವರ ಒಂದು ವರ್ಗವೂ ಇದೆ. ಯಾವನೊಬ್ಬ ಕವಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವದೊಂದು ವಿಧವಾದ ಮತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಆತನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುವುದು ಉಚಿತ. ಆತನು ರಚಿಸಿದ ಕೆಲವಾರು ಕವನಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಹಲವಾರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಅಲ್ಲೊಂದು, ಇಲ್ಲೊಂದು, ತುಣುಕು ಮಿಣುಕಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡು ಯಾವೊಂದು ಬಗೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯ-ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮಾತಿನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಒಂದು ಕವಿಯ ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪರಿಚಯ; ಎರಡು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಶೀಲನೆ.

೪ ಸಂಕಲನದ ಅಗತ್ಯ

ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿಯವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಬಯಸುವವರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇದೀಗ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಆತಂಕಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವುವು. ಇನ್ನೂ ಅಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ

ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತವೆಂಬ ಸುದೀರ್ಘ ಕಥಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಲಿದು ಅವರ ಮಿಕ್ಕ ರಚನೆಯೆಲ್ಲವು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಸ್ಫುಟ-ಕವನ-ಗೀತಗಳ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಆಚೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಯುತರು ಬರೆದ ಕವಿತೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಈಗ ನಾಮಶೇಷವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನಾಭಿರುಚಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲೇಕಸುವ ಹಲವರು ಅವರ ಕವನಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೊಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಲಿದ್ದರು. ಈಗಣ ತಲೆಮಾರಿನ ಅನೇಕ ತರುಣರು ಶ್ರೀಯುತರು ಕವಿ ಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಲ್ಲರು. ಹಲವರು ಈಚೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಅವರ ಕವನಗಳನ್ನು ಓದಿರುವರು, ಕೇಳಿರುವರು. ಆದರೆ ಅದರ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ಯುವಕರು ಅರಿವಿನ ಬೆಳಕು ಕಾಣದ ಮುನ್ನವಾಗಲಿ, ಅಷ್ಟೇಕೆ ಆರೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯಾಗಲಿ, ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಶ್ರೀಯುತರ ಕವಿತೆಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಸಮಗ್ರತೆಯಿಂದ ಅರಿಯುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿಯವರೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರೀಯುತರು ಕೀರ್ತಿವಿಮುಖರಾದುದ ರಿಂದ ತಮ್ಮ ಕವನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಬರೆದು ಸೇರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. * ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೀಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಹಲವು ಸಲ, “ಅದೇಕೆ ಬೇಕು; ನನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ನಾನು ಬರೆದೆನು, ಹಾಡಿದೆನು; ಆಯಿತು, ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು; ಕವಿ ಕವಿ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆವುದೇಕೆ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನೆವು ಬೇಕೆ; ನನ್ನನ್ನು ನೆನೆಯದಿರಿ, ಮರೆತುಬಿಡಿ; ” ಎಂದು ನುಡಿದು ನಿರುತ್ತಾಹ ಗೊಳಿಸಿ ಕಾರ್ಯನಿವೃತ್ತರನ್ನು ಮಾಡಿದುದುಂಟು.

* ಹಲವು ಕವನಗಳು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ‘ಕರ್ನಾಟಕ ಹೈಸ್ಕೂಲಿ’ನ ಆಗ್ನಿಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾದುವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ !

೫. ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯ

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿಯವರ ಅನೇಕ ಮಿತ್ರರು, ಶಿಷ್ಯರು, ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಕೂಡಿ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಕವನಗಳನ್ನು ಏಕತ್ರ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ಸಂಕಲನದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖಕನು ಹೊರಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು, ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯವೂ ನಿಮ್ಮದೇ ಎಂದು ವಿದಿತಪಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಯುತರ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹವು ಇದುವೇ ಮೊದಲು ಬಾರಿ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯಕೃತಿಯ ಸಮಾಲೋಚನಾತ್ಮಕ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತವೂ ವಿಹಿತವೂ ಆಗಿದೆ; ಇದು ಸಂಪಾದಕನ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಎಂದು ವಿಧಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಲೇಖಕನು ಸಿದ್ಧನಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆತನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಉದ್ವುಕ್ತನಾದನು. ತನಗಿಂತ ಸಮರ್ಥರಾದವರು ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಈ ಲೇಖಕನ ಹಾರ್ದಿಕ ಭಾವನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿಯೂ ಆತನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಎತ್ತಿ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿದ ಶ್ರೀಯುತರ ಕವನಗಳನ್ನು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ಅನುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗೊಂಡ ಪದ್ಯಗಳ ಪರಿವಿಡಿ ಭಾವಾನುರೂಪವೂ ವಿಷಯಾನುಸಾರಿಯೂ ಆಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಿಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವು ಪ್ರಧಾನವಲ್ಲ. ರಸಾತ್ಮಕವಾದ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಆ ಭಾವ-ರಸವಾಹಿನಿ ವಾಕ್ಯರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ತಿಥಿ-ವಾರಗಳಿಗಿಂತ ಅದರ ಪ್ರಕೃತಿ ರೀತಿ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ದೊರೆತುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರು ಇದುವರೆಗೆ ಬರೆದ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳು ಸೇರಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವೊಂದು ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಹಿಂದು

ಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕವನಗಳೆಲ್ಲ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿವೆಯೆಂದೂ, ಒಂದು ವಿಧದಿಂದ ಇದು ಇದುವರೆಗಿನ ಶ್ರೀಯುತರ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿದರೆ ಸಲ್ಲುವುದು.

ಈ 'ಪರಿಚಯ'ವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಈ ಕವನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಈ ಲೇಖಕನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ದೃಷ್ಟಿ ಕೇವಲ ಸಂಪಾದಕೀಯವಾಗಿದೆ. ಓದುಗರು ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕಾದುದು ವಾಸ್ತವ ವ್ಯಾಸಂಗಿಯೊಬ್ಬನ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿರಪೇಕ್ಷ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪರಿಶೀಲನ (objective study of an individual writer). ಈ ಕರ್ತವ್ಯಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾದಿ ತೋರಿಸಿದ ಒಂದು ಬೆಳಕೆಂದರೆ ಈ 'ಪರಿಚಯ'ದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಕಥೆಯ ಸೂತ್ರವಾದ 'ಸಹೃದಯತೆ'.

೭ ಕವಿಯೂ ಕಾವ್ಯವೂ

ಕವಿ-ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಕಾವ್ಯವು ಕವಿಜೀವನದ ಒಂದು ಅಂಗವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದರೆ ಅಚ್ಚರಿಯಿಲ್ಲ. "ಯತ್ ಸ್ವಭಾವಃ ಕವಿಃ ತದನುರೂಪಂ ಕಾವ್ಯಂ | ಕವಿಯಂತಿ ಕಾವ್ಯವು. ಕವಿ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕವಿದೆ; ಉತ್ತಮ ಜೀವನವುಳ್ಳ ಕವಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲನು; ಎಂದು ಕೆಲ ವಿಚಾರಶೀಲರು ಹೇಳುವರು. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹತ್ತುಗಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ; ಕವಿಯ ಜೀವನದಿಂದ ಆತನ ಕಾವ್ಯದ ಮಟ್ಟನ್ನು ಅಳೆವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಆತನ ಭೌತಿಕ ಜೀವನ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಬೇರೆ, ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತವಾದ ಕಲಾಪ್ರಪಂಚವೇ ಬೇರೆ; ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸುವವರು ಕೆಲರು. ಎರಡನೆಯ ಜಾತಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಬಹುದಾದ ಕವಿಗಳ ಜೀವನಪರಿಚಯದಿಂದ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯವು ಹೆಚ್ಚಲಾರದು. ಮೊದಲನೆಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕವಿಗಳ ಜೀವನ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಅವರ ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಯೋ-

ಜನನಾಗಬಲ್ಲದು. ಶ್ರೀಯುತರು ಇಂತಹ ವರ್ಗದ ಕವಿಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಮೂಡಿದ ಒಲವುಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಿಸುವ.

ಉಚ್ಚವಾದ ಕೆಲವೊಂದು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಸಾಧುಜೀವಿಗಳು ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿಯವರು. ವಿಧಿವಿಲಾಸದಿಂದ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆದರ್ಶವನ್ನು ಬೆಂಬತ್ತಿ ಸಂಕುಚಿತ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿದುದರ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದುವು.

ತಮ್ಮ ನಾಡು, ನುಡಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಉತ್ಕಟ ಪ್ರೇಮವೂ ಉಜ್ವಲ ಅಭಿಮಾನವೂ ಶ್ರೀಯುತರಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕನ್ನಡವಿದ್ದೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಎರವಾದ ಅವರಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರಾದ ಇವರು ಮುಂದೆ ಸ್ವಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಸಾರಸ್ವತ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಶ್ರೀಯುತರ ನುಡಿಯ ಒಲುಮೆಯ ಪರಿಚಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ನುಡಿಯಂತೆ ನಾಡಿನ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಶ್ರೀಯುತರು ಮೌನವಾಗಿ ತೆಯ್ದಿದಾರೆ, ತಪಿಸಿದಾರೆ; ಸವೆದಿದಾರೆ. ತನು ಮನಧನಗಳನ್ನು ಸವೆಸಿದಾರೆ.

ಶ್ರೀಯುತರು ಕಲೋಪಾಸಕರು. ಇವರ ರಸಶಕ್ತಿ ಮುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹೂವಿನ ಸೊಗಸನ್ನು ಅರಸಿದೆ; ಕಷ್ಟಪೂರಿತ ಜೀವನಪ್ರಸ್ತರಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯನಿರ್ಝರಿಣಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀಯುತರ ರಸಿಕತೆ ಎಂದಿಗೂ ಸಭ್ಯತೆಯ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿದುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಯುತರ ಆಕೃತಿ ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದರೂ ಹೃದಯ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಸ್ನೇಹಪರವಾದ ಸ್ವಭಾವ; ಉಪಕಾರಶೀಲ ಮನೋವೃತ್ತಿ; ಬಹುಜನರಿಗೆ ಬಂಧುಗಳಾಗಿರುವರು. ಆಯಾಸವಾದರೂ ಸಾಹಸಪಟ್ಟು ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವರು. ನಿಷ್ಠೆ ಅಸ್ತಿತ್ವತೆಯ-ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿದುದು; ಆದರೆ ಆ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಲಿನವಾದುದಲ್ಲ.

ಇವರ ಜೀವನದ ಈ ಸಂವಿಧಾನಗಳ ಛಾಯೆ ಇವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುವುದು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಜೀವನದ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತವಾದ ಕೆಲವು ಆದರ್ಶಗಳು ಧೈಯನಿಷ್ಠವಾದ ಇವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೈಗೂಡಿ ಕೊಂಡಿರುವುವು. ಇಂತು ಇವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುವಾಗ ಕವಿ ರವೀಂದ್ರರ “In art man reveals himself” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಳಗಿಸಿ ಈ ಕವಿಯೂ ಆತನ ಕಾವ್ಯವೂ ಪರಸ್ಪರ ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿವೆ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಬಹುದು.

೭ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ

ಈ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ, ವೈಚಿತ್ರ್ಯಯುತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ‘ಪುಲ್ಲಡಲು’, ‘ಬುತ್ತಿ’ ಯಂತಹ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಾಲಿನ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕವನಗಳು ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಅಭಿಸಾರ’, ‘ತಿಲಾಂಜಲಿ’ಯಂತಹ ಭಾವುಕ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳಿವೆ. ಅವಕ್ಕೂ ಆಚೆಗೆ ನೂರು ನೂರು ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಮುಂದುವರಿದ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತದಂತಹ ಸುದೀರ್ಘ ಬೃಹತ್ ಕಾವ್ಯಖಂಡವು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯರಮಣಿ ಒಂದುಕಾಲ ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯ ಅಪೂರ್ವ ಸಂವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತು ಬಿಸಿಲು ಮಳೆ ಗಾಳಿ ಹಗಲು ಇರುಳು ಎನ್ನದೆ, ಗಿರಿ ವನ ದುರ್ಗಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪರಿಪರಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಆಲಿಸುವಳು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಯ ತಾಯ್ನಾಡಿನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೊರಗಿ ಅವಳ ವಿಮೋಚನೆಯ ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಧ್ವಜವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಹೋಮಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧಳಾಗುವಳು. ಒಮ್ಮೆ ನಿರ್ದೈಯಲ್ಲಿ ನಗುವ ಎಳಮಗುವಿನ ನಿರ್ಮಲ ಹಾಸ್ಯದ ರಹಸ್ಯವಾವುದು ಎಂದು ಕೌತುಕಪಡುವಳು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಗನ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಬೆಂದು ಬಸವಳಿದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗುವಳು. ಒಂದು ಸಲ ಸಮಾಜದ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ ಮಾನವ-ಹೃದಯದ ವೈಪರೀತ್ಯವನ್ನೂ ವಿವೇಚಿಸಿ ಕಟುತರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುವಳು. ಬೇರೊಂದು ಬಾರಿ ವಿಶ್ವದ ಅಮೇಯ

ತತ್ತ್ವವನ್ನು, ಜೀವಿಗಳ ಜನ್ಮ-ಮೃತಿಯ ಗೂಢವನ್ನು, ಕವಿಯ ಅಂತರಂಗದ ಆಳವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಳು.

ಈ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ಕಲೆಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಕೀರ್ತಿ ವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಸೃಜಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಸಚೇತನ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚದೊಡನೆ ಇದನ್ನು ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ವಿಚಾರಪುರಸ್ಕರ ವಿನ್ಯಾಸ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪತ್ತಿಯ ವಿಲಾಸ, ಸಂಯಮದ ರಚನೆ, ರುಚಿರ ಕಲ್ಪನೆ, ನಯವಾದ ಕೈವಾಡ, ಸಫಲ ವಿನಿಯೋಗ ಇವುಗಳು ಇವೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾದ ವಿಶೇಷಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ಚಿತ್ತಾರ ದಿಂದ ಬೆಳಗಿವೆ, ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತಿಯ ವಾಗ್ವೈಭವವಿದೆ, ಕವಿಯ ಭಾವನೆಯಿದೆ, ರಸಿಕನ ಸುಭಗರತಿ ಇದೆ, ಸಂಗೀತದ ಮಾಧುರ್ಯವಿದೆ, ಆಸ್ತಿಕನ ನಂಬುಗೆ ಇದೆ, ಪ್ರಾಪಂಚಿಕನ ಲೋಕಾನುಭವವಿದೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯನ ಪ್ರಖರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವಿದೆ, ದಾರ್ಶನಿಕನ ತತ್ತ್ವದರ್ಶನವಿದೆ. ಕವಿಕೃತಿ ಗಳ ಇಂತಹ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಕವಿತ್ವದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ರಾಜಶೇಖರನು ಹೀಗೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು:

ಪ್ರಸರತಿ ಕಿಮಪಿ ಕಥಂಚನ ನಾಭ್ಯಸ್ತೇ ಗೋಚರೇ ವಚಃ ಕಸ್ಯ |
ಇದಮೇವ ತತ್ಕವಿತ್ವಂ ಯದ್ವಾಚಃ ಸರ್ವತೋದಿಕ್ಶಾಃ ||

೮ ಕಾವ್ಯಸ್ವರೂಪ

ಈ ಕವಿಯ ಗೀತಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ಓದುಗರ ಬಗೆಯನ್ನು ಸೆಳೆ ವುದು ಅವುಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಗುಣವಾದ ಸತ್ತ್ವಶಾಲಿತೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಭಾವಪುಷ್ಪತೆ. ಭಾವವು ಕಾವ್ಯದ ಆತ್ಮವು. ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದ ಶರೀರದಂತೆ. ಕಾವ್ಯ ಜೀವನದ ಈ ತಿರುಳನ್ನು ಈ ಕವಿಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸೇವಿಸ ಬಹುದು.

ಈ ಕವಿಯ ಒಂದೊಂದು ಕವನವೂ ಒಂದೊಂದು ಭಾವ, ಒಂದೊಂದು ವಿಚಾರ, ಒಂದೊಂದು ತತ್ತ್ವ, ಒಂದೊಂದು ಅರ್ಥದಿಂದ

ದೀಪನಗೊಂಡಿದೆ. ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಹುಸಿ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೆಣೆದ ಮಾಲೆ ಯಾಗಲಿ, ರಸವಿಲ್ಲದ ಕಸದಿಂದ ಹೊಸೆದ ಹಗ್ಗವಾಗಲಿ, ಕಸುವಿಲ್ಲದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೋಲಿನಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಆಗಸಹಂದರವಾಗಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭವಾದುದು. ದ್ರವ್ಯಲೋಭದಿಂದ ಯಾವನಾದ ರೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡಯ್ಯನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯವಿವಲ್ಲ; ಕೀರ್ತಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಬರೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಾಧಿಸಿದ ಹಠಯೋಗದ ಕವಿಕರ್ಮವಿವಲ್ಲ. ಆ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ಸಂಚಾಲನೆಗೊಂಡು ಕಲ್ಲೋಲಿತವಾದ ಬಗೆಗಡಲ ಭಾವನೋರ್ವಿಗಳಿಂದ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ನೆರೆದುಂಬಿ ಪ್ರವಹಿಸಿದ ಸಹಜ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸಾರಸ್ವತ ಸರಿತೆಯಿದು. ಈ ಕವಿಯ ಕವನಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಯಃ ಇಂತಹ ಭಾವ ಭೂಯಿಷ್ಯ ಭಾವಗೀತಗಳೇ (Lyrics) ಆಗಿವೆ.

ಭಾವಪುಷ್ಟಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಈ ಭಾವಗೀತಗಳ ಸರಲ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದೆ. ಭಾಷಜಟಿಲತೆಯಿಂದ ಇವುಗಳ ಚೈತನ್ಯವು ಕುಸಿದಿಲ್ಲ. ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಇವುಗಳ ಸುಗಮತೆ ವಕ್ರವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಿಹಾರ ಕೃತಕತೆಯಿಂದ ಇವುಗಳ ವಿಶುದ್ಧತೆ ವಿಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಹೇತುಕ ಸದ ಯೋಜನೆ, ಅರ್ಥಹೀನ ಶಬ್ದಾಡಂಬರ, ವಿರೂಪ ಭಾವಾವಿಷ್ಕರಣ ಇವು ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಪರಿಚಿತ ಪದಾರ್ಥಗಳು.

ಈ ಭಾವಗೀತಗಳು ಸರಲವಾದರೂ ಸುಂದರವಾಗಿವೆ. ಈ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ರಸಾಲಂಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದುದಲ್ಲ. ಸುಲಕ್ಷಣ ಅವಯವಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಶರೀರದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಭಾಷೆ ಈ ಸೌಂದರ್ಯದ ಅಧಿಷ್ಠಾನವಾಗಿದೆ. ಭಾವಾನುಸಾರಿಯಾದ ಹೃದ್ಯ ಮಧುರ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ ಸರಣಿಯಿಂದ ಈ ಸೌಂದರ್ಯವು ಭೂಷಿತವಾಗಿದೆ; ಸಹಜವಾದ ರಸಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕಳೆಗೊಂಡಿದೆ. “ಕಾವ್ಯಮಲಂಕಾರಾತ್ ಸೌಂದರ್ಯಮಲಂಕಾರಃ” ಎಂದು ವಿವೇಚಿಸುವ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರ ಕಾವ್ಯಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಸಾರಭೂತ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಈ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅನುಸರಿಸುವಂತಹದು ಆಗಿದೆ. “ವಾಕ್ಯಂ ರಸಾತ್ಮಕಂ

ಕಾವ್ಯಂ”, ಇಲ್ಲವೆ “ ರಮಣೀಯಾರ್ಥಪ್ರತಿಸಾದಕಶಬ್ದಃ ಕಾವ್ಯಂ” ಎಂದು ಸಾರಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಲಕ್ಷಣಕಾರರ ಮತ್ತು ‘The most delightful and perfect form of utterance’ ಎಂದು ವಿವೇಚಿಸಿದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಂಗ್ಲ ವಿಮರ್ಶಕ ಮ್ಯಾಥ್ಯಾ ಅರ್ನೊಲ್ಡನ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬೃಹತ್ ಲಕ್ಷಣಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ಕವನಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಯಾಗಬಲ್ಲವು.

ಈ ಕವನಗಳೆಲ್ಲವು ಆಧುನಿಕ ಕವನಗಳಾಗಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಕವನಗಳ ಮುಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ವಿಷಯಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ವರ್ಣನಾನಾವೀನ್ಯ ವನ್ನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ರಾಜಶೇಖರನು ಉದಾಹರಿಸಿದಂತೆ,

ಶ್ರೀಮಂತಿ ರಾಜ್ಯಾಂ ಚರಿತಾನಿ ಯಾನಿ
ಪ್ರಭುತ್ವಲೀಲಾಶ್ಚ ಸುಧಾಶಿಸಾಂ ಯಾಃ
ಯೇ ಚ ಪ್ರಭಾವಾಸ್ತಪಸಾಮ್ನಸೀಣಾಂ
ತಾಃ ಸತ್ಕವಿಭ್ಯಃ ಶ್ರುತಯಃ ಪ್ರಸೂತಾಃ ||

ನೃಪವರರ ಚರಿತೆಗಳಾಗಲಿ, ಅಮರವೃಂದಗಳ ಲೀಲೆಗಳಾಗಲಿ, ಮುನಿ ಪುಂಗವರ ತಪಃಪ್ರಭಾವಗಳಾಗಲಿ, ಒಂದೂ ಈ ಕವನಗಳಿಗೆ ವಿಷಯವಾಗ ದಿದ್ದರೂ ಸರಸತಿಯ ವಿಶಾಲ ವಿಶ್ವದಿಂದ ಇವು ಒಹಿಷ್ಕೃತವಾಗಲಾರವು.

ವಿವಿಧಭಾವಗಳನ್ನು ಮಿಡಿಯುವ ಈ ಕವನವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗರತಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಸ್ಥಾಯಿತಂತ್ರಿಗಳ ನಿನಾದವು ಸ್ಫುಟೆ ವಾಗಿದೆ, ಉನ್ನತವಾಗಿದೆ, ಪುನಃ ಪುನಃ ಶ್ರವಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಎಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೊಳೆತು ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತ ಈ ಸಂನಿವೇಶಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನಗೊಂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕವಿ ಹೃದಯವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮಾರ್ದನಿಗುಡುವುದು. ಬಣ್ಣದ ಎಳೆಗಳಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯಪಟದ ಹಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಹೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತೋರುವ ಈ ಎರಡು ಎದೆಯೊಲವಿನ ಒಳಸುಳಿವುಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಹಲವೆಡೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

೯ ಪ್ರಕೃತಿ ಗೀತಗಳು (ನಿಸರ್ಗದ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ)

ಇವು ಸಂಖ್ಯೆ, ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ವಿವಿಧತೆಯ ಪರಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಹವು. ನೆಲ, ಬಾನು, ನೀರು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳು, ಚಲನವಲನಗಳು, ಶಾಂತ ವೃದ್ಧಿ ಸುಂದರ ಗಂಭೀರ ಕ್ರೂರ ಕರಾಲ ಅದ್ಭುತ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು, ಋತುಗಳು, ದಿನರಾತ್ರಿಗಳು, ತೆರೆ, ತೊರೆ, ಮೋಡ, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಬೆಟ್ಟ ದರಿ, ಇವೆಲ್ಲವು ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಈ ಗೀತಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಒಂದೊಂದು ದೃಶ್ಯವೂ ಸ್ಫುಟವಾಗಿದೆ; ವರ್ಣ ರಾಗ ರೇಷೆಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ತೋಳಗಿದೆ. ನಿಸರ್ಗದ ನಾನಾ ಸಂನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸುವ ಕವಿಯ ಭಾವನೆ ತಿಳಿಯಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ರೀತಿ ತಿಳಿತಿಳಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳು ಶುಚಿ ರಮ್ಯವಾಗಿವೆ.

ನೈಜತೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಮಯತೆಯಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ಈ ಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಓದುಗರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೆರೆಗೆಯ್ಯುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಅರ್ಥಾನುಗುಣವಾಗಿ ಔಚಿತ್ಯವರಿತು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ ಕಟುಕೋಮಲ ವರ್ಣವಿರಚಿತ ಪದ-ಸರಣಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸದಾ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಿಡಿಲಿನ ರಭಸದಿಂದ 'ಕಡ ಕಡಲ್ ಕಡಲೆಂದು' ಸಿಡಿದೊಡೆದು,

ಗುಡುಗುಡಿಸುತ ಅಬ್ಬರದೆ ಮಿಂಚುಗೋಲ್ಲಳನು ಎಚ್ಚು

ಕಡು ಮಸಗಿ ಕೋಡುಗಲ್ಲಳನೊಡೆದು ನೇಸರಿನ ಬಿಂಬಿಸಲನೇ ನುಂಗುತೆ,

ರೌದ್ರತೆಯಿಂ ಮೆರೆದು ಎತ್ತಲುಂ ಬಿರುಸರದ ಬಲ್ಸರಿಗಳ ಸುರಿಸುವ ಮುಂಗಾರ ಶಬ್ದಚಿತ್ರವನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಮುಮ್ಮಳಿಯ ಸಂರಂಭವು ಬಗೆಯನ್ನು ಕದಡಿದರೆ,

ಕಳ ಕಳ ನಿನಾದದಿಂ ಕುಣಿಯುತಾನಂದದಿಂ

.....
ಸುಳಿಯುತುನ್ನಾದವಶಮಾಗಿ ಪರಿದೋಡುತುಂ ಕಣ್ಣಿ ಕಲ್ಲೆಡವುತೆ
ಚಳಿದು ಮುಂಬರಿಯುತ್ತುಂ ಅರೆಗಳಂ ಪಾಯ್ದು ಒಡೆದು

ಭೋವೆಂದು ದರುವಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಕಾಳ್ಪುರದ (ಕಾಡ ತೊರೆಯ) ವಾರಿ
ಸಂಕುಳದ ವಿಕಟಗತಿಯ ವರ್ಣನ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವು ವಿಚಿತ್ರದ ಕಲಮಲವನ್ನು
ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಸಮರಸ
ವಾಗಿ ಬೆರೆತು ಅವಲೋಕಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಗಾಲದ ಇರುಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ
ಸಾಂದ್ರಂ ಪಸರಿಸಿರ್ಪ ದೆಸೆಬಿದ್ದಂ ಅಂಧಂತಮದ ಹೃದಯಗ್ರಾಹಿ ರೂಪು,

ಚಂದಿರನ ತಂಬೆಳಗು ಪಸರಿಸಿರೆ
ಮಂದಹಾಸಂಗೊಳುತುಂ ಇರ್ಪ ಕಲ್ಪಳುಂ,

ಪೆರೆಯ ತೇರ ದನಿ, ಗಿರಿಯ ಮೇಲಿನ ನೆಳಲು, ಬಿಸಿಲು, ಕೆರೆ, ಮುಂತಾದ
ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುವುದಲ್ಲದೆ,

ಈ ಗಿಡದ ಎಳದಳಿರೊಳು ಮೆಯ್ಯಗರೆದು
ಕೋಗಿಲೆ ಕರೆವುದು ನಲ್ಲಳನು ಒಸೆದು
ಆ ಗಿಡದಿಂ ಪೆಣ್ಣಗೋಗಿಲೆ ಉಲಿವುದು
ಬೀಗಿ ಬೀಗಿ ನಲ್ಲನ ದನಿಗೇಳ್ವು

ಇಂತಹ ಸಹಜ ಸಂನಿವೇಶಗಳ ಸವಿಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಲಲಿತ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ನಿಸರ್ಗವು ಸ್ತಿಮಿತ ಸ್ಥಿರ ಜಡ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲ;
ಅನಂತ ಸರಭಸ ಸಂಚಲನ ಗತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತವಾದ ಸಜೀತನ
ವಿಶ್ವ. ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಬುಗರಿಯಂತೆ ಗರಗರನೆ ತಿರುಗುವ ಸುಂಟರಿಗಾಳ;

ಇರುಳ ಕಳ್ತಲೆಯ ಅಳವಿಗಳೆದ ಕಾಳಿಮದ ಭೀ-
ಕರತೆಯಂ ಪರ್ಚಿಸುತೆ ಬೇರ್ವೆರಸು ಕಿಳ್ವ ಪೆ-
ಮರಗಳಂ ನೆಲಕೆ ಉರುಳಿಸುತ್ತಂ.....ಗರ್ಜಿಸುತೆ

ದಿಕ್ಸಂಧಿ ಸಡಿಲ ಪರ್ವ ಸಮಯ ಕ್ಷುಬ್ಧ ಶರಧಿವೊಲ್ ಶ್ರವಣ ಭೈರವ
ರವ ವ್ರೋದ್ಧಾಮನಾದ ಬಿರುಗಾಳಿ, ಬಾಂದಳದೊಳ್ ವಾರಿಯಿಂದಂ
ಕದಕ್ಕದಿಸಿ ತುಳುಂಕುವ ಅಂಬುವಾಹಂ; ನಲಿನಲಿದು ಆಡುವ, ಆನಂದದಿಂ
ಕುಣುವ, ನೊರೆಗಳಂ ತೇಲಿಸುತೆ ನೇಗದಿಂ ಓಡುವ, ಕಲ್ಗಲಂ ದೂಡುವ,
ಮಾರ್ದನಿಗಳಿಂ ತುಂಬುವ, ದುರಿತ ದುರ್ವಾರ ದಾವಾಗ್ನಿಯಂ ಮುರಿದು

ಮುಕ್ತನ ಹರಿಪಾದಸರಿಸಿಜೋದ್ಭವೇ; ಕುದಿಕುದಿಯುತೆ, ಹಲ್ಲೊರೆಯುತೆ,
ಬೆಂಕಿಯ ಕಾರುನ, ಹೆಮ್ಮರಗಳನು ಉರುಳಿಸುವ ಕಾರ್‌ಮೋಡಗಳು;
ಗಗನದ ಆಚೆಯ ನಗದ ಶಿಖರಮನೇರಿ ತಿರೆಯಿಂದ ಪಾರಲ್ ಉಜ್ಜುಗಿ
ಸುವ ಮುಗಿಲ್;

ತಳಿರೊಳು ಕುಣಿಯುತೆ ಪೊಸವೊಗೊಂಜಲ—

ಗಳ ಸೆಂಡಾಡುತೆ ಬಲ್ವಿದಿರುಗಳಾ

ಮೆಳೆಗೈತಂದೊಲವಿಂದಲಿ ನಿಂದು

ಕೊಳಲನು ಬಾಜಿಸುವ ತಣ್ಣಾಳಿ; ವಾಯುಚಲನಕೆ ವೀಚಿನಾಲೆಗಳ
ಲಾಸ್ಯನಾಡುವ, ವಿವಿಧ ವರ್ಣೋತ್ಕರದಿಂದ ಸುರುಚಿರವಾದ, ಕುಸುಮ
ಸಾಗರದ ನರುಗಂಪು; ಇವು ಇಲ್ಲಿಯ ಸೋಜಿಗಗಳು.

ಈ ಸೋಜಿಗದಲ್ಲಿಯ ಸೋಜಿಗವು ಕವಿಯ ಅಮಿತ ಸೌಂದರ್ಯದ
ಅನಿಮಿಷ ಚಕ್ಷು. ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಕವಿಯ ರಸದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ನವನವೋನ್ಮೇಷ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವವು ನಿತ್ಯ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ.
ಚಂದ್ರ, ತಾರೆಗಳು, ಬೆಳುದಿಂಗಳು, ಮೆಲ್ಲಾಳಿ, ಪಸಲೆಯಂತಹ ಸ್ವಭಾವ-
ರಮಣೀಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಬಿರುಗಾಳಿ, ನವವೃಷ್ಟಿ, ಕಾಳ್ಪುರ,
ಕತ್ತಲೆಯಂತಹ ವಿಷಮತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಯ ಬಗೆ ಲಲಿತತೆಯ
ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯುತ ನಲವಾಂತು ತಲ್ಲೀನವಾಗುವುದು. ರೌದ್ರತೆ
ಅಳುಂಬದಿಂ ಮೆರೆದೊಡಂ ಭೀತಿಯಿಂದೆ ಆತನು ಚಲಚಿತ್ತನಾಗದೆ,

(೧)ವಿಶ್ವಮೀ—

ತೆರದೆ ಸಂರಂಭಮಯಮಾದೊಡಂ ಚಿಲ್ವಿಗೇಂ

ಕೊರತೆಯೆ ?

(೨) ಅವಿಧಾನದಿಂದಮೇ ರಮಣೀಯಮಾಯ್ತು;

(೩) ಒಂದೆರಳ್ಳೂರು ನಾಲ್ಕೈದಾರು — ಸಾಲ್ಕುಂ—

ಎಂದಿಗುಂ ಮುಗಿಯದೀ ಸೃಷ್ಟಿಯೈಸಿರಿಯೆಣೆಕೆ !

(೪) ಬೆಡಗಿದಕಂತಮಿಲ್ಲ !

ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ನಿರರ್ಗಳವಾದ ಅಖಂಡ ಸೌಂದರ್ಯಗೀತವನ್ನು ಹಾಡುವನು. ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆಯ ಈ ವಿಶಾಲದೃಷ್ಟಿ ಕವಿಯ ನೈಜ ನಿಸರ್ಗರತಿಯ ಫಲವಾಗಿದೆ.

ಇಂತು ಸೌಂದರ್ಯಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗವು ಹೊಸತಾದ ಪರಿಣಾಮವೊಂದನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು. ಆತನು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಎರವಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ಪಾಶಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿವಡೆದ ಮನಮೆನ್ನದು
ಇದೊ ಬಂಧನಂಗಳು ಪರಿದನಾಯಾಸವಿಂ
ಮದಮತ್ತಕರಿಯವೋಲ್ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವೃತ್ತಿಯಿಂ
ಮುದದ ಸಾಗರದೊಳೋಲಾಡಿ ನಲಿದವುದು !

ಈ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವೃತ್ತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವರೂಪವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಲಾಲಸೆ.

ಮನದೊಳೇಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಭಿಲಾಷೆಯೊಗೆದತ್ತೊ ಈಗಳೇ
ದೃಶ್ಯದಿಂದೆ !

ಈ ಭಾವನೆಯ ವಿಲಾಸವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸೌಂದರ್ಯದಂತೆ ನಿಸರ್ಗವು ಕವಿಗೆ ಶಾಂತಿಯ ಚಿರಂತನ ನಿಧಿಯಾಗಿದೆ. ನೊಂದ ಮನದ ನೋವನ್ನು ಆರಿಸುವ ದಿವ್ಯೌಷಧಿ ಅದು. ಈ ಶಾಂತಿ ಸಂಜೀವನವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅರಸಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಮೂರ್ತವು ಕವಿಗೆ ತಿಳಿದುದು.

ಅರಿಯದು ಜನಂ ಶಾಂತಿ ಜೀವನದ ಸಾರಮಂ-
ದರಿಯದೈ !

.....
ಎಲೆ ಮನಮೆ, ನೀನಂದಿನಿಂದಾವಗಂ ಬಯಸಿ-
ದೊಲವಿನೆಡೆಯಿದು ! ಜನದ ಕಲಹದಿಂದ ನೊಂದು
ವಿಶ್ವಲಮಾದ ಶಾಂತಿ ಬಂದಿಲ್ಲ ನೆಲಸಿದುದೇನೊ ನಿರ್ಜನಂ ಬನಮಿದೆಂದು ?
.....

ಜೀವನಕಲ್ಪಿ ಈ ವಗೆಯ ಚೆಲ್ವು ಸಂಜೀವನಂ ?

ಈ ಸಂಜೀವನದಿಂದ ಕಂದಿ ಕುಂದಿದ ಜೀವಲತೆ ಪೂವಿಡಿದು ಸೊಂಪೆಸೆ
ವುದು. ಮನಸ್ಸು ಮಲರಹಿತವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಬಲಿವುದು. ಗಿರಿ ತೊರೆ
ದರಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪಡೆದು ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು
ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ತಳೆವುದು.

ಇದರ ನೆರೆಯೊಳ್ ಮನದ ಮಾಲಿನ್ಯಮುಳಿಯದೈ !

ಇದರ ಗಾಂಭೀರ್ಯಮೇಂ ಪಾವನಮೊ ! ಕಾರ್ಪಣ್ಯ—

ಮಿದಂದಿರೊಳಿರಲಾರ್ಪದೆ ?.....

ಇದರೆಡೆಯೊಳಿರದು ಸಂಸ್ಕೃತಮನಕ್ಕಸ್ಥಿರತೆ

ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ, ನಿಸರ್ಗದ ಈ ಎರಡು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು
'ಕೊಡಗು' ಮತ್ತು 'ರಾಮನಗುಳಿ' (ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ
ಒಂದು ವನಸ್ಥಳಿ) ಈ ಕವನಗಳು ವಿಶದಗೊಳಿಸುವುವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ
ಮೊದಲನೆಯದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚೆಲುವಿಗೆ ಮೊಸಲಾದ ಚೆಲುವಿನ ನಲ್ಪಾಡು.
ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕಂಡ ಸೌಂದರ್ಯಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ವಿಶ್ವತೋಮುಖವಾದುದು.

ನಿಲಮಾಗಸಂ ದಿಕ್ಕುಗಳ್ ರಾಮಣೀಯಕದ

ನಿಲಯಂಗಳ್.

ಇಲ್ಲಿಯ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶವು ಪರಿಪರಿಯ ಹೊಸಪರಿಯ ಚೆನ್ನಿನಿಂದ
ಚಿಂದಪಡೆದುದು.

(೧) ಇದೊ ಮಂಜು ಬಿತ್ತರಿಸಿ

ಕಡಲವೊಲ್ ತೋರ್ದಪುದು ಮೇಲೆಲ್ಲ ಗಿರಿಸಾನುಗಳ್

ದ್ವೀಪನಿವಹಮಾಗೆ

(೨) ಪೊಸತೆರದ ಬಗೆವಗೆಯ ವಿಹಗಂಗಳೆತ್ತಲುಂ

ಮಿಸುಪ ವೈವಣ್ಣದಿಂ ಮನವೊಲಿಪ ಮಾಟದಿಂ-

ದೆಸೆದು ನುಣ್ಣನಿಗುಡುತೆ ನಲಿದಪುವು.

(೩) ಪರಿವ ಕಾಳ್ಪುರದ ಮೆಲ್ಲು ಲಿಯಿಂದೆ ಬಗೆಗೊಳಿಪ

ದರಿಯುತ್ತಲ್; ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರಂಗಳಿಂದೆಸೆವ

ಗಿರಿಯುತ್ತಲ್; ಏಂ ಪೆಂಪೊ !

(೪) ಬಿರಿವೂಗಳ ಇನಿಗಂಟಿಗೆ ಎನಿತೊಂದು ತುಂಬಿಗಳೊ !

‘ರಾಮನಗುಳಿ’ಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಂದಿನಂತೆ ಕವಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚೆಲುವಿನ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಕಾಣುವನು;

ತೊಲಗೆನ್ನೆ ಇಂತು ಚೆ-

ಲ್ಪು ಇನಿದಾಗಿ ನಿಲೆ ಮುಂದೆ !

ಆದರೆ ಈಗ ಆತನ ಬಗೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಬರಿಯ ಚೆಲುವಲ್ಲ, ಆ ಚೆಲುವಿನ ನಲುಮೆ; ನಿಸರ್ಗದ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಶಾಂತಿ; ಆ ಶಾಂತಿಯ ಆವಾಸವಾದ ದರಿ ತೊರೆ ಮರ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಬನಸಿರಿ

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪರಿಯಿಂದ ಸುಮಧುರವಾದ ಈ ಎರಡೂ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಹೃದಯವು ನಿಸರ್ಗದಿಂದ ನಾಡಿನತ್ತ ಹೊರಳುವುದು. ‘ಕೊಡಗಿ’ನಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹಿಂದಿನ ಘನತೆ ನೆನಪಾಗಿ,

ಎನ್ನ ನಾಡಂದಮಿಂತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆನಿ-

ಲ್ಲಿನ್ನೆ ಗಂ ! ಭಾವನೆಗೆ ಚೆಂದಮಿದು ನಿಲುಕುವುದೆ ?

ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವಿದು ನಿನ್ನ ಪರ್ಮೆಯ ಕುರುಪು ! ಕರುನಾಡೆ

ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ !

ಇನ್ನರಿವುದರಿದಲ್ಪು ನಿರ್ಮಳಾಂತಃಕರಣ-

ರುನ್ನ ತಗುಣೋದಯರ್ ಮಂಗಳನಿಕೇತನರ್

ನಿನ್ನೊಡಲೊಳಿಂತುದಯಿಸಿದರೆಂದು ! ಕರುನಾಡು ದೇವರಳ್ಳರಿನ ನಾಡು !

ಎಂಬ ಸಂತೋಷ ಸಮಾಧಾನ ಭಾವವು ನೆಲೆಗೊಂಡರೆ, ‘ರಾಮನಗುಳಿ’ಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಇಂದಿನ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿ,

ಎದೆ ಬಿರಿವುದೈ ! ಎನ್ನ ಕರುನಾಡದಿಂದಿನೀ-

ಕದನಂಗಳಿಂದೆ ಛಿನ್ನಂಗಳಮಾಯ್ತ ಕಟಕಟ !

ಎಂಬ ವಿಷಣ್ಣಭಾವನೆ ಮೂಡುವುದು. ಆದರೆ ಮರುಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ‘ಹೃದಯದ ಮಾದನಿ’ಯೊಂದು ಮೇಲೆದ್ದು

ಪಿರಿದೆನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡು ! ಪಿರಿದಿಂದು ಪಿರಿದಂದು

ಪಿರಿದಾವಗಂ ಮುಂದು ! ಕರುನಾಡು ಭಾರತದ

ಪಿರಿದುತ್ತವೋಲ್ಲಾಸ ಭೂಮಿಯಿಂದೀ ಸೊಬಗು ಪೇಳ್ವುದು

ಎಂದು ಅಮರ ಆಶಾವಾದದ ಆಳವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬೀರುವುದು.

ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕವಿಯ ವಿಶ್ವಾಸವು ಭಾವುಕನಿಗೆ ಸಲ್ಲುವಂತಹದು. ಈ ಚರಾಚರ ಅನಂತ ವಿಶ್ವವು ಸರ್ವಚಾಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು ಅಖಿಲ ವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಆತನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಆತನ ಒಂದು ರೂಪು, ಎಂದು ಕವಿಯ ನಂಬುಗೆ.

ಒಂದೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರವೊಂದೊಂದು ಲೋಕವೆನಿ-

ತೊಂದು ವಿಶ್ವದ ಬಿತ್ತರವೊ ! ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿ, ನಿ-

ನ್ನಿಂದಮಿದೊ ? ನೀನೆ ಇದೊ ? ಕೋ ವೇದ ? ದೇವ ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷ,

ಪುರುಷೋತ್ತಮ !

ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಗುಣ ಪ್ರಕರ್ಷವು ಬಹುವಿಧವಾದುದು. ಯಾವೊಂದು ವಿಧವು ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಹೇಳುವುದು ?

ಲಲಿತತೆಯ ನಿಲಯವೋ ಶಾಂತಿಯಾವಾಸವೋ

ಒಲವಿನಾಗಾರವೋ ನೈರ್ಮಲ್ಯದೆಡೆಯೊ ಮಂ-

ಗಲದ ಕೇತನವೊ ನಲ್ಲೊಗದ ತಾಯ್ವನೆಯೊ !.....ಬಹುರೂಪಿ ಚೆಲ್ವು

ಇನಿತು ಸುಂದರ, ಸುಖಕರ, ಶುಭಂಕರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಾತನ ಹಿರಿಮೆ ಎನಿತು ಆಗಿರಬೇಕು ? ಆತನ ಘನತೆಗೆ ಆತನ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಏಕಮೇವ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಎನಿತೊಂದಲಂಪು ಗಡ, ಪೆಂಪು ಗಡ, ಮಂಗಲಾ-

ತ್ಮನೆ, ಸುತ್ತಲುಂ ನೋಡಲೆಲ್ಲೆ ಡೆಯೊಳಂ ನಿನ್ನ

ಘನತೆಯೇಂ ಸೊಂಪೇರಿ ಸಿರಿನಲ್ಲ, ನಲ್ಲೊಗಮನೊದವಿಸುತೆ

ನೆಲಸಿರ್ಪುದೋ !

ಅನಂತ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಎಡೆಯಾದ ಈ ವಿಶ್ವವು ಜಡವಲ್ಲ, ಜೈತನ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿದುದು ಎಂದು ಕವಿ ತಿಳಿದು ತೋರಿಸುವನು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯತ್ತ ನೋಡುವಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹಲವು ಚಲನವಲನಗಳು ಕವಿಯ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಸಚೇತನ ಜೀವಿಗಳ ಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಚಿತ್ರಮಯವಾದ ಕೆಲವು ಉತ್ಕಟ ರೂಪಕವನಗಳಿಗೆ (symbolistic poems) ಜನ್ಮವಿತ್ತಿವೆ. ಇದರ ಸೊಬಗಿನ ಚಮತ್ಕೃತಿಯ ವಿಲಾಸವನ್ನು ' ಕಾರ್ ಮೋಡಗಳು ', ' ನವವೃಷ್ಟಿ ' ' ಕಾಳ್ಪರಂ ',

‘ಹಿಂಗಾರ್’, ಮುಂತಾದ ಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನದಂತೂ ಇಡಿಗೆ ಇಡಿ ರೂಪಕ ಗೀತವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಗಿರುವ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದುದು. ಅವಳು ಆತನ ಸದಾಕಾಲೀನ ಸುಹೃದ್; ಸಕಲ ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿ ಸುಖವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಮಾಯಿಕ ಮಾಟಗಾತಿ; ಸಾಲದು — ಆತನು ಹಂಬಲಿಸುವ ಕಂದ, ಅವಳು ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ನಚ್ಚಿನ ತಾಯಿ !

ಮನಮಿಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮೊಲೆನಾಲನು ಉಂಬ ಎಳ ಮಗುವ-
ನನುಕರಿಪುದಚ್ಚರಿಯೆ ? ತೊಲಗೆನ್ನೆ,
.....ತೊಲಗಲೀಯೆಡೆಯಿನ್ನೊಲೈಂ ! ತಾಯಿ, ತಾಯಿ,
ತಾಯೀ !!!

ಇಂತಹ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಸುಖವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಸವಿಯುತ್ತ ಕವಿ ಬಾಹ್ಯಲೋಕವನ್ನೇ ಮರೆಯುವನು. ಆತನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಏಕಾತ್ಮತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಅದ್ವೈತದ ಆನಂದಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಪಡೆವುದು. ತಲ್ಲಿನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನಿರ್ಭರ ಆರೋಹಣವನ್ನು ಕವಿ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ‘ಚಿಂದಿರನ ತಂಬೆಳಗಿ’ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಇಂತು ಅನುಭವಿಸಿದಾನೆ.

ಮನದೊಳೊದವಿದುದು ಮೃದು ಮಧುರ ಭಾವನೆಯೆನ್ನ
ಮನಮೆ ಈ ಬಾಹ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ರೂಪೋ ? ಸೃಷ್ಟಿಯೇ
ಮನದ ರೂಪೋ ? ಮನದೊಳರ್ಪುದಂ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ ಕಂಡೆಂ !
ಚಿತ್ರವೆನಿತೋ !

ಮನಮಳಿದುದೋ ಸೃಷ್ಟಿಯಳಿದುದೋ ಮೇಣ್ ತಿಳಿಯೆ-
ನೆನಗೀಗಳೆತ್ತಲುಂ ತೋರ್ಪುದೊಂದೇ ಒಂದು !
ಮನಮಿಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲಾ ನಂದಮಾನಂದಮಾನಂದವೊಂದೆ ಒಂದು !

ಪ್ರಕೃತಿಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ
ಜೀವ-ರಾಗ-ರಸ-ಗಂಧ ಪೂರಿತ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ
ಪ್ರಪಂಚ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಲ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಚಲತ್ ಸಂನಿವೇಶಗಳ

(dynamic forms of nature) ಲಲಿತ ನಿರೂಪಣೆ ರಸಿಕರನ್ನು ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಕಾವ್ಯಲೋಕದ ಹೃದ್ಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಾಗ ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಿತರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಶೆಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಈ ವಿಧದ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಪಂಚವು ನೆನಪಿಗೆ ಬಾರದಿರದು.

೧೦ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕವನಗಳು (ತಾಯಿ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ)

ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಗೀತಗಳಿಗಿಂತ ಕಿರಿಯವಾದರೂ ಗುಣ ಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವಾದುವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕವನಗಳು. ತನ್ನ ನುಡಿ, ತನ್ನ ನಾಡು, ತನ್ನವರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ತನ್ನವರ ಚರಿತ್ರೆ ಇವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸದಭಿಮಾನ ಪುರಸ್ಕೃತ ಉಚ್ಚ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕವನಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕವನಗಳು ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಆಳ ಆಳವಾದ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲಿಯವುಗಳ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ; ಅಂತಿಮ ತ್ಯಾಗವು ಇವುಗಳ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಜ್ಯೋತಿ ಪರಿಶುದ್ಧವೂ ಪ್ರಭಾಮಯವೂ ಆಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಅವಾಸ್ತವ ಅಭಿನಿವೇಶ ದಿಂದ ಮಲಿನವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇವುಗಳ ಭಾವನೆಯ ಉಗ್ರತೆ ಸಹೃದೆಯ ಆಚೆಯ ಎಲ್ಲೆಗೆ ಕೈನೀಡುವುದಾಗಿದೆ.

ನುಡಿಯ ಒಲುಮೆ ಮತ್ತು ನಾಡಿನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಈ ಕವನಗಳು ಉಪದೇಶಿಕತೆಯಿಂದ (sermonising) ಅಲಿಪ್ತವಾಗಿ ಕವನ ಕಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಳವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಗೀತದ ಇಂಪಿನ್ನಿಂದಲೂ ಸಂಗೀತದ ಸೊಂಪಿನ್ನಿಂದಲೂ ಇವುಗಳ ಆಕರ್ಷಕತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳ ಭಾವಗಭೀರತೆಯೂ ಅಭಿಮಾನದ ಉತ್ಕಟತೆಯೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂತಹ ಅತ್ಯುಕ್ತಿ ಸರ್ವಥಾ ದೋಷವಲ್ಲ, ಅನುರಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಅಲಂಕಾರವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಉಲ್ಲಸಿತವಾಗಿದೆ.

‘ಕನ್ನಡಂ’ ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕವಿಯ ಕನ್ನಡಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅಲಿಸಬೇಕು. ಕನ್ನಡವೆಂಬುದು ಗಾಳಿಯ ಅಲೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬಂದು ಕಿವಿಗೆ ತಾಗಿ ಕರಗಿ ಹೋಗುವ ಬರಿಯ ಒಂದು ಸ್ವರವಲ್ಲ,

ಅದೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಸ್ತು. ಅದನ್ನು ಆತನು ಮೆದುವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಬಲ್ಲನು; ಅದರ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪವನ್ನು ನಯವಾಗಿ ನೋಡಬಲ್ಲನು; ಅದರ ಮೋಹಕತೆಗೆ ಮುಗ್ಧನಾಗುವನು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು; ಅದರ ಸವಿಯ ಸೋನೆಯನ್ನು ಸವಿಸವಿದು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವನು; ಕೊನೆಗೆ ಅದು ದೇವಿಯಾಗಲು, ತಾನು ಅವಳ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡುವ ಅನನ್ಯ ಉಪಾಸಕನಾಗುವನು.

ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಳಸವಿಡುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಾವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಭಾವನೆಯ ಗೋಪುರವು ಏರುತ್ತ ಹೋಗಿದೆ. ಸಹೇತುಕವಾದ ಸೊಬಗಿನ ಶಬ್ದ ಸರಣಿಯೊಂದಿಗೆ,

ತಂಗೊಳದ—ಮೆಲ್ಲೆ ಲರ—ನಲ್—ಸೋಂಕು,

ಮಾವಿನ—ಎಳದಳಿರ—ಸೊಗಯಿಪ—ನುಣ್ಣು,

ಬಿರಿವೂವ—ಬಳಿಯ—ತುಂಬಿಯ—ಸರಂ,

ಮೊದಲಾದ ಮಂಜುಲ ತಾಲಲಯಬದ್ಧ ಭಾವಾನುಗುಣ ಪದಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಈ ಕವನವು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಪದವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಅದರದರ ಅರ್ಥಶಕ್ತಿಯ ಆಳವನ್ನು ಮನನ ಮಾಡುತ್ತ ಓದಿ ಓದಿದಂತೆ ಇದರ ಹೃದಯಂಗಮತೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಫುಟವಾಗುವುದು; ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಕನ್ನಡದ ಇಂಪು ಸೊಂಪಿನ ಸಿರಿಗೆ ಈ ಕವನವು ತಾನೇ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ರಹಸ್ಯವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ನಿಲ್ಲುವುದು.

ಈ ಪರಿಯ ಕನ್ನಡದ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ 'ಕನ್ನಡ'ವು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ ಅದೇ ಆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕನ್ನಡವು ಇದರ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೊದಲು, ಮುಗಿತಾಯ, ನಡವಳಿ, ಭಾಷೆ, ಗತಿ, ರೀತಿ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ರೀತಿ ಈ ಮೊದಲಿನ ಕವನಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿನದು ಮಧುರ ಭಾವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತಿನದು ವೀರಭಾವವನ್ನು ಇಂಟುಗೊಳಿಸಿದೆ. ಒಂದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸರಸತೆ ಇದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಧೀರತೆಯಿದೆ. ಅದು ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆನಿಸಿದರೆ, ಇದು ಬುದ್ಧಿಯೋಗವೆನಿಸುವುದು.

ಕನ್ನಡಂ, ತಂಗೊಳದ, ಸೋಂಕು, ನುಣ್ಣು, ಸರಂ, ಕಂಪು, ಇಂಪು, ಮೊದಲಾದ ಗೀತಧಾಟಿಯ ಮೃದು ವರ್ಣಗಳ ಟೀಂಕಾರದಿಂದ 'ಕನ್ನಡಂ' ಈ ಕವನವು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಮುಂದುವರಿದರೆ, 'ನಿನ್ನಿನದು ನುಡಿಯಲ್ಲ ಮೊನ್ನಿನದು ನುಡಿಯಲ್ಲ' ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ನಿವೇದನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿ 'ಕನ್ನಡವು' ಈ ಕವನವು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಕವನಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಚಿತ್ರವೇಧಕವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಒಂದರ ಮನೋಹರತೆ, ಅಲಂಕಾರಯುತ ಕುಸುರು, ಕುಸುರಿನ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸದ ವೂಲಕ ಉಂಟಾದುದು; ಮತ್ತೊಂದರ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿತ ನಿರಾಭರಣ ವಿಚಾರ ಪ್ರಚುರತೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದುದು.

ಭಾವವೊಂದನ್ನುಳಿದು ಇದರಲ್ಲಿಯ ಶಬ್ದಗಳು, ವಾಕ್ಯಗಳು, ನುಡಿಗಳು ಎಲ್ಲವು ಚಿಕ್ಕವು. ಮಾತುಗಳು ಮಿತಿಯಿಂದ ಬಳಸಿದುವು.

ನಿನ್ನಿನದು ನುಡಿಯಲ್ಲ, ಮೊನ್ನಿನದು ನುಡಿಯಲ್ಲ
ಕನ್ನಡವು

ಸರಿ, ಕನ್ನಡವು ಹೊಸನುಡಿಯಲ್ಲ, ಹಳನುಡಿ; ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು; ಆದರೇನು? ಎಷ್ಟೋ ಕಾಡು ಜನಾಂಗಗಳು ಆಡುವ ನುಡಿಗಳು ಇದಕ್ಕೂ ಹಳವು ಆಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಕಾಕು ದನಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರೆ ಕೇಳಿ:

ನುಡಿದರಿಂದ ನಾ ಪು ರಾ ತ ನ ರೊ ಸಿದು |

ಆ ಪುರಾತನರು ಇದನ್ನು ಒಸೆದು ನುಡಿದರು. ಈ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವು ಕನ್ನಡದ ಮಹತ್ತರವಾದ ವಾಚ್ಛಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿ ಆ ಕಾಕಸ್ವರವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಕ್ಕಿ ಬಿಡುವುದು. ಕನ್ನಡದ ವಾಚ್ಛಯ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಅಲ್ಲವೆ, ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ಇದು ಶಕ್ತಿ !

ಎಂಬ ಸಿಡಿಲಿನ ಮಡುಗು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಒಳಗೊಳಗೆ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಸಂಚರಿಸುವುದು; ಅವಧಾನವು ಏಕಾಗ್ರವಾಗುವುದು. ಬಳಿಕ

ಇದು ಶಕ್ತಿ ! ಇದು ವೀರವಾಣಿ ! ಈ ಕನ್ನಡವು !

ಎಂದು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಾವಧಾನ ಪೂರ್ವಕ ಓದಿ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿದ ಮನಸ್ಸಿನ ತರಗತಿ ಎತ್ತರಿಸುವುದು; ಕನ್ನಡದ ಮೇಲುಮೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅದು ತನಕಪಡುವುದು. ಆಗ ಹದವಾದ ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಿಂಚು ಮೂಡುವುದು:

ಇದು ಗೆಯ್ದ ಗೆಯ್ಯೆ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ವಿಸ್ಮಯಕರವು !

ಈ ಮಿಂಚಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ವೈಭವ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಘನತೆಯಿಂದ ರಂಜಿತವಾದ ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭವ್ಯ ಚಿತ್ರವು ಗೋಚರವಾಗುವುದು. ಅದರ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಕನ್ನಡದ ಅಸಾಧಾರಣ ಪಾತ್ರತೆಯ ಅರಿವು ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಇದಕ್ಕೊಂದು ರೂಪುಂಟು, ಬಗೆಯುಂಟು, ಚಿಲ್ವುಂಟು !

ಇದಕ್ಕೆ ಮಾದರ್ವವುಂಟು, ಕಾರಿನ್ಯವಿದಕುಂಟು !

ಇದು ನೃಪೋತ್ತಂಗ ನೃಪತುಂಗನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನದು.

ಇದು ಜಗದ್ವಂದ್ಯ ಕವಿ ಪಂಪನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನದು.

ಇದು ಭಕ್ತ ಬಸವೇಶನೊಲಿದೊಲಿದು ನುಡಿದ ನುಡಿ.

ಇದು ಪೂಜ್ಯ ದಾಸರಾದರದಿಂದ ನುಡಿದ ನುಡಿ.

ಈ ಒಂದೊಂದು ಮಾತು ಚಿತ್ರಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿರಕಾಲ ನಟ್ಟು ಬಾಳುವಂತ ಹುದು. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ,

ಇದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರಚ್ಛರಿನ ನುಡಿಯಲ್ಲೆ ?

ಇದು ವೆ ತಾಯ್ನುಡಿ ವೀರ ಹುಕ್ಕಬುಕ್ಕರಿಗಲ್ಲೆ ?

ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಕ್ಕನೆ ವಿಷಯೋಪಸಂಹಾರವಾಗುವುದು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬರಿಯ ಕೇಳಿಕೆಗಳಲ್ಲ; ಇಷ್ಟು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹೇಳಿದರೂ ಮಣಿಯದೆ ನೊಂಡತನದಿಂದ ಮೋರೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಂಶಯ ಪಿಶಾಚಗಳ ಉಚ್ಚಾಟನ ಮಂತ್ರಗಳು !

ಇದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರ ಅಕ್ಕರಿನ ನುಡಿ ಅಲ್ಲೆ ?

ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ—ಕುಮಾರನಾಗಿಯೂ ತಾತ ವ್ಯಾಸನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗೆ ಸರಿಮಿಗಿಲೆನಿಸುವ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ—ವೈಭವ

ಶಾಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ, ಸರ್ಜೀವ ಸರ್ಚೀತನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾರತವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ—ಆತನ ನಚ್ಚಿನ ನುಡಿಯಾವುದು ?

ಇದುವೆ ತಾಯ್ನುಡಿ ವೀರ ಹುಕ್ಕಬುಕ್ಕರಿಗೆ ಅಲ್ಲ ?

ಅತುಲ ಸಾಹಸದಿಂದ ವಿಶ್ವವಿಸ್ಮಯಕರ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಶತಮಾನಗಳ ವರೆಗೆ ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ವಿಜಯನಗರದ ಆ ಮಹಾವೀರರು — ಆ ಹುಕ್ಕಬುಕ್ಕರು ಆಡುವ ತಾಯಿನೂತು ಯಾವುದು ? ಕನ್ನಡದ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಲು ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧಾರಗಳು ಬೇಕೆ ?

ಇಂತಹ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಷ್ಠೆಯ, ಅಭಿಮಾನದ, ಆದರದ ಭಾವವಲ್ಲದೆ ಬೇರಾವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗನಾದವನು ತಾಳಿಯಾನು ?

ಆದರದ ಬಂದು ತಲೆವಾಗಿರಿ ಇದರ ಇದಿರಲ್ಲಿ.

ಸೋದರರೆ, ಬಂದು ತಲೆವಾಗಿರಿ ಇದರ ಇದಿರಲ್ಲಿ.

ಈ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳು ವಿಚಾರ ಪರಿವರ್ತನದೊಂದಿಗೆ ಭಾವಾವರೋಹಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಕವನ ಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುವು.

ಅತ್ಯಂತ ಸರಲವಾದ ಕವನವೂ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಗಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ ಆಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರವಾಗಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಕತೆ ಇಲ್ಲವೆ ಏಕಾಂಕನಾಟಕಗಳ ಲಾಘವ, ಏಕಾಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಭಾವಬಿಂಬನ ಈ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಉಪಾಸ್ಯ ದೈವತದ ಅಪಾರ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನೆದು ಕೊಂಡಾಡುವುದು, ಹಾಡಿ ನಲಿದಾಡುವುದು ಭಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಬಗೆ. ಇಂತಹ ಸುಹೃದ್ ಭಕ್ತಿಯ ವಾಗ್ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ 'ತಾಯ್ನಾಡು' ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪರಿಪರಿಯ ಅಂದವನ್ನು ಮನದಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದು

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅಲಂಪಂ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಎನ್ನ ಆಳವೆ ?

ಎಂದು ನಯವಾಗಿ ವಿನಯವಾಗಿ ಕವಿ ಹಾಡಲಾರಂಭಿಸುವನು. 'ಸೈಹಿಗೆ

ಕಣಿ, ಅರಕೆ ಎಡೆ, ಪನ್ನತಿಕೆಗೆ ಮನೆ, ಬಿನ್ನಣಕೆ ಓವರಿ, ಮುಂತಾಗಿ ಅದರ ಒಂದೊಂದು ಗುಣನಿಧಾನವನ್ನು ಗುಣಿಸತೊಡಗುವನು. 'ಇಷ್ಟೆ ತಾನೆ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಡದ ಹೆಚ್ಚಳ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, 'ಬೇಸರವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಪರಾಂಬರಿಸಿರಿ — ಬಿನಯಕೆ ನೆಲಂ, ಐಸಿರಿಗೆ ಆಡುಂಬೊಲಂ, ಅನು-ನಯಕೆ ಆಗರಂ, ಒಳ್ಳಿಗೆ ಚಾವಡಿ —' ಎಂದು ಹಾಡನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸು ವನು. 'ಇನ್ನೂ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಕೊ ಕೊಳ್ಳಿ; — ತತ್ತ್ವಜ್ಞರ-ಭಕ್ತರ- ಸಚ್ಚರಿತರ ವಸತಿಸ್ಥಳಂ, ಪರಿದೊರೆ - ತಿಳಿಗೊಳ- ಪೊಸಬನ- ಬೆಳೆವೊಲ- ನರುವೊ-ಪಾಲ್ದೆನೆ- ತನಿವಣ್ಣಳಿಂ ಅನವರತಂ ಮೆರೆವುದು; ಸಿರಿ-ಸಂಪತ್ತು- ನೀತಿ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ವಿದ್ಯೆ-ಕಲೆ ಸರ್ವ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾದುದು; ಅದು ಸಿರಿಗನ್ನಡ ನಾಡು; ತಿರಿಯೊಳಗೆ ಪೆರತು ಆವುದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ದೊರೆ ಇರ್ಪುದು?' ಎಂದು ವಿವರವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸುವನು. ಇಂತಹ ತಾಯಿಯ ಮಗು, 'ಅತ್ತಿಯ ತಾಯ್ನಾಡಿ'ನ ಕಂದ ತಾನಾದುದಕ್ಕೆ ಹಿರಿ ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿ,

ಎನಿತೊಂದು ಎನ್ನಯ ಪೂರ್ವದ ಸುಕೃತಮೊ !

ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ವಿಸ್ಮಯಾನಂದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನನಾಗುವನು !

ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ತಾಳಲಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸುಸ್ವರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತ ಕುಣಿಯುವ ವಿನಶ ಭಜಕನ ಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿ ಆಕೃತಿಯೊಂದು ಮರ್ಮವರಿತು ಈ ಗೀತವನ್ನು ಓದುವವರ ಬಗೆದಿರೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಳಿದಾಡು ವುದು. ಈ ಚಮತ್ಕೃತಿಯ ಕೆಲವೊಂದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಔಚಿತ್ಯವರಿತು ಚತುರತೆಯಿಂದ ಬಳಸಿದ ಇದರ ನರ್ತನಗತಿಯ ಪರಿವರ್ಧನಿ ಪಟ್ಟದೀ ವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ವಿಧವಾದ ಭಾವವು ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ 'ಭರತಭೂಮಿ' ಮತ್ತು 'ಹಂಬಲು' ಈ ಕವನ ಗಳನ್ನು ರಂಜಿಸುವುದಾಗಿದೆ. 'ವಿಜಯದುಂದುಭಿ'ಯ ಮೊಳಗಿನಲ್ಲಿ ದುಂದುಭಿ ಘೋಷದ ಉತ್ತಾನತೆ ಇದೆ. ಬಿರುಗಡಲ ಉಗ್ರತೆ, ಸಿಡಿಲಿನ ದುಡುಕು, ಗುಡುಗಿನ ಅಬ್ಬರ, ಜಯಭೇರಿಯ ಉದ್ರೇಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿಯೂ ಒಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಪದಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರಗ್ರಾಹಿತೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನತೆ ಮೈಗೂಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭೂಮಿಕೆಯಿಂದ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಉಜ್ವಲ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಅದರ ಜೀವನದ ಮಹಾರಹಸ್ಯವನ್ನು ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿದೆ. ಈ ವೀರ ಗೀತವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಮೊದಲಿನದರಲ್ಲಿ (ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳು) ವಿಜಯನಗರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಪೂರ್ವ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ದಾರುಣ ರಾಷ್ಟ್ರನೈತಿಕ ಅಧಃಪತನವನ್ನು, ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಆಮೇಲಿನ ಜನಾಂಗಿಕ ಪ್ರಚಂಡ ಪುನರುತ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರದೀಪ್ತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಉರಿಯಂತೆ ಉರಿದುರಿದು ಹರಿದು ಬರುವ ಹಗೆಯ ದಾಳಿಯ ಉಗ್ರತೆಯ ಸೂಚನೆಯೇ ಈ ದುಂದುಭಿಯ ಈ ಆರಂಭನಿನಾದವು.

ನಾಲಗೆಗಳಂ ನೀಡಿ ಭುಗಿಲ್ ಎನುತೆ ಉರಿಯುತುಂ
ಆಳವಿನೋಳ್ ಬಂದುದಂ ತನ್ನ ಒಡಲೋಳ್ ಇರಿಸುತುಂ,
ನಾಡನು ಬೇಯಿಸುತೆ ಮಸಣಂ ಆಗಿಸುತೆ,
ಕರ್ವೊಗೆಯನು ಎತ್ತಲುಂ ತೂರುತುಂ
ಅಕಟಾ ಬೇಗೆ ಬಲಿದು ಪಂದತ್ತು !

ಈ ಬೇಗೆಯಿಂದ ನಾಡಿನ ಸಿರಿ ಕಳಚಿತು; ಕಳೆ ಕಮರಿತು;

ಉತ್ಸವಂ ಮುರುಟಿದತ್ತು ! ಸಂಪದಂ ಕಂದಿದುದು !
ಹಾಹಾರವಂ ಒಗೆಯೆ ಜೀವಲತೆ ಬರಡಾಯ್ತು,
ಭಾಗ್ಯದ ಏಳ್ಗೆ ಬಯಲಾಯ್ತು !

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸೌಭಾಗ್ಯನಾಶವೇನು ಸಾಮಾನ್ಯಹಾನಿ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೊದಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೋಗುವುದು ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋಗುವುದು ಎನ್ನುವಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸತ್ತ್ವಾಪಕರ್ಷವು ಈ ಭೌತಿಕ ಹಾನಿಗಿಂತ ಭೀಕರತರವಾದುದು. ಈ ಆತ್ಮಿಕ ಅವನತಿಯೇ ಜನಾಂಗದ ಅಧಃಪತನದ ಮೂಲವು.

ಜನಂ.....ನಡುಗುತುಂ

ಅರಿವಳಿದು ಮುಂದುಗಾಣದೆ ನನೋ ಎಂದುದೈ !

ಪಿಂತು ಅಭಿಮಾನಮೂರ್ತಿ ಅಗಿದುರ್ದಂ ಮರೆತು ಬಾಗಿರಲ್

ಬಗೆದಂದುದು !

ಎಲ, ಏನಿದು ! ತಾವು ನಿನ್ನೆ ನಿನ್ನೆಯೆ ನರಪತಿಗಳಾಗಿ ಲೋಕವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು, ಜನನಾಯಕರಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದುದು, ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತು ಇವರು ಪರರ ಪದಹತಿಯಿಂದ ಪದಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಉರುಳಾಡುತ್ತಿರುವರಲ್ಲ ! ಇದರ ನೆಲೆಯೇನು ? ಸ್ವಾರ್ಥ, ಹೇಯ ಸ್ವಾರ್ಥ. ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏಳು ಬೀಳುಗಳ ಚರಿತೆ ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತ ವಾಗಿದೆ. 'ಬದುಕು', ಎಂದಾದರೂ ತೋಲಗಲಾರದ ಆ ಸಾವಿಗೆ ಅಂಜಿ. ಬರಿಯ ಬದುಕಿನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದವನ ಬಾಳು ಬದುಕಿಯೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ. ಇಂತಹ ಜೀವಗಳೆಲ್ಲ ಇವರು. ಜೀವನರಣದ ಈ ಹೇಡಿಗಳು

ಪಂದೆಗಳ್ ಮರಣಕೆ ಅಂಜಿದರ್ ಆಲೈ ?

ಪಣೆಗೆ ಮಣ್ ತೊಡೆಯಲೈ ಪೇಸರ್ ಆಲೈ ?

ಅಕಟ ಬದುಕಲ್ ಎಳಸಿದರ್ !

ಅಕಟ ಪಲ್ಲಳೊಳ್ ಪುಲಗಚ್ಚಿ ಬದುಕಲ್ ಎಳಸಿದರ್ !!

ಧರ್ಮಮಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂ ಆತ್ಮಮಂ ರಿಪುಗೆ ಮಾರ

ನೀನೆ ಶರಣ್ ಎಂದು ಬದುಕಲ್ ಎಳಸಿದರ್ ಅಕಟ !!!

ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಾಚಿಕೆ ಯಾವುದು ? ದೈನ್ಯವಾವುದು ? ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದುರವಸ್ಥೆ ಯಾವುದು ?

ಇದನುಳಿದು ಇನ್ನು ಇಂತು ಪೆರತು ದುರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಅವುದು ?

ಈ ಆಘಾತದಿಂದ ಆಸೇತುಹಿನಾಚಲ ಅಖಿಲ ದೇಶವು ಗಡ ಗಡನೆ ನಡುಗಿತು. ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಕಾಶ್ಮೀರ, ಪಂಜಾಬ, ಸಿಂಧ, ಗುಜರಾತ, ಬಂಗಾಲ, ಬಿಹಾರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಎಂದೋ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿ ಹೋದುವು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಲ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದುವು. ಇವುಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಸೇರಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಹಾಗೆ ಸೇರಿ ಬಹುಕಾಲ ಸೈರಿಸ

ಲಿಲ್ಲ. ಸಂಘರ್ಷವು ಜ್ವಾಲಾಗ್ರಾಹಿ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಫೋಟಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಪಾಶದ ಸ್ಪರ್ಶವು ಕನ್ನಡಿಗರ ಸುಪ್ತ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಫುರಣಗೊಳಿಸಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಧರ್ಮವೇ ಈ ನೂತನ ಜಾಗೃತಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿತು. ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಓತಪ್ರೋತವಾದ ಈ ತೇಜಸ್ಸು ಅರಿಯ ಆರ್ಭಟಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿತು; ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಉದ್ಧಂಡ ಧ್ವಜವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಊರಿಸಿತು.

ನಾಡೊಳ್ ಎಲ್ಲಿಯುಂ ಚೈತನ್ಯಂ ಏಂ ಸ್ಫುರಿಸಿದುದೋ !

ದೌರ್ಬಲ್ಯಂ ಅಳಿದತ್ತು; ವೀರರಸಂ ಉರ್ಕಿದತ್ತು.

ಕರುನಾಡ ಚಿನ್ನಿಗರ ಹೃದಯದೊಳ್

ಸದಭಿಮಾನಜ್ಯೋತಿ ಉಜ್ವಲಂ ಬೆಳಗಿದತ್ತು !

ಇಂತಹ ಉಜ್ವಲವಾದ, ಉರ್ಜಸ್ವಲವಾದ, ಪವಿತ್ರವಾದ, ಆತ್ಮಾರ್ಪಣ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತವಾದ ಉತ್ತುಂಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಹಸಧೀರರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಪುರುಷರಾರು ?

ಅನರ್ಗೆ ಇದಿರ್ ಆರ್ ? ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಗಳ್ಗೆ ಜಗದೊಳ್

ಆರ್ ಇದಿರ್ ? ಕರುನಾಡಿನ ಉಜ್ಜ್ವಲತೇಜಕೆ

ಆರ್ ಇದಿರೋ ? ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಇದಿರೆ ?.....

ಉದಯೋನ್ಮುಖರ್ಗೆ ಆರೋ ಇದಿರ್ ?

ಈ ವಿಧದ ಅಂದೋಲನದ ಫಲವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರವು ಹುಟ್ಟಿತು. ತನ್ನಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತೆ ? ತನ್ನವರಿಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ನಾಡಿಗಾಗಿ ಬಾಳಿತು. ತನ್ನ ಜನಾಂಗದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿತು. ವಿಜಯನಗರವು ನಿಜವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರವಾಯಿತು. ಇದು ಮೊಳಗಿದ ದುಂದುಭಿ ನೈಜ ವಿಜಯದುಂದುಭಿ ಆಯಿತು. ಕನ್ನಡಿಗರ ಈ ಶತಕೃತ್ಯವು ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ; ಕನ್ನಡಿಗರ ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿದೆ. ಅಂದಿನ ಕನ್ನಡಿಗರ ಈ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವು ಲೋಕದ ಚಿರಂತನ ಆದರ್ಶವಾಗಿದೆ.

.....ವಿಜಯದುಂದುಭಿಯ ನಿಸ್ಸನಂ

ಪರಿದತ್ತು ದೈವಿಗಳೊಳ್, ವಿಜಯನಗರದ ಜಯಧ್ವಜಂ

ಉಚ್ಚ್ರಿತಂ ಮಿಳಿರುತೆ

ನೊರೆದತ್ತು. ಕರುನಾಡಿನ ಉರ್ಜಸ್ವಲಂ ಯಶಂ
ಸುರುಚಿರಂ ದಿಕ್ಕನ್ನೆಯರ ಮುಖಂಗಳ್ಗೆ ಆದೇಂ
ಮಿರುಗಂ ಇತ್ತುದೊ ! ನಮೋ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಜ್ಯೋತಿ !

ನೀಂ ಪರಾತ್ಪರ ಶಕ್ತಿಯೈ !!

ಈ ಪರಿಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಸತ್ತ್ವಾತಿಶಯದ ಸಾರಸ್ವರೂಪದ ಸಕಲ ವಿಗ್ರಹವೇ 'ಕನ್ನಡದ ನೆಲದ ಪುಲ್ಲಿನಗೆ ಪಾವನ ತುಲಸಿ' ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಎರಕಗೊಂಡಿದೆ. ಆತ್ಮೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಮಹಾವಾಕ್ಯವಿದು; ಸ್ವಾಭಿಮಾನವೇದಾಂತದ ಆದಿ ಸೂತ್ರ ಇದು. 'ಅಲ್ಪಾಕ್ಷರಂ ಅಸಂದಿಗ್ಧಂ, ಸಾರವತ್, ವಿಶ್ವತೋಮುಖಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದ ಸಮಸ್ತ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಪರಿಕಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಈ ವರೆಗೆ ಹಾಡಿದುದೆಲ್ಲ, ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಮಹಾಭಾಷ್ಯದ ವಾಗ್ ವಿಸ್ತಾರ ಮಾತ್ರ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಈ ಒಂದು ಕವನಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾವನೆಯ ವಿರಾಟಾ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ನೆಲದ ಪುಲ್ ಎನಗೆ ಪಾವನತುಲಸಿ !

ಕನ್ನಡದ ನೆಲದ ನೀರ್ವೊನಲ್ ಎನಗೆ ದೇವನದಿ !

ಕನ್ನಡದ ನೆಲದ ಕಲ್ ಎನಗೆ ಶಾಲಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆ !

ಎಷ್ಟು ಸರಲವು ಅಷ್ಟು ಉಜ್ವಲವು, ಎಷ್ಟು ಉಜ್ವಲವು ಅಷ್ಟು ಉತ್ಕಟವು, ಅಷ್ಟು ಪರಿಶುದ್ಧವು. ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಪವಿತ್ರವಾದ, ಮಂಗಲವಾದ, ಮಂಗಲಗಳಿಗೆ ಮಂಗಲವಾದ ಕನ್ನಡದ ದಿವ್ಯ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೌಕಿಕ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವುದು ಪಾಪ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದಂತೆ ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಶುಚಿಯಾಗಿವೆ, ಭಾವಪೂತವಾಗಿವೆ.

ಕನ್ನಡಂ ದೈವಮೈ !

ಕನ್ನಡವು ಒಂದುಭಾಷೆ ಅಲ್ಲ; ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ; ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವಲ್ಲ; ಅದು ದೈವತವು. ಈ ದೇವತೆಯ ಆರಾಧನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಅರ್ಚಕನ ಪೂಜಾ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡ ಹುಲ್ ಎಂಬ ತುಲಸಿ ಕನ್ನಡ ನೀರ್ ಎಂಬ

ಗಂಗಾಜಲ, ಕನ್ನಡ ಕಲಾ ಎಂಬ ಶಾಲಾಗ್ರಾಮ. ಆತನು ಜಪಿಸುವ ಮಹಾವರ್ಣವು ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದವೆಂಬ ಓಂಕಾರ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪುರಶ್ಚರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿಸಿ ಅಮಿತ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆವುದಾದ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಆತನ ಅದ್ಭುತ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರ ! ತಪ್ಪಲೋಹವು ಅತಿ ತಪ್ಪವಾಗಿ ಧವಲ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಳೆವಂತೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವಹ್ನಿಯ ಈ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಪ್ರಜ್ವಲಿತ ದಸೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣರಾಗರಂಜಿತ ರೂಪಭೇದಗಳ ಸಂಕುಚಿತ ತಾರತಮ್ಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಈ ಭಾವ ನಿರ್ಭರ ಸಮಾಧಿ ಯೋಗವನ್ನು ಕಾವ್ಯವೇದಾಂತದ ಭಾವಾದ್ವೈತ ಇಲ್ಲವೆ ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಕೊನೆಗೆ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಯೋಗಿ

ಇನ್ನಾವುದೈ ಪೆರತು ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆಯಿಂದೆ

ಅಧಿಕಂ ಈ ಜಗದೊಳ್ ಎನಗೆ ?

ಎಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಚನವನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚಾರಣ ಮಾಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರದೇವಿಯ ಈ ಅಪೂರ್ವ ಔಪಾಸನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸುವನು.

೧೧ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕವನಗಳು. (ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ)

‘ ಕವಿ ಮತ್ತು ಬನದೇವಿ ’ ಈ ಕವನವು ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗ ಇವುಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಾಹಚರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತೀಕಪರವಾಗಿ (personification) ಚಿತ್ರಿಸುವುದು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸುರಮ್ಯ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ಸ್ಫುರಣ ಗೊಂಡ ಕವಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತ ಕವನದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಬೀರುವನು. ಆತನ ದನಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮಾರ್ದನಿಗೊಡುತ್ತ ಮೈನೆತ್ತು ಬನದೇವಿ ಎದ್ದು ಬರುವಳು; ಅನಂದಪೂರಿತೆಯಾಗಿ ಕವಿಯನ್ನು ಆದರಿಸುವಳು ! ಕವಿ ದೊಡ್ಡವನೋ ಪ್ರಕೃತಿ ದೊಡ್ಡವಳೋ ? ಕವಿಗೆ ಶಾಂತಿ ತುಷ್ಟಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿ ಹಿರಿಯಳಾದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಗೂಢ ಶಕ್ತಿಯ ಆಳವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆ ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂನಿವೇಶ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಸಮರಸನಾಗಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚೈತನ್ಯ ಸೊಗಸುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ‘ ಅಮೃತವಾಕ್ ’ ಕವಿ ಹೆಚ್ಚಿನವ

ನಲ್ಲವೆ? ಈ ಪರಿಯಿಂದ ಕವಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ನಿಸರ್ಗದ ರಾಮಣೀಯಕವನ್ನು ಮತ್ತು ಕವಿಯ ಘನತೆಯನ್ನು ನಯವಾಗಿ ಸಾರಯುತವಾಗಿ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಸಾದಿಸುವ ಈ ಕವನದ ವಿಧಾನವು ನವ್ಯತೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಿದೆ.

ಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಕಗೀತಗಳ (symbolistic poems) ಅದೊಂದು ಕಾಂತಿ ಮಿಗಿಲಾದುದು. ವರ್ಣಿಸಲಿರುವ ವಸ್ತುವಿನ ರೂಪದೊಡನೆ ಬೇರೊಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ತಾದಾತ್ಮ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಅವುಗಳ ರೀತಿ. ಈ ವಿಧದ ನಿರೂಪಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿರೂಪದ (model) ರೂಪಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೂಲರೂಪದ ರೂಪ ಸಂಪತ್ತಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುವುದು.

ಇಂತಹ ರೂಪಕಗೀತಗಳಲ್ಲಿ 'ಮುದ್ದಣ' ಈ ಕವನವು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಸಮಸ್ತರೂಪಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಪ್ರತೀಕ ಕವನವಿದು (allegory). ಇದರ ಸ್ವಾದುತೆ ಆಸ್ವಾದನೀಯವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿನ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳು ಕಷ್ಟಮಯವಾದ ಮಾನವ ಜೀವನವನ್ನು ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಗಳ ಒಂದು ಆಧಾರ ಸ್ಥಾನವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವವು ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಶತಮಾನಗಳ ವರೆಗೆ ಸರಸತಿಯ ನಂದನವನವಾಗಿ ಚಿಗಿತು ಪೂತು ಕಾತು ಶೋಭಿವೆತ್ತು ಅವಿರತವಾಗಿ ಸರಸ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಳೆದ ಒಂದೆರಡು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜೆಯಾಯಿತು. ಮೂರನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದ ಹಾಳತೋಟವಿಟು.

ಈ ಹೀನಸ್ರಿತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶಾಂಕುರವು ತೋರಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ನಿಸರ್ಗದ ನೆಲೆವೀಡು. ಇಲ್ಲಿ ವರಕವಿಯೊಬ್ಬನು ಉದಯಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ದೈನ್ಯವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸುವನು (ಏನೆಯ ಪದ್ಯ). ಮುದ್ದಣನ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಆತನು ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಪ್ರಸಂಚಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಸಂಪದಭೃದಯವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಮನಗಂಡವರು ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (೫-೬) ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಅದ್ಭುತ ಚಮತ್ಕಾರವು ಸತ್ಯವೆಂದು ಸೈಯಿಕ್ಕದಿರಲಾರರು. ಈ

ನಾದರಿಯ ಹಲವು ಗರ್ಭಿತಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಈ ಕವನವು ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡಿದೆ. ಮುದ್ದಣನ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು (ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣ, ರಾಮಾಶ್ವ ಮೇಧ, ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ), ಅವುಗಳ ವಸ್ತುವನ್ನು, ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿ ಪಾದಿಸುವ ಆತನ ವಿಲಕ್ಷಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿತವರು ಮಾತ್ರ,

ಚಂದಳರ ತೊಂಗಲಲ್ಲಿ

ಕಿರುಮೆಯ್ಯ ಚೆಲ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯೊಂದು ನಿಂದು ನಲ್
ಸರದಿಂದೆ ಮೂರು ಸೂಳೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದುಲಿದೊ
ಡರಚಣದೊಳಾತೊಂಟದಡೆಯೆಡೆಯ ಗಿಡುಬಳ್ಳಿ ತಳಿದಿದು
ಸೊಂಪೆಸೆದುದು

ಎಂಬೀ ವಿಧದ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸ ಬಲ್ಲರು.

‘ನೀರಗುಳ್ಳಿ’, ‘ಅಡವಿ’, ‘ಆಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ’, ‘ಹುಳು’ ಈ ಕವನಗಳು ಇದೇ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕವು. ಸರಲತೆ, ತಾಲಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಭಾವಲಾಲಿತ್ಯ ಈ ಗುಣಗಳ ಮೂಲಕ ‘ನೀರಗುಳ್ಳಿ’ಯ ಮನೋಹಾರಿತೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿದೆ. ಉಚಿತ ಪದಧ್ವನಿಯೋಜನೆಯಿಂದ ವರ್ಣ್ಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ರೂಪವತ್ತಾಗಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕವಿಯ ಚಿತ್ರರಚನಾಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಈ ಗೀತದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲಿಸಬೇಕು. ‘ಆಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ’ ಈ ಕವನವು

ಪೊಡವಿಯಿಂ ಒಗೆದ ಒಡಮೆಗಳ್ ಎಂತಿದೊಡಂ... ..ಇಂತು
ಪೊಡವಿಯ ಮಡಿಲೊಳ್ ಕೊನೆಗೊಂದು ದಿನಂ
ಪುಡಿಗೂಡುತುಂ ಎಡಮಾಡುವುವೈ ಪೊಸ
ಒಡಮೆಗೆ

ಎಂಬೀ ವಿಧದ ತಾತ್ಪರ್ಯಕೋಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ

ಉದುವು ಪಣ್ಣೆಲಿಗಳೊ ಕಾಲವಿಹಂ
ಗದರೆಂಕೆಯ ಪಳದುವುಳ್ಳೊ ?

ಮುಂತಾದ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆರೂಢವಾದ

ಜಗಮಿದು ಕಾಲನ ರೂಪು ಗಡಾ !

ಎಂಬ ರೂಪಕದಿಂದಲೂ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ.

ಸಂಗೀತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಗಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ 'ಸಂಗೀತ', 'ಇಂಚರ', 'ವೀಣೆಯ ತಂತಿ', 'ಸಂಗೀತದ ಚೆಲ್ಲು', 'ಒಂದು ಹಾಡು' ಈ ಕವನಗಳೂ, ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸಂಗೀತಗಂಧಿಯಾದ ಆತನ ಇಡೀ ಕವನಪ್ರಪಂಚವೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಪವಿತ್ರ ಆದರ್ಶಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ ಕವಿಹೃದಯವು 'ಮನಃ ಸಾವಿತ್ರೈ' ಮತ್ತು 'ನೈರ್ಮಲ್ಯ' ಈ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ. 'ಮಲ್ಲಿ' ಈ ಕವನದಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸವು ಕೌತುಕಾಸ್ಪದವಾದುದು.

೧೨ ಅಭಿಸಾರ

ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಥಾಕವನವು. ವಿಷಯಸ್ವಾಮ್ಯ, ನಿರೂಪಣನೈಖರಿ, ಆತ್ಮೀಯ ವಿನೋಚನೆ, ಅಕೃತ್ರಿಮ ರಚನೆ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವತಂತ್ರಕೃತಿ ಎನಿಸುವಂತಿದೆ. ಕವೀಂದ್ರ ರವೀಂದ್ರರ ಒಂದು ಅಖ್ಯಾನವು ಇದರ ಅವಲಂಬನವೆಂದು ತಿಳಿಸಬೇಕಾದುದು. ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ನಿವೇದನವು (Narration) ಪ್ರಧಾನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅನುಗೊಂಡ ಅನುಷಂಗಿಕ ವರ್ಣನೆಗಳು ಕತೆಯ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತ ಅದರ ಕಳೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹವು ಆಗಿವೆ.

ಮನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮರ್ಮಜ್ವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಕವನವು ಜಯಶೀಲವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹೆಸರನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಇದರ ಯಶಸ್ವಿತೆಯ ರಹಸ್ಯವು ಇದರ ಹೃದಯಂಗಮತೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಈ ಹೃದಯಂಗಮತೆ ಉದಾತ್ತ ಭಾವಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದು. ಈ ಧ್ವನಿಗೆ ನವ್ಯ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕ ಕತೆಯೇ ವಾಹನವು. ಸುಲಭವಾದ ರೀತಿ, ಸರಲವಾದ ಗತಿ, ಸಾಹಜಿಕತೆಯ ಕಥನ, ಪದಗಳ ಸೊಂಪು, ಹಾಡಿನ ಇಂಪು, ಔಚಿತ್ಯದ ಸರಸ ವರ್ಣನೆ, ಅನುಕೂಲವೃತ್ತದ ಅಂಗೀಕಾರ, ಸಂಯಮದ ಸಮತೂಕ, ಸಮಕಟ್ಟಿನ ವಿಕಾಸ, ಇವುಗಳು ಈ ಅಕರ್ಷಕತೆಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಅಂಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನನ್ಯವಾಗಿ ಆವರಿಸಿ ಒಪ್ಪಿ ನಿಂತಿರುವುದು 'ಅಭಿಸಾರ' ಎಂಬ ಇದರ ಅನ್ವರ್ಥಕ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಅನೂನ ರಹಸ್ಯವು.

ಅಭಿಸಾರ ಎಂದೊಡನೆ ಗೂಢ ಪ್ರೇಮದ ರಮ್ಯಚಿತ್ರಗಳು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುವು. ಇಂತಹ ಅನುರಕ್ತ ಜೀವನದ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವು ಇದರ ಪೂರ್ವರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ವಾಸವದತ್ತಿ ಪ್ರಣಯಜೀವಿ. ಅವಳ ಪ್ರಣಯವು ಅನರ್ಗಲವಾದುದು. ಅಂತೆಯೇ ಅದು ಕತ್ತಲೆ, ಗಾಳಿ, ಮಳೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಸ್ವೈರ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಟಿದ್ದಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಆಕಸ್ಮಿಕ ತಡೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅದರ ಉನ್ನಾದವು ಕುಂಠಿತವಾಗದೆ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಅದು ಸಾಹಸಪಟ್ಟಿತು. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇ ಆಗಲಿ, ತನ್ನ ಅಂದಿನ ಆಟದ ಮೊದಲಿನ ಗುರಿಯನ್ನು ಮರೆತು ಮಿಂಚಿನ ಮಿಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಮಿಂಚಿದ ಒಂದು ರೂಪಕ್ಕೆ ಮೈಸೋತಿತು. ಅಭಿಸಾರಿಕೆಯ ಈ ಅಭಿಸಾರವು ಇನಿತು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ, ಅನೈತಿಕ. ವಿಕೃತ, ಕಶ್ಚಲ! ಇಂತಹ ಆತ್ಮಂತಿಕ ವಿಷಯವೈಪರೀತ್ಯದ ಗತಿಯಾವುದು ?

ಈ ಚಿತ್ರದ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ-ಇದಿರಿದಿರಲ್ಲಿ-ಇನ್ನೊಂದು ಅಭಿಸಾರದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಈ ಕವನದ ಉತ್ತರ ರಂಗವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅಂತಹದೇ ಒಂದು ಸಂನಿವೇಶ; ಅವೇ ಆ ಪಾತ್ರಗಳು; ರಚನೆ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಅಭಿಸಾರದ ವಿಧಾತನು ಅಂದು ' ಮಧುರಾಪುರದಲಿ ಬೀದಿಯ ಮರದಡಿಯಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಸಾಧು ' ಇವನ ಇಂದಿನ ಅಭಿಸಾರದ ಆಚಲ ಉದ್ದಿಷ್ಟವು ಅಂದಿನ - ಅಂದದ ಅಲ್ಲ - ಅಭಿಸಾರಿಕೆ. ಅವಳಂತೆ ಇವನೂ ಪ್ರಣಯಿ; ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಣಯವು ಕಶ್ಚಲ ಕಾಮುಕತೆಯಿಂದ ಕಲಂಕಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಚಿನ್ನದಂತೆ ನಿತಾಂತ ಸಂಯಮಾನಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ವಿಶ್ವತೋಮುಖ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದುದು. ತನ್ನ ಕೃತಕರ್ಮದ ಪರಿಪಾಕದಂತಿರುವ ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಕಂದಿ ಕುಂದಿ ಕಳೆ ಯಳಿದ ವಿಗ್ರಹವು ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ ಆತನನ್ನು ಪರಾಜುಖನಾಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಆತನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದನು. ಆತನ ಸೌಹಾರ್ದದ ಮೈಸೋಂಕು, ಕಾರುಣ್ಯದ ಉಪಚಾರಗಳು ಸಂಜೀವನ ಔಷಧಿಯಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಸಚೇತನಗೊಳಿಸಿದುವು. ಉಪಗುಪ್ತನ ಅಭಿಸಾರವು ಫಲಿಸಿತು. ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆ ಪಾವನಳಾದಳು.

ಈ ಕವನವಿಹಗನ ಇಕ್ಕಲ ರೆಕ್ಕೆಗಳಂತಿರುವ ಎರಡು ವಿಧದ ಈ ಅಭಿಸಾರದ ಸಾಮ್ಯ-ವೈಷಮ್ಯನಿಷ್ಠ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಅವಲೋಕನೀಯ ವಾಗಿದೆ. ವಿರೋಧದ ವಿಷಮತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಸನಗೊಂಡು ಸಮತೆಯ ಸಮನ್ವಯದಲ್ಲಿ ಸಂಮೇಲನಗೊಳ್ಳುವುದು ಇದರ ವಿಶೇಷವು. ವಾಸವ ದತ್ತಿ ಮತ್ತು ಉಪಗುಪ್ತರ ಅಭಿಸಾರದ ವಿಧಾನಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ವಿರೋಧಿ ಯಾದುವು. ಒಂದರ ಅಧಿಷ್ಠಾನವಾದ ಪ್ರಣಯವು ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯ ಅಧೋಗತಿಯಿಂದ ಪಶುಸಮಾನವಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದರದು ಅನಾಸಕ್ತಿಯ ಔನ್ನತ್ಯದಿಂದ ದೇವೋಪಮವಾದುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೊದಲಿನದರ ಪರಿವಾರ: ಕಾರ್ಗಾಲ, ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ, ನಟ್ಟಿರುಳು; ಮತ್ತೊಂದ ರದು ವಸಂತಕಾಲ, ಉತ್ಸವಸಂಭ್ರಮ, ಬೆಳುದಿಂಗಳು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿಹರಿವ ತೊರೆಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಒಂದುಗೂಡುವಂತೆ, ಇಂತು ವಿಷಮ-ವಿಷಮವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಈ ಅಭಿಸಾರಗಳು ಕೊನೆಗೆ ಸಮತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗಮಗೊಳ್ಳುವುವು. ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಧಮ ಪಾಪಿಷ್ಠಿಯಾದ ವಾಸವದತ್ತಿಯನ್ನು ಮೃತ್ಯುಮುಖದಿಂದ, ಅವನತಿಯ ಪಾತಾಳಖಾತದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಉಪಗುಪ್ತನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿತ್ವದ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿತಿಯಾದ ವಾಸವ ದತ್ತಿ ಮರಳಿ ಬಂದ ಬೆಳಕಿನೊಂದಿಗೆ ಹೊಸತೊಂದು ಬಾಳಿನ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣುವಳು.

ಈ ಕವನದ ಮೇಲುಮೆ ಅದರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಧ್ವನಿ ಎಂದರೆ ಸೂಚಕತೆ (suggestiveness); ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಹೇಳಿದ ಇದ್ದ ಮಾತುಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಳೆಯಿಸುವ ಜಾಣ್ಮೆಯದು; ಇದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯದ ಗುಣವೆಂದು ಬಲ್ಲವರು ಎಣಿಸು ವರು. ಇಂತಹ ಧ್ವನಿ ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಎದ್ದು ಕೇಳಿಸು ವುದು. ಮೊದಲು ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೆ ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಅಭಿಸಾರದ ಆವರಣ ವನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಓದಿ ನೋಡುವ.

ಮಿಗೆ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಗೆ ನಡು ನಡುಗುತೆ

ನಗರದೊಳಿಹ ದೀವಿಗೆ ನಂದಿಹುವು !

ಮಳೆಗಾಲದ ಬಾನೊಳು ತಾರಗೆಗಳು

ಮೊಳಗುವ ಕಾಮುಗಿಲೊಳು ನುಸುಳಿಹುವು !

ವಾಸವದತ್ತಿಯ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯ ನಂಜನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆವು ಸಹಿಸಲಾರೆವು, ಎಂದೆನ್ನುವಂತೆ ಆ ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ದೀವಿಗಳು 'ನಡು ನಡುಗುತೆ' ನಂದಿದುವು ! ಕಪ್ಪು ಮೋಡಗಳು ಕೂಡ ಅವಳ ಕಪ್ಪುಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ಕೂಗಿಟ್ಟುವು ! ಕಿರುಗಣ್ಣಿನ ಚಿಕ್ಕೆಗಳು ಇದನ್ನು ಕಾಣುವ ಪಾಪ ನಮಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ಆ ಕಪ್ಪುಮೋಡಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡುವು ! ಇಂತು ಇಡೀಯ ಲೋಕವೇ ಬೇಡ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ಯೌವನಮದಮತ್ತೆ ವಾಸವದತ್ತಿ ತನ್ನ ಕೃಷ್ಣಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ತನ್ನ ವಿವಿಧ ವಿಲಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂದ ಸಡಗರಗೊಂಡು ರಭಸದಿಂದ ಮುಂದುವರಿದಳು. ಅನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಅವಳ ಕಾಮಸಂಕಲ್ಪವು ಬಹುಕಾಲ ಜಯಿಸಲಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅವಳ ನಡೆಗೆ ತಡೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು

.....ತಿಳಿಯದೆ ನಡು ನಡುಗಿದಳು !

ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಉಪಗುಪ್ತನನ್ನು ಬೇಡಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಆ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಹೇಳುವ

ಹೊರಟಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳುವುದನ್ನು !

ಎಂಬ ನಯದ ಒಂದೇ ಕಿರುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಅವಳ ಬೀಭತ್ಸ ಪ್ರಣಯದ ತೀವ್ರ ನಿರ್ಭತ್ಸನೆಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇದಾಗಲು, ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಕುತ್ತಿತ ಪ್ರಣಯಜೀವನದ ಮುಂಬರುವ ಘೋರ ಪ್ರಳಯವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಂತೆ 'ಮುಗಿಲೊಳು ಪ್ರಳಯದ ಭೇರಿ' ಮೊಳಗಿತು. ವಿಧಿಯ ಈ ಸಂಕೇತವನ್ನು ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ

ಅಳಕುತೆ ನಟಿ ಮನದೊಳು ಕದಲಿದಳು !

ಅನಂತರ ಉಪಗುಪ್ತನ ಅಭಿಸಾರದ ಸಂನಿವೇಶ. ಅತನು ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಯಾದ ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕೂಡುವನು; 'ಅನುನಯ'ದಿಂದ

ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವನು; ಅವಳ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಚಂದನರಸವನ್ನು ತೊಡೆಯುವನು. ಪ್ರಸಂಗವು ಎಂತಹದೇ ಇರಲಿ, ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅವಳು ಹೆಣ್ಣು; ಇವನು ಗಂಡಸು. ಈತನ 'ಅನುನಯ' ದೂರದ ಪ್ರಣಯಗರ್ವರವನ್ನು ತಳಕಿಸುವ ಕಳ್ಳದಾರಿ ಆಗಿರಲಾರದೆ? 'ಬಲವಾನ್ ಇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮೋ ವಿದ್ವಾಂಸಮಸಿ ಕರ್ಷತಿ'. ಒಳಗೊಳಗೆ ಹುದುಗಿಕೊಂಡು ಕಾದಿರುವ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಆಸೆ ಆತನ ಈ ಸ್ಫುಟ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಎಂಬೀಪರಿಯ ಶಂಕೆ-ಕುಶಂಕೆಗಳಿಗೆ ಎಡೆ ದೊರೆಯದಿರಲಿ ಎಂದು ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವಾಗ ಕವಿ ಬಲು ಎಚ್ಚರದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕುತ್ತ 'ಕರುಣಾನಿಧಿ', 'ಮುನಿ', 'ಅಮಲ ಮತಿ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಪದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, 'ಆತನು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ, ಸಿದ್ಧಸಂಯಮಿ, ಅತಿಶುದ್ಧಹೃದಯ, ಕಾರುಣ್ಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರಾವ ಸಲ್ಲದ ಆಸೆಯ ಸುಳಿವಿಗೂ ಆತನಲ್ಲಿ ಎಡೆ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ನಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಎಚ್ಚರದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು.

ಅಭಿಸಾರದ - ಅಭಿಸಾರಗಳ-ಕತೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ನಾಯಕ-ನಾಯಿಕೆಯರ ಜೀವನಕತೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಸಂನಿವೇಶದಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಉಪಗುಪ್ತನ ಮುಂದಿನ ಕತೆ ಹೆಚ್ಚೇನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಾಸವದತ್ತಿ — ? ಅವಳ ಮುಂದಿನ ಕತೆ—ನಿಜವಾಗಿ ನಿವೇದನೀಯವಾದ ಅವಳ ಮುಂದಿನ ಕತೆ — ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪರಿಪೂತ ಅಸಂಗ ಜೀವನದ-ತನ್ನಂತೆ ಅವಾರ್ಗಗಳಾಗಿ ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಯರ, ಅಭಾಗಿನಿಯರ, ಅಬಲೆಯರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿಸಿದ ಶೇಷ ಜೀವನದ — ಉತ್ತರ ಕತೆ-ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು ? ಕವಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ, ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳುವುದ ರ್ಹಿತ ಹೇಳದೆ ಹೇಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಳದ ಹೇಳಿಕೆ. ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಅದ್ಭುತ ಚಮತ್ಕಾರವಿದು !

ಮಾನವಸಾತ್ರಗಳ ಈ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಂತಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಇದೀಗ ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಪಂಚ. ಇಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುಗಳು ಬರಿಯ ಬಣ್ಣದ ತೆರೆಯ ಮೇಲಿನ

ನಿರ್ಜೀವ ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ಇರದೆ ಸಜೀತನ ಸಹೃದಯ ಜೀವಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅವು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತ ಆ ಆ ಸಂನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತ ತಮ್ಮ ಸೇರಿಕೆ-ಬೇಸರಿಕೆ, ನೋವು-ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸುವುವು. ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಹೇಯ ಅಭಿಸಾರಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ಕಾರ್ಮೋಡಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿದ ಚಿಕ್ಕಗಳ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದುದಾಗಿದೆ. ತಪಃಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿತನಾದ ಉಪಗುಪ್ತನನ್ನು ಲೋಲುಪ್ತಿಯಿಂದ ಅಂಧವಾದ ಯೌವನ ಮದವು ಪದಹತಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸಲು, ಆ ಉನ್ಮಾದದ ಸ್ವರೂಪವೆಂತಹದು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ನಿಸರ್ಗವು ನೆರವಾಗಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಮಿಂಚಿನ ಕರದೀಪವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು. ಉಪಗುಪ್ತನು ವಾಸವದತ್ತಿಯ ಪ್ರಣಯಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವಳಾ ಹೊಲ್ಲದ ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ನಿಸರ್ಗವು ಉಗ್ರಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು:

ಸುಳಿಯಿತು ಗಾಳಿ, ಹೊಳೆಯಿತು ಮಿಂಚು
ಮೊಳಗಿತು ಮುಗಿಲೊಳು ಪ್ರಳಯದ ಭೇರಿ !
ಇಳೆಯೊಳದೆತ್ತಲು ಇಳಿದುದು ನೀರು !

ಉಪಗುಪ್ತನ ಅಪೂರ್ವ ಅಭಿಸಾರದ ಸುಸ್ವಾಗತಕ್ಕೋಸುಗ ನಿಸರ್ಗವು ರಚಿಸಿದ ಈ ಸಂಭ್ರಮದ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನೋಡಿ:

.. ಬಂದಿತು ಮದುರಿತು;

.....

ಚಿಂದವದೆನಿತೋ ಮಂದಾನಿಲನಾ !

ಚಿಂದಳಿರುಗಳಿಂದಂದವನಾಂತೆನಿ

ತೊಂದು ಮಹೀರುಹವ್ಯಂದವು ನಲಿವುದೊ !

ಇದನ್ನು ನೋಡು ನೋಡುತ್ತ ಬಾನಿನತ್ತ ಹೊರಳಿದರೆ

ಪುರವನು ಬರಿದಾಗಿರುವುದಂತು

ನಿರುಕ್ಕಿ ಶಶಿ ನಗುತಿರುವನು ಮೌನದೆ !

ಮೌನಿಯಾದ ಈ ಚಂದ್ರಮನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಪಗುಪ್ತನ ಈ ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಪಾಲಾಮಳೆ ಕರೆವನು.

ಆ ಪುಣ್ಯನಿಧಿಯ ಪವಿತ್ರ ಹಸ್ತದಿಂದ ಈ ಅನಾಥ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು

ಅಲರುಗಳೆಲ್ಲ ಕುಲುಕುಲು ನಕ್ಕುವು !

ಹೂವುಗಳ ಈ ನಗೆ ಅಣಕದ ಹಾಸ್ಯವಲ್ಲ ಸೌಹಾರ್ದದ ಹರ್ಷವೆಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಬರಿಯ ಆನಂದ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಸುಹೃದರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸ್ವಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಂತದ ಕೃತಿಯಿಂದ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಮೆಲುಗಾಳಿ ಓಡಿ ಬಂದಿತು.

ಒಲವಿಂದಲಿ ಮೆಲ್ಲೆಲರು ತಿಡಿತು !

ಮೇಲೆ ವಿವೇಚಿಸಿದ ಧ್ವನಿಯಾಗಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿಸೌಹಾರ್ದಸಂನಿವೇಶವಾಗಲಿ, ಇವುಗಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅಭಿಸಾರದ ಮೂಲ ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ಸಲ್ಲುವುದು ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಇಷ್ಟೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಈ ಕವಿ ಆ ಕವಿದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆಲವಂಶದಲ್ಲಿ ಉಪಕೃತನಾಗಿರಬಹುದಾದರೂ ಋಣಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಕಲ್ಪನಾದರಿದ್ರ-ಭಾವನಾದರಿದ್ರನಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಈತನ ಮಿಕ್ಕ ಕವನಗಳನ್ನು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಗೀತಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

೧೩ ತಿಲಾಂಜಲಿ

ಇದು ವಿಲಾಪಗೀತವು. ಈ ವಿಧದ ಕವನಗಳಿಗೆ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ (elegy) ಎಂದರೆ ವಿಲಾಪಿಕೆ ಎನ್ನುವರು. ಈ ಜಾತಿಯ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಅತಿಯಾದ ಶೋಕವು ಪ್ರೇರಕವಾದುದು. ಈ ಶೋಕವು ಪ್ರಿಯ ಜನರ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಜನಿಸಿದುದು. ಅಗಲಿದ ತನ್ನವರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರದವರೂ ಗುಣವಂತರೂ ಆಗಿದ್ದು ಅಗಲಿಕೆಯ ಅಳಲು ಉದ್ರೇಕಿಸಿದಂತೆ ಈ ಗೀತೆಗಳ ಉಗ್ರತೆಯೂ ಉತ್ಕಟತೆಯೂ ಅಧಿಕವಾಗುವುದು. ಇಂತಹ ಹುಟ್ಟುವಳೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಲಾಪಗೀತೆಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠವಾದುವು. ಆದರೆ ಈ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆ ಕವಿಯ ಕೈವಾಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಸರ್ವಜನೀನತೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಗೂಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು (Universal appeal).

‘ತಿಲಾಂಜಲಿ’ಯ ಉಗಮದ ಅವರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವಾಗ ಸಹೃದಯನ ಬಗೆ ಕದಡುವುದು; ಎದೆ ನಡುಗುವುದು. ಅದೊಂದು ದಾರುಣ ದುರಂತ ಘಟನೆ. ಈ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಕವಿಹೃದಯವು ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಕುದಿಯಿತು, ಕಂಪಿಸಿತು, ಸ್ಫೋಟಗೊಂಡಿತು. ಈ ಸ್ಫೋಟದ ಸಿಡುಕಲುಗಳು ಹೆವ್ವುಗಟ್ಟಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವನವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿದುವು. ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ರಚಿಸಿದ ಗೀತವಿದಲ್ಲ. ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಕೃತಿ ಇದಲ್ಲ. ಅಳಲಿನ ಆವೇಗದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಲಾರದೆ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಹೊರಬಿದ್ದು ಆಕಾರ ತಳೆದ ಈ ಗೀತದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಮೊದಲು ಬಾರಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದ ಶ್ರೀಯಸ್ಸು ‘ಶ್ರೀರಂಗ’ರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವುದು. ‘ಪ್ರಾರ್ಥನೆ’ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಿಧನಾನಂತರ ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಬರೆದುದು. ‘ತಿಲಾಂಜಲಿ’ಯ ಪದ್ಯಗಳು ಮುಂದೆ ಎರಡು ಮೂರು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೈದೋರಿದುವು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಒಡಲ ಕೆಚ್ಚಿನ ಉರುಬನ್ನು, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಶೋಕದ ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ತಿಮಿತದಸೆಯ ವಿಚಾರಪರತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಉರಿಯೇ ಉರಿಯಾಗಿ ಹಬ್ಬತಲಿದೆ; ಕಟ್ಟಡದ ಭಾಗಗಳು ಕುಸಿದು ಕುಸಿದು ಕರಿಹೊಗೆ ಮುಸುಕಿ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿಯುತ್ತಲಿದೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಅಸಹಾಯತೆಯಿಂದ ಬೆಂದು ಬಳಲುತ್ತ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುವ ಧೀರೋದಾತ್ತ ಪುರುಷನ ಕರುಣಾಜನಕ ದೃಶ್ಯವು ‘ಪ್ರಾರ್ಥನೆ’ಯನ್ನು ಪರಿಸುವ ಓದುಗನ ಬಗೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಭಾವಾನುಗುಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ನುಡಿಯ ರೀತಿ ಉಗ್ರ-ಮೃದುವಾಗಿದೆ.

ಶೋಕದಗ್ಧ ಹೃದಯವು ತನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಮಾತಿನ ಚಿನ್ನಾಟವಾಡಲು ಎಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು, ತಿಳಿಯಾಗಿ ತಿಳುಹುವುದು, ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಹೊರಪಡಿಸುವುದು ಅದರ ಸ್ವಭಾವ. ಇಂತಹ ನಿತಾಂತ ಸಹಜ ಸರಲ ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿಯಿಂದ ‘ತಿಲಾಂಜಲಿ’ಯ ಪದ್ಯಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ. ಅನರ್ಗಲವಾದ ಅಳಲ ತೊರೆ ಅಲೆಯಲೆಯಾಗಿ ಹಲವು ಸಲ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತ ನೆರೆಯೇರಿ,

ಹುಚ್ಚುಹೊಳೆ ಹರಿದು ನಸು ಇಳಿದಿರುವಾಗ, ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಳದನಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕತೆಯನ್ನು ಉಸುರಲು ಅನುವಾಗುವುದು.

ಇತ್ತು; ಈ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಕೆಲಕಾಲ ಸಂತಸವೆಂಬುದು ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅದೀಗ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು !

ಬೆಳಗಿನಲಿ ಮಂಜುವನಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತೆಳದಳಿರಲ್ಲಿ
ಎಳಗಾಳಿಯೊಡನಾಡಿ ತಿಳಿಯಲೀಯದೆ ಹೋಯ್ತು !

ನೆನಪು, ಹಿಂದಿನ ನೆನಪು; ಅನುಭವಿಸಿದ ವೃಥೆಯ ನೆನಪು, ಒಂದೊಂದು ಸಂದರ್ಭ, ಒಂದೊಂದು ಚಿತ್ರ; ಚಿತ್ರಪಟದ ಗತಿಯಿಂದ ಸುಳಿಸುಳಿದು ನುಸುಳುವುದು. ಕೊನೆಗೊಂದು ದೃಶ್ಯ. ಕರಾಲದರ್ಶನ; ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚಿತಾದಹನ ! ರಕ್ತ ರಕ್ತವಾದ ವಿಕಟ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ತಾಂಡವ ನರ್ತನ; ರುದ್ರ ರುದ್ರತಮವಾದ ರೌದ್ರಾಕೃತಿ; ಎನಿತು ಮರೆಸಿದರೂ ಮರೆಯಾಗದೆ ಊರಿ ನಿಂತ ಘೋರ ವಿಗ್ರಹ !

ಇದಿರಲ್ಲಿ ರೌದ್ರರೂಪದ ಮಿಕ್ಕ ಕುಣುವುದೈ !

ಸಂತಾಪದ ನಿಬಿಡಸಂವರಣದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಈ ಗೀತ ಬರಿಯ ದೀನ ವಿಲಾಪದಿಂದ ಮೊದಲಿಸಿ ವಿಲಾಪದಲ್ಲಿಯೆ ಮುಗಿತಾಯುವಾಗಿದೆ. ಮಗನ ಸುಗುಣಗಳ ಸ್ಮರಣ, ಆತನ ಮರಣ ಮೂಲಕ ಸಂತಾಪ, ಸಂತಾಪದ ಉಲ್ಬಣ, ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಧಗಳಲ್ಲದೆ,

ಎನ್ನ ಕುಲದೊಳು ನಾಡಿಗೆ ಇನ್ನು ಕೊಡುವೆನು ಆದಾರನು ?

ಎಂದು ತನ್ನ ಸೇವೆಗಲ್ಲ, ನಾಡಸೇವೆಗೆ ಮಗನು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಉಚ್ಚ ತ್ಯಾಗ ಭಾವನೆ, ಮನೋನಿಗ್ರಹ, ಶೋಕ-ವಿವೇಕ ಹೋರಾಟ, ಧೃತಿಯ ಸಹಕಾರ, ವಿವೇಕದ ವಿಜಯ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೀನತೆ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಂತಿ, ತತ್ತ್ವದೃಷ್ಟಿ, ಅಮರ ಆಶಾವಾದ ಮೊದಲಾದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿಂದ ಅಸಾಧಾರಣ ವೀರವೃತ್ತಿಯ ಮನಸಿನ ಆರೋಹಣ -- ಇದೆಲ್ಲದರ ಹೃದಯ ಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಭಾವೋನ್ಮೀಲನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕು.

ಅಂದು ಪತಿಸತಿಯರೊಲವಿದೆ ತಂದೆಯೆ, ನಿನ್ನ
ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಿದ ದೀಪ

ಎಂಬ ಉಜ್ವಲ ಆದರ್ಶದಿಂದ ಆಚರಿಸಿದ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ
ಫಲವಾಗಿದ್ದ,

ರಣಗೊಂಬು ಕರೆದೊಡನೆ ಕುಣಿದುದಾತನ ಹೃದಯ
ಮಣದಿನ್ನ ಕಾಲ್ಗಲಿಗೆ ರಣಕೆ ನಡೆದನು ವೀರ

ಇಂತಹ ವೀರ ಮಗನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು

ಕರದೀಪವಾರಿದು ! ಮುರಿದುದೈ ಕೈಗೋಲು !

ಎಂದು ಕಳವಳಗೊಂಡ ತಂದೆಯು

ಕರುಳುಗಳು ಪುರಮರಳಿ ಮುರಿಗೆಗೊಳ್ಳುವವಯ್ಯ !

ಉರಿ ಬೇಯಿಸುವುದಲ್ಲಿ; ಉರಿ ಬೇಯಿಸುವುದಲ್ಲಿ !

ಎಂಬ ಕ್ಲೇಶದ ಕ್ರಂದನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕರಗದ ಕರುಳೊಂದು ಇದೆಯೆ ?
ಈ ' ಜವನಿಟ್ಟುರದ ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ, ಬಿದ್ದು ತೊಳಲಾಡುವಾಗಲೂ

ಮುಂದಿನ್ನು ನಡೆಯದೊಡೆ ಕುಂದೆನೆಗೆ ಬರದಿಹುದೆ ?

ಎಂದು ಕರ್ತವ್ಯಜಾಗರೂಕನಾದ ಕವಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿತೆಂದು ದಾರಿಗನನ್ನು
ಅರಸುತ್ತ

ಹರಿ, ನೀನೆ ಮಗನಾಗಿ ಕರುಣೆಪುದು; ಕರುಣೆಪುದು !

ಕಾರೊಳಗೆ ಕೈವಿಡಿದು ದಾರಿಯನು ನಡೆಯಿಸೈ !

ಎಂದು ಅಚಲ ನಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಬೇಡುತ್ತ, 'ದಯಾಂಬುಧಿ ದೇವನ
ಪಾದದಾಸರ' ಪಡೆದು ಧೈರ್ಯಗೊಳ್ಳುವನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ
ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ

ಹದಿನೆಂಟು ವರುಷಗಳ ಒದುಕೆಂಬುದೇಳಗಾಯಿ;

ಅದು ಪಕ್ಷವಪ್ಪುದಕೆ ಮೊದಲೆ ಕೊಯ್ದಾಯ್ವುದೇ !

ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಅವಿವೇಕ,

.....ಇದೊಬ್ಬ ಮಗನಿಂದು ತೀರಿದನು !

ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ನೈಘೃಣ್ಯ,

ಸಂತತವು ಅಪತ್ತು ! ಸಂತತವು ಅಪತ್ತು !

ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ವೈಷಮ್ಯ, ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವನು.

ತಮಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ವಿಶ್ವಚಾಲಕ ದೇವನನ್ನು ದೂಷಿಸುವವರೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ. ಇದು ಸಮಂಜಸವೆ? ಅಲ್ಪ ಶಕ್ತಿ, ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯ ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಮೊಟಕಾದ ಅಳತೆಗೋಲಿನಿಂದ ಅನಂತಬಲಿ ದೇವದೇವನ (ನಾಸ್ತಿಕರ ಅಧಿಕ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಂದರ್ಭವಿದಲ್ಲಿ) ಈ ವಿರಾಟವಿಶ್ವದ ಅಪಾರ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು ಸರಿಯೆ? ಸ್ವಾರ್ಥ ಕೇಂದ್ರಿತ ವಾದ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಲಿದು ವಿಶಾಲವೀಕ್ಷಣದಿಂದ ವಿಶ್ವನಾಥನ ವಿಶ್ವ ಚಾಲನೆಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬೃಹತ್ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಗೂಢ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಆಯಾಸಪಡುವವರು ಎಷ್ಟು ಜನರು? ಇಂತಹ ನೂತನವಾದ ಒಂದು ನೋಟದಿಂದ ವಿಶ್ವದ ನಿರಂತರ ಘಟನೆಯಾದ ಬದುಕು-ಸಾವಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ— ಈ ಮಹಾವಿಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ—ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾನೆ.

ಈ ವಿಶ್ವವೆಂಬುದೊಂದು ಅದ್ಭುತ ದೇವಾಲಯ. ಅನಾದಿ ಕಾಲ ದಿಂದ ಅಪೂರ್ವ ಶಿಲ್ಪಿಯೊಬ್ಬನು ಅನ್ಯಾದೃಶ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವನು. ಈತನ ರೀತಿ, ಈತನ ಕುಶಲತೆ ಈತನದೇ ಆದುದು. ಕಟ್ಟುವವನು ಒಪ್ಪು-ಓರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗು ತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಡಿಸಲೂ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕೆಡಿಸಿದನೆಂದು, ಕೆಡಿಸು ವಾಗ ಸುತ್ತಿಗೆ ಸೋಂಕಿ ತಮಗೆ ನೋವಾಯಿತೆಂದು, ಆತನನ್ನು ದೂರು ವುದು ಅವಿವೇಕ. ಈಶಕ್ಯತಿಯ ಕುಂದನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಕ್ಷುದ್ರ ಮನುಜರು ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ನ್ಯೂನಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯುಕ್ತ.

ಆವ ಎಡೆಯೊಳು ಒಂದುವುದು ಅದು ಆವುದು ಎಂಬುದನು ಅರಿತು
ದೇವ ದೇವನು ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳನು ಎಸಗುವನು.

ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟುವ ಶಿಲ್ಪಿ ಕೊಡತಿಯೊಳು ಬಿಟ್ಟಿ ಕ
ಲ್ಲೊಡೆವುದನು ಕಂಡು ಆವನು ಕಿಡುಕನು ಎಂದು ಎನಲು ಆಹುದೆ ?

ಕಾರ್ಗಾಲದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆವ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ವಿಷಾದದ ವಿಲಯವಿಕ್ಕೋಭೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸ್ಫುರಿಸಿದ ಈ ತತ್ತ್ವದರ್ಶನವು ನಮ್ಮರುಚಿರ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಕಳಕಳಿಸಿದೆ. “ ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟುವ ಶಿಲ್ಪಿ ! ” ಇನಿತು ಕಿರುವಾತಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಒಂದು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ, ಅದರ ರಚಕನನ್ನು ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ, ಕವಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ರಮ್ಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತೆಯ ಪ್ರಬಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಆಶಾವಾದವನ್ನು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾನೆ. ಕಾವ್ಯ ವೇದಾಂತದ ಈ ರಹಸ್ಯವು ಶಾಸ್ತ್ರವೇದಾಂತದ ರಹಸ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಸಯುಕ್ತಿಕವೂ ಲಲಿತವೂ ಆಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪ ಕವಿ ತನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಗೆಳೆಯ ಕೀಟ್ರಿ ಕವಿಯ ಮರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಇದೇ ವಿಧವಾದ ರಮಣೀಯ ಭಾವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದಾನೆ:

“ He is a portion of the loveliness,
Which once he made more lovely. ”

ಮೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾಗಪುರದ ‘ ವಿಹಂಗಮ ’ ಎಂಬ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ ತಿಲಾಂಜಲಿ ’ಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಲೇಖನವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ Lycidas, Adonis, In Memorium ಮತ್ತು Elegy Written in a Country Church-yard ಎಂಬೀ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ನಾಲ್ಕು ನಾಮಾಂಕಿತ ವಿಲಾಪಗೀತೆಗಳೊಡನೆ ಈ ಕವನವನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ಸಹಜತೆ, ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಉತ್ಕಟತೆ, ಕಲಾವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಸುಸಂಗತ ತತ್ತ್ವದರ್ಶನ ಈ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕವನವು ಸಮರ್ಪಕವೂ ಸ್ವಯಂವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಯುಕ್ತವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿದೆ. ‘ ರಂಗನಾಥ ’ರ ಈ ವಿವೇಚನೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಜೀವನ—ಕಾವ್ಯ

ಜೀವನವು ಹಿರಿದು; ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ, ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕಾರಗೊಳಿಸುವುದು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅದರಿಂದ ಅದು ಬೇರೆಯಾಗಿ

ತೋರಿಸುವವರು ಕೆಲರು. ಅದನ್ನೊಂದು ಸಿಂಗಾರಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಬರಿಯ ಕಲೆಯೆಂದು ಮೆರೆಸುವವರು ಕೆಲರು. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಲೆಯಾದರೂ ಜೀವನದ ನಿತ್ಯ ಅವಿಭಕ್ತ ಅಂಗವೆನ್ನುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು ಕೆಲರು.

ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿಯವರ ಕಾವ್ಯವು ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅರಳಿ ಜೀವನ ದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಬಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಕಲೆಯ ಹಟದಿಂದ ಗಳಿಸಿಲ್ಲ; ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಹಸದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿಲ್ಲ. ಜೀವನದ ನಲಿವು ನೋವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಾಗ ಭಾವನೋನ್ಮೇಷದಿಂದ ಅವರು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಆಲಿಸಿದರು. ಸೌಂದರ್ಯದ ಈ ರಸದೃಷ್ಟಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿತು. ಸೌಂದರ್ಯವು ಕಲೆಯ ಜೀವನವಾದರೆ ಸೌಂದರ್ಯ ಜೀವಿಯಾದ ಅವರ ಜೀವನ-ಕಾವ್ಯವು ಕಲೆಯಹುದು. 'ಶಾಂತಂ ಶಿವಂ ಸುಂದರಂ' ಎಂದು ಭಾರತೀಯರ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕಲೆ ಅದು.

ಸಾಲಿಯವರ ಸೌಂದರ್ಯದರ್ಶನವು ಅಗಾಧವಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲಕಾಲಗಳ ಪರಿಮಿತಿ ಇಲ್ಲ; ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಪವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಶಾಂತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿನೋದವಾಗಿ ಕುಳಿತಾಗ,

(೧) ಸುಂದರಂ ನಿಖಿಲಮೀ ವಿಶ್ವಂ;

(೨) ಪೆಂಪೆನಿತೊ ಸೌಂದರ್ಯದಾ !

(೩) ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಸೌಂದರ್ಯಮೀ ವಿಶ್ವಮಂದಿರದ ನೆಲೆ;

(೪) ಜಗದೊಳಗೆ ಸೊಂಪಿದೇಂ ಪರ್ಬಿದುದೊ !

ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತ ನಲಿವುದು ಯಾರಿಗೂ ಸುಲಭವಾದರೆ; ಏಕಪುತ್ರನಿಧನ ದಂತಹ ದಾರುಣ ವಿಸತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚ ಎಂಬುದೊಂದು ಘೋರಾರಣ್ಯ ದೇವನೆಂಬವನೊಬ್ಬ ಭೀಷಣ ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ತೋರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನುಭವವಾಗಿರಲು, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ದೇವದೇವತ್ವನ ರಚನಾಚಾರ್ಯವನ್ನು 'ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟುವ ಶಿಲ್ಪಿ'ಯ ಅವ್ಯಂಗ ಕಲಾವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಜಾನಿಸುವುದು ಸೌಂದರ್ಯದ ನೈಜ ದ್ರಷ್ಟಾರನಿಗಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ ?

ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೌಂದರ್ಯಮಯವಾಗಿ ಕಾಣುವವನಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದರೆ ಸೋಜಿಗವಲ್ಲ.

ಸೌಂದರ್ಯಮೆಂಬುದಿದು ಜೀವಿತದ ಸರ್ವಸ್ವಂ |

ಈ ಸೌಂದರ್ಯವು ಎಂದಿನದೋ ಒಂದು ಅನುಭವವಲ್ಲ; ಅನುದಿನದ ಅನುಭೂತಿ. ಅಂತೆಯೇ

(೧) ಸುಂದರಂ ಬದುಕು;

(೨) ಚೆಂದಮಿದು, ಚೆಂದಮೀ ಬದುಕು ಗಡ !

(೩) ಇನ್ನಿದೈ ಬದುಕಿನಿದಿನಿದೈ ನಲ್ಮೆಯ
ನನೆಯಲರಲು ಬದುಕಿನಿದಿನಿದಿನಿದೈ !

(೪) ಅನುಪಮಮಾದೀ ನಾಡಿನ ನಲ್ಲೊಬ-
ಗಿನ ಕಡಲೊಳಗೊಲವಿಂದೋಲಾಡುತು
ಮನುದಿನದೊಳ್ ನಲಿನಲಿದಪನೀ ಚೆಲ್ಲಿನ ಕರುನಾಡಿನೊಳು !

ಎಂಬೀ ವಿಧದ ಇಂಚರವು ಅವರ ಜೀವನ-ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳ ಬರುವ ಸಂಗೀತದ ಪಲ್ಲವಿಯಾಗಿದೆ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ ಪ್ರಬಲ ಆಶಾವಾದಿಯ ಸಾವಿ ನಿಂದ ಕವಿದ ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬದುಕಬಲ್ಲನು; ಬದುಕಿ ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲನು. ಸಾಲಿಯವರ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆ ಅಪಾರವಾದುದು. ಉದಾತ್ತ ಕರ್ತವ್ಯ ಭಾವನೆಯ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಪ್ರಸ್ತರದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಷ್ಠಿತವಾದ ಅವರ ಅಚಲ ಆಶಾವಾದಿತ್ವದ (optimism) ದೀಪಸ್ತಂಭವು ನಾನಾ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಪ್ರಲಯ ಕಲ್ಲೋಲ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕಂಪಿತವಾದುದಿಲ್ಲ.

ಭರತಭೂಮಿಯ ಸೇವೆ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದ ಎನಗೆ
ದೊರೆತಿರ್ಪುದೆಂಬೊಸಗೆಯಿಂದ ಬದುಕುರ್ಪೆನಾಂ
ತಿರೆಯ ಮೇಲೆಂತಾನುಮಿಂ ಕೇಳದಿರ್ “ಬದುಕುವಾಸೆ

ನಿನಗೇಕಿದೆಂ”ದು !

ಇಂತು ಸೌಂದರ್ಯದರ್ಶನದೊಂದಿಗೆ ಚಿರ ಸಹಚಾರಿಣಿಯಾದ ಉನ್ನತ ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಅವರ ಜೀವನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಅಮರವಾಗಿಸಿದೆ.

ಇಂತಹದೊಂದು ಅಮರಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆಯ ಬಲದಿಂದ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್ ಕವಿ ಮೃತಿಮಯವಾದ ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಮರತ್ವದ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದನು:

Though nothing can bring back the hour
Of splendor in the grass, of glory in the flower,
We will grieve not, rather find
Strength in what remains behind... ..
In the soothing thoughts that spring out of
human suffering,
In the faith that looks through death,
In years that bring the philosophic mind.

— *Intimations of Immortality*

ಸೇರಿಕೆ—ಬೇಸರಿಕೆ

ನಿರ್ದೋಷ, ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣ ವಸ್ತು ಯಾವುದು? ಸಾಲಿಯವರ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ತಿಳುಹಿನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮೊದಮೊದಲಿನ ಅವರ ಕೆಲ ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಕ್ವತೆಯನ್ನೂ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ಬೇರೆಡೆ ಪಟ್ಟದೀ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪಡಿಯಚ್ಚು ಮೂಡಿದುದನ್ನು ಭಾವಗಳು ಪುನರುಕ್ತವಾದುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಧದ ನ್ಯೂನಗಳಿಂದ ಯಾವ ಕವಿಯೂ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಿಲ್ಲದಿರಲು—ಇದ್ದರಾದರೂ ಏನು— ಇಂತಹ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಏನು? ಸಾಲಿಯವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಭೆ ಸಾಲದು; ಅವರ ಕಲ್ಪನಾಜ್ಯೋತಿಗೆ ಉಜ್ವಲತೆ ಕಡಿಮೆ; ಮುಂತಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಗುಣಗುಟ್ಟಿದರೆ, “ಶ್ರೀ. ಸಾಲಿಯವರು ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನರು; ಪ್ರತಿಭೆಯೆಂದರೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆದು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಗೆ ಚುಚ್ಚುವ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ.....” ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರುವುದು. ಸಾಲಿಯವರ ಕಾವ್ಯವು ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಕರ್ಕಶವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೆಲರು ಬೇಸರ ಪಟ್ಟರೆ, ಸರಸತಿಯ ವೀಣೆಯಂತೆ ಅದು ಲಲಿತಮಧುರವಾಗಿದೆ ಎಂದು

ಎತ್ತಿ ನಲಿದಾಡುವವರು ಇಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಸಾಲಿಯವರ ಕವಿತೆ ಒರಟು ಮೊಟ್ಟೆ, ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆ ಎಂದು ಒಂದು ಸ್ವರ ಕೇಳಿಸಿದರೆ, ಬಲ್ಲಿದರ ಬೇರೊಂದು ಸ್ವರವು ಹೀಗೆ ಉಸುರುವುದು: “ಅವ್ಯಕ್ತರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಭಾವಕ್ಕೆ ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.....ಹೃದಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ತ್ವವೋ ಅಷ್ಟೇ ಭಾಷಾಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಮಹತ್ತ್ವವು..... ಸಾಲಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹೃದಯರು. ಬಿಗಿಯಾದ ಭಾವಗಳು ಬರುವಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಬಿಗುವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಾರದಿರುವುದು ಕಾವ್ಯ-ಕಲೆಗಳಿಗೊಂದು ಕೊರತೆ.”

ಸಾಲಿಯವರ ಕವನಕನ್ನಿಕೆ ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಡಗುಬಿನ್ನಾಣ ಅರಿಯಳು; ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಯತಿ, ಪ್ರಾಸ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ರಚಿಸಿದ ಅವರ ಗೀತಗಳಿಲ್ಲ; ಅವರು ಬೀದಿವಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆ ದಿದಾರೆಯೆ? ಮುಂತಾದ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ದೂರುಗಳು ಇರುವುವು. ಇಂತಹ ಈ ‘ಇಲ್ಲ’ಗಳ ಅಲ್ಲಗಳೆತಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತುದಿ ಮೊದಲು ಇದೆಯೆ? ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ರುಚಿ ಕೇಳಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಲಸಿನ ಸಿಹಿ ಇಲ್ಲ, ಕೇದಗೆಯ ಸುಗಂಧ ಬಾರದು. ಸುಣ್ಣದ ಬಿಳಿಬಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕವಿಯದೊಂದು ಕಾವ್ಯ-ಜೀವನವಿದೆ, ಅದರ ದೊಂದು ಪರಿ ಇದೆ, ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅರಿತು ಕುರಿತು ನೋಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದೇ ವಿವೇಕ.

ಮಿಕ್ಕದ ಭಾಷಾಸಂಸ್ಕಾರವು ಸಾಲಿಯವರ ಕವನಗಳ ಒಂದು ವಿಶೇಷವು. ಇಂದಿನ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಳಗನ್ನಡ ರಚನೆ ಏಕೆ? ಅವರಂತೆ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆವವರು ಇನ್ನೂ ಕೆಲರು ಇದ್ದಾರೆ. ಸಾಲಿಯವರು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆಯದೆ ಇಲ್ಲ. ಹಳಗನ್ನಡದ ಸಂಸ್ಕಾರ ದೊಡ್ಡದು; ಮಾತಿನ ಬಿಗುವು ಹೆಚ್ಚು; ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿದೆ. ಸೊಂಪು ಇದೆ; ಸಾರವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳುವ ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ; ಸಿದ್ಧ ನುಡಿ ಅದು. ಸಾಲಿಯವರ ಒಂದು ಹಳಗನ್ನಡ ಪದ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದರ ಭಾವವನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಪರಿಣಾಮಕರವಾಗಿ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕಾದುದು. ಅದೇನೆ

ಇರಲಿ. ಈ ಹಳಗನ್ನಡವು ಹಠಯೋಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅದು ತಂತಾನೆ ಬಂದು ಬಿಡುವುದು. ಒಮ್ಮೆ ಹಳದು, ರೂಪದಲ್ಲಿ; ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೊಸದು.

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ

ಜೀವನವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿ ಹಿರಿದಾಗಿಸುವ ಅನುರವಾಣಿ ಕಾವ್ಯವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದು ಹಿರಿದು. ಕಾಲಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಯೂ ಸಿಲುಕದೆ ಅಳಿಯದಾಗಿ ಬಾಳಿ ಉಳಿಯಬಲ್ಲ ಕಾವ್ಯ-ಕಲೆ ಹಿರಿಹಿರಿದು.

All things pass; strong art alone
Can know eternity;
The marble bust outlives the state;
Even the gods must die;
But sovereign poetry
Remains,
Stronger than death,

— Gautier

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

†

ಜನನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವುದು
ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಹಜ; ಪ್ರೀತಿಸುವುದು
ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ ಜೀವಿಯಾದ ಮಾನವನ
ಸ್ವಭಾವ; ಅದರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸುವುದು
ಸಂಸ್ಕೃತ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಸ್ವಧರ್ಮ.

ಕವಿಯ ಭಾವನೆ ಉದಾತ್ತವಾದುದು;
ಉತ್ಕಟವಾದುದು; ವಿವೇಕ ರಚಿತವಾದುದು;
ಮನುತೆಯಿಂದ ಮುಗ್ಧವಾದುದಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡನಾಡು ಕವಿಯ ಕುಲದೈವತವು,
ಪರದೈವತವು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು
ಪದಾರ್ಥವು ಪವಿತ್ರವಾದುದು; ಪೂಜ
ನೀಯವಾದುದು.

ನಿಕಾಂತ ಭಕ್ತಿಯ ಅಂತಿಮ ಸೀಮೆ
ಯಿದು. ಇದರ ಭಾವಗಭೀರತೆ ಅಪೂರ್ವ
ವಾಗಿದೆ. ಇದರ ವಿಚಾರದೀಪ್ತಿ ಉಜ್ವಲ
ವಾಗಿದೆ.

శ్రీః

శన్నడద నేలద కుల్లొనగే వైననతుపసి !

శన్నడద నేలద నిచ్చొనలొనగే దొవనది !

శన్నడద నేలద శల్లొనగే శొంగ్రొమశిలొ శన్నడం ద్యేవమ్యే !

శన్నడద శబ్దమేనసాంశెరమియేన్న

శన్నడద నుడియే గాయత్రయద్భుతమంత్ర-

మిన్నాచుద్యే వేరతు శన్నడద నేవేయిందధికమే జగదొగొనగే

ప్రకృతి, ఆశ్విన్ శుక్ల ౧౧ (ఆషాఢపర ౧౯౩౯) నొం బ్రాహ్మణంద్రశాఖ.

ತೆರೆ ಒಂದು

ತಾಯಿ ಮಡಲಲ್ಲಿ

ಪದ್ಯಗಳ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪುಟ

೧ ಕನ್ನಡಂ	೯
೨ ಕನ್ನಡವು	೧೦
೩ ತಾಯ್ನಾಡು	೧೧
೪ ವಿಜಯ ದುಂದುಭಿ	೧೩
೫ ಹಂಬಲು	೧೬
೬ ಭರತಭೂಮಿ	೧೮
೭ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವು (೧)	೨೦
೮ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವು (೨)	೨೧
೯ ಸ್ವಾಗತಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಭಾನು	೨೨
೧೦ ಸುಮುಹೂರ್ತ	೨೩
೧೧ ಇದು ರಂಗಭೂಮಿ	೨೪
೧೨ ಜಯಮಾಲೆ	೨೫
೧೩ ಜಯಕರ್ನಾಟಕ	೨೬

ತಾಯ್ತನದ ಚೆಲುವೇ ಚೆಲುವು. ತಾಯಿಯಿಂನ ತೊರೆದ ಮಾತು ರಸಗರ್ಭಿತವಾದುದು. ತಾಯ ಒಲುಮೆ ತಾಯ್ತುಡಿಯ ಒಲುಮೆಗೆ ಒಳದಾರಿ; ನುಡಿಯ ಒಲುಮೆ ನಾಡಿನ ಒಲುಮೆಗೆ ಹೆದ್ದಾರಿ.

ತಾಯಿ-ತಾಯಿನುಡಿ-ತಾಯಿನಾಡು ! ಒಂದು ಸೂತ್ರ; ಒಂದು ರಹಸ್ಯ. ಏಕವು ಅನೇಕವಾಗಿ, ಅನೇಕವು ಅಖಿಲವಾಗಿ ಏಕರೂಪತೆಯಿಂದ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರೇಮದ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಭಾವವು.

ಕನ್ನಡವು ಇಂಪಾದ ನುಡಿ. ಇದರ ಸೊಲ್ಲು ಸುರಮ್ಯವಾದುದು. ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಸೊಗವೀವ ಮಧುರಶಕ್ತಿ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಮಾಧುರ್ಯದಿಂದ ಮುಗ್ಧನಾದ ಕವಿ ಮುಕ್ತವಾಣಿಯಿಂದ ಮಧುರವಾಗಿ ಹಾಡುವನು. “ ಕನ್ನಡಂ ಕನ್ನಡಂ ” ಎಂದು ಹಾಡುವಾಗಲೆ ಕನ್ನಡದ ಸೊಂಪನ್ನು ಬೀರುವನು. ನುಡಿ ವವನ ಅಧಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮಂತ್ರಮಯವಾದ ಮಾತೇ ದೇವತೆಯಾಗಬಲ್ಲದು. ಇಂತಹ ವಾಗ್ದೇವತೆಯ — ನರುದಂಬುಲಂ ಮೆಲ್ಲ ಸರಸತಿಯ—ಚೆನ್ನು ಸಿರೇ ಕನ್ನಡಂ! (೧ ಕನ್ನಡಂ)

ಸಿಹಿ, ಸೊಂಪು, ಸೊಬಗು ! ಇದೊಂದರಲ್ಲಿಯೆ ಕನ್ನಡವು ಹೆಚ್ಚಳವಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಭಾಷೆಯಿದು. ಈ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿವೆ. ಇದರ ಬಲದಿಂದಲೆ ಬಲೋನ್ನತರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು — ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಕಲಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ — ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮೆರೆಸಿದರು. ಕನ್ನಡದ ಈ ಶಕ್ತಿ, ಈ ಘನತೆ. ಈ ಮೇಲ್ಮೈ, ಈ ಹಿರಿಮೆ, ಈ ಪರಂಪರೆ ಕೀರ್ತನೀಯವಲ್ಲವೆ ?

(೨ ಕನ್ನಡವು)

ಈ ಕನ್ನಡದ ತಾಯ್ನಾಡು ಕನ್ನಡನಾಡು. ಇದರ ಘನತೆ ಅಪಾರವಾದುದು. ನಿಸರ್ಗದ ನೆಲೆ, ಧರ್ಮದ ಬೀಡು, ಜ್ಞಾನದ ಕಣಿ, ನೀತಿಯ ಮನೆ, ಕಲೆಯ ಆಗರ, ಸೊಬಗಿನ ಸುಗ್ಗಿ, ಈ ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡು. (೩ ತಾಯ್ನಾಡು)

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಘನವಾದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಮೋಘವಾದ ಒಂಕು ಸನ್ನಿವೇಶ. ಸುಮಾರು ಅರುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅಚಿಯ ಒಂದು ಸುದರ್ಭ. ಪರಕೀಯರ ಪದಹತಿಯಿಂದ ತೊತ್ತುಳಿಗೊಂಡ ಭಾರತೀಯ ಜನಾಂಗವು ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿರಲು ಕನ್ನಡ ವೀರರು ಮುಂದೆ ಬಂದರು; ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮೇಲಿನ ಘೋರವಾದ ಕುತ್ತನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಸ್ವರಾಜ್ಯ, ಸ್ವಧರ್ಮ, ಸ್ವಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ವಿಜಯ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿತು. ವಿಜಯನಗರದ ಕೀರ್ತಿ ಬೆಳಗಿತು. (೪ ವಿಜಯ ದುಂದುಭಿ)

ಕನ್ನಡದ ಮಹಿಮೆ ಇಂತಹದು. ಎಷ್ಟು ಹಿರಿದಾದರೂ ಕನ್ನಡವು ಭಾರತದ ಒಂದು ಅಂಗವೇ ಸೈ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುವ ಜೀವವು ಭಾರತಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸದೆ ಇದ್ದೀತೆ ? ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಡಿಯುವ ಕವಿಯ ಹೃದಯವು ಅದೇ ಆ ಉದಾತ್ತ, ಉತ್ಕಟ, ಅವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಾವದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಡಿಯುವುದು. (೫ ಹಂಬಲು).

ಭಕ್ತಿಯು ಸಾಕಾರವಾದುದು. ಭಕ್ತನು ಚಿಂತಿಸುವ ಧ್ಯಾನ ಮೂರ್ತಿಯ ರೂಪವು ಎಂತಹದು ? ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಇದೆಯೆ ? ಅದು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯೆ ? ಈ ಅಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಪ್ರಮಾಣವಾದ ಸಮಾಧಾನವುಂಟು. ಭರತಭೂಮಿ ಸಿರಿಯ ತವರೂರು; ಐಸಿರಿಯ ನೆಲವೀಡು. (೬ ಭರತಭೂಮಿ).

ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಗೆಲುವಾಗಲಿ, ಅವಳ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಲಂಕವು ಬಾರದಿರಲಿ. ಅವಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರುಹು ಈ ಬೆಳ್ಳುಡಿ. ಉನ್ನತವಾದ ಈ ಧವಲಧ್ವಜವು ನಮಗೆ ಸದಾ ಉನ್ನತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರುವುದಾಗಲಿ. ಈ ನಮ್ಮ ತಾಯ ಮಡಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು “ತೇಜಸ್ವಿ ನಾವಧೀತಮಸ್ತು” ಎಂಬ ಔಪನಿಷದಿಕ ಅಮರ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನು ಭಾರತದ ಸಂತಾನಗಳಿಗೆ ಸಾರಿದರು. ಆ ಮಂತ್ರದ ತೇಜಸ್ಸು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಣ ಚರಿತ್ರೆಯಂತೆ ಮುಂದಣ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲಿ. (೭ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವು)

ನಮ್ಮ ಹಿಂದಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಉನ್ನತವಾಗಿದೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉನ್ನತವಾಯಿತೆ ? ಮುಂದಣ

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವವರಾದ ನಾವು ಉನ್ನತ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವೆವೋ? ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಅವನತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉನ್ನತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಏಳಿಗೆಯಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯರ ಬಲವಾದ ಪರಿಶ್ರಮಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಭಾರತದ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡಿಪಾಗಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರು ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೌಶಲದಿಂದ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವು ಯಶೋಭಿಮುಖವಾಗಿದೆ. ಹಿಂಸೆ, ಅಸತ್ಯ, ಅಶಾಂತಿಯ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಮಾನವ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆಸೆಯ ಮೇಘವು ತೋರುತ್ತಲಿದೆ. ಭಾರತದ ಧ್ವಜವು, ಜಾಗತಿಕ ಶಾಂತಿಯ ಧ್ವಜವು, ವಿಶ್ವಬಾಂಧವ್ಯದ ಧ್ವಜವು, ಮಾನವನಿಗೆ ಮಂಗಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಧ್ವಜವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉದಿತೋದಿತವಾಗಿದೆ.

(೮ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವು).

ಈ ಧ್ವಜವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಭಾರತೀಯರ ಉಜ್ವಲವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದ ಕೃಷ್ಣ ಕಲಂಕವನ್ನು ಅಳಿಯಿಸಿಬಿಡಲು ಭಾರತೀಯರು ಕಟಿಬದ್ಧರಾಗಿರುವರು. ಇಂದಿಗೆ ಭಾರತದ ಭೀಷಣ ರಾತ್ರಿಯು ಸರಿಯಿತು. ಭಾರತೀಯರ ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪದ ಉದಯಾಚಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಭಾನು ಉದಯವಾಗುತ್ತಿರುವನು. ಆತನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವು !

(೯ ಸ್ವಾಗತಂ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಭಾನು)

ರವಿಯು ಭಾಸಮಾನನಾದರೂ ರಾತ್ರಿಯ ರುದ್ರ ರಾಜ್ಯವು ಒಡನೆ ಮಾಯವಾಗದು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂರ್ಯನ ಸೈನಿಕರು ಕತ್ತಲೆಯ ಕಾಲಾಳುಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಭಾರತದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ಹೂಡಬೇಕಾಯಿತು (೧೯೩೦). ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಇದರ ಸಂಚಾಲಕರಾದರು. ಈ ಕದನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ತನ್ನ ಪಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡಿತು. ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಪಾವನ

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಪ್ರಸಂಗವಿದು. ಭಾರತೀಯರೆ, ಕನ್ನಡಿಗರೆ, ಈ ಶುಭಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಜಯಜಯಕಾರ ಮಾಡಿರಿ. (೧೦ ಸುಮುಹೂರ್ತ)

ಅಚ್ಚರಿ, ಅಚ್ಚರಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಂಗ್ರಾಮಭೂಮಿಯಾದ ಭಾರತವು ಲೋಕದ ರಂಗಭೂಮಿಯಾಯಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಈ ಶಾಂತಿಸಮರವನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರಪಂಚವು ಕುತೂಹಲಿಯಾಯಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಶ್ರುತವಾದ ಅದ್ಭುತ ಯುದ್ಧವಿದು ! ವೈರವನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ, ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಸತ್ಯದಿಂದ, ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಅಹಿಂಸೆಯಿಂದ, ಅಕ್ರಮಣವನ್ನು ಅನಾಕ್ರಮಣದಿಂದ ಇದಿರಿಸುವ ಈ ಪ್ರಯೋಗವು ವಿಶ್ವವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸೋಲರಿಯದ ಈ ಸತ್ಯಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತಗಳಾದ ಶಾಂತಿವೀರರಿಗೆ ವಿಜಯವು ಸದಾ ಸಿದ್ಧವಾದುದು. (೧೧ ಇದು ರಂಗಭೂಮಿ)

ಶಾಂತಿಸಮರವು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು. ವಿಜಯಶ್ರೀಯು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಒಲಿಯದಿರಳು. ಅನುಪಮವಾದ ಸಮರವನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಜಯಶೀಲನಾಗಲಿರುವ ಜನನಾಯಕನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಜಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ತ್ಯಾಗಪೂರನು, ಯೋಗಧೀರನು, ಕರ್ಮವೀರನು ಆಗಿ ಭಾರತೀಯ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿದ ಇಂದಿನ ಈ ಭಾರತೀಯ ಮಹಾ ವಿಭೂತಿಯು (ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ) ಈ ಜಯಮಾಲೆಗೆ ಅತ್ಯರ್ಹನಲ್ಲವೇ? (೧೨ ಜಯಮಾಲೆ)

ನವೋದಯದ ಈ ನವಯುಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ನಾಮವು ನಮ್ಮ ನಾಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಲಿಯುತ್ತಲಿರಲಿ; ಅದುವೆ ನಮಗೆ ಚಿರಂತನ ಸ್ಫೂರ್ತಿ; ಸಂತತಶಕ್ತಿ ! ಅದುವೆ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರ ! ಅದನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಜಯಿಗಳಾಗುವ. (೧೩ ಜಯಕರ್ನಾಟಕ)

೧ ಕನ್ನಡಂ

ಕನ್ನಡಂ ತಂಗೊಳದ ಮೆಲ್ಲೆಲರ ನಲ್ಲೊಂಕು !

ಕನ್ನಡಂ ಮಾವಿನೆಳದಳಿರ ಸೊಗಯಿಪ ನುಣ್ಣು !

ಕನ್ನಡಂ ಕನ್ನಡಂ ಪೊಸವೂವ ಮೆಲ್ಲು ! ನವಜನ್ಮನೆಯ ಕದಪಿನೊಳ್ಳು!

ಕನ್ನಡಂ ಬಿರಿವೂವ ಬಳಿಯ ತುಂಬಿಯ ಸರಂ !

ಕನ್ನಡಂ ನರುಗಂಪು ಬೆರೆದಿಂಪುಗರೆವ ಜೇನ್ !

ಕನ್ನಡಂ ಕನ್ನಡಂ ನರುದಂಬುಲಂ ಮೆಲ್ಲ ಸರಸತಿಯ ಚೆನ್ನು ಸಿರಲೇ! ||೧||

೨ ಕನ್ನಡವು

ನಿನ್ನಿನದು ನುಡಿಯಲ್ಲ, ಮೊನ್ನಿನದು ನುಡಿಯಲ್ಲ
ಕನ್ನಡವು ! ನುಡಿದರಿದನಾಪುರಾತನರೊಸೆದು !

ಇದು ಶಕ್ತಿಯಿದು ವೀರವಾಣಿಯೇ ಕನ್ನಡವು !
ಇದು ಗೆಯ್ಯ ಗೆಯ್ಯ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ವಿಸ್ಮಯಕರವು !

ಇದಕೊಂದು ರೂಪುಂಟು, ಬಗೆಯುಂಟು, ಚೆಲ್ವುಂಟು !
ಇದಕೆ ಮಾರ್ದವವುಂಟು, ಕಾರಿಣ್ಯವಿದಕುಂಟು !

ಇದು ನೃಪೋತ್ತಂಗ ನೃಪತುಂಗನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನದು !
ಇದು ಜಗದ್ವಂದ್ಯಕವಿಪಂಪನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನದು !

ಇದು ಭಕ್ತ ಬಸವೇಶನೊಲಿದೊಲಿದು ನುಡಿದ ನುಡಿ !
ಇದು ಪೂಜ್ಯದಾಸರಾದರದಿಂದೆ ನುಡಿದ ನುಡಿ !

ಇದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರಚ್ಛರಿನ ನುಡಿಯಲ್ಲೆ ? |
ಇದುವೆ ತಾಯ್ನುಡಿ ವೀರ ಹುಕ್ಕಬುಕ್ಕರಿಗಲ್ಲೆ ?

ಆದತದೆ ಬಂದು ತಲೆವಾಗಿರಿದಿರಿದರಲ್ಲಿ !
ಸೋದರರೆ, ಬಂದು ತಲೆವಾಗಿರಿದಿರಿದರಲ್ಲಿ !

೩ ತಾಯ್ನಾಡು

ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲಂಪಂ ಬಣ್ಣಿಸಿ-
 ಲೆನ್ನಳವೇ ? ಸೈಪಿಗೆ ಕಣಿಯರಕೆಡೆ
 ಪನ್ನತಿಕೆಗೆ ಮನೆ ಬಿನ್ನಣಕೋವರಿ ಸೊಂಪಿಂಗಿಕ್ಕೆಯದು !
 ನನ್ನಿಗೆ ತಾಯ್ತೊಲಮಿಂಪಿಗೆ ತಾಣಂ
 ಚೆನ್ನಿಗೆ ಮೊದಲಕ್ಕರತೆಗೆ ನೆಲೆವೀ-
 ಡಿನ್ನೇವೇಳ್ವೆಂ ಪೆಂಪೆಂಗಿಂಬೆನ್ನಲ್ಲಿಯ ತಾಯ್ನಾಡು !

||೧||

ಬಿನಯಕೆ ನೆಲನೈಸಿರಿಗಾಡುಂಬೊಲ-
 ಮನುನಯಕಾಗರಮೊಳ್ಳಿಗೆ ಚಾವಡಿ
 ಬಿನದಕೆ ಬೀಡರಿವಿಂಗಾರವೆ ಗಾಡಿಗೆ ಗೊತ್ತೊಲವಿಂಗೆ !
 ಬನಮೋಡೆಗೆ ನಿಲಯಂ ಸಿಂಗರಕೊ-
 ಳ್ವನೆ ಬಿಜ್ಜೆಗೆ ಕರುಮಾಡಂ ತಾನೆಂ-
 ಬಿನಮೇಂ ಬಗೆಗೊಳಿಸುವುದೋ ಈಯೆನ್ನಲ್ಲಿಯ ತಾಯ್ನಾಡು !

||೨||

ತಿರೆಯೊಳಗಾವುದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ
 ದೊರೆ ಪೆರತಿರ್ಪುದು ? ತತ್ವಜ್ಞರ ಭ-
 ಕ್ತರ ಸಚ್ಚರಿತರ ವಸತಿಸ್ಥಳಮದು ಸಿರಿಗನ್ನಡನಾಡು !
 ಪರಿದೊರೆ-ತಿಳಿಗೊಳ-ವೊಸಬನ-ಬೆಳೆವೊಲ-
 ನರುವೂ-ಪಾಲ್ದೆನೆ-ತನಿವಣ್ಣಳಿನನ-
 ವರತಂ ಮೆರೆವುದು ಸಗ್ಗಕೆ ಮಿಗಿಲೆನ್ನಲ್ಲಿಯ ತಾಯ್ನಾಡು !

||೩||

ಎನಿತೊಂದೆನ್ನಯ ಪೂರ್ವದ ಸುಕೃತವೊ !
 ಜನಿಸಿದೆನಾಂ ಪೆರ್ಮೆಯ ಕನ್ನಡ ನಾ-
 ಡಿನ ನೆಲದೊಳ್, ಕನ್ನಡನುಡಿಯುಗ್ಗದಮದಂ ಸವಿದಪೆನು !
 ಅನುಪಮಮಾದೀ ನಾಡಿನ ನಲ್ಲೊಬ-
 ಗಿನ ಕಡಲೊಳಗೊಲವಿಂದೋಲಾಡುತು-
 ಮನುದಿನದೊಳ್ ನಲಿನಲಿದಪೆನೀ ಚಿಲ್ವಿನ ಕರುನಾಡಿನೊಳು ! ||೪||

ಜೂನ ೧೯೨೬

೪ ವಿಜಯದುಂದುಭಿ

ಉರಿಯುತುಂ ಭುಗಿಲೆನುತೆ ನೀಡಿ ನಾಲಗೆಗಳಂ
 ಕರುಣೆದೊರೆದಳವಿನೊಳ್ ಬಂದುದಂ ತನ್ನೊಡಲೊ-
 ಳಿರಿಸುತುಂ ಬೇಯಿಸುತೆ ನಾಡನಕಟಾ ಮಸಣನಾಗಿಸುತೆ ಬೇಗೆ ಬಲಿದು
 ಪರಿದತ್ತು ಕರ್ಪೊಗೆಯನೆತ್ತಲುಂ ತೂರುತುಂ !
 ಮುರುಟಿದತ್ತುತ್ಸವಂ ! ಕಂದಿದುದು ಸಂಪದಂ !
 ಬರಡಾಯ್ತು ಜೀವಲತೆಯೊಗೆಯೆ ಹಾಹಾರವಂ ಬಯಲಾಯ್ತು
 ಭಾಗ್ಯದೇಕ್ಕೆ ! ||೧||

ಉರಿಯ ಕಾಯ್ವಿಗೆ ಸುಗಿದು ನಡುಗುತುಂ ಜನಮಕಟ
 ಅರಿವಳಿದು ಮುಂದುಗಾಣದೆ ನಮೋ ಎಂದುದೈ !
 ಮರೆತು ಪಿಂತಭಿಮಾನಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದುರ್ದಮಂ ಬಾಗಿರಲ್ ಬಗೆದಂದುದು !
 ಪೆರತಾವುದಿನ್ನಿಂತು ದುರ್ಭಾಗ್ಯಮಿದನುಳಿದು ?
 ನರವರರ ಸಂತತಿಗೆ ಸದೃಶವೇ ಇರವಿಂತು ?
 ಮರಣಕಂಜಿದರಲ್ತೆ ಪಂದೆಗಳ್ ! ಪಣೆಗೆ ಮಣ್ಣೊಡೆಯಲ್ತೆ
 ಪೇಸರಲ್ತೇ ? ||೨||

ಬದುಕಲೆಳಸಿದರಕಟ ಪಲ್ಲೊಳ್ ಪುಲ್ಲಚ್ಚಿ !
 ಬದುಕಲೆಳಸಿದರಕಟ ನೀನೆ ಶರಣೆಂದರಿಗೆ !
 ಬದುಕಲೆಳಸಿದರಕಟ ಧರ್ಮಮಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನಾತ್ಮಮಂ ಮಾರಿ ರಿಪುಗೆ !
 ಬದುಕಲೆಳಸಿದರಿಂತು ಬಾಳ್ವೆಣಗಳಾಗಿ ! ಬಿ-
 ಳ್ದುದು ದೇಶಮವನತಿಯ ಕುಳಿಯೊಳೊರಲುತುಮಿದೇ-
 ನೊದವಿದುದು ತನಗೆಂದು ನರಲುತುಂ ಪಗೆಯ ಪಿಸುಣೊಡರಿಸಿದ
 ನೋವಿಗಳ್ಳಿ ! ||೩||

ಜನನಿ ಭೂಜನನಿ ಭಾರತಜನನಿ ಘೋರವೇ-
 ದನೆಯಿಂದೆ ಬಳಲುತಿರೆ, ರಿಪುವತ್ತಲವಳ ಜೀ-
 ವನವನೇ ಪಿಳಿದು ಪೀರಲಾ ಬಗೆದು ಬಂದನುದ್ದಂಡನತಿದರ್ಪದಿಂದೆ
 ತನಗಾವ ಗಂಡುಸಿದರೆನುತೆ! ಕರುನಾಡಿಗೀ-
 ತನ ಸೊರ್ಕೆನುರಿ ಸೋಂಕೆ, ದಾಹಾತ್ಮಕಂ ತೇಜ-
 ಮನುಸಮಂ ಪ್ರಕಟಮಾದತ್ತು ದುರ್ಮದಮದಪ್ರಧ್ವಂಸಿ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ! || ೪ ||

ಅದೊ ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿವಿಭು ಮೇಲಕೆ-
 ತ್ತಿದನಾತ್ಮದಂಡಮಂ! ಚೈತನ್ಯಮೇಂ ಸ್ಫುರಿಸಿ-
 ದುಮೊ ನಾಡೊಳಿಲ್ಲಿಯುಂ! ದೌರ್ಬಲ್ಯಮಳಿದತ್ತು, ವೀರರಸಮುರ್ಕಿದತ್ತು!
 ಸದಭಿಮಾನಜ್ಯೋತಿ ಕರುನಾಡ ಚೆನ್ನಿಗರ
 ಹೃದಯದೊಳ್ ಬೆಳಗಿದತ್ತು ಜ್ವಲಂ! ಪ್ರಸ್ಫುರ-
 ದ್ವದನರೇಂ ಮೃತ್ಯುಭಯಮಂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರ್ ತಾವೆಂಬುದಂ
 ತೋರ್ದರೋ! ||೫||

ಇದಿರಾರವರ್ಗ ಜಗದೊಳ್ ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಗ-
 ಳ್ಗಿದಿರಾರೋ? ಕರುನಾಡಿನುಜ್ಜ್ವಲತ್ತೇಜಕಾ-
 ರಿದಿರೋ? ಪುಣ್ಯಕ್ಕಿದಿರೆ? ಭಾರತದ ಸತ್ವಾಪಹರಣಮಂ ಮಾಡಲೆಳಸಿ
 ಕುದಿಕುದಿದು ಶತ್ರು ಹತಸತ್ವನೆಲ್ಲಿಯೊ ಬಿಳ್ಳ-
 ನಿದಿರಾರೊ ಉದಯೋನ್ಮುಖಗರ್ಗರಪ ಬಲ್ಲಿಡಿ-
 ಲ್ಗಿದಿರಾಗಿ ಬೆಂದು ಸೀಕರಿವೋಗದಾರವರ್ ಬದುಕಿದರ್ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ? ||೬||

ಕರುನಾಡು ತಡೆದು ತೊತ್ತಳದುಳಿದು ರಿಪುಬಲಮ-
 ನಿರಿದಿಕ್ಕಿದುದು! ವಿಜಯದುಂದುಭಿಯ ನಿಸ್ವನಂ
 ಪರಿದತ್ತು ಡೆಸೆಗಳೊಳ್! ವಿಜಯನಗರದ ಜಯಧ್ವಜಮುಚ್ಚಿತಂ
 ಮಿಳಿರುತೆ

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಮೊರೆದತ್ತು ! ಕರುನಾಡಿನೂರ್ಜಸ್ವಲಂ ಯಶಂ
 ಸುರುಚಿರಂ ದಿಕ್ಕನೈಯರ ಮುಖಂಗಳ್ಳದೇಂ
 ಮಿರುಗನಿತ್ತುದೊ ! ನನೋ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಜ್ಞೋತಿ ! ನೀಂ
 ಪರಾತ್ಪರಶಕ್ತಿಯೈ ! || ೭ ||

ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೩೬

೫ ಹಂಬಲು

ಅವಿನದು ನೊರೆಹಾಲನೊಲ್ಲೆನು,
 ದೇವಲೋಕದ ಸುಧೆಯನೊಲ್ಲೆನು,
 ದೇವಿ, ನಿನ್ನಯ ನಾಮದನುಪಮ ರುಚಿಯನರಿತಿಹೆನು !
 ಪಾವನೆಯೆ, ನಿನ್ನಂಘ್ರಿ ಕಮಲದ
 ಸೇವೆ ದೊರೆತಿಹುದೆನಗೆ, ತಾಯೇ,
 ಶ್ರೀವರನ ದಯೆಯಿಂದೆ ! ಮತ್ತಿನ್ನೇನು ಬೇಡೆನಗೆ !

||೧||

ಬರಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವು,
 ಬರಲಿ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ,
 ಇರದು ದುಗುಡವು ! ತಾಯೆ, ನಿನ್ನ ದರದಲಿ ಜನಿಸುವುದೇ
 ಪರಮಭಾಗ್ಯವದೆಂದು ತಿಳಿಯೆನೆ ?
 ಮರೆಯದಲಿ ಪ್ರತಿಜನ್ಮದಲಿ ಶ್ರೀ-
 ಧರನು ನಿನ್ನ ದರದಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಲೆನ್ನನನುನಯದಿ !

|| ೨ ||

ಇರಲೆನಗೆ ಕರಿಕನ್ನ ವುಣ್ಣಲು,
 ಬರಿಯ ನೆಲವಿರಲೆನಗೆ ಮಲಗಲು,
 ಹರುಕು ಬಟ್ಟೆಗಳೆನ್ನ ಮೆಯ್ಯನು ಮುಚ್ಚಲಿರಲೆನಗೆ
 ಮುರುಕು ಗುಡಿಸಲು ವಾಸಕಿರಲೈ !
 ಸಿರಿಯರಸ, ಮತ್ತೇನನೊಲ್ಲೆನು !
 ಭರತಭೂಮಿಯೊಳಿರುವುದೇ ಎನಗೊಂದು ಸುಖವಿಹುದು !

||೩||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಧನವ ಬೇಡೆನು ನಾನು, ದೇವಾ,

ನಿನಗೆ ಸನ್ಮಾನವನು ವಿದ್ವಾ-

ಜ್ಞನರ ಸಭೆಯೊಳು ಬೇಡೆನ್ನೆ, ನಾ ಬೇಡೆ ಕೀರ್ತಿಯನು !

ಕನಸುನೆನಸಿನಲಿರಲಿ, ಕರುಣಾ-

ಘನನೆ, ಎನ್ನಯ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ

ನೆನೆಹು ! ಸತತವು ಸವೆಯಲಿ ತನುವವಳ ಸೇವೆಯಲಿ !

||೪||

೧೯೧೬

೬ ಭರತಭೂಮಿ

ಎನಿತು ಪುಣ್ಯವನು ಮಾಡಿದೆನೊ ನಾನು !
ಜನಿಸಿದೆನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಭರತಭೂಮಿಯೊಳು !

|| ಪಲ್ಲವಿ ||

ಅಲೆವ ಹೆದ್ದೆ ರೆಗಳಿಂದೆಸೆಯುತುದ್ಭೋಷಿಸುವ
ಜಲಧಿ ಮೂರೆಡೆಗಳಲಿ ಬಳಸಿ ನಿಂದು
ನಲಿನಲಿದು ನನ್ನ ನಾಡಿನ ಕೀರ್ತಿಗೀತೆಯನು
ಚಿಲುನಾಗೆ ಹಗಲಿರುಳು ಹಾಡುತಿಹುದು !

||೧||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಹಿಮಶೈಲವೆನ್ನ ನಾಡಿನ ಪುಣ್ಯಚಾರಿತ್ರ-
ರಮಲಕೀರ್ತಿಯ ಧವಲಕಾಂತಿಯನು ತಳೆದು
ಅಮಿತರತ್ನಪ್ರಭವವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವುದು
ಕಮಲಜನ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೌಶಲದ ಬೀಡು !

||೨||

ಹರಿಯುತಿರುವುವು ಸುಧಾಸುಂದರೋದಕದ ನಿ-
ರ್ಘರಣಿಗಳು ನದನದಿಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಯೂ
ತೆರತೆರದ ಬೆಳೆಗಳಿಂದೆತ್ತಲೂ ಹಸುರೇರಿ
ಧರೆಯೆನ್ನ ನಾಡಿನೊಳು ರಾಜಿಸುವುದು !

||೩||

ಎಲ್ಲಿರುವುದೀಬಗೆಯ ಸೊಂಪಿನಿಂಪಿನ ನಾಡು ?
ಬಲ್ಲವರ ತಾಯ್ನಾಡು ನನ್ನ ನಾಡು !
ಎಲ್ಲ ಸಂಪದಕೆನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡು ನೆಲೆವೀಡು, !
ಬಲ್ಲಿದರ ನಾಡು ಪಾವನರ ನಾಡು !

||೪||

ಭರತಭೂಮಿಯೆ ಇರಲಿ ತಾಯ್ನಾಡು ! ನನ್ನ ತನು
ಭರತಭೂಮಿಯ ಸೇವೆಯಲಿ ಸವೆಯುತಿರಲಿ !
ಭರತಭೂಮಿಯ ದಿವ್ಯನಾಮಸುಧೆ ನಾಲಗೆಯ-
ಲಿರಲಿ, ದೇವರ ದೇವ, ಜನ್ಮ ಜನ್ಮದಲಿ !

||೫||

೭ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವು (೧)

ಉನ್ನತಿಯ ಮಾರ್ಗವನು ತೋರುವುದು ಧ್ವಜವು
ಉನ್ನತವು ಧನಲವಿ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವು

||ಪಲ್ಲವಿ||

ತೇಜಸ್ವಿ ನಾಡು, ನುಡಿ ತೇಜಸ್ವಿ, ನಮ್ಮ ಗುರಿ
ತೇಜಸ್ವಿ, ತೇಜಸ್ವಿ ಇತಿಹಾಸವು
ತೇಜಸ್ವಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಮ್ಮ ಹೊಸದಾರಿ
ತೇಜಸ್ವಿ, ತೇಜಸ್ವಿ ನಮ್ಮ ಹಾಡು!

||೧||

ತೇಜಸ್ವಿ ಶಾಲೆ, ಗುರು ತೇಜಸ್ವಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ತೇಜಸ್ವಿ, ತೇಜಸ್ವಿ ಅಧ್ಯಯನವು
ತೇಜಸ್ವಿ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರವು, ನಮ್ಮ ಶಾಸನವು
ತೇಜಸ್ವಿ, ತೇಜಸ್ವಿ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವು

||೨||

ಓಜಸ್ಸು ತೇಜಸ್ಸು ಸತ್ಪ್ರೋಷಕವೆಂದು
ಓಜಸ್ವಿ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿರೆಂದು
ಓಜಸ್ವಿ ನಮ್ಮ ಧನಲಧ್ವಜವು ಹರಸುವುದು
ಸೌಜನ್ಯವನು ಸಮಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತೊಲಿದು

||೩||

ಎಪ್ರಿಲ ೧೯೩೦

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೮ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವು (೨)

ಇದು ತಪೋನಿಧಿ ಗಾಂಧಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಧ್ವಜವು
ಇದು ಭರತಸಂತತಿಯ ಸರ್ವಸ್ವವು !

||ಪಲ್ಲವಿ||

ಇದು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಧ್ಯಾತ್ಮಶಕ್ತಿಧ್ವಜವು
ಇದು ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡ ಸೌಭಾಗ್ಯವು
ಇದು ನಮ್ಮ ನಾಡ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಕರ್ಷಧ್ವಜವು
ಇದು ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡ ಚೈತನ್ಯವು !

||೧||

ಇದರ ದರ್ಶನವೆಮಗೆ ಪರಮಪುಣ್ಯಪ್ರದವು !
ಇದರಿಂದೆ ತೇಜಸ್ವಿನುತ್ಕರ್ಷವು
ಇದರ ನೆರಳೊಳೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮಂದಿರವು
ಇಹರಿಂದೆಯೇ ವಿಶ್ವದಭೃದಯವು !

||೨||

ಇದರ ರಕ್ಷಣದಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣವು !
ಇದರ ಮಾನವು ನಮ್ಮ ಸನ್ಮಾನವು !
ಇದರ ಪಾವನಕೀರ್ತಿ ಸಕಲಭುವನವ್ಯಾಪಿ !
ಇದು ಜಗಕೆ ಮಂಗಲವು ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವು

||೩||

ಎಪ್ರಿಲ ೧೯೩೦

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೯ ಸ್ವಾಗತಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಭಾನು !

ಇದೋ ಇದೋ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯರಸಾಯಿಲ ವೈಭವದಿ -
 ನುದಯಿಸಿದನೆಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಭದೊಳಿಲ್ಲಿ ನೆಲ-
 ಸಿದ ದಾಸ್ಯದಂಧಕಾರಮನಾತ್ಮಕಿರಣಂಗಳಿಂದೊತ್ತಿಯಂಡಲೆಯುತೆ
 ಇದೋ ಇದೋ ದಿಗ್ವಲಯಮಂ ಪಳಂಚಲೆಯುತೇ-
 ಳ್ವದು ಗಗನದೊಳ್ ಭರತಸಂತಾನಕಂಠದಿಂ -
 ದೊದವಿದುದ್ಭೋಷಣಂ ! ಸ್ವಾಗತಂ, ಸಾತಂತ್ರ್ಯಭಾನು !

ಚೈತನ್ಯದಾತಾ ! ||೧||

೧೦ ಸುಮುಹೂರ್ತ

ಇಂದು ಸುಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ-
ಕೆಂದು ನಡೆದಂ ಗಾಂಧಿ ದಾಸ್ಯದಾವಾಗ್ನಿಯಂ
ನಂದಿಸಲ್ ! ಸಕಲ ದಿಗ್ವಲಯಮೇಂ ಸುಪ್ರಸನ್ನನೊ ! ಅದೇಂ

ಸೃಷ್ಟಿದೇವಿ

ಸೌಂದರ್ಯಸಾರಸರ್ವಸ್ವದಿಂದೊಂದಿಯಾ-
ನಂದದಿಂದೆತ್ತಲುಂ ಬೀರುವಳೊ ಮೃದುಹಾಸ್ಯ-
ದಂದಮಂ ! ಮಧುರಮಂಗಳಗೀತಿನದಮೇಂ ಶ್ರುತಿರಸಾಯನ

ಮಾದುದೋ ! ||೧||

ನಡೆಯಿಮೆಲೆ ಕರುನಾಡ ಚಿಣ್ಣಿರಿರ, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ-
ನೊಡನೆ ! ಬಂದುದು ಜನ್ಮಪಾವನಂ ಸಂಗ್ರಾಮ-
ನೊಡಲಾಸೆಯೆಮಗೇಕೆ ಕನ್ನಡದ ಕಲಿಗಳ್ಳಿ ? ಸಂಕಲೆಗಳಂ ಜನನಿಯಾ
ಕಡಿದು ಪುಡಿಗುಟ್ಟುತವಳಶ್ರುಧಾರೆಯನಿಂದು
ತೊಡೆಯಲೆನುಗವಸರಂ ಭಾಗ್ಯದಿಂ ಬಂದುದೈ !
ಅಡಿಯಿಡಿಂ ಮುಂದಿನ್ನು ಜಯಜಯಧ್ವನಿಯಿಂದೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಂ

ತುಂಬುತೆ ! ||೨||

೧೧ ಇದು ರಂಗಭೂಮಿ

ಇದು ರಂಗಭೂಮಿ ಭಾರತಭೂಮಿ, ವಿಶ್ವವತಿ-
 ಯಿದಕೆಲೈ ಸೂತ್ರಸಂಚಾಲಕಂ ! ನಡೆದಿರ್ಪು -
 ದಿದರೊಳಿದೊ ನಾಟಕಂ ವಿಶ್ವವಿಸ್ಮಯಕಾರಕಂ ಶಾಂತಿಸಂಗ್ರಾಮದಾ !
 ಇದರೊಳೂರ್ಜಸ್ವಿ ಧೀರೋದಾತ್ತನಾತಪಃ-
 ಸದನಂ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನಖಿಳರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಾಣ-
 ಪದಕಂ ಬೃಹತ್ತೀರ್ತಿ ಮೋಹನಂ ನಾಯಕಂ ಸಹೃದಯಂ
 ವಿನಯಾಂಬುಧಿ ! ||೧||

೧೨ ಜಯಮಾಲೆ

ಸುರುಚಿರಂ ನರುಗಂಪು ! ಬಗೆಗಮೃತವರ್ಷಮನೆ
 ಕರೆವ ನರುಗಂಪಿದರ ಪರ್ಬುಗೆಗೆ ದೆಸೆಗಳೆಡೆ-
 ನೆರೆಯವೈ ! ಇದೋ ಇದೋ ವಿಶ್ವಮಂ ಕಿರುನಗೆಯ ತಂಬೆಳಕಿನಿದೆ
 ಪೊರೆದು ನಿಂತಿದರ್ಪಳಾ ವೀರವತ್ಸಲೆ ಮನೋ-
 ಹರಮೂರ್ತಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪುಣ್ಯನಿಲಯನ ಕೊರಲೊ-
 ಳಿಸಲೈ ದಿವ್ಯಸುಮಮಾಲೆಯಂ ಪಿಡಿದು ! ಕಂಪೆನಿತಿದೈ
 ಜಯಮಾಲೆಯಾ ! ||೧||

ಇವನಡಿಗೆ ಬಾಗಿಮೆಲೆ ಧೈರ್ಯಮೇರುವಿನಡಿಗೆ
 ಭುವನೈಕಸತ್ಯಸಂಗರನಡಿಗೆ ದೀನಬಂ-
 ಧುವಿನಡಿಗೆ ಶಾಂತಿಸಾಗರನಡಿಗೆ ಋಜುವೃತ್ತಿಯಡಿಗೆ ನಿರ್ವ್ವಂದ್ಯನಡಿಗೆ;
 ಅವಿಚಲವ್ರತಿಧುರಂಧರನಡಿಗೆ ವಿಶ್ವಬಾಂ-
 ಧವನಡಿಗೆ ಜಿತಸಂಗನಡಿಗೆ ನಿರ್ಮಮನಡಿಗೆ
 ಸುವಿಶಾಲಮತಿಯಡಿಗೆ ನಿತ್ಯಸತ್ವಸ್ಥನಡಿಗೀಡ್ಹಿ ತಪ್ರಜ್ಞನಡಿಗೆ ! ||೨||

ಇವನ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿನಲೈ ಎಮಗೆ ಸಂ-
 ಭವಿಸಿದುದು ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪುಣ್ಯದರ್ಶನೋ-
 ತ್ಸವಮಿಂದು ! ದಾಸ್ಯವಿಷಶುಷ್ಕಾಂಗಿಗಿವನಲೈ ಸಂಜೀವನಂ ಜನನಿಗೆ ?
 ಇವನ ತಪದಿಂದಖಿಲ ವಿಶ್ವಕಲ್ಲವೆ ಶಾಂತಿ ?
 ಇವನಿಂದಮುತ್ತಾಹವೈ ಭರತಸಂತಾನ-
 ಕೆವನಿದೆ ಭಾಗ್ಯೋದಯಂ ! ನಿನ್ನ ಜಯಮಾಲೆಯೇಂ ಕೃತಿಯೊ
 ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ! ||೩||

೧೪ ಮಾರ್ಚ ೧೯೪೦

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೩ ಜಯಕರ್ನಾಟಕ

ಜಯ ಕರ್ನಾಟಕವೆಂಬೀ ಮಂತ್ರದ
 ಜಯಘೋಷವು ದೆಸೆಗಳೊಳಿಡಿಕಿರಿದಿರೆ,
 ಜಯಸಥದೊಳು ಕನ್ನಡನಾಡನುಗೊಂಡಿರುತಿರೆ, ನಲವೆಚೆ
 ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಯ ಜಯ
 ಜಯವೆಂದಮರರು ವಿಜಯಧ್ವನಿಗುಡೆ
 ಜಯರವಿ ಕನ್ನಡಬಾನೊಳಗುದಯಿಸೆ ಪೆಂಪೇನೊದವಿದುದೋ ! ||

ನವೆಂಬರ ೧೯೨೭

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ತೆರೆ ಎರಡು
ನಿಸರ್ಗದ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ

ಚಿತ್ರಾಶ್ವ

ಪರಿವಿಡಿ

೧	ಬೇಸಗೆ (೧)	೩೫
೨	ಬೇಸಗೆ (೨)	೩೬
೩	ಬಿರುಗಾಳಿ	೩೭
೪	ಮುಂಗಾರ್	೩೮
೫	ನವವೃಷ್ಟಿ	೩೯
೬	ಕಾಳ್ಪುರಂ	೪೦
೭	ಹಿಂಗಾರ್ (ಕಾರಿರುಳು)	೪೩
೮	ಮುಂಜಾವು	೪೫
೯	ಮಳೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಂಜಾವು	೪೭
೧೦	ಚಂದಿರನ ತಂಬೆಳಗು	೪೮
೧೧	ಗಂಗಾದರ್ಶನ	೪೯
೧೨	ಚಂದ್ರ	೫೦
೧೩	ತಾರೆಗಳು	೫೧
೧೪	ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ	೫೨
೧೫	ಕಾರ್-ಮೋಡಗಳು	೫೩
೧೬	ಜಡಮಲ್ಲ ವಿಶ್ವಮಿದು	೫೫
೧೭	ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ	೫೬
೧೮	ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಲ್ಲಿ	೫೭
೧೯	ಕಳ್ಳಲೆಯೊಳ್ಳು	೫೯
೨೦	ತೆರೆ	೬೦
೨೧	ಹಸಲೆ	೬೧
೨೨	ಸ್ವಪ್ನ ಸೃಷ್ಟಿ	೬೨
೨೩	ಪುಲ್ಲಡಲು	೬೪
೨೪	ಚಂದ್ರ	೬೫
೨೫	ಮೆಲ್ಲಾಳಿ	೬೬
೨೬	ವೃದು-ಸವಿ	೬೭
೨೭	ನಲಿಯರಾರು ?	೬೮
೨೮	ಕೊಡಗು	೬೯
೨೯	ರಾಮನಗುಳಿ	೭೨

ವಿಶ್ವದ ಅನಂತ ಅವಿದಿತ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಅವಿರ್ಭಾವವು ಪ್ರಕೃತಿ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ಕೃತಿ ಮಾನವನು.

ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿವಿಧ ವಿಲಾಸಗಳು ಮನನಶೀಲ ಮಾನವನ ಮತಿಯನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವುವು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಮಯ ಸಂವಿಧಾನಗಳು ಭಾವನಾಪ್ರಚುರ ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉನ್ನೀಲಿಸುವುವು.

ಕವಿ ವಿಶ್ವಧರ್ಮಿ; ಕಲಾಜೀವಿ. ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ಸೌಹಾರ್ದ; ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಕಟವಾದ ಬಾಂಧವ್ಯ. ಆತನು ನಿಸರ್ಗದ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಗೋಚರಿಸುವ ಸಂನಿವೇಶಗಳು ಅಪೂರ್ವವಾದುವು; ಅನುಭವಿಸುವ ಭಾವನಾತರಂಗಗಳು ವಿಧವಿಧವಾದುವು.

ಅಮಿತಗತಿಯಾದ ನಿಸರ್ಗವು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು; ಒಮ್ಮೆ ಭೀಷಣ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸೌಮ್ಯ, ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಸನ್ನ, ಮಗದೊಮ್ಮೆ ರಮ್ಯ. ಇವುಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕವಿಹೃದಯವು ರುದ್ರ, ಶಾಂತ, ಚಿತ್ರ, ಸುಂದರ ಭಾವಗಳಿಂದ ರಸರಂಜಿತವಾಗುವುದು.

ರುದ್ರ

ಉಷ್ಣದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಕಾಲದ ಉಲ್ಬಣವು ಉಗ್ರವಾದುದು.
ಇದರ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಸಸ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಸವಳಿದು ಬಿತ್ತುವುವು.
(೧ ಬೇಸಗೆ)

ಬೇಸಗೆಯ ಬೇಗೆ ಭೀಕರವಾಗಿ ವಿಶ್ವವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸುವುದು.
(೨ ಬೇಸಗೆ)

ಬೇಸಗೆಯ ಉರುಬಿನಿಂದ ವಾಯುಮಾನದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಸವು
ಉಂಟಾಗಿ ಮುಂಗಾರ ಮುಂಗುರುಹಾದ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಬಿರನೆ
ಬೀಸುವುದು. ಆದರೆ ಅಬ್ಬರವು ಹಿರಿದು. (೩ ಬಿರುಗಾಳಿ)

ಬೇಸಗೆಯ ಅರ್ಭಟೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಸಕಲ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು
ವೃಷ್ಟಿಮಯವಾಗಿಸುವ ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಎನಿತಾಗಿರ
ಬೇಕು! ಮಳೆಗಾಲದ ಆ ಶಕ್ತಿಯ ರಭಸವನ್ನು ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ
ಕಾಣಬೇಕು. (೪ ಮುಂಗಾರು)

ಕಿರಿದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹಿರಿದಾಗಿ ಹಬ್ಬುವುದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಒಂದು
ಕ್ರಮ. ಮುಂಗಾರ ಮೊದಲಿಗೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಮೋಡವು
ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಸುಕಿ ಮಳೆಗರೆಯತೊಡಗುವುದು. ಈ ರಚನೆ
ಸೋಜಿಗವಾದುದು. (೫ ನವವೃಷ್ಟಿ)

ಮಳೆಯಿಂದ ಜಲಪೂರಿತವಾದ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ತೊರೆ
ಹೊಳೆಗಳು ತುಂಬಿ ಸೂಸುವುವು. ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಳ್ಳವು ಮೇಲ್ಮೈಲ
ದಿಂದ ಹರಿದು ಆಳವಾದ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕುವುದು. ಆಗಿನ
ಧ್ವನಿಯು ಹೃದಯಭೇದಿಯಾದುದು. (೬ ಕಾಳ್ಮರಂ)

ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರೂಪವು ವಿರೂಪವಾಗುವುದು.
ಕಾರ್ಗಾಲದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಗವಿದ ಕರಾಲ ರಾತ್ರಿಯು ಭಯ
ವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು. ಈ ಭಯಾನ್ವಕತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಯು
ಒಂದು ನೆವ್ಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. (೭ ಕಾರಿರುಳು)

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಶಾಂತ

ಮುಂಜಾವಿನ ಅಂದವು ಮನೋಹರವಾದುದು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿದೇವಿಯು ಸೌಮ್ಯರೂಪಿಣಿಯಾಗಿರುವಳು. ನುಣ್ಣನೆ ಸುಳಿಸುಳಿದು ಅಲೆದಾಡುವ ಎಳೆಗಾಳಿ. ನಿಶೆಯ ಶಾಂತಿಸುಧಾ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಚೈತನ್ಯಗೊಂಡು ಎತ್ತತ್ತಲೂ ಎಚ್ಚತ್ತು ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತವಾದ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚ ! ನವೋನವ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ನಿರಂತರ ನಾಯಕನಾದ ನೇಸರಿನ ಮುಂಬೆಳಕು. (೮ ಮುಂಜಾವು)

ಮಳೆಯಿಂದ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಪೋಷಣೆ. ಇಂತಹ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಂಜಾವಿನ ಚೆಲುವು ಚೆನ್ನಾದುದು. (೯ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಂಜಾವು)

ಲೋಕವನ್ನು ತಣಿಸಿ ಕುಣಿಸುವ ಮಧುರ ಪ್ರಭಾವವು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಆತನ ಶಾಂತ ಸಂಜೀವನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಅನಂದಪರವಶವಾಗುವುದು. (೧೦ ಚಂದ್ರನ ತಂಬೆಳಗು)

ಸೃಷ್ಟಿಸುಂದರಿಯ ಸೊಬಗಿನ ಸೆಲೆ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಮರ ಅಲೆಯಂತಿರುವ ಗಂಗಾನದಿಯ ಪುಣ್ಯದರ್ಶನವು ಯಾವ ಸಹೃದಯನ ಹೃದಯವನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸದಿರದು ? (೧೧ ಗಂಗಾದರ್ಶನ)

ಚಿತ್ರ

ವಿಶ್ವದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಚಿತ್ರಗಳು ಒಡಮೂಡಿ ಎಡೆಯಾಡುತ್ತಿರುವವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಅಲಿಸುವುದು ಅಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿದೆ.

ದಿವಾಕರನ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ ದೀಪ್ತಿಯ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಇತರ ಶಕ್ತಿಗಳು ಸತ್ಪ್ರಹೀನತೆಯಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವವು. ಆದುವೆ ಆತನ ಪ್ರಭಾವವು ಅಡಗಲು, ಗಗನಮಂದಿರವು ಜ್ಯೋತಿರ್ವೃಂದದಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ಚಿತ್ರಮಯ ರಾಮಣೀಯಕದ ರಂಜಕನು ರಜನೀರಮಣ ! (೧೨ ಚಂದ್ರ)

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಸುಧಾಕರನ ಸೊಬಗಿನ ಸೋನೆಯ ಸೀರ್ಪನಿಗಳು ಈ ತಾರೆಗಳು !
(೧೩ ತಾರೆಗಳು)

ಸ್ವರ್ಲೋಕದ ಆ ಸಿಂಗಾರಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲೆಂದೋ ಇಂದಿನೇ ಸಂಜೆಯ ಆಗಸವು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ರಚನಾಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ದುಡು ! ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ವಿಶ್ವವಿದು ಒಂದು ಚಿತ್ರಮಂದಿರ; ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ. ಇದರ ಚಿತ್ರಮಮತೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. (೧೪ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ)

ತರತರದ ಆಕೃತಿ-ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಸುಳಿದಾಡುವ ಮೋಡಗಳ ಲೀಲೆಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. (೧೫ ಕಾರ್ ಮೋಡಗಳು)

ಬೇಸಗೆ, ಮಳೆಗಾಲ, ಗಾಳಿ, ಮಿಂಚು, ಸಿಡಿಲು, ಗುಡುಗು. ಮೋಡ, ಮಳೆ. ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ, ಅಗಣಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳು; ಅನಂತ ಆಟೋಪಗಳು ! ಇವುಗಳನ್ನು ತೋರಿ ತೋರಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಾಟಗಾರ ವಿಶ್ವವು ಅಚೇತನವೆನ್ನಬಹುದೆ ?
(೧೬ ಜಡಮಲ್ಲ ವಿಶ್ವವಿದು)

ನಿಸರ್ಗದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಅಭಿಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಘನತೆಯಿಂದ ಉತ್ತುಂಗವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಶೋಭೆಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ವರ್ಷಾಶಿಲ್ಪಿಯ ಈ ಶಿಲ್ಪಕೃತಿಯು ಕಲಾಮಯವಾಗಿದೆ. (೧೭ ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ)

ಅಮೃತರಸದಂತೆ ಪಸರಿಸುವ ಬೆಳುದಿಂಗಳು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಗಾಳಿಯೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸುಳಿಯುವ ಹೂಗಂಪು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಂಗೀತಧ್ವನಿ. ಈ ಸಂಮೇಲನದ ಐಸಿರಿಗೆ ಸರಿಯಾವುದು ?
(೧೮ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಲ್ಲಿ)

ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಿಂದ ಬಗೆಗೊಂಡ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೊಬಗಿಗೆ ಅದಿಲ್ಲದಿರಲು ಹಾನಿಯಿಲ್ಲ. ಚಂದಿರನ ಚಂದವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗಲೂ ಇರುಳು ಕುಂದಿಲ್ಲದ ಚಿಲುವನ್ನು ಬೀರುವುದು. ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕದ ಈ ಸೊಗಸು ಸರಸವಾದುದು.
(೧೯ ಕ್ಷಲೆಯೊಳ್ಳು)

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಕಡಲ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ತೆರೆಗಳ ಹುಯಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯು ರುಚಿರ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಬಹುದು. (೨೦ ತೆರೆ)

ಬವಸಿರಿಯ ಬಗೆಯೇ ಬೇರೆ. ರಸನಿರ್ಭರವಾದ ಸಸ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಹೆಚ್ಚುಹಸುರಿನ ಹರಿತ ವಿಸ್ತರಣವು ಹಿಮಕಣಗಳ ಚಿತ್ತಾರದಿಂದಲೂ ಹೂಬಳ್ಳಿಯ ಶೃಂಗಾರದಿಂದಲೂ ಕುಸುರಿ, ಇನಿದಾಗಿ ಹಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಮೇಳದಿಂದ ಜೀವಕಳಿತುಂಬಿ ರಮ್ಯತೆಯ ರಂಗನಿಲಯ ವಾಗಿರುವುದು. (೨೧ ಪಸಲೆ)

ಸೃಷ್ಟಿಯು ತೊಡುವ ರೂಪಗಳು ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ಆಕಲ್ಪಿತ ವಾಗಿರುವುವು. ಸ್ವಪ್ನಸಮವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನು ಕವಿಯು ಒಂದು ದಿನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡನು. ಸ್ವಪ್ನಮಯವಾದ ಈ ಸಂನಿವೇಶವು ವೈಚಿತ್ರ್ಯವಿಲಸಿತವಾಗಿದೆ. (೨೨ ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿ)

ಸುಂದರ

ವೈಚಿತ್ರ್ಯವೆಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮರಚನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರ ಲಾರದು. ಇಂತಹ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಒಂದು ಚೆಲುವಿನ ಸುಳಿಯಿದೆ. ವೈಚಿತ್ರ್ಯಮಯವಾದ ಸೃಷ್ಟಿರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ ಸಮರಚನೆ, ಸಮರೂಪತೆ, ಸಮರಸತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಚಿತ್ರ್ಯ. ಇದುವೆ ಸೌಂದರ್ಯವೆನಿಸುವುದು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಈ ಸೌಂದರ್ಯಸಾರವು ಮಧುರತರವಾದುದು, ನಿತ್ಯನೂತನ ವಾದುದು, ಅಮರವಾದುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಈ ಹುಲ್ಲುಹೊಲವನ್ನೇ ನೋಡಿರಿ. ಎನಿತು ಅಂದವಾಗಿ ತೋನೆದು ತೊಗಾಡುತ್ತಲಿದೆ ! (೨೩ ಪುಲ್ಲಡಲು)

ಆಕೂ ! ಅತ್ತ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಮಿನುಗುವ ಸಿತರಶ್ಮಿ, ಸುಧಾನಿಧಿ, ಸೌಂದರ್ಯಸಾರೋದಧಿ ಚಂದ್ರಮ ! (೨೪ ಚಂದ್ರ)

ಈ ಮಿತವಾದ ಗಾಳಿಯ ಹಿತವಾದ ಸೋಂಕಿನಲ್ಲಿ ಸೌಜನ್ಯವಿದೆ, ಸೌಹಾರ್ದವಿದೆ, ಸೌಮನಸ್ಯದ ಸೌರಭವಿದೆ. (೨೫ ಮೆಲ್ಲಾಳಿ)

ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದು, ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು,

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡಿ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಸೊಗವೀವ ಮೃದು-
ಮಧುರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಈ ಸೌಂದರ್ಯರಸಾಯನವು ಶಾಂತಿಯ
ಸಂಜೀವಿನಿ ಆಗಿದೆ. (೨೬ ಮೃದು-ಸವಿ)

ಎಳಗಾಳಿ, ಮೆಲುಬೆಳಕು, ಸಂಗೀತ, ಶಾಂತಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಲೆದು
ಬಂದ ನಲ್ಲೊಗದ ಚೆಲ್ಲು ಬಗೆಗೊಳಿಸುತಿರಲು, ಇಂತಹ ಸುರುಚಿರ
ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸವಿದು ನಲಿಯರಾರು ? ಕೆಲೆಯರಾರು ?
(೨೭ ನಲಿಯರಾರು ?)

ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಚೆಲುವಿನ ಕಣಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು ಮಿಗಿಲಾದ
ಬೆಡಗಿನ ಬೀಡು. ಇಲ್ಲಿಯ ನೆಲ, ಮುಗಿಲು, ದಿಕ್ಕುಗಳು ರಮ್ಯವಾಗಿ
ರಾರಾಜಿಸುತಿರುವುವು. ಸೌಂದರ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಞಿ ಎಡೆಯಾಡುವ ಎಡೆ
ಯಿದು. ಭಾವನೆಗೆ ನಿಲುಕದ ಚಂದವಿವರದು. (೨೮ ಕೊಡಗು)

ಬಾಳಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಬೇಗುದಿಗೊಂಡವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಶಾಂತಿಪೀಠಯೂಷದಿಂದ ಸಚೇತನಗೊಳಿಸುವ ಮಾಯಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು
ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಲಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಶಾಂತಿಯ, ಚೆಲುವಿನ,
ನಲಿವಿನ ನೆಲೆಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ, ಹಲವಿವೆ.

ಅದರೆ ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಇಂತಹ ಸೃಷ್ಟಿವೈಭವದ, ನಿಸರ್ಗದೈವೀಯ
ಅರಿವು ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಇದೆ ? ಕನ್ನಡಿಗರ ಇಂದಿನ ರೀತಿಯು ಕನ್ನಡ
ನಾಡಿನ ಈ ಘನತೆಗೆ ಸಲ್ಲುವಂತಹದು ಆಗಿದೆಯೇ ? ಕನ್ನಡದ ಇಂದಿನ
ದುರ್ದೈವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಎದೆ ಕೊರೆಯುವುದು ! ಕನ್ನಡವು ಮತ್ತೆ
ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ? ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು,
ಖಂಡಿತ; ಎಂದು ಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ನಿಸರ್ಗವು ಕವಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನಕೊಡು
ವುದು. (೨೯ ರಾಮನ ಗುಳಿ)

೧ ಬೇಸಗೆ (೧)

ಉರಿಯುವ ಬೇಸಗೆಯ ನಡುವಗಲ ನೇಸರಿನ
ಬಿರುಬಿಸಿಲ ಬೇಸುರಿಗೆ ಜೀವಿಗಳ್ ತತ್ತರಿಸೆ,
ಮರಬಳ್ಳಿಪೊದೆಪುಲ್ಲಗಳವಳಿದು ಜೋಲ್ವೀಳೆ, ಗಾಳಿ ಬೆಚ್ಚನೆಯೆ
ಬೀಸೆ

ತಿರೆ ಕಾಯೆ, ತಂಪು ಪುಗೆ ಕೆರೆಬಾವಿ ತೊರೆಗಳಂ,
ಮರಿಗಳೇ ಜಳಕೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚೆ ಚೆ-
ಚ್ಚರದಿಂದೆರೆಂಕೆಯಿಂ ಪಕ್ಕಿಗಳ್ ಗಾಳಿಗೂಡೆ, ಪೆರ್ಚೆಪ್ಪುದೀಬೇಸಗೆ ||೧||
ಬಿರುವರಿವ ಬೆಂಗಾಳಿಯಿಂದುರಿವ ಬೆಂಬಿಸಿಲಿ-
ನರಿವಳಿದು ಬಾಯ್ದೆರೆದು ಮರಿಯೊರೆಗೆ ತಾಯ್-ಪುರುಳಿ
ಭರದಿನರನೇರಿಲಂ ಚುಂಚಿನಿಂ ಸೀಳ್ವ ರಸಮೊಸರೆ ಪನಿಪನಿಯನುಣಿಸೆ
ಅರಿವೊದಗಿ ಮೆಲ್ಲರದೆ ಚೇಚಿಯೆಂದುಲಿಯೆ ಸಿಸು
ಪುರುಳಿ ಕೇಳೊಲವಲರೆ ಕಡುವೊಸೆದು ಮಗುವನ-
ಕ್ಕರತೆಯಿಂ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಲಲೆಗೈದಪುದಮಮ
ಕಕ್ಕುಲತೆಯಿಂಪದೆನಿತೋ! ||೨||

ಬಾಡಿದೀಬಳ್ಳಿಯೆಳನನೆಯವೋಲ್ ಬಗೆಮುಗುಳ್
ಬಾಡಿ ಸುರುಟೆಪುರ್ದೈ, ಕಂದಿ ಬಿಳ್ವಪುದಿದಂ
ನೋಡ! ಬಿಸಿಲುರಿಯಳಿಯೆ ಸಂಜೆವೆಣ್ ಮೈದೋರಿ ಸುಯ್ಯೆಲರ
ತಣ್ಣಿನಿಂದೆ

ಕಾಡುನಾಡುಗಳ ಸಸ್ಯಾಳಿಯಂ ತಣಿಸಿ ಕಾ-
ಪಾಡುವುದು, ನಲ್ಲ, ನಿನ್ನಾಣತಿಯಿನಲೆ? ದಯೆ-
ಮಾಡ! ಈ ಬಗೆನನೆಯನರಳಿಸೈ ನಲೈದಣ್ಣೆಲರಿಂದೆ
ಕೂರ್ಮೆಯಿಂದೆ! ||೩||

ಎಪ್ರಿಲ್ ೧೯೨೬

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೨ ಬೇಸಗೆ (೨)

ದುರುಳರೆರ್ದೆವೋಲ್ ಮೆಲ್ವಿಗಿಂಬನೀಯದೆ ತಮ್ಮ
ನೆರೆಯೊಳ್ಳಿತಂದರಂ ಕನಿಕರಂದೊರೆದು ಮೆ-
ಯ್ಯುರಿಯಿಂದೆ ಬಳಲಿಸುತುಮುರುಬುವೀ ಕಲ್ಲಳಂ ಸೋಂಕಿ
ಕಡುಕಾಯ್ಪಿನಿಂದೆ

ಅರಿವುಗೆಟ್ಟಿತೊ ಎನಲ್ ಬುಗುರಿವೋಲ್ ಗರಗರನೆ
ತಿರುಗುತುಂ ಸುಯ್ಯುಟ್ಟುತಲೆವ ಸುಂಟುರೆಗಾಳಿ
ತೀರೆಯಿಂದೆ ಬಾಂಬರಂ ನಿಡುಬಳಿದು ಸುಳಿವ ಬಲ್ಲರನಂತದೇಂ
ಮೆರೆವುದೋ ! ||೧||

ಬಳಲಿಸುವ ಬಿಸಿಲುರಿಗೆ ನಿಡುಸುಯ್ಯುತೆರಳೆಗಳ್
ನೆಳಲ ತಣ್ಣಂ ಬಯಸಿ ಗಿಡದಡಿಯೊಳ್ಳಿತಂದು
ಮಳಲೊಟ್ಟಲೊಳ್ ಗಾಳಿಗೊಡಲೊಡ್ಡು ತರೆಗಣ್ಣು ನಿವ್ವೆಯಿಂದು ಪುರ್ವಿಲ್ಲಿ
ಅಳವಳಿದರಂ ದಯದೆ ತಣಿಯಿಸುತೆ ಸಜ್ಜನ-
ರ್ಕಳ ತೆರದಿನಾವಗಂ ಪರಹಿತದೊಳಾಯುವಂ
ಕಳೆಯುತಾಪದ್ಭಂಧುವೆನಿಪ ಪರ್ಮರನಿದೇನಿಳಿಯೊಳಗೆ
ಕೃತಕೃತ್ಯಮೋ ! ||೨||

ಬಿಸಿಗದಿರನಾಗಸದೊಳಲ್ಲಿ ನೆಲಮಿಲ್ಲಿ, ! ಬಿಸಿ-
ವಿಸಿಲ ಜಳದುರ್ಬಟೆಯಿದೆನಿತೊ, ! ವಿಶ್ವಂಭರಾ !
ಬಸಿರೊಳಗದಂತೊ ನೀನಿಂಬನಿತ್ತಿ ಪುರ್ವೈ ಬಲ್ಲಿಚ್ಚಿನಾಗಾರಕೆ ?
ಪುಸಿಯಲ್ತು ನೀನೀಶ ನಿತ್ಯನಿರ್ವ್ವಂದ್ವನೆಂ-
ದುಸಿವುರ್ವದೀ ನಿಗಮಂಗಳಖಿಲಾತ್ಮ ! ತಲೆವಾಗಿ
ಬೆಸಕೆಯ್ವೆನೆನ್ನೊಡೆಯ, ನಿನ್ನನಾಂ, ನಿರ್ವ್ವಂದ್ವವೃತ್ತಿಯಂ
ದಯೆಪಾಲಿಸಾ ! ||೩||

ಎಪ್ರಿಲ ೧೯೨೭

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೩ ಬಿರುಗಾಳಿ (ನುಳಿಯಲ್ಲಿ)

ಬಿರುಗಾಳಿಯೇನಗುವಿಸಿದವುದೋ ! ಕಿನ್ನಿ ಕಿಂ-
 ಕಿರಿವೋಗಿ ಮೆಯ್ಯುರ್ಬಿ ಪರ್ವಸಮಯಕ್ಷುಬ್ಧ-
 ಶರಧಿವೋಲ್ ಶ್ರವಣಭೈರವರವಪ್ರೋದ್ವಾನಮಾಗಿ ದಿಕ್ಸಂಧಿ ಸಡಿಲೆ
 ಇರುಳ ಕಳ್ತಲೆಯಳವಿಗಳೆದ ಕಾಳಮದ ಭೀ-
 ಕರತೆಯಂ ಪೆರ್ಚಿಸುತೆ ಬೇರ್ವರಸು ಕಿಳ್ತು ಪೆ-
 ಮರಗಳಂ ನೆಲಕುರುಳಿಸುತ್ತಮೇಂ ಗರ್ಜಿಸುತೆ ಬಿಚ್ಚತಂ
 ಬೀಸಿದವುದೋ ! ||೧||

ಎನಿತು ಪಿರಿದಾದೊಡಂ ಗಾಳಿಯದಕಿನಿತೆಂತು
 ದನಿ ? ಮಹಾತಿಮಿರಾಂಬುನಿಧಿತರಂಗೋತ್ಥಮು-
 ತ್ವನಮಿದೆಲೆ ನೀರ್ ಘನಗ್ರಾವನಿಕರಾಹತಿಪ್ರೋದ್ವಿನ್ನವೀಚಿವಾರಿ
 ಎನಿತು ನೊರೆವಿಂಡುಗಳ್ ಪೊಚ್ಚಳಿಪುನೋ ! ಮಿನುಗು-
 ತೆನಿತು ಸುತ್ತಲ್ ಬಾಳೆಮೀನ್ಗಳುಚ್ಚಳಿಸುವುವೊ !
 ಮನದೊಳೇಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಭಿಲಾಷೆಯೊಗೆದತ್ತೊ ಈಗಳೇದೃಶ್ಯದಿಂದೆ ! ||೨||

ಎಲೆ ಇವೇನದ್ಭುತಮೋ ! ಈಗಳಂತೀಸೃಷ್ಟಿ
 ಜಲ ಪವನ ತಿಮಿರ ಸಂರಾವಂಗಳುಗ್ಗಡಕೆ
 ನೆಲೆಯಾಗಿ ತನ್ನೊಂದು ರೌದ್ರತೆಯಳುಂಬದಿಂ ಮೆರೆದೊಡಂ
 ಭೀತಿಯಿಂದೆ

ಚಲಚಿತ್ತನಾನಾದೆನ್ನಿಲ್ಲ ! ವಿಷಮತೆಯೊಳಂ
 ಲಲಿತತೆಯ ಮಾಧುರ್ಯಮಂ ಸವಿಯುತೆನ್ನಬಗೆ
 ನಲವಾಂತು ತಲ್ಲೀನಮಾದವುದು ! ಬಹುವಿಧಂ ಶಕ್ತಿಯೆಲೆ
 ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಾ ! ||೩||

೧೯೩೦

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೪ ಮುಂಗಾರ್

ಕಡಕಡಲ್ ಕಡಲೆಂದು ಕರ್ಮಗದ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್
 ಗುಡುಗುಡಿಸುತಬ್ಬರದೆ ಮಿಂಚುಗೋಲ್ಲಳನೆಚ್ಚು
 ಕಡುಮಸಗಿ ಕೋಡುಗಲ್ಲಳನೊಡೆದು ನೇಸರಿನ ಬೆಂಬಿಸಿಲನೇ ನುಂಗುತೆ
 ಅಡಗಿಸುತೆ ತನ್ನೊಡಲೊಳದರ ಬೆಳ್ಳಳಕನೇ
 ನಡುವಗಲೊಳೆಡೆಮಾಡುತುಂ ತಮಕ್ಕೆಲ್ಲಿಯುಂ
 ಪೊಡವಿ ತೇಲ್ವನ್ನೆಗಂ ನೀರ್ಗಳಂ ಬಿಡುಬಿಡುತೆ ರೌದ್ರತೆಯಿನೇಂ
 ಮೆರೆವುದೋ ! ||೧||

ಸುರಿದಪುವು ಬಿರುಸರದ ಬಲ್ಸರಿಗಳೆತ್ತಲುಂ,
 ಬಿರುಗಾಳಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತವಿರತಂ ಬೀಸುವುವು,
 ಪರಿದಪುವು ಪೊನಲಿಡುತೆ ನೀರ್ಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯುಂ ರಭಸದಿಂ ಧರಣಿಯದಿರೆ !

ಬಿರಿಯವೇ ದಿಕ್ಕಂಧಿ ಸೊಪ್ಪುಳ್ಳೆ ? ವಿಶ್ವಮೀ-
 ತೆರದೆ ಸಂರಂಭಮಯಮಾದೊಡಂ ಚೆಲ್ವಿಗೇಂ
 ಕೊರತೆಯೇ ? ವೃತ್ತಸ್ತವಾಗಿದೊಡಂ ಸೃಷ್ಟಿ ನೆಲೆಯಾಯ್ತಲೇ
 ನಿರತೆಗೆ ! ||೨||

೫ ನವವೃಷ್ಟಿ

ಬಿಸಿಲುರಿಗೆ ತಿರೆ ಕಾಯೆ, ಗಾಳಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಕಾ-
 ಲ್ಗು ಸಿದು ನೊಂದೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ತಣ್ಣನರಸುತುಂ
 ಬಿಸುಸುಯ್ಯುತುಂ ಪರಿಯೆ, ಪಕ್ಷಿಗಳ್ ಮರಗಳೆಲೆವರೆಗಳೊಳ್
 ಮೆಯ್ಯರೆದಿರೆ

ಪೊಸಮುಗಿಲ್ ಕಾಣಿಸಿದುದೆಂತೊ ಒರ್ಮೊದಲೆ ಆ-
 ಗಸದಲ್ಲಿ ಜಳಧಿಯೊಳ್ ನೌಕೆವೊಲ್ ಕಾಣುತುಂ ?
 ರೆಸುಗಣ್ಣೆ ಬಿಸಿಲದೇಂ ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚಿ ಮುಗಿಲನುಗಿಬಗಿಮಾಡಲುರಿ
 ವರಿದುದೋ ||೧||

ಕುಸಿದು ಕಾಲ್ತೆಗೆಯದಾಬಿಸಿಲ ಕಾಯ್ಪಿಂ ಮುಗಿಲ್ !
 ಮಸುಳದುಪಕಾರಿ ನವಜೀವನಂ ! ತನ್ನ ಸಾ-
 ಹಸದ ಪೆರ್ಚಿಂ ಪಿರಿದುಗೆಯ್ದು ಜಗಕಚ್ಚುರಿಯನೊದವಿಪುದೆ ಸಾಜಮದಕೆ !
 ವಸುಧೆಯಲ್ಲಿರಲೀಯದಾಗಸಕೆ ತನ್ನ ನೇ-
 ರಿಸಿ ಭುವನದವಿಳ ಜೀವಂಗಳಂ ಬಿಸುಪಿನಿಂ
 ದೆಸೆಗೆಡಿಪ ಬಿಸಿಲ ಬಾಳ್ವಾಸೆಯನೆ ಪಿಂಗಿಸಲ್ ಮುಗಿಲದೇಂ
 ಪಿರಿದಾದುದೋ ! ||೨||

ಇದೊ ಭೇರಿ ಗಂಭೀರನಿನದದಿಂ ತುಂಬುತಿ-
 ಪುಡು ನಿಖಿಳ ವಿಶ್ವಮಂ ಪ್ರಸ್ಫುರಚ್ಚವಿ ಘನಂ
 ಮುದವೀಯುತುಂ ಕಣ್ಣೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಭಾಭಾಸುರಂ ಗಗನಮಂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ !
 ಪದೆಪಳಿದು ಸೋಲೈ ತಾನೆಡೆಯಾದೆನೆಂದು ಬೇ-
 ಗುದಿಯಿಂದೆ ಬಿಸಿಲದೇಂ ಮಾಸಿ ಮರೆಯಾಯ್ತೊ ! ಸಾ-
 ಯದರನಳಿಯಲ್ಪಗೆದು ದಾರುಣಮನೆಸಗಿ ಬೇವಸಕೆ
 ಗುರಿಯಾಗರಾರೋ ? ||೩||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಬಂದುದತ್ತೆಣದೊ ತಣ್ಣಾಳಿಯಿದು ಬಿಸಿಲಿಂದೆ
 ಬೆಂದವರ ಮೆಯ್ಯುರಿಯನಾರಿಸುತೆ ತನ್ನ ಸೋಂ-
 ಕಿಂದದೇಂ ಮುಂದೊದವುವೊಳ್ಳಿತಂ ಸೂಚಿಸುತೆ ತೀಡುವುದೊ
 ಸೊಬಗುದಳೆದು !

ಬಾಂದಳದೊಳಂಬುವಾಹಂ ತುಳುಂಕುವ ವಾರಿ-
 ಯಿಂದಂ ಕದಕ್ಕದಿಸಿ ಕಣ್ಣೊಳಿಸುತಿರೆ ರಭಸ-
 ದಿಂದೆ ಸುಯ್ಯೆಂದು ಬಲ್ಲರಿಯದೇಂ ಸುರಿಯುತೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯುಂ
 ಕಾಲ್ವರಿದುದೋ ! ||೪||

ಸುರಿವ ಬಲ್ಲರಿಗಳಿಂ ಮಿಳ್ಳಿಸುವ ಮಿಂಚುಗಳಿ-
 ನರಿಚುವ ಮುಗಿಲ್ಲಳಿಂ ಕಾಲ್ವರಿವ ನೀರ್ಗಳಿಂ
 ಬಿರುವರಿವ ಗಾಳಿಗಳನೇಂ ಪೆಂಪೊ ! ಸೃಷ್ಟಿಯೇಂ ಪ್ರಾಗಲ್ಪೈ
 ಮಾಂತೆಸೆವುದೋ !

ವಿರಜಮೀತರುರಾಜಿ ನಾಲ್ಕುನೀರ್ಮಿಂದ ನವ-
 ತರುಣಿಯಂಗದ ವಿಳಾಸಂಬಡೆದು ಕಣ್ಣಾನಕೆ
 ಕರೆವುದುತ್ಸವನುನೀ ನವವೃಷ್ಟಿಯಿಂದದೇಂ ಪೊಸದೇಸಿ
 ಪಸರಿಸಿದುದೋ ! ||೫||

ಎಪ್ಪಿಲ ೧೯೩೨

೬ ಕಾಳ್ಪುರಂ

ಕಳಕಳನಿನಾದದಿಂ ಕುಣಿಯುತ್ತಾನಂದದಿಂ
 ನಳಿಯುತ್ತೊಯ್ಯಾರದಿಂ ಬಳ್ಳುತುಂ ರಯ್ಯದಿಂ
 ಸುಳಿಯುತ್ತುನ್ನಾದವಶಮಾಗಿ ಪರಿದೋಡುತುಂ ಕಣ್ಣಪ್ಪಿ ಕಲ್ಲೆಡವುತೆ
 ಚಳಿದು ಮುಂಬರಿಯುತ್ತುಮರೆಗಳಂ ಪಾಯ್ದೊಡೆದು,
 ಪಳಿಯುತ್ತುಂ ದೈವಮಂ, ಬೆಸ್ವಾಗಿ ಬರುಬರುತು-
 ಮಳವಳಿಯೆ ಕಾಳ್ಪುರಂ ಪರಿದೋಡು ಭೋರೆಂದು ಬಿಡ್ವಪುದು
 ದರುವಿನಲ್ಲಿ ! ||೧||

ಎನಿತೊಂದು ಸೊಪ್ಪುಳ್ಳೆ ! ಅಳದಪ್ಪಿ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟು
 ಪೊನಲಿದೀಗಳದೆಸೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಟ್ಟದಕ-
 ಟಿನುತೆ ನಿರ್ಜರರಿದೆ ಗೈವ ಹಾಹಾರವನೋ? ಕಿನ್ನೆಲವ ದುಗುಡಮೊರಲೋ?
 ನಿನಗಿದೆನ್ನ ದು ಬವಣೆಯೊದವಿತ್ತಕ್ಕಟಾ-
 ಎನುತೆ ಮಂದೈಸಿದಳಲಿಂದೆ ಗಿರಿಯಳ್ಳುದೋ ?
 ಎನಗಿದೇನಾಯ್ತೆಂದು ಬಸವಳಿದು ಬೀಳ್ವ ನಿರ್ಝರಿಣಿ
 ಗೋಳಿಡುವುದೇನೋ ? ||೨||

ಭಳರೆ ಎನದ್ಭುತಮೋ ! ದರುವಿನೊಳಗಾವಗಂ
 ತಳತಳಪ ಬೆಳತಿಗೆಯ ತುಂತುರೊಬ್ಬಳಿಗಳೊಳ್ಳಾ
 ಪೊಳೆದೆಸೆವ ಸುಪ್ರಭಾಶಬಳೇಂದ್ರ ಚಾಪಂಗಳೆಲ್ಲೆಡೆಯೊಳೆಡೆಯಾಡುವಾ
 ಜಳದೇವಿಯಕ್ಕರತೆಯಿಂದಟ್ಟ ಚಿತ್ರಮಣಿ-
 ವಿಳಸತ್ತುವಸನಸಂವ್ವಾನಮೆಂಬಂತೆ ಕಂ-
 ಗೊಳಿಸುತಿರೆ, ತೆತ್ತಿಸಿದ ಪಳುಕುವಣೆಯೋಳಿಯೆನೆ ನೀರುಳ್ಳಿ-
 ಸಾಲೆಸೆದುದು ||೩||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ತೆರೆವೊಯ್ಲಿನಿಂ ನೊಂದ ಪೆರ್ಗಲ್ಲಳಳುವೊ, ಕಂ-
 ದರದ ಕರ್ಮಡುಗಳೊಳ್ ಗೆಲ್ಲೆಂದು ಸಗ್ಗಿಗರ್
 ಸೆರೆಯಿಟ್ಟ ಬಲ್ಲರರ ಮೊರೆಯೊ ಎನೆ ನೀರತ್ತಣಿಂ ನಾದಮೈತರ್ಪುದು
 ವರುಣದೇವರ ನೆಗಳಿನಗ್ಗಲದ ಮೈವೊಳೆವೊ
 ಶರದಭ್ರಮೊಲ್ಲುಣ್ಣ ನಲ್ಲಣಿಸೊ ಭೋಗವತಿ-
 ಯುರಗತತಿ ತೊರೆವ ಬೆಳ್ಳರೆಸಂತಿಯೋ ಎನಲ್ ನೊರೆವಿಂಡು
 ಚೆಲ್ವೆಸೆದುದು ||೪||

ಜಳಪಾತದಾಘಾತದಿಂದೆತ್ತಲುಂ ದರುವಿ-
 ನೊಳಗೆನಿತು ಸಂರಂಭಮೊಗೆದವುದೊ ! ವಾರಿಸಂ-
 ಕುಳಮದೇಂ ಸೊಪ್ಪುಳ್ಳೆ ಬಳ್ಳುವುದೊ ! ಸುಳಿಗಳಂ ಕಂಡಳ್ಳಿ
 ಬಿರುವರಿವುದೊ !

ಸೆಳವಿಂಗೆ ಸಿಲ್ವಿ ಬೆಳ್ಳಳಿಸಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಕೆ-
 ಕೈಳಿಸಿ ನೊರೆಯುಗುಳುತುಂ ನರಳುತುಂ ಮುಂಬರಿದು
 ಸುಳಿಗಳೊಳ್ ಬಿಳ್ವ ಬೆಬ್ಬರಿಸುತೇಂ ಚೀರುವುದೊ ! ಸುತ್ತತೇಂ
 ನಿಡುಸುಯ್ಯುದೋ ! ||೫||

ಒಂದೆರಳ್ಳೂರು ನಾಲ್ಕೈದಾರು ಸಾಲ್ಗುಮೆಲೆ
 ಎಂದಿಗುಂ ಮುಗಿಯದೀ ಸೃಷ್ಟಿಯೈಸಿರಿಯೆಣಕೆ !
 ತಂದೆ ! ನಿನ್ನಯ ಲೀಲೆಯಂದಮೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯುಂ ಬೀಡು-
 ಗೊಂಡಿರ್ಪುದಮಮ !

ಕುಂದದೀ ಸಿಂಗರದ ಕಡಲನೆಂತೆಂತುಸುರ-
 ವೃಂದನುತ, ನೋಳ್ವೆನಾನಿದರ ವಿಸ್ತಾರಮಿನಿ-
 ತೆಂದರಿಯಲಾರದೆಯೆ ಬೆಗಡುಗೊಳ್ಳುದು ಮನಂ ! ಬೆಡಗಿಗಿದ-
 ಕಂತಮಿಲ್ಲು ! ||೬||

೭ ಹಿಂಗಾರ್

ದೆಸೆಬಿಡ್ವಮಂಧಂತಮಂ ಸಾಂದ್ರಮೆಲ್ಲಿಯುಂ
 ಪಸರಿಸಿರ್ಪುದು, ಗಾಳಿಯೆಡೆವಿಡದೆ ಕೂಗುತ್ತು-
 ಮೆಸಗುವುದು, ಜೀರುಂಡೆಗಳ್ ಬಿಡದೆ ತಾವೆತಾನಾಗಿ ತಮ್ಮಿಚ್ಚೆಯಿಂದೆ
 ಪಸಲೆಯೊಳ್ ಮರಗಳೊಳ್ ಚೀರು ತಮ್ಮಿರವನರಿ-
 ಯಿಸುತುಮಿರ್ದಪುವು, ಬಾನಂ ಮುಗಿಲ್ ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚಿ
 ಮುಸುಕಿರ್ಪುದೆತ್ತಲುಂ ! ರೂಪು ಹೃದಯಗ್ರಾಹಿ ಕಾರ್ಗಾಲದೀ-
 ಯಿರುಳಿನಾ ! ||೧||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಅಂದಿನಾಮೊಳಗಿನಬ್ಬರಮಿನಿತುಮಿಲ್ಲಲೇ
 ಇಂದು ನೀರವಮಾಗಿ ನೀರದಂ ಸಾಧುಜನ-
 ರಂದದಿಂದಿದರ್ಪವುದು ಕೇವಲಂ ಕೃತಿರತಂ ಸಕಲ ಲೋಕೋಪಕಾರಿ
 ಅಂದು ನೂತನಮಿದುರ್ದಮಬುದಂ, ನವ್ಯತೆಗೆ
 ಸೌಂದರ್ಯಮುಚ್ಚೈಂಬಲತೆಯಿನಾಯ್ತಂದಿನಂ-
 ತಿಂದಿದೊಡವ್ವುದಲ್ಲೇ ಕುಂದು ? ಭೂಷಣಂ ಪ್ರೌಢರ್ಗೇ
 ಗಾಂಭೀರ್ಯವೈ ||೨||

ಇದು ಚಂದ್ರಲೋಕದಿಂ ಬಂದುದೇನೋ ಗಾಳಿ ?
 ಇದರ ದನಿಯಿಂಪೆನಿತೋ ? ಸಂತತಂ ಬೀಸುತುಂ
 ಸೊದೆಯನೇ ಕರೆದವುದು ! ಸಂಸೃತಿಯ ಪಾಶದಿಂ ಬಿಗಿವಡೆದ
 ಮನಮೆನ್ನದು

ಇದೊ ಬಂಧನಂಗಳಂ ಪರಿದನಾಯಾಸದಿಂ
 ಮದಮುತ್ತ ಕರಿಯವೋಲ್ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವೃತ್ತಿಯಿಂ
 ಮುದದ ಸಾಗರದೊಳೋಲಾಡಿ ನಲಿದವುದಮಮ
 ಏಂ ಪ್ರಭಾವವೋ ಇಂಪಿನಾ ! ||೩||

ಧರಣಿಯಂ ಕೊಂಡುಯ್ಯಲುಜ್ಜುಗಿಸಿದುದೋ, ತಿಮಿರ-
 ಶರಧಿಯಂ ಬರಿಕೆಯ್ಯಲೇಂ ಗಾಳಿಯೆಳಸಿದುದೋ,
 ನಿರತಿಶಯವೇಗದಿಂ ಕ್ಷುಬ್ಧಾಬ್ಧಿಗಂಭೀರನಿಸ್ವನಂ ಬೀಸಿದವುದು !
 ಸರಸತಿಯ ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿಯೆಂತೋ ? ಬೀಣೆಯಿಂ-
 ಚರದಿಂಪಿನೈಸಿರಿಯದೆಂತೋ ? ಮಚ್ಚಿತ್ತಮಂ
 ಸರಭಸಂ ಸೆರೆಗೊಳ್ವುದೀಸ್ವನಂ ! ಬೀಸು, ಬೀಸೆಲೆ, ಗಾಳಿ ! ಬೀಸು !
 ಬೀಸು ! ||೪||

೮ ಮುಂಜಾವು

ಬೆಳಗುಜಾವದೊಳೆಳ್ಳ, ಪಕ್ಕಿಗಳನೆಳ್ಳರಿಸಿ,
 ಕಳಿಕೆಗಳನರಳಿಸುತೆ, ಮೆಲ್ಲೆಲರ್ ತಂಗೊಳದ
 ತಿಳಿನೀರೊಳರಸಂಜೆವಿಂಡಿನೊಡನುಲ್ಲಸದಿನೋಲಾಡಿ, ನೆಯ್ದಿಲ್ಲಳಾ
 ಬಳಗಮಂ ಮೆಯ್ದಡವಿ ಮೆಲ್ಲರದಿನಿನಿವಾತು—
 ಗಳನಾಡಿಯವರೊಡನೆ, ತಡಿವಿಡಿದು ಸಾಲ್ಗೊಂಡು
 ಬೆಳೆದ ಪಣ್ಣರಗಳೊಳ್ ನೇಲ್ವ ಕಳಿವಣ್ಣಳಂ ಮುಂಡಾಡಿ

ಸಲಿನಲಿದುದು ||೧||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಎಳಗಾಳಿಯಾಟದಾಸೌಂದರ್ಯಮಂ ಮನಂ—
 ಗೊಳೆ ನೋಡಿ ವನದೇವಿಯಲ್ತೆಯಿಂ ನಸುನಗಲ್
 ಪೊಳೆವವಳ ಸುಲಿವಲ್ಲಳಿನಿವಳಗಿದನೆ ಬಿರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳೆರ್ದೆಗೊಳಿಪುವು,
 ಕಳಕಳನೆ ಜಳದೇವಿ ನಗುವಳೆಂಬಂತೆ ಮಂ—
 ಜುಳನಾಗೆ ತೆರೆಗಳಾಮೆಲ್ಲರಂ, ಭೂದೇವಿ
 ಭಳಿಭಳಿರೆನುತ್ತಿ ಚಪ್ಪರಿಸಳನೆ ಕೆಂದಳರ ಸಾಲೊಲೆಯುತೆಸೆದಿದುದು ||೨||

ಇನನನ್ನೆಗಂ ಕಳ್ತಲೆಯನಡಸುತುಂ ಪಿರಿದು
 ಮುನಿದದಂ ಕಾಲ್ಚೆಳಗೆ ತೊತ್ತಳಿಂದುಳಿದು ನು—
 ಣ್ಣನೆ ನುಗುನುಗಾಗಿಪುದುಮದರ ಕೆನ್ನೀರ ಸೋಂಕಿನಿಂ ಕೆಂಪುವಡೆದು
 ಘನತೆವೆತ್ತಾಗಸದೊಳೆತ್ತಂದನಾತನಾ—
 ಯಿನಿದಾದ ಕೆಂಬೆಳಗು ಮೈಗಣೆಯೆಲಚ್ಚರಿಯಿ—
 ನೆನಗೆ ಪೊನ್ನೊಡಲಿದೆಂತೆಂದು ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ಪಡಿನೆಳಲನೀಕ್ಷಿಸುತಿದುದು ||೩||

ಇದೊ ನೋಡಿದೊಂದೆಯೊಳಿನಿತೊಂದು ಸೊಬಗು ಗಡ !
 ಮೃದುಪವನನಿನಿಸೋಂಕು, ತನಿಗಂಪು, ನಲ್ಪಾಡು,
 ಮುದವಾಂತ ಪಕ್ಕಿಗಳ ನುಣ್ಣರಂ, ಬಿರಿಮುಗುಳ ಬಲ್ ಬೆಡಗು,
 ಮೆಲ್ಲೆರೆಗಳಾ ||

ಮೃದುಗೀತೆ, ತಿಳಿನೀರ ನಿರತೆ, ನೇಸರಿನ ಚಿಂ—
 ಗದಿರ ಪೊಳೆಸಿನ ಚೆಲ್ಲು ! ಸೊಂಪಿದೇಂ ! ಸೊಗಸಿದೇಂ !
 ಬಿದಿ, ನಿನ್ನ ಜಾಣೆನಿತೊ ? ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಕರದ
 ವಿಸ್ತಾರಮೆನಿತೊ ? ||೪||

೯ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಂಜಾವು

ನೆಲದ ಕೆಸರಾರಿದುದು, ಕಾಲನಡರದು ದೂಳಿ,
 ಒಲವನಲರಿವುದೆಲರ್, ಗಿಡುಬಳ್ಳಿಗಳ್ ಮಿಂದ
 ಲಲನೆಯಂಗದ ಸೊಬಗನಾಂತು ಕಂಗೊಳಿಸುವುವು !
 ಸೌಂದರ್ಯವೆನಿತೊಂದಿದು !

ಲಲಿತಮಾದೆಳವಿಸಿಲ ಬೆಳ್ಳಿನೊಳ್ ಹೂಗಳಿವು
 ನಲಿನಲಿದು ನರುಗಂಪನುಗುತುಗುತುಮೊನಪಿನಿಂ-
 ದೊಲೆದವುವು ಕುಣಿದವುವು ಬಾಗುವುವು ಬಳ್ಳುವುವು !
 ನೋಡಲೆನಿತೊಂದು ಸೊಂಪೊ! ||೧||

೧೦ ಚಂದಿರನ ತಂಬೆಳಗು

ಚಂದಿರನ ತಂಬೆಳಗು ಪಸರಿಸಿರೆ ಕಲ್ಲುಳುಂ
ಮಂದಹಾಸಂಗೊಳುತುಮಿರ್ಪಂತೆ ತೋರ್ದವುಪು !
ಜೆಂದನೆನಿತೊದವಿದುದೊ ಇಳೆಗಂತರಿಕ್ಷಕಾಗಸಕೆಲ್ಲದಿಕ್ಕುಗಳ್ಗೆ !

ಒಂದಿ ಸೌಂದರ್ಯದೊಳ್ ಸೊಗಯಿಪುದು ಶಾಂತಿ ! ಎನಿ-
ತೊಂದು ಮಧುರವೊ ಪೆರೆಯ ತೇರ ದನಿ ! ಅಡಿಗಡಿಗೆ
ನಿಂದು ಸವಿಯುತಮಿರ್ಪುದದನಲಾ ತೆಂಗಾಳಿ ! ಮೋಹಿಸರ-

ದಾರಿಂಪಿಗೆ ! ||೧||

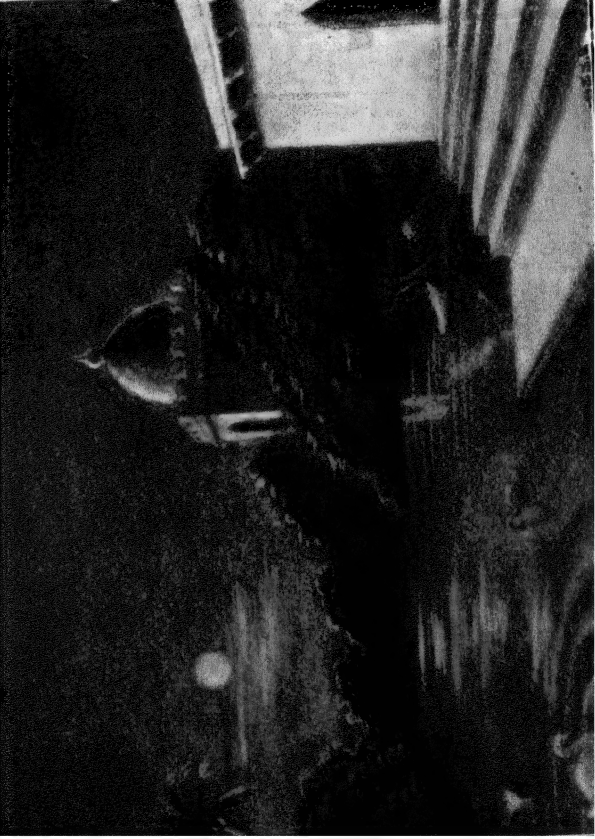
ಮನದೊಳೊದವಿದುದು ಮೃದುಮಧುರಭಾವನೆಯೆನ್ನ
ಮನಮೆ ಈ ಬಾಹ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ರೂಪೋ ? ಸೃಷ್ಟಿಯೇ
ಮನದ ರೂಪೋ ? ಮನದೊಳಿರ್ಪುದಂ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ ಕಂಡೆವೆಂ !

ಚಿತ್ರವೆನಿತೊ !

ಮನಮಳಿದುದೋ ಸೃಷ್ಟಿಯಳಿದುದೋ ಮೇಣ್ ತಿಳಿಯೆ-
ನೆನಗೀಗಳೆತ್ತಲುಂ ತೋರ್ಪುದೊಂದೇ ಒಂದು !
ಮನಮಿಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲಾನಂದಮಾನಂದಮಾನಂದಮೊಂದೆ ಒಂದು ! ||೨||

ಅರಸು ನೀನೇ ದೇವ ! ಸತ್ಯಮಿದು ! ಮಿಕ್ಕವ-
ರ್ಗರಸೆಂಬುದುಪಚಾರವಚನವೈ ! ನಿನ್ನ ಕಣ್
ಪರಿವುದೆಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ! ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವುದೈ ! ನಿನ್ನ ಕಣ್ಗೆ

ಪೊರಗಾಗದಿರ್ಪೆನಾಂ ಪದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಂಗ-
ಳೆರೆಯ, ನೀನಿಂತತುಳಭಾಗ್ಯಭಂಡಾರಮಂ
ತೆರೆದಿರಿಸಿದೈ ಮುಂದೆ ! ಏನಿದಚ್ಚರಿ ತಂದೆ ! ನಿನ್ನೊಲೈಯೆನ್ನೊಳೆನಿತೊ ! ||೩||

೧೫

ಜನಾರ್ದನ ಕಂಬಳಗು

೧೧ ಗಂಗಾದರ್ಶನ

ಪರಿವಳತಿಗಂಭೀರಗತಿಯಿಂದೆ ಗಂಗೆ ಹಿಮ-
 ಗಿರಿಯಡಿಗಳೊಳ್ ಸುಧಾಧವಲಜಲೆ ಹರಿಪಾದ-
 ಸರಸಿಜೋದ್ಭವೆ ಧರೆಯ ಸಕಲಸೌಭಾಗ್ಯನಿಧಿಯುನ್ನತತರಂಗಾವಲಿ
 ನಿರುಪಮಂ ಸೌಂದರ್ಯಮಿರ್ಕಡೆಯ ತಡಿಗಳೊಳ್
 ತೆರತೆರದ ಪೂವಳ್ಳಿಗಳ ತಳ್ಳೆಯಿಂದೆಸೆವ
 ಮರಗಳಿಂ ಚಿಲ್ವೆತ್ತ ದೇವತಾತ್ಮನ ನೆಳಲ್ ನೀರೊಳೇಂ
 ಸೊಂಪೆಸೆವುದೋ ! ||೧||

ಆಡುವಳ್ ನಲಿನಲಿದು ಕುಣಿವಳಾನಂದದಿಂ-
 ದೋಡುವಳ್ ವೇಗದಿಂ ತೇಲಿಸುತೆ ನೊರೆಗಳಂ,
 ದೂಡುತುಂ ಕಲ್ಲಳಂ, ಭಂದದಿಂದೆತ್ತಲುಂ ತುಂತುರ್ಗಳಂ ಸೂಸುತೆ,
 ನೋಡುತುಂ ನಿಲ್ವಳಚ್ಚರಿಯಿಂದೆ ಗಿರಿವರನ
 ಗಾಡಿಯಂ, ಮನವೊಲ್ವು ಮಂಜುಲಧ್ವನಿಯಿಂದೆ
 ಪಾಡುವಳ್ ಮಾರ್ದನಿಗಳಿಂ ತುಂಬೆ ಬೆಟ್ಟದಡಿಗಳ್ ಸುತ್ತಲೆನಿತು
 ಚಿಲ್ವೋ ! ||೨||

ಇವಳ ಸೊಗಯಿಪ ಸೋಂಕಿನಿಂ ಸೊಗಂದಾಳ್ವುಮಾ-
 ಧವನೊಲ್ವು ಮಂದಹಾಸಂಗೆಯ್ಗೆ ಸಲಿಲಮಿದು
 ಧವಲಮಾದತ್ತೇನೊ ಆಸ್ಥಿತದ ಛಾಯೆಯಿಂದದರಿಂದೆ
 ಮಾಧುರ್ಯವೋ ?

ಭುವನತ್ರಯಂ ನಿನ್ನ ನಲೈಗಳಿಸುವುದಂಬೆ
 ದಿವಿಜನದಿ ! ನಿನ್ನ ಪೆಂಪಿನಿತೊ ! ನೀಂ ಮುರಿದು ಮು-
 ಕ್ಕುವೆ ದುರಿತ ದುರ್ವಾರದಾನಾಗ್ನಿಯಂ ! ನಮೋ, ವಿಶ್ವನುತೆ
 ಭಾಗೀರಥೀ ! ||೩||

ದಿಸೆಂಬರ ೧೯೩೧

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೨ ಚಂದ್ರ

ಇನನಿನ್ನೆ ವರಮುರಿದು ಪೋದನಿದು ತಕ್ಕ ಪೋ-
 ಕ್ತಿನಗವನಿಯಂ ನುಂಗಿ ಪಸಿವನುಡುಗಿಸಿ ತಣಿಯ-
 ಲೆನುತಸಿತವಸ್ತ್ರಮಂ ಪೊದೆದು ಕಳ್ತಲೆಯೆಂಬ ಬಲ್ಲರಂ ಬರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ,
 ಮನವಿಳಿದು ತಿರೆ ಸುಗಿದು ಕಂಗೆಡುತ್ತಿರೆ, ಕಾಯ-
 ಲನುನಯದಿನುಡುಸೈನ್ಯದಿಂದೊಂದಿ ಬಂದು ಮು-
 ಮ್ಪೊನೆಯೊಳಾರಾತಿಯಂ ತತ್ತರಂದರಿದು ಬಿದು ಸಡಗರದಿನೇಂ
 ಮೆರೆವನೋ ||೧||

ಇಂಗಡಲ್ ದೌಹಿತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿ-
 ಯಂಗಜಂಗಂಗಜಂಗಾಡಲೆಂದೊಸೆದಿತ್ತ
 ಸಿಂಗರಂಜೆತ್ತ ನುಣ್ಣುತ್ತುಗಳ ಪೊಂಬರಿಯಣಮನವಳ್ ತನ್ನಣುಗನಾ
 ಮುಂಗಡೆಯೊಳೊಲ್ವಿನಿಂ ಪಿಡಿವುದುಂ, ಕಂಡದಂ
 ಕಂಗೊಳಿಪ ಬೆಡಗಿಗಚ್ಚರಿಗೊಂಡು ಮನ್ಮಥಂ
 ಪೊಂಗಿ ಪಿಡಿದೆಳೆಯೆ, ಕೆಯ್ಯಿಂ ಬಿಳ್ಳ ತಳಿಗೆ ವೆರೆ
 ಮುತ್ತುಗಳೆ ಅರಲಾದುವೋ ? ||೨||

ಎಪ್ಪಿಲ ೧೯೩೨

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೩ ತಾರೆಗಳು

ಸುರಲೋಕದೊಳು ದಿವಿಜಪತಿಯ ಮಂದಿರದೊಳ-
 ಚ್ಚರಸಿಯರು ನರ್ತಿಸುತ್ತಲಿರುವಾಗಳವರ ನಿರಿ-
 ಗುರುಳಿಂದಲುದುರುದುರಿ ಬಿದ್ದ ನುಣ್ಣುತ್ತಿಗಳೊ ಸುರಕುಜದ
 ಬಿಳಿಹೂಗಳೊ

ಗರುಡನಂದಾತ್ಮಜನನಿಯ ದಾಸ್ಯಪಾಶವನು
 ಹರಿಯಲೆಂದಿದ್ರನನು ಗೆಲ್ಲು ಪೀಯೂಷವನು
 ತರುತಿರಲು ತುಳುಕಿ ಬಿದ್ದವೃತ ಬಿಂದುಗಳೊ ಎನೆ ತಾರೆಗಳು
 ರಾಜಿಸುವುವು ||೧||

೧೪ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ.

ವಿವಿಧವಿಕಟಾಕೃತಿಯ ಕಿಸುಮುಗಿಲ್ ಪಡುವಲಂ
 ಕವಿದು ಕಣ್ಣೊಲನಾಗಿ ನಿಂದ ಪರಿಯಂ ನೋಡ !
 ಸುವಿಧಾನಮೀಚಿತ್ರದೊಳಗಿಲ್ಲಮಾದೊಡಂ ಸೊಬಗಿಗೇಂ ಕೊರತೆಯುಂಟೇ?
 ಅವಿಧಾನದಿಂದಮೇ ರಮಣೀಯಮಾಯ್ತು ಚಿ-
 ತ್ರಮಿದು ! ಕೌಶಲದ ಕೃತಿಗೇನಾದೊಡೇನೊ ಸಂ-
 ಭವಿಸುವುದು ಚೆಲ್ವು ! ಕುಂದುಂಟೆ ಶಿಲ್ಪಕೆ ಸೃಷ್ಟಿನಿರ್ಮಾಣ-
 ನಿಷ್ಣಾತನಾ ? ||೧||

ಇದು ಶಾಂತಮಾದುದೆಡೆ; ಜನದ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ, ದೂ-
 ರದ ಪಕ್ಷಿ ನಲ್ಲಳಂ ಕರೆವ ದನಿ ಮುದಮನೀ-
 ವುದು ಮನಕೆ, ನೆರೆಯ ಬೆಳೆವೊಲದ ನರುಗಂಪಿನಿಂ ತಣ್ಣಾಳಿ ಸೊಗಸಾದುದು!
 ಮೃದುವಾದುದಾಬೆಳಕು, ಸಂಜೆಯಾಕೆಂಪು ಕಂ-
 ದಿದುದೀಗಳೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಪೊಸತೊಂದು ಚೆಲ್ವಿಂದೆ
 ಪುದಿದೆಸೆವುದೀದೃಶ್ಯಮೀಶಾಂತಿ ನೋವನಾರಿಸಿದುದೈ ನೊಂದ
 ಮನದಾ ! ||೨||

ಇಂದು ಪೂರ್ಣಮೆ, ರಜನಿ ರಾರಾಜಿಸುವುದು ಪೂ-
 ರ್ಣೆಂದುಮಂಡಳಮಂಡಿತಂ, ತಮಂ ಕಾಣಿಸದು,
 ಮಿಂದು ಜಗಮೀಗಳೇಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಮೃತೋದಧಿಯೊಳೆಸೆವುದತಿ
 ಧವಳಮಾಗಿ !

ಚಿಂದಮಿದು ಪೆರತೊಂದು ! ವಿಶ್ವಮೆಂಬುದು ಚಿತ್ರ-
 ಮಂದಿರಂ, ಸೌಂದರ್ಯ ನಿಧಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾ-
 ನಂದದಾವಿಷ್ಕೃತಿಗಳೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕೊಗೆವ ವಿಧವಿಧದ ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ ! ||೩||

೧೫ ಕಾರ್‌ಮೋಡಗಳು

ಅರೇ ಮುಗಿಲುಗಳಾಗಿಗೊ ಹೆದರಿ
 ಧರಿಸುತೆ ನವರೂಪವನಡಿಗಡಿಗೆ
 ಬಿರುವಿವು ಗೀಳಿಡುತಲಿ ಕಂಬನಿ-
 ಗರೆಯುತೆ ಕಿಡುದೆಸೆಯೊಡೆಗಿದುದೆನುತೆ !

||೧||

ಬರುವು ಬರುವು ಬರುತೆಯೆ ಇರುವು
 ತೆರಪಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪುಡುವಲಿನಿಂದೆ
 ಖರನಖದಂಷ್ಟ್ರಯುಧಭೀಕರಕೇ-
 ಸರಿ ಜೆಂಬತ್ತಿದ ಕರಿಗಳ ತೆರದೆ

||೨||

ಚತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಮೂಡಣ ದೆಸೆಯಲಿ ತನುಗಾಶ್ರಯವನು
ನೀಡಿ ಪೊರೆವರನು ನೋಡಲಿಕೆಂದೀ-
ಮೋಡಗಳೆಡಹುತೆ ಮುಗ್ಗುತೆ ಬೀಳುತೆ
ಓಡುತಲಿರುವುನು ಹಲ್ಲಿರಿಯುತ್ತೆ !

||೩||

ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದೋಡುವುದೊಡೆಯೂ
ಕುದಿಕುದಿಯುತೆ ಹಲ್ಲೊರೆಯುತಲಿಹುವು,
ಗದರಿಸುತಿಹುವಾಕ್ರೋಶದೆ ಕಲ್ಲಳ
ಕೆದರುತೆ ಬೆಂಕಿಯ ಕಾರುತಲಿಹುವು !

||೪||

ಸುಡುತುರುಳಿಸುವುನು ಹೆಮ್ಮರಗಳನು,
ಕೆಡೆಯಿರಿವುನು ನೆಲೆಮಾಡಂಗಳನು,
ಒಡೆಯಿಡುವುನು ಬೊಬ್ಬಿರಿಯುತೆ ನೆಲವನು,
ತುಡುಕುತೆ ಪುಡಿಗುಟ್ಟುವುನವರೆಗಳನು

||೫||

ಮುಸುಗುಟ್ಟುತೆ ಬಲ್ಲುಳಿಸಿಂದರಚುತೆ
ದೆಸೆದೆಸೆಯೊಳು ನೀರೆರಚುತಲಿಹುವು!
ಬೆಸನವು ಬಂದಡಸಿರೆ ಜಳದಂಗಳು
ಮಸಗುತೆ ಕಾದುವ ಪರಿಯದ್ಭುತವು !

||೬||

೧೬ ಜಡಮಲ್ಲ ವಿಶ್ವಮಿದು-

ಚೈತನ್ಯಮಯಮಲ್ಲಮೇ ?

ನಡುವೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲ ಬಿಸುಪಿನಿಂದಮ್ಮಳಂ
ಕಡಿದಾಗೆ ಬಸವಳಿದು ಘನರಾಜಿ ಚೋಕ್ಕಳದ
ಕಡಲಮಿದಿರೋಳ್ ಕಂಡು ನೀರ್ಗೆಳಸಿ ಪರಿತಂದು ಪಿಂಡುಗೊಂಡಿಳಿದು

ಬಂದು

ಪೊಡೆ ಕೋಡುವನ್ನಮೋಲಾಡಿ ನೀರ್ಗುಡಿದು ಪೋ-
ಪಡೆಯೊಳಲ್ಲಿದರ್ ಬಗೆವಗೆಯ ಬಲೈಲೆವರಲ
ಬೆಡಗಿಗೊಲ್ತುಯ್ದೊಡಾರನ್ನಮಣಿಗಳ ಪೊಗರ್ ಸುರಚಾಪ-

ಮಾದುದೇನೋ ! ||೧||

ಅಳಿನೀಳರುಚಿಯಂಬುವಾಹಂಗಳೋಳಿ ಬಾಂ-
ದಳದೊಳಂಬುಜಸಖನ ವಿಳಸನ್ಮರೀಚಿಸಂ-
ಕುಳಮನಸವಸದೆ ಕಳವಳಂಗೊಂಡು ಸೊರ್ಕಿನಿಂ ಪೋಗೆ, ಪೊಡೆ ಕಿಡೆ,
ನೋವಿಗೆ

ತಳಮಳಿಸಿ ಮೊಳಗುತ್ತೆ ಬಿಸಿಲುಮಂ ನೀರುಮಂ
ಬಳಬಳನೆ ಕಾರಿದಪುದೆಂಬಿನಂ ನಡುನಡುವೆ
ಚಳಲೆಂಬ ಮಿಂಚು ಸೂಸುವ ಸೋನೆ ತೋರುವುದು; ಕಾರ್ಗಾಲ-
ಮೇಂ ಚಿತ್ರಮೋ ! ||೨||

ಕಡುಮುಳಿದು ಬಲ್ಲಾಳಿಯುಪಟಳಕೆ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್
ಘಡುಘಡಿಸುತುರ್ಬಿ ಕೊಬ್ಬುತ್ತೆ ಭುಗಿಲಿಡುತೆ ಕೆಂ-
ಗುಡಿಯುರಿಯನುಗುಳುತ್ತೆ ಬೆಟ್ಟುಗಳೊಳಬ್ಬರಿಸಿ ಸಿಡಿಲಗ್ಗಿಗಳನೆಸೆಯುತೆ
ನಡೆಗೋಂಟಿಗಳ ಬೆಡಗನಾಂತೆಂತು ಪರಿದಪುವೊ !

ಜಡದೊಳಂತೀವಗೆಯ ಸಂರಂಭಮೊಗೆದಪುದೊ ?

ಜಡಮಲ್ಲ ! ಜಡಮಲ್ಲ ! ಜಡಮಲ್ಲ ! ವಿಶ್ವಮಿದು ಚೈತನ್ಯಮಯ-

ಮಲ್ಲಮೇ ? ||೩||

ಸಪ್ತೆಂಬರ ೧೯೨೬

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೭ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ

ಮಲೆಮಲೆಗೆ ನೀರ್ಮುಗಿಲ ತೆಳ್ಳೆ ರೆಗಳೆಲರಲೆಪ-
 ಕಲೆಯುತೇನೊಸಗೆಯಂ ಮಾಡುವುವೊ ಕಣ್ಣೆ ! ಕೋ-
 ಮಲತೆ ಕಾಠಿಣ್ಯಮೆಂಬೆರಡುಮೀಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಶುಚಿ ! ಮನೋ-
 ಮೋಹನಮಿದು !

ಸುಲಲಿತಂ ಚಿತ್ರಮೈ ! ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಶಿಲ್ಪಿ ಕೌ-
 ಶಲದ ಕೃತಿಯನೆ ಸುತ್ತಲಿಂತಿರಿಸಿ ಮನದೊಲವ-
 ನಲರಿಸುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಂ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕೊದವಿಸುವನದರೊ-
 ಳಾಶ್ಚರ್ಯಮೈ ! ||೧||

ಮಳೆಯ ಮುಸುಕೇಗಳೆಲ್ಲೆಯುಂ ನೋಡೆ; ಮಲೆ-
 ಗಳ ಸಾಲ್ಗಳಡಗಿದುವು, ವೈವಿಧ್ಯಮಡಗಿದ-
 ತ್ತಿಳೆಯಿಂದೆ ಬಾಂಬರಂ ನೀರೆ ! 'ಆಪೋ ವಿಶ್ವ' ಮೆಂಬುದಂ ಕಂಡೆನಿಂದು!
 ಮಳೆ ನಿಂತುದೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ, ನೋಡ, ನೀರ್ವೊನ-
 ಲ್ಲಳವಮನು ಎತ್ತಲುಂ ಸ್ವಚ್ಛಂದದಿಂದದೇಂ
 ಕಳಕಳನಿನಾದದಿಂ ಗಿರಿಗಹ್ವರಂಗಳಂ ತುಂಬುತುಂ ಪರಿವರಿವುವೋ ! ||೨||

ಕರಗೆ ಮುಗಿಲಿತ್ತಲೊಂದೆರಡು ಮತ್ತತ್ತಲೊಂ-
 ದೆರಡು, ಬೇರೊಂದು ಚಿಲ್ವೊಗೆದತ್ತು ! ದೂರದಾ-
 ಗಿರಿಯ ಮೇಲಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ನೆಳಲಿದೊ ಇದೋ ಬಿಸಿಲ ಕೆರೆ ಮತ್ತಿದಿಲ್ಲಿ !
 ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೌಕೆಗಳ್ ! ಮತ್ತಿದೇಂ ? ನೌಕೆಗಳೆ
 ಪಿರಿದಾಗಿ ನೀರನೇ ಮುಚ್ಚಿದುವು ! ಕೆರೆ ಪೋಯ್ತು !
 ಚಿರಮೆಂಬುದಿರದಾದೊಡಂ ಸೃಷ್ಟಿಗಸ್ಥಿ ರತೆಯಿಂದದೇಂ
 ಚಿಲ್ವಾದುದೋ ! ||೩||

ಮೇ ೧೯೩೭

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೮ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಲ್ಲಿ

ಇಂದಿನೀಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೊಳ್ಳ ಪೂರ್ವಂ ! ಶಾಂತಿ-
ಯಿಂದಿದರ ಸೊಬಗು ಪೆರ್ಚಿದುದು ! ನಿಶ್ಚಲಚಿತ್ತ-
ದಿಂದದೇನನೊ ಜಾನಿಸುತುಮಿರ್ಪುದೈ ಸೃಷ್ಟಿ ! ಶಾಂತಿಯೇಕಲ್ಲದೊಡಿದು ?
ಎಂದು ಸರಿದುದು ಪಿಂತೆ ಪೊತ್ತಿಂತು ಮೆಲ್ವೆಜ್ಜೆ-
ಯಿಂದೆ ? ಸಂತತಗತಿ ಸಮೀರನುಂ ಮಿಸುಕದೆಯೆ
ನಿಂದನೈ ? ಧ್ಯಾನದೊಳ್ ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪೆಂಪನೀಕ್ಷಿಸುತೆ
ಮೆಯ್ಯರೆದನೈ ! ||೧||

ಚತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಅರರೆ, ಏನಿದು ? ಚಂದಿರನ ಬಳಿಯ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲ್
ಕೆರಿದಾಯ್ತು, ಕೆರಿದಾಯ್ತು ! ಮತ್ತಿನಿತರೊಳೆ ಕಣ್ಣೆ
ಮರೆಯಾಯ್ತು ! ಕಾಣಿಸದ ನಾಲಗೆಯದಾವುದೋ ನೆಕ್ಕಿದುದು !
ಚಿತ್ರಮೆನಿತೋ !

ಹರಿ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆ ಪರಮಾದ್ಭುತಂ ! ಸೃಷ್ಟಿಯ-
ಚ್ಚರಿಯಾಗರಂ ! ತಿಳಿದರಾರಿದಂ ? ನರನೆ, ನೀ-
ನರಿತಿರ್ಪುದಲ್ಪಮತ್ಯಲ್ಪಮೈ ! ನಿನ್ನಳಮೆ ಈಯನಂತಮನರಿವುದು ? ||೨||

ಇನಿದಿನಿದು ಬಿರಿವೂಗಳಿಂದೊಗೆವ ಕಂಪು ! ಸೊಂ-
ಪಿನ ಸುಗ್ಗಿ ! ಮಧುರಮೀಮೇಲನಂ ! ಶಾಂತಿ, ತ-
ಣ್ವಿನಿಗಂಪು, ನೆಲ್ವೆಳಕು ! ಪೆಂಪೆನಿತೊ ಇಂತು ಸಮ್ಮೇಲನಂ ಮಧುರಮಾಗೆ !
ಧನದಿಂದೆ ಬಂದುದಿಲ್ಲಂ ಸಂತಸಂ ದಿವ್ಯ-
ಮೆನಗೀಗಳಂದು; ನೀಂ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ; ಅಕಿಂ-
ಚನಜನನುಮಾಗನ್ನೆ ಬಾಹಿರಂ ನಿನ್ನ ನಲ್ಮೆಗೆ, ದೇವ, ವಿಶ್ವಪಾಲಾ ! ||೩||

ಬಿರುಗಾಳಿಯೊರ್ಮೊದಲೆ ಬೀಸಲೆಸಗಿದುದಾದೊ-
ಡಿರುಳ ಶಾಂತಿಗೆ ಭಂಗಮಿನಿತುಮಿಲ್ಲೆಂಬುದ
ಚ್ಚರಿಯಲ್ಲಿ ? ಈ ಮಹಾನಿನದದೊಳ್ ದಿವ್ಯಸಂಗೀತಮೆಂತೊ-
ದವಿದವುದೋ ?

ಸರಸಮೀಸಂರಂಭಮಿದನೆಂತು ಹರ್ಷನಿ-
ರ್ಭರನಾಗಿ ಸವಿಯುತಿರ್ದಪನೊ ಬಿದು ! ದೇವನೈ-
ಸಿರಿಯ ಸೊಬಗಿನ ಬಗೆಯೆ ಬೇರೆಯೈ ! ಸವಿಯಿದಂ, ಮನಮೆ, ನೀಂ
ನಮ್ರನಾಗಿ ||೪||

೧೯ ಕಳ್ಳಲೆಯೊಳ್ಳು

ಅಂದು ಬೆಳ್ಳಿಂಗಲೊಳ್ಳು ಬಗೆಯದಿರ್ದದೆ;
ಇಂದು ಕಳ್ಳಲೆಯೊಳ್ಳು ಗಿಲ್ಲಮಿನಿತಾದೊಡಂ
ಕುಂದು. ನಕ್ಷತ್ರ ಪುಂಜಂಗಳಿಂದಾಗಸದ ಪೆಂಪು ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯೈ !

ಎಂದಿನದೊ ನಕ್ಷತ್ರಪುಂಜಂಗಳೀರಚನೆ-
ಯೆಂದಿನದೊ ? ಬಲ್ಲರಾರಾ ! ಅಂದಿರ್ವ ತೆರದಿಂದ-
ಮಿಂದುವರ ಮಿರ್ಪುದೈ ! ಅದ್ಭುತಂ ಕೃತಿಕೌಶಲಂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾರನಾ ! ||೧||

ಒಂದೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರವೊಂದೊಂದು ಲೋಕಮೆನಿ-
ತೊಂದು ವಿಶ್ವದ ಬಿತ್ತರನೊ ? ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿ, ನಿ-
ನ್ನಿಂದಮಿದೊ ? ನೀನೆ ಇದೊ ? ಕೋ ವೇದ ? ದೇವ, ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷ ,
ಪುರುಷೋತ್ತಮ !

ಸೌಂದರ್ಯಮೀವಿಶ್ವದಾನಂತ್ಯಮಂ ಪ್ರಕಟೆ-
ಪಂದದಿಂದಿರುಳ ಕಳ್ಳಲೆಗಲೈ ? ಪೆಂಪುಮಿದ-
ರಂದಲೈ ? ಪಲತೆರದೆ ನೊಂದ ಮನರೀಗಳಾನಂದಮಿದರಿಂದಮಲೈ ||೨||

೨೦ ತೆರೆ

ತೆರೆಗಳುರುಳುರುಳುತುಂ ಬಂದೊಡೆಯೆ ಪುಟವ ಶೀ-
 ಕರವಿತಾನಂಗಳೊಳ್ ಜಳಧಿಗತಮಣಿನಿಕರ-
 ಸುರುಚಿರಪ್ರಭೆಗಳಿಂದಾದುದೆನೆ ಸುರಧನುಃಪ್ರತಿಯೇಂ
 ಸೊಗಯಿಸುವುದೋ !

ತೆರೆವೊಯ್ಯುಗಳನಿಂತು ಸೈರಿಸುತುಮಿರ್ಪುವನ-
 ವರತಮೀಪೆರ್ಗಲ್ಲಗಳಂತೆಂಬುದೆಣಿಕೆಯೇ ?
 ಅರಿದಲ್ತು, ಸೌಂದರ್ಯಪೀಯೂಷಸೇವನಂ ವೃಥೆಗಳಂ ಮರೆ-
 ಯಿಸುವುದು ! ||೧||

ಕಡಲಲೆಗಳಲೆಪದಿಂದೇಳ್ವ ನಿಡುದನಿ ಸೊಗಸು-
 ಗಡಲಲೆಗಳುಲಿಯಿದೆನೆ ಕಿವಿ ತಣಿಯೆ ಕಡುಸೊಂಪು -
 ವಡೆದತ್ತಲುಂ ಪರ್ಬುತಂಬುನಿಧಿಯಳವಟ್ಟು ಗುಣ್ಣನೇಂ ಸೂಚಿಸುವುದೋ !
 ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನೊರೆವಿಡುತೆ ನಳಿಯುತೊಯ್ಯಾರದಿಂ-
 ದೊಡನೊಡನೆ ಬರ್ಪೆಸೆವ ಸುಳಿದರೆಗಳೊಳ್ ಬೆರಗು-
 ವಡೆದೆಂತು ಸುತ್ತುವರಿದವುಮ ಕಣ್ ! ಚೆಲ್ವು ಕಣ್ಗಳನೆಂತು
 ಮೆಚ್ಚಿಸುವುದೋ ! ||೨||

೨೧ ಪಸಲೆ

ಅರೆವಿರಿದ ನರುಗಂಪಿನಲರ ಪಸದನದಿಂದೆ
 ಕರಮೆಸೆವ ಬಳ್ಳಿಗಳ ತಳ್ಳೆಯಿಂ ನಲ್ವಾಂತ
 ತರುರಾಜಿ ಸುತ್ತಲುಂ ಕಂಗೊಳಿಸೆ, ಬಿತ್ತರದ ನುಣ್ಣುಸಲೆ ಚೆಲ್ವೆಸೆವುದು !
 ಮರಕತದಿನಾದುದೆನೆ ಪಸಿರೇರಿ ತಳತಳಪ
 ತಿರೆಯ ಮೇಲಿದೆ ನೋಡ ಕಡೆಸಾಲ್ಕಳೆಂಬಿನಂ
 ಕಿರುವುಲ್ಕಳೊಳ್ ಜೇಡಬುಳುವ ಜಾಲಂ ಮಂಜುವನಿಗೂಡಿ

ಬಗೆಗೊಳಿಪುವು ! ||೧||

ನಲಿನಲಿದು ಪಕ್ಷಿಗಳ್ ಪೊಳ್ತರೆಯ ಚೆಲ್ವಿನಿಂ-
 ದುದಿದಪುವು ನಿಡುಸರದೆ ಕಿರುಸರದೆ, ನಲ್ಲರದೆ;
 ಕಲರವಂ ಕಂಪುವೆರೆದೆಳಗಾಳಿಯೊಳ್ ಬೆರೆತು ಮನಕದೇಂ

ಮುದವೀವುದೋ

ಲಲಿತತೆಯ ನಿಲಯಮೋ ಶಾಂತಿಯಾವಾಸಮೋ
 ಒಲವಿನಾಗಾರಮೋ ನೈರ್ಮಲ್ಯದಡೆಯೊ ಮಂ-
 ಗಲದ ಕೇತನವೊ ನಲ್ಲೊಗದ ತಾಯ್ವನೆಯೊ ಈ ಪಸಲೆ ! ಬಹುರೂಪಿ
 ಚೆಲ್ವು ! ||೨||

ಎನಿತೊಂದಲಂಪು ಗಡ, ಪಂಪು ಗಡ, ಮಂಗಲಾ-
 ತ್ಮನೆ, ಸುತ್ತಲುಂ ನೋಡಲೆಲ್ಲೆಡೆಯೊಳಂ ನಿನ್ನ
 ಘನತೆಯೇಂ ಸೊಂಪೇರಿ, ಸಿರಿನಲ್ಲ, ನಲ್ಲೊಗಮನೊದವಿಸುತೆ
 ನೆಲಸಿರ್ಪುದೋ !

ಮನದಳಮೆ ಈ ಸಿಂಗರದ ನೆಲೆಯನರಿಯಲ್ಕೆ ?
 ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ, ಮೊದಲಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಿರಿಗೆ !
 ದಿನದೊಳೋರೊಂದು ಬಗೆ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆ ! ಸಿರಿಯ
 ವೈವಿಧ್ಯವೆನಿತೋ ! ||೩||

ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೨೬

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೨೨ ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿ

ಗಗನದಾಚೆಯ ವಿಶ್ವಮಂ ಕಾಣಲೆನೆ ನೀಳ್
 ನಗದ ಸೊಬಗಂ ನೋಡ ! ತುಂಗ ತರುರಾಜಿಗಳ
 ಸೊಗಯಿಸುವ ಪಸಿರ ಪರ್ಬುಗೆಯೊಳುಲ್ಲಾಸದಿಂ ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದಾಡುತೆ,
 ಉಗುಳುತುಂ ಬೆಳ್ಳೊರೆಗಳಂ, ಮಹಾಶಿಲೆಗಳಂ
 ಧಿಗಿಲೆಂದು ರಭಸದಿಂ ಪಾಯ್ದು ಕಣ್ಣೊಳಿಪ ಬೆ-
 ಳ್ವೊಗೆಗಳಂ ಸೃಜಿಸುತುಂ, ಪರಿವರಿವ ಬಲ್ದನಿಯ ಬೆಳ್ಳೊರೆಯನೆನಿತು
 ಚೆಲ್ವೋ ! ||೧||

ಇದರ ಶಿಖರಮನೇರಿ ತಿರೆಯಂದಮಂ ಸವಿಯ-
 ಲಿದೊ ನೋಡ, ಮೇಲೆ ಮೇಲಕೆ ಪಾರಲುಜ್ಜುಗಿಸು-
 ವುದು ಮುಗಿಲ್ ನಿರ್ನರಂ ! ದಣಿಮೊರಲ್ಪವುದೆನಿತೊ ! ಆಯಸವೆ
 ಪನಿಪನಿವುದು !

ಎದೆಗುಂದಿ ನಡೆಗೆಟ್ಟುದಂ ಕಂಡು ಪಲ್ಲಿರಿಯು
 ತದನೊಡಲೊಳಿರಿಸುತಾರ್ಭಟಿಸುತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿ-
 ವುದು ನೋಡ ಪೆರತೊಂದು ಪೆರ್ನುಗಿಲ್ ! ದುರ್ಬಲರ್ ಬಲ್ಲಿದರ
 ಬಾಯ್ಗೆ ತುತ್ತೋ ! ||೨||

ನರುಗಂಪಿದೆತ್ತಣೆಂದೈ ? ಅಮಮ ನೋಡಿಲ್ಲಿ
 ಸುರುಚಿರಂ ವಿವಿಧ ವರ್ಣೋತ್ಕರಂ ! ಕುಸುಮಸಾ-
 ಗರಮಲೇ ! ನಾಯುಚಲನಕೆ ವೀಚಿಮಾಲೆಗಳ ಲಾಸ್ಯಮೇನೆರ್ವೆ-
 ಗೊಳಿವುದೋ !

ಪರಿಮಳಮನುಂಡು ಬಗೆದಣೆಯೆ ಸಂತಸದಿನಿಂ -
 ಚರದಿಂದೆ ಮೊರೆಯುತುಂ ಸ್ವಚ್ಛಂದದಿಂದೆ ಸಂ-
 ಚರಿಸುವಿ ಮರಿದುಂಬಿವಿಂಡಾವ ಸುಕೃತಮಂ ಗೈದಿಂತು
 ಕೃತಿಯಾದುದೋ ||೩||

ಚಿತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ

ಗಿರಿ ಗಗನಮಂ ಭೇದಿಸುವುದತ್ತಲಿತ್ತಲೀ-
 ತೊರೆ ತಿರೆಯನೊಡೆದು ಕಿನ್ನೆಲಕೆ ನುಗ್ಗಲ್ ಬಗೆದು
 ದರಿಯಾಳಮಂ ಪೊಕ್ಕು ನೆಲಮನೇ ಕೊರೆದವುಮು ! ಅಲ್ಲದೊಡೆ
 ಪೇಳದೆಂತು

ಬಿರುಸರಕ್ಕೇ ದರಿಯೊಳಾಸ್ಪದಂ ? ದಿಕ್ಕಂಧಿ
 ಬಿರಿವುದಿದಂದೆ ! ಸಂರಂಭಮಿದು ಮನದೊಳ-
 ಚ್ಚರಿಯನೆನಿತೊದವಿವುದೊ ! ಸತ್ಯವೈ ಸೃಷ್ಟಿಕೃತಿ ಕೌತುಕಾಸ್ಪದ-
 ಮೆಂಬುದು ||೪||

ಇದರ ನೆರೆಯೊಳ್ ಮನದ ಮಾಲಿನ್ಯಮುಳಿದೈ !
 ಇದರ ಗಾಂಭೀರ್ಯಮೇಂ ಪಾವನವೊ ! ಕಾರ್ಪಣ್ಯ-
 ಮಿದರಿದಿರೊಳಿರಲಾರ್ಪದೇ ? ಕ್ಷುದ್ರದೌರ್ಬಲ್ಯಮೇಂ ಹೃದಯಮಂ
 ತೊಲಗದೇ ?

ಇದರೆಡೆಯೊಳಿರದು ಸಂಸ್ಕೃತಮನಕ್ಕಸ್ಥಿರತೆ.
 ಇದು ಪುಣ್ಯಭಾವನೆಗೆ ನೆಲೆವೀಡು ! ಕಾಣನೇ-
 ನಿದರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಮೈಮೆಯಂ ನರಂ ? ದೇವತಾತ್ಮಾ,
 ನಮಸ್ತೇ ! ||೫||

ಇನಿತು ಸೊಗಮಂ ತಳೆಯಲೇನಿನಿತು ಪಿರಿದಾಯ್ತೊ
 ಮನಮೆನ್ನದುತ್ತುಂಗ ಗಿರಿಯವೋಲ್ ? ಪರಿಯೆ ಬಂ-
 ಧನಜಾಲವೊಂದೊಂದೆ, ನೈಜರೂಪಮನಾಂತಿದೇನಿನಿತು
 ಪಿರಿದಾದುದೋ ?

ಅನುಭವಮಿದೆನಗಪೂರ್ವಂ ದಿಟಂ ! ತಂದುದೆ-
 ನ್ನನದಾವ ಸುಕೃತಮೀಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ ? ನೈರ್ಮಲ್ಯ-
 ಕೆನಿತೊಂದು ಶಕ್ತಿ ? ಭೇದಿಸಿ ಬಂಧನಂಗಳಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನೆ
 ಇತ್ತುದು ! ||೬||

೨೩ ಪುಲ್ಲಡಲು

ಎಳವೆಲರ ಸೋಂಕಿನಿಂ ನಿಡುಬೆಳೆದ ಪುಲ್ಲ ಪೊಂ--
 ಪುಳಿವೋಗಿ ಬಳ್ಳುತುಂ ಬಾಗುತ್ತಮೇಳುತುಂ
 ಜಳನಿಧಿಯ ಚಳದೂರ್ಮಮಾಲೆಯಂ ಪೋಲ್ತು ಕಣ್ಣೊಲಮಾಗಿ
 ಸೋಗಯಿಸುಪುದು

ಬಳಸಿದುರ ಸುತ್ತಲುಂ ಚೆಲ್ವೆಸೆವ ಪುಲ್ಲಡಲ
 ಕೆಳಗಿಂದೆ ಮೇಲೆಳ್ಳದ ಬಾಯ್ದೆರೆದ ಸಿಂಪುಗಳ
 ಬಳಗಮನೆ ಪೂಗಳಿವು ಕಣ್ಣೊಳಿಸೆ ಮಂಜುವನಿ ಮುತ್ತುವೊಲಾ
 ರಂಜಿಸುವುವು ||೧||

೨೪ ಚಂದ್ರ

ತೆರತೆರದ ಸೌಂದರಂಗಳನಂಬುಜಾಸನಂ
 ಪರಿರಚಿಸಿ ಮಿಕ್ಕ ಲಾವಣ್ಯಮಂ ರಾಸಿಗೈ-
 ದಿರಿಸಿದಂಚದೆ ಬಾನೊಳಿಂಗದಿರನೊಪ್ಪುಗುಂ ಕಣ್ಣೆ ಸೊದೆಯನೆ ಉಣಿಸುತೆ !
 ನೆರೆಜವ್ವನದ ಪೆಣ್ಣು ಬಟ್ಟನುಣ್ಣೊಲೆಯ ಕುಡಿ-
 ಗರೆಯಂತೆ, ಬೆಳ್ಳನೊಸಲೊಳೊಲೆನ ಮುಂಗುರುಳಂತೆ
 ನೆರೆವೆರೆಯ ಕರ್ಪದೇಂ ಗಡ ಮನಂಗೊಳ್ಳುದೋ ! ಚೆಲ್ವಂಗದೇಂ
 ಸಲ್ಲದು ? ||೧||

ಸಪ್ತೆಂಬರ ೧೯೨೬

೨೫ ಮೆಲ್ಲಾಳಿ

ಬಾರಾ, ಬಾರೈ ಮೆಲ್ಲಾಳಿ !

ಪ್ರೇಮತರಂಗತುಷಾರದೆ ನಾಂದು
ಬಾರಾ, ಬಾರೈ ಮೆಲ್ಲಾಳಿ !

ಸುಜನರ ನಲ್ಲು ಡಿಯೊಳ್ಪಿ ನೊಳಾಳ್ವು
ಬಾರಾ, ಬಾರೈ ಮೆಲ್ಲಾಳಿ !

ಸತಿಯರ ಸುಕೃತಾಮೃತದೊಳು ಮಿಂದು
ಬಾರಾ, ಬಾರೈ ಮೆಲ್ಲಾಳಿ !

ಪಾವನರಂಗದ ಪುಣ್ಯದೊಳೊಂದಿ
ಬಾರಾ, ಬಾರೈ ಮೆಲ್ಲಾಳಿ !

ವಿಮಲರ ಹೃತ್ಸುಮಗಂಧದೆ ಬಲಿದು
ಬಾರಾ, ಬಾರೈ ಮೆಲ್ಲಾಳಿ !

೨೬ ನೃದು-ಸವಿ

ನೃದುವಾಗಿರುವುದು ಸವಿಯಾಗಿರುವುದು
ಹೃದಯದ ಹಾಡಿನ ನಾರ್ದನಿಯೆನಲು

||ಪ||

ಮುಗಿಲುಗಳಾಗಸವನು ಮುಸುಕಿಹುವು,
ನಗುತಿಳಿಯೊಳು ಹೂ ಮಗಮಗಿಸುವುವು;
ಸೊಗಸಿನಲೀಯೆರಡನು ತಳೆದೊಡಲಿ
ಬಗೆವುಗೆ ನುಣ್ಣಿನಿ ನವಿ ವಹಿಸುವುದು

||೧||

ತಳಿರೊಳು ಕುಣಿಯುತೆ ಪೊಸವೂಗೊಂಚಲ-
ಗಳ ಸೆಂಡಾಡುತೆ ಬಲ್ವಿದಿರುಗಳಾ
ಮೆಳೆಗೈತಂದೊಲವಿಂದಲಿ ನಿಂದು
ಕೊಳಲನು ಬಾಜಿಸುವುದು ತಣ್ಣಾಳಿ

||೨||

ಈ ಗಿಡದೇಳದಳಿರೊಳು ಮೆಯ್ಯರೆದು
ಕೋಗಿಲೆ ಕರೆವುದು ನಲ್ಲಳನೊಸೆದು
ಆ ಗಿಡದಿಂ ಪೆಣ್ಣೋಗಿಲೆ ಉಲಿವುದು
ಬೀಗಿ ಬೀಗಿ ನಲ್ಲನ ದನಿಗೇಳ್ವು

||೩||

ಎಡೆಗಿಲದಲರುಗಳಿಂ ಚೆಲ್ವಿಸೆವಾ
ಗಿಡದೆಡೆಯಿಂದಲಿ ಬರುವಿಂಚರವು
ಒಡನಿನಿಯನ ದನಿಯಿಂದರಿತಂಗಳೆ
ನಡೆತರೆ ನೇವುರದುಲಿ ಸೊಗಯಿವುದು

||೪||

೨೭ ನಲಿಯರಾರು ?

ಸುರುಚಿರಂ ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯಮಿದು ! ಸುತ್ತಲುಂ
 ನಿರಿದಳರ ಗೊಂಚಲ್ಲಳಂ ಕರಂ ಚೆಲ್ವಿಸೆವ
 ತರುಗಳಂ ತಳ್ಳಿಸಿದೆಳವಳ್ಳಿ ತಣ್ಣಲರ ಸೋಂಕಿನೇಂ ನಲವಾಂತುದೊ !
 ಬಿರಿವಲರ ಮಕರಂದಮಂ ಸವಿದು ಸೊಗವಾಂತು
 ಮೊರೆವ ಮರಿದುಂಬಿಗಳ ಸಂಗೀತದಿಂಚರಂ
 ಕರೆದವುದು ಪೀಯೂಷಮಂ ಕಿವಿಗೆ ! ಸರ್ವಾಂಗ ಸಂತರ್ಪಿ
 ಚೆಲ್ವಿದಲ್ಲೇ ? ||೧||

ಎಲೆ ಇದೇನವಿರತಂ ಕೂಗುವುದು ಕೂಗುವುದು
 ಕೆಲದ ಮರನೆಳದಳರೊಳಲ್ಲಿ ಮೈಯ್ಯರೆದು ಕೋ-
 ಗಲೆಯೊಸೆದು ನಲ್ಲಳಂ ಕರೆಯುತುಂ ಪೆರ್ಚಿಸುತೆ ಮಾಧುರ್ಯಮಂ
 ಶಾಂತಿಯಾ !

ಪಲತೆರದ ವೇದನೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ನೊಂದು ವಿ-
 ಹ್ವಲಮಾದ ಹೃದಯಮಿಂಚರದ ಸೊದೆಯಂ ಸವಿದು
 ನಲಿನಲಿದು ನಿರ್ಮಳಾನಂದದೊಳ್ ಮೈಯ್ಯರೆವುದೀಯೆಡೆಯ
 ಸೊಗಸಿದೆನಿತೋ ! ||೨||

ಎಳವಿದಿರ ಮೆಳೆಗಳೊಳ್ ಸೊಂಪೆನಿತೋ ! ಬಗೆವಗೆಯ
 ಕಳರುತಿಗಳಿಂಪಿನೈಸಿರಿ ! ಸೃಷ್ಟಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯ-
 ಗ್ಗಳದ ಕಾಲಂದುಗೆಯ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳನುಗುವ ನಲ್ಲಲಿಯಲಂಪಿದೇನೋ ?
 ಎಳಗಾಳಿ, ಎಳವೆಳಕು, ಶಾಂತಿ, ಸಂಗೀತದೀ-
 ಕಳನಿನಾದದ ಪೆಂಪು, ನಲ್ಲೊಗದ ಚೆಲ್ವು ಬಗೆ-
 ಗೊಳಿಸುತಿರೆ, ಮನಮೊಲ್ಲು ನಲಿಯರಾರೀ ಪಕ್ಷಿಗಳ ತೆರದೆ
 ಕಲೆಯರಾರೋ ? ||೩||

೨೮ ಕೊಡಗು

ಕೊಡಗು ಬೆಡಗಿನ ಬೀಡು ! ಸೌಂದರ್ಯದನ್ಯತಮಂ
 ಕುಡಿಯಿಮೆಲೆ ಕಣ್ಣಳರ ! ಇದೊ ಮಂಜು ಬಿತ್ತರಿಸಿ
 ಕಡಲವೊಲ್ ತೋರ್ದವುದು ಮೇಲೆಳ್ಳ ಗಿರಿಸಾನುಗಳ್
 ದ್ವೀಪನಿವಹನಾಗೆ

ಅಡಿಯಿಂದೆ ಮುಡಿವರಂ ಬೆಟ್ಟುಗಳ್ ನೀಳ್ವೆಸೆವ
 ಗಿಡುಗಳಿಂ ಪಸಿರೇರಿ ಸೌಂದರ್ಯದಧಿದೇವಿ-
 ಯೆಡೆಯಾಡುವೊಳ್ಳು ವೆತ್ತೆಡೆಗಳಾಗಿತ್ತಲಿದೊ ಸೊಗಯಿಪುವು
 ಸೊಂಪುವೆತ್ತು ! ||೧||

ಬಿಸಿಲೆಲೆಗಳೊಳಗಿಂದೆ ಸೋಸಿ ಬರ್ಪುದು ಮತ್ತೆ
 ಪಸಿರಮೇಲ್ ನೀರ ಮೇಲಲೆವೆಲರ್ ಸುಳಿದವುದು;
 ಬಿಸುಪಳಿಯದಿದವುದೆ ? ಕೊಡಗು ತಣ್ಣೆಳಲ ತವರೂರಲೇ ತಣ್ಣಿನಿಂಬು !

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಪೊಸತೆರದ ಬಗೆವಗೆಯ ವಿಹಗಂಗಳೆತ್ತಲುಂ
ಮಿಸುಸ ಮೈವಣ್ಣದಿಂ ಮನಮೊಲಿಸ ಮಾಟದಿಂ-
ದೆಸೆದು ಸುಣ್ಣನಿಗುಡುತೆ ನಲಿದಪುವು; ಮನಮಿಲ್ಲಿ ನಲ್ವಗೆಗಳೆಡೆ-
ಯಾದುದು ! ||೨||

ಪರಿವ ಕಾಳ್ಪರದ ಮೆಲ್ಲಲಿಯಿಂದೆ ಬಗೆಗೊಳಿಸ
ದರಿಯಿತ್ತಲುತ್ತುಂಗಶಿಖರಂಗಳಿಂದೆಸೆವ
ಗಿರಿಯತ್ತಲೇಂ ಪೆಂಪೊ ! ತೆಂಬೆಲರ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸೋಂಕಿನಿಂ
ಸೊಗಮಿದೆನಿತೊ !

ಬರಿವೂಗಳಿನಿಗಂಪಿಗಿನಿತೊಂದು ತುಂಬಿಗಳೊ !
ಸುರಯುವತಿಯರ್ ನಲ್ಲರೊಡನಿಲ್ಲಿ ಸಾರ್ತಂದು
ಸರಸವಾಡಲ್ಕುಚಿತಮಾದ ನೆಲಮಿದು ! ಕೊಡಗು ಕರುನಾಡ
ಮುದ್ದುಗೂಸು ! ||೩||

ಚೆಲುವಿನೀ ಕಡಲೊಳಗೆ ಸಾಲ್ಪಿಡಿದು ಸೊಂಪೆಸೆವ
ಮಲೆಗಳಿವು ಸವಿಕಂಪತರುರಾಜಿಗಳಿನದೇ-
ನಲೆವಲೆವ ತೆರೆಗಳಂತೆಸೆದಪುವೊ ! ನವವೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಸೃಷ್ಟಿಗೇಂ
ಕಾಂತಿಯೊ !

ನೆಲಮಾಗಸಂ ದಿಕ್ಕುಗಳ್ ರಾಮಣೀಯಕದ
ನಿಲಯಂಗಳಿವನೆನಿತು ನೋಡಿದೊಡಮಕ್ಕಿಗಳ್
ತೊಲಗಲೊಲ್ಲವು, ಮನಂ ತಣೆಯದೋಲಾಡಿ ಸೌಂದರ್ಯದೀ
ಜಳಧಿಯಲ್ಲಿ ! ||೪||

ಬಂದೆನಾನಿಲ್ಲಿಗೆನ್ನಳ್ಳರಿನ ತಾಯ್ನಿಲದ
ಚೆಂದಮಂ ನೋಡುತುಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನಲ್ಲೆ-
ಯಿಂದೆ ಸುಖದಿಂದೆ ಸಂಚರಿಸುತುಂ; ಬಹುಕಾಲದಿಚ್ಛೆ ಕೈಗೂಡಿತಿಂದು !

ಎಂದು ಕಣ್ತುಂಬಿ ಕರುನಾಡ ಚೆಲುವಂ ಕಾಣೈ -
 ನೆಂದು ಮನದೊಳಗನಿಶನಾಗೆ ಚಿಂತಿಸುತಿದೆ-
 ನಂದು ತಿಳಿದಿದರಾರಿಂತು ಸೊಬಗಿನ ಸುಗ್ಗಿ ಯಿದಿರೊಳಾಂ
 ನಿಶ್ಚಿನೆಂದು ? ||೫||

ಎನ್ನ ನಾಡಂದಮಿಂತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆನಿ-
 ಲ್ಲಿನ್ನೆಗಂ ! ಭಾವನೆಗೆ ಚೆಂದಮಿದು ನಿಲುಕುವುದೆ ?
 ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯಮಿದು ನಿನ್ನ ಪರ್ಮೆಯ ಕುರುವು ! ಕರುನಾಡೆ
 ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ !

ಇನ್ನರಿವುದರಿದಲ್ಪು ನಿರ್ಮಳಾಂತಕರಣ-
 ರುನ್ನತಗುಣೋದಯರ್ ಮಂಗಳನಿಕೇತನರ್
 ನಿನ್ನೊಡಲೊಳೆಂತುದಯಿಸಿದರೆಂದು ! ಕರುನಾಡು ದೇವರಳ್ಳರಿನ
 ನಾಡು ! ||೬||

ದರಿಗಳಿರ, ಗಿರಿಗಳಿರ, ಝರಿಗಳಿರ, ಮೃಗಪಕ್ಷಿ-
 ತರುಗಳಿರ, ಪೂಗಳಿರ, ತೆಂಬೆಲರ, ಬೆಳ್ಳಂಜೆ,
 ನರುಗಂಪೆ, ಇಂಚರವೆ, ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳೆನೈ ! ನಮೋ ! ನಿಮ್ಮ ಸೌಹಾರ್ದ-
 ಮೆನಿತೋ !

ಇರಿಸಿದಿರ್ ಸೌಂದರ್ಯಸಾರಸರ್ವಸ್ವಮಂ
 ತೆರದೆನ್ನ ಮುಂದೆ ನೀಮಾ ! ಪೊರಗಣೆ ನೀಮಿನ್ನು
 ಮರೆಯಾದೊಡಂ ಹೃದಯಭಿತ್ತಿಯೊಳ ಚಿತ್ತಿತರ್ ! ನಿಮ್ಮನಾಂ
 ಮರೆವುದೆಂತು ! ||೭||

೨೯ ರಾಮನಗುಳಿ

ಅರಿಯದು ಜನಂ ಶಾಂತಿ ಜೀವನದ ಸಾರಮೆಂ-
 ದರಿಯದೈ ! ಇಲ್ಲಿ ದರಿಯಾಳದೊಳ್ ಪರಿವ ನಿ-
 ರ್ಭೂರಿಣಿ ನೀಶಬ್ಧತೆಯ ಮೃದುಮಧುರ ಸಂಗೀತದಿಂಪಿನೊಳ್
 ಮೆಯ್ಯರೆದುದು !

ಸರಲತೆಯ ಮೂರ್ತಿ, ಸೆಳೆಗೊಂಬಿನೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದರ್
 ಕೆದುಮೈಯ್ಯ ಹಕ್ಕಿ, ನಿನಗೆಂತು ಸಂತತಮಿಂತು
 ಸುರುಚಿರಂ ಶಾಂತಿಸಂಗೀತಸೀಯೂಷಮಿದು ? ತಪಮಿದರ್ ತವಸಿ
 ನೀನೈ ! ||೧||

ಎಲೆ ಮನಮೆ, ನೀನಂದಿನಿಂದಾವಗಂ ಬಯಸಿ-
 ದೊಲವನೆಡೆಯಿದು ! ಜನದ ಕಲಹದಿಂ ನೊಂದು ವಿ- !
 ಹ್ವಲಮಾಗಿ ಶಾಂತಿ ಬಂದಿಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದುದೇನೊ ನಿರ್ಜನಂ ಬನಮಿದೆಂದು ?
 ಲಲಿತಮಿದು ! ತಡೆಯೆಡೆಯ ನೀಳ್ ಮರಗಳ್ ತಮ್ಮ
 ನಿಲವನೆಂ ತಿಳಿನೀರ ಕನ್ನಡಿಯೊಳಿಹ್ನಿಸುತೆ
 ನಲವಾಂತು ಶಾಂತಾತ್ಮರಂತೆ ನಿಂತಿದರ್ಪುವೊ ! ಗಾಂಭೀರ್ಯಮೇಂ
 ಮಧುರಮೋ ! ||೨||

ಜನದ ಸಂಮರ್ದದೊಳ್ ನೊಂದು ಬಸವಳಿದ ಜೀ-
 ವನಕಲ್ತೆ ಈವಗೆಯ ಚೆಲ್ವು ಸಂಜೀವನಂ ?
 ಕೊನರದೇ ಕಂದಿ ಕುಂದಿದ ಜೀವಲತೆಯಿಲ್ಲಿ ಪೂವಿಡಿದು ಸೊಂಪೆಸೆಯದೆ ?
 ಮನಮಿಲ್ಲಿ ತಾಯ ಮೊಲೆವಾಲನುಂಬೆಳಮಗುವ-
 ನನುಕರಿಪುದಚ್ಚರಿಯೆ ? ತೊಲಗೆನೈ, ಇಂತು ಚಿ-
 ಲ್ವಿನಿದಾಗಿ ನಿಲೆ ಮುಂದೆ ! ತೊಲಗಲೀಯೆಡೆಯಿನೊಲ್ಲೆಂ ! ತಾಯೆ,
 ತಾಯೆ, ತಾಯೇ !!! ||೩||

ಇದು ಚಿಂದಮೆನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡಿನದು, ಕರುನಾಡಿ-
 ನಮು! ಶಾಂತಿನಿಲಯಕೇಚೆಲ್ಪು ಸಾಜಂ! ಸಾರು-
 ವುದು ಕೇಳಿವೀಸೊಬಗು ಶುಚಿಗೆ ಶಾಂತಿಗೆ ಸೊಗಕೆ ಕರುನಾಡು
 ಸದನಮೆಂದು !

ಎದೆ ಬಿರಿವುದೈ! ಎನ್ನ ಕರುನಾಡದಿಂದಿನೀ-
 ಕದನಂಗಳಿಂದೆ ಭಿನ್ನಾಂಗಮಾಯ್ತು ಕಟಕಟ !
 ಒದವಿದುದು ನಿನ್ನ ವರೋಳವಿವೇಕಮೆಂತು ? ಪಾವನೆ, ತಾಯಿ,
 ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ ! ||೪||

ಇನಿತು ಸೊಬಗಿನ ಫಲಂ ಕಲಹಮೇನೈ ? ತಾಯ
 ತನುವಿನಿಂದೊರೆವ ನೆತ್ತರ್ ಪೊನಲ್ವರಿವುದೈ !
 ಅನುಚಿತಕೆ ಕೆಯ್ಯನಿಕ್ಕಿದೆವು ! ನಾಣಿಲಿಗಳಾದೆವು ! ಹಾಸ್ಯಕಡೆಯಾದೆವು
 ನೆನೆವುದಿನ್ನೆಮಗೆ ಬಾಳಿದು ಸಲ್ಲದೆಂದು, ಸಾ-
 ವಿನ ದಾಡೆಯಿಂದಿಳಿವುದೆಂತೆಂಬುದಂ ಕಾಣ-
 ಲನುವಾಗಲಿಂ ತಕ್ಕುದೆಂದು, ಮಾತ್ರರ್ಯಾಗ್ನಿ
 ಸರ್ವಸಂಹಾರಿಯೆಂದು ! ||೫||

ಕರುನಾಡಿನಂದಮಂ ವಿಕಟಮತಿಗಳ್ಳಲ್ಪು
 ವಿರಜಿಸಿದುದೀಶ್ವರಂ ! ನಿರ್ಮತ್ತರರ್ಗೆ ಶುಚಿ-
 ಚರಿತರ್ಗೆ ನಿರ್ಮಿತಂ ನಿರುಪಮಂ ಚೆಲ್ವಿಂತು ನಿರ್ಮಲಾನಂದದಾಯಿ !
 ಪಿರಿದೆನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡು ! ಪಿರಿದಿಂದು, ಪಿರಿದಂದು,
 ಪಿರಿದಾವಗಂ ಮುಂದು ! ಕರುನಾಡು ಭಾರತದ
 ಪಿರಿದುತ್ತವೋಲ್ಲಾಸಭೂಮಿಯೆಂದೀಸೊಬಗು ಪೇಳ್ವ ಪುದು
 ಕಬ್ಬಿಗಂಗೆ ! ||೬||

ತೆರೆ ಮೂರು

ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಪರಿವಿಡಿ

೧	ಕವಿ	೮೦
೨	ಕವಿ ಮತ್ತು ಬನದೇವಿ	೮೧
೩	ಮುದ್ದಣ	೮೩
೪	ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ	೮೫
೫	ಅಡವಿ	೮೬
೬	ಅಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ	೮೮
೭	ನೀರಗುಳ್ಳಿ	೮೯
೮	ಸಂಗೀತ	೯೦
೯	ಇಂಚರ	೯೧
೧೦	ವೀಣೆಯ ತಂತಿ	೯೨
೧೧	ಸಂಗೀತದ ಚೆಲ್ವು	೯೩
೧೨	ಒಂದು ಹಾಡು	೯೪
೧೩	ತಿಲಿ	೯೫
೧೪	ಬುತ್ತಿ	೯೬
೧೫	ಮಳ್ಳಿ	೯೭
೧೬	ಬಡತನದ ಬೇಗೆ	೯೮
೧೭	ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಲಿತ್ತು	೧೦೦
೧೮	ಎಂ ನ್ಯಾಯವೋ?	೧೦೧
೧೯	ಹೆದರಿದುವು	೧೦೨
೨೦	ಎಚ್ಚರು	೧೦೩
೨೧	ಹುಳುಗಳೂ	೧೦೪
೨೨	ಸಾಧು	೧೦೬
೨೩	ಮನಃಪಾವಿತ್ರ	೧೦೮
೨೪	ನೈರ್ಮಲ್ಯ	೧೦೯

ರವಿ ಕಾಣದುದನ್ನು ಕವಿ ಕಾಣುವನಂತೆ. ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಭಾವಿಸಬಲ್ಲ ಕವಿಯು ಮಾನವ ಪ್ರಪಂಚದ ಹಿರಿಮೆ-ಕಿರಿಮೆಯನ್ನೂ ನಲಿವು-ನೋವುಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಬಲ್ಲನು. ಕೂರಾದ ಆತನ ನೋಟವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಅಲೆವುದು. ಭಾವನಾಪರವಾದ ಆತನ ಅಂತಃಕರಣವು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು. ಕವಿಹೃದಯದ ಈ ಮಾರ್ಪಡಿಯೇ ಮಾತಿನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮೂಡುವುದು.

“ ಕವಿ, ಕವಿ, ಕವಿ ! ಯಾರವನು ? ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಾಗಿ ಹೇಳುವ ಈ ಹಟವೇಕೆ ? ” ಎನ್ನುವಿರಾ ? ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳಿ. ಕವಿಯೆಂಬವನು ಜ್ಞಾನಿ, ಲೋಕೋಪಕಾರಿ, ಮಹಾನುಭಾವ, ನಿರಂಕುಶಪ್ರತಿಭಾಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಕವಿಯ ಹೃದಯವು ಉದಾತ್ತವಾದುದು; ಕವಿಯ ವಾಣಿ ಪ್ರಭಾವಯುತವಾದುದು. (೧ ಕವಿ)

ಕವಿ ಪ್ರಕೃತಿಬಂಧವನು. ನಿಸರ್ಗವು ಆತನ ಮಮತೆಯ ಬಳಗ. ಆತನ ಹಾಡಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಬನದೇವಿ ಅಮೃತತ್ವದ ವರದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದಳು. (೨ ಕವಿ ಮತ್ತು ಬನದೇವಿ)

ಕನ್ನಡದ ಇಂದಿನ ಅವಸ್ಥೆ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಅಭ್ಯುದಯದ ಅಸೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸುಚಿಹ್ನವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ ? ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ; ಆ ಹಾಳು ತೋಟದ ಮಾಮೂರದ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾಟದ ಕೋಗಿಲೆಯೊಂದು ಉಲಿಯುತ್ತಲಿದೆ ! (೩ ಮುದ್ದಣಂ)

ಮೋಹದ ರಂಭಿ, ಚೆಲುವಿನ ಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಾಣುವುದು ವಿವೇಕವಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೃ, ಸೌಂದರ್ಯಮೂರ್ತಿ, ಶಾಂತಿದಾತ್ರಿ. ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಅದ್ಭುತವಾದುದು. (೪ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ)

ಸಂಸಾರವೊಂದು ಅಡವಿ, ಕಟ್ಟಡವಿ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ದುಃಖವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆ ಕಷ್ಟ-ಕ್ಲೇಶಗಳ ಕ್ರೂರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರೇ ಬಲ್ಲರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಗುರಿಯತ್ತ ಸಾಗುವವನೇ ಧೀರ. (೫ ಅಡವಿ)

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಅಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹಣ್ಣೆಲ್ಲೆ ಉದುರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕವಿಗೆ ಸರ್ವಸಂಹಾರಿಯಾದ ಕಾಲನ ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನವಾಗುವುದು. (೬ ಅಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ)

ಜೀವನವೊಂದು ನೀರಗುಳ್ಳಿ; ಕಾಲಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೋರಿ ಸೇರಿ, ತೇಲಿ, ನಲಿದು ಮಾಯವಾಗುವುದು. (೭ ನೀರಗುಳ್ಳಿ)

ಸಂಗೀತವು ಸಂತಾಪವನ್ನು ಅಳಿಯಿಸುವುದು. (೮ ಸಂಗೀತ)

ಮಲವನ್ನು ತೊಳೆದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೇಲು ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ, ಬಾಳನ್ನು ಇನ್ನಿರಿಸುವ ನಯವು ಇಂಪಾದ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದೆ. (೯ ಇಂಚರ)

ಸಂಗೀತವು ಅನುಪಮವಾದ ಕಲೆ. ಈ ಅಚೇತನ ವೀಣೆ ಎನಿತು ಅದ್ಭುತ ನಾದಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಜಿಸುವುದು ! (೧೦ ವೀಣೆಯ ತಂತಿ)

ಕವಿಯ ಮೂಕ ಕವನಗಳು ಸಂಗೀತದ ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಚೆಲುವು ಗೊಳ್ಳುವುವು. (೧೧ ಸಂಗೀತದ ಚೆಲ್ವು)

ಪವಿತ್ರ ಹೃದಯದಿಂದ ಭಕ್ತಿಪರವಶಳಾಗಿ ಕವಿಯ ಧರ್ಮ ಪತ್ತಿಯು ಒಂದು ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರ ಸೊಂಪು ಕವಿಯ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಕವನವಾಗಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿತು. (೧೨ ಒಂದು ಹಾಡು)

ಮನುಷ್ಯರ ಮಾತೇನು ? ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಭಾವನೆಯುಂಟು. ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬಗೆದುಂಬಿ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡಿತು. (೧೩ ತೀತಿ)

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿ ಅಮೃತದಂತೆ ಸವಿ.

(೧೪ ಬುತ್ತಿ)

ಮಲಗಿದ ಕೂಸು ಕುಲುಕುಲು ನಗುವುದು; ಏತಕ್ಕೋಸುಗ ? (೧೫ ಮಳ್ಳಿ)

ಬಾಳಿನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ಕಿಚ್ಚು ಹಾವಳಿಯಿಕ್ಕುತ್ತಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯು ಬದುಕಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬಗೆ ಯಾವುದು ? (೧೬ ಬಡತನದ ಬೇಗೆ)

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ನಿರ್ಗತಿಕರ ಪಾಡು ನಾಯಿಗೂ ಬೇಡ. ಕುರುಡ ಮುದುಕ ನೊಬ್ಬನು ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿ ಸೆಳವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಹರಿದು ಹೋದನು. ಆತನಿಗಾಗಿ 'ಅಯ್ಯೋ, ಅನ್ನು ವವರಾರು ?

(೧೭ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಲಿತ್ತು)

ಇಂತಹ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ಮನುಷ್ಯರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೆನ್ನೇ ನಡೆ ಯುತ್ತ ಇಲ್ಲ. ದೇವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುವುವು. ಮಳೆಗಾಲ ವಿದ್ದೂ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದುದಕ್ಕೆ ಹೌಹಾರಿ ಕುಳಿತ ಒಕ್ಕಲಿಗನನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

(೧೮ ಏಂ ನ್ಯಾಯವೋ ?)

ಹೆರವರನ್ನು ಹೆದರಿಸುವುದೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಳವೆ !

(೧೯ ಹೆದರಿದುವು)

ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಡಬಡಿಸುವ ಮಾನವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆ ಹೆಚ್ಚಾ ಗಿದೆ. ದಂಭ, ಮದ, ಮತ್ಸರಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತಾಂಡವವಾಡು ತಿರುವುವು. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯತ್ವವೇ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಜೋಕೆ!

(೨೦ ಎಚ್ಚರು)

ಅಬ್ಬ ! ಎಷ್ಟಪ್ಪ ಸೊಕ್ಕು ಈ ಹುಲ್ಲು ಹುಳುಗಳಿಗೆ ? ಇವುಗಳ ಕುತಂತ್ರದ ಗತಿ ನೋಡಾ !

(೨೧ ಹುಳುಗಳು)

ದೇವತನದಿಂದ ದೂರ ಹೋಗಿ ಮಾನವತನವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಗೂಡಿಸಿದ ಈ ಮೃಗಗಳ ಗಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಯಿಸಲು ಆಯಾಸ ಪಡುತ್ತಿರುವನು ಸಾಧು. ಇದರ ಅರಿವಾದರೂ ಈ ಮನುಷ್ಯರೆನ್ನಿ ಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಇರಬಾರದೆ ?

(೨೨ ಸಾಧು)

ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದಿಂದ ನೋಡುವವನಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆ ಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಆನಂದಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಕಂಗೊಳಿ ಸುವುದು.

(೨೩ ಮನಃಪಾವಿತ್ರ್ಯ)

ಮನಸ್ಸಿನ ನೈರ್ಮಲ್ಯದಿಂದ ಬಾಳಿಗೆ ಚೆಲುವು; ಜೀವನಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ, ಪುಷ್ಟಿ, ತುಷ್ಟಿ.

(೨೪ ನೈರ್ಮಲ್ಯ)

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧ ಕವಿ

ಪರಿಮಳದೇ ಪುದಿದು ಬಲ್ಲನೆಯಲರ್ದು ಬಗೆಗೊಳ್ಳ
 ನದುಗಂಪನೆತ್ತಲುಂ ಸೂಸಿ ಕೃತಿಯಾದವೋಲ್
 ಪರಿಸ್ಪಕ್ವಮತಿಯುದಾತ್ತಾಶಯಂ ಕವಿ ಸುಜನಮೊಲ್ಲೊಲ್ಲು
 ನಲಿಯೆ ಪಾಡಿ

ಸರಸಾರ್ಥ-ಸುಭಗ-ವಿಮಲೋದಾರ-ಭಾವ-ಬಂ-
 ಧುರಸೂಕ್ತಿ ಜನಮನದ ಕಳ್ತಲೆಯನಲಿದಟ್ಟಿ
 ಮೆರೆಯೆ, ಮೆರೆವಂ ಬೆಳಗಿ ಲೋಕಮಂ ಸುಕೃತಿಶರ-
 ದಮೃತಾಂಶುವಿಶದ ಕೀರ್ತಿ ||೧||

ಅನುಕಂಪನಂ ಸಹಜಗುಣಮಿವನದೈ ! ನಲಿವ
 ಜನದ ನಲ್ವಿವನ ಹೃದ್ವಲ್ಲಕಿಯ ತಂತ್ರಿಯೊಳ್
 ಸ್ವನಮನೊದವಿಸದೆ ? ಜನದಳಲಿವನನಳಲಿಸದೆ ಹೃದಯಂ ಬಿರಿಯೆ ತಾಗಿ?
 ತನಗೆ ಸೊಗಮಾದೊಡನೆ ತಾಯಂತೆ ಮಕ್ಕಳೆ
 ಮನಮೊಲ್ಲು ಪಸುಗೆಗುಡುವಂ ಜನಕೆ ! ಜಗಮಿವನ
 ತನುವದರ ಪದುಳಮದರಳಲೆರಡುಮಪ್ಪುವೀತನವೆಂದೊಡಲ್ಪಚ್ಚರಿ ||೨||

ಕವಿ ತತ್ವದರ್ಶಿ, ಸಮದೃಷ್ಟಿ, ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿ,
 ಕವಿ ಕಲೋರಂ ವಜ್ರದಂತೆ, ಸುಮದಂತೆ ಮೃದು
 ಕವಿ ನಿರಂಕುಶನಲಮಾದೊಡಂ ಕವಿಗೆ ಪೆರರಂಕುಶಮಿಡಲ್ಕಾರರೈ !
 ಕವಿ ನಿತ್ಯಸೌಂದರ್ಯಭೋಕ್ತಾರನಾತನದು
 ನವನವೋನ್ನೇಷಪ್ರಭಾವಿ ಮತಿಯಪ್ಪುದ-
 ಣವದಲಂಪೆಂತಂತು ! ಕವಿಯಶಂ ಸುರಪತಿಪ್ರಾರ್ಥ್ಯಮೆಂಬುದು
 ಸತ್ಯಮೈ ||೩||

೨೨ ಅಕ್ಟೋಬರ ೧೯೩೬

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೨ ಕವಿ ಮತ್ತು ಬನ್ನದೇವಿ

ಹೊಳೆಯ ತಡಿ, ಹೊಂಬಿದಿರ
ಮೆಳೆ, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಬಳಗ;
ಮಳಲಿನಲಿ ಕವಿ ಬಂದು
ಕುಳಿತನಾಬೆಳಗಿನಲಿ

||೧||

ಹಾಡಿದನು ಕವಿ; ಅದನೆ
ಹಾಡಿದುದು ಹೊಳೆನೀರು,
ಹಾಡಿದುದು ಬಿದಿರ ಮೆಳೆ,
ಹಾಡಿದುವು ಹಕ್ಕಿಗಳು!

||೨||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಬಿರಿವ ಹೂವಿನ ಬಳಿಯ
ಮರಿದುಂಬಿ ಕೇಳ್ವ ಮೆಯ್-
ಮರೆದುದಾಹಾಡಿನಲಿ
ಮೊರೆದುದಿಂಚರದಿಂದೆ !

||೩||

ಇನಿದು ದನಿ ತುಂಬಿದುದು
ವನದೊಳೆಡೆಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ !
ಬನದೇವಿ ಹರ್ಷಾಶ್ರು
ಹೊಸಲಿಡಲು ನಲಿದಳು !

||೪||

ಬನದೇವಿ, “ ಶಾಂತಿಗೀ-
ತನೆ ಉಗಮದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ? ”
ಎನುತೆ ಕೆಯ್ಯುಗಿದಳಾ-
ತನಿಗೆ ಮನದೊಲವಿಂದೆ !

||೫||

“ ಅಮೃತವಾಕ್ ಅಮರ ಕವಿ
ವಿಮಲಾತ್ಮ ಸತ್ಯಾರ್ಥಿ
ಶಮನಿಲಯನೇ ! ” ಎಂದು
ನಮಿಸಿದಳು ಬನದೇವಿ !

||೬||

೩ ಮುದ್ದಣ

ನಡುವಗಲ ನೇಸರಿನ ದಳ್ಳಿಸುವ ಕಾಯ್ವಿನಿಂ
ಕಡುನೊಂದು ನೀರಡಿಸಿ ಬಾಯಾರಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರ-
ನಡಿಗಡಿಗೆ ಬಿಡುಬಿಡುತೆ ಬಸವಳಿದು ಬಲಗುಂದಿ ಕಾಲ್ಗೆಟ್ಟು
ಪೋಪೆಡೆಯೊಳು ||

ನಿಡುಮರನನೊಂದನಾನಿದಿರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತುಂ
ಕಡುಸಂತಸಂದಾಳ್ಳು ಮೆಲ್ಲಡೆಯೊಳದರ ನೆಳ-
ಲಡಿಯ ನುಣ್ಣುಳಲೊಟ್ಟಿಲಂ ಪೊರ್ದಿ ದಣಿವಾರಿಸಲ್ವೆಂದು ನಂದೆನಲ್ಲಿ ||೧||

ನೆಳಲೊಳಿರೆ ನಾನಿಂತು, ನರುದಂಬುಲಂ ಮೆಲ್ಲ
ಬಳಿಯೊಳರ್ಪೆಳವೆಣ್ಣು ಸುಯ್ಯೆಲರನನುಕರಿಸಿ-
ದೆಳಗಾಳಿ ಸುಳಿದುದೊಯ್ಯನೆ; ತಿಳಿಯಲೆಳ್ಳೆನಾನೆತ್ತಣಿಂ ಬಂದುದೆಂದು;
ಅಳಿವಿಂಡು ಮೊರೆಯುತುಂ ಪೋಪುದಂ ಕಂಡು ಬಿಂ-
ಬಳಿವಿಡಿದು ನಾಲ್ವೆಜ್ಜೆ ಮುಂಬರಿದೆನೊಡನೆ ಕ-
ಣ್ಣುಳತೆಯೊಳ್ ಬಂದುದೊಂದುಪವನಂ ತವಕದಿಂ
ನೋಡಲದನೊಳಸಾರ್ದನು ||೨||

ಬೆರಗಾದೆನಳ್ಳಿದೆಂ ಮಿಡುಕಿದೆಂ ಮಮ್ಮಲಂ
ಮರುಗಿದೆಂ ಕರೆಯುತುಂ ಕಂಬನಿಯನಾತೋಂಟಿ-
ದಿರನನಾಂ ಕಂಡು, ಹಾ ದೈವ ನಿಷ್ಕರುಣೆ, ನೀನೇಂಗೆಯೆನುತೆ
ನೊಂದು !

ಮುರುಟಿಹುದು ಪೂವಳ್ಳಿ, ಸುರುಟಿಹುದು ಪಣ್ಣರಂ,
ಬರಿದಿಹುದು ನೀರ್ಗೊಳಂ, ಜರಿದಿಹುದು ಬಳ್ಳಿವನೆ !
ಹರ ಹರಾ ! ಪಣ್ಣಿಲ್ಲ, ಕಾಯಿಲ್ಲ, ಪೂವಿಲ್ಲ, ನನೆಯಿಲ್ಲ, ತಳಿರಿಲ್ಲಲಾ ! ||೩||

ಇರೆ ತೋಂಟದಿರವಿಂತು, ತೆಂಕಣೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಸು-
ವಿರಿದ ನರುವೂಗಳಿಂದೊಡಲಿಚನ ಪೂಣ್ಣುಗಳ
ಪಿರಿದಾದ ಮನೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣೆಡ್ಡಮಾಗಿ ಮಾಮರನೊಂದು ಬೆಳೆದುದದರ
ಬಿರಿವೂಗಳನಿಗಂಪಿಗವ್ವಳಿಸಿ ಗಾವರಿಪ
ಮರಿದುಂಬಿಗಳ ಮನಂಗೊಳಿಸ ನುಣ್ಣುರದಿಂದೆ
ಪಿರಿದಾಯಸಂ ಜಾರೆ, ಮನದಳಲ್ ಮರೆಯಾಗೆ, ನಲವಾಂತು

ನಿಂತೆನಲ್ಲಿ ||೪||

ನಿರುಕಿಸುತೆ ನಿಂತೆನಾಂ ಪಾಳ್ಳೆಲದೊಳಲರಿಡಿದು
ನೆರೆಮೆರೆವಲಂಪಿನಿಂ ಪೊರೆದು ಕಂಗೊಳಿಸ ಮಾ-
ಮರದಿರವಿದೆಂತೆಂದು ಬಗೆಯೊಳಚ್ಚರಿಗೊಳುತೆ; ಚಿಂದಳಿರ ತೋಂಗಲಲ್ಲಿ
ಕಿರುಮೆಯ್ಯ ಚೆಲ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯೊಂದು ನಿಂದು ನಲ್-
ಸರದಿಂದೆ ಮೂರುಸೂಳ್ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದುಲಿದೊ-
ಡರಚಣದೊಳಾ ತೋಂಟದೆಡೆಯೆಡೆಯ ಗಿಡುಬಳ್ಳಿ ತಳಿರಿಡಿದು

ಸೊಂಪೆಸೆದುದು ||೫||

ಎಳಗಾಳಿ ತೀಡಿದುದು ನಲಿದು, ನಲ್ಲೊಗರ ಪುಲ್
ಬೆಳೆದುದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಗೆವಗೆಯ ಬಣ್ಣಂಗಳಿಂ
ತಳತಳಿಪ ಕಂಪುಗುವ ಪೂಗಳಿಂ ಪರಿವಡೆದು ಬಳ್ಳಿಗಳ್
ಸೊಗಯಿಸಿದುವು

ತಿಳಿನೀರ್ಗಳಿಂ ಕೊಳಂ ತೀವಿದತ್ತಿಳಪಿಂಚೆ-

ಗಳ ಪಿಂಡು ಮುದದಿನೋಲಾಡಿದುದು ! ಕೋಗಿಲೆಗೆ,

“ಕಳರುತಿಯ ಪಕ್ಷಿ, ನೀನಾರೆಂದು ಪೇಳ್ವದೆ” ನೆ, ಮುದ್ದಣ್ಣ

ಎಂದುಲಿದುದು ||೬||

೪ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ

ಸ್ತ್ರೀ ! ನೀನು ಪುರುಷನುಗ್ರತೆಯನಳಿಯಿಪ ಶಕ್ತಿ !
 ನೀನಧಿಷ್ಠಾತ್ರಿಯಹೆ ಶಾಂತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ !
 ನೀನಿರುವೆಯೌ ಪ್ರೇಮಸುಧೆಯನುಣಿಸುವ ತಾಯಿ !
 ನೀನು ಶೃಂಗಾರದಾಟದ ಗೊಂಬೆಯಲ್ಲಲ್ಲ !
 ನಿನ್ನ ನೈಜವನರಿಯದವದಶೆಗೆ ಗುರಿಯಹರು
 ಕುನ್ನಿಗಳು ! ನಿನ್ನ ಮೈಮೆಯನರಿತ ಮಾನವರು
 ಮಾನವಶ್ರೇಷ್ಠರೆನಿಸಿದರು, ದೇವೀ ! ಭವಕೆ
 ನೀನೆ ಚಿಲ್ವೊದವಿಸಿದೆ, ನೀನೆ ನಲ್ವೊದವಿಸಿದೆ;
 ಭಗಿನಿ, ನೀನೋಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಎಂದೊಲಿದು ನುಡಿದೆಯೌ
 ಜಗದ ಜೀವಕೆ ! ಪುರುಷನದನು ಕಡಿಗಣ್ವಿದನು,
 ಶಾರೀರಬಲದ ಮದದಿಂದುಬ್ಬಿ ಭೋಗಕ್ಕೆ
 ಮಾರಿದನು ಹತಭಾಗ್ಯನೀಜಗದ ಶಾಂತಿಯನು !

ಅಕಲಿತಾಂತಃಶಕ್ತಿ ! ನಿನ್ನ ದಾಶಕ್ತಿಯನು
 ಪ್ರಕಟಿಸೌ, ಸ್ತ್ರೀ, ಕಾಯಿ ಕುಸಿಯುತಿಹ ವಿಶ್ವವನು !

೬ ಆಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ

ತರಗೆಲೆಗಳ ನಲ್ಪಾಸಿಳೆಯೊಳ್ ಕು-
 ಕ್ಕಿರಲೆಳವಳಿರ ವಿತಾನಂ ಮೇಲಿಂ-
 ಚರದಿಂ ಪಾಡುತೆ ಸೆಳೆಗೊಂಬುಗಳೊಳ್ ಕುಣಿಕುಣಿವೆಳಗಾಳಿ;
 ತೆರತೆರದ ವಿಹಂಗಂಗಳ ನುಣ್ಣಿನಿ;
 ಸುರುಚಿರಮೀಯೆಡೆ ! ಮನಮೆಳಸುವುದಿ-
 ಲ್ಲಿರಲೀಶಾಂತಿಯ ಸದನದೊಳೆನಿತೀಮರದಡಿ ಸೊಗಸಿನದೋ ! ||೧||

ಸಡಿಲೆ ಬಿಸುಗೆಯಲರಲೆಪಕೆ ಪಣ್ಣೆಲೆ
 ಗಿಡದಿಂ ಪಳಪಳನೇನುದಿದರ್ಪುವೋ !
 ಪೊಡವಿಯಿನೊಗೆದೊಡವೆಗಳೆಂದೊಡವೆಂದಿದೊಡಮಿಂತು
 ಪೊಡವಿಯ ಮಡಿಲೊಳ್ ಕೊನೆಗೊಂದುದಿನಂ
 ಪುಡಿಗೂಡುತುಮೆಡೆಮಾಡುವುವೈ ಪೊಸ-
 ಒಡವೆಗೆ ! ಮೃತಿ ನವಜೀವನಕೆಡೆಯೀವುದದೆನಿತಚ್ಚರಿಯೋ ! ||೨||

ಉದುವುಳವು ಪಣ್ಣೆಲೆಗಳೊ ಕಾಲವಿಹಂ-
 ಗದೆರೆಂಕೆಯ ಪಳದುಪ್ಪುಳ್ಳೊ ? ಈ
 ಪೊದರಿಂದುಗುವುದು ಗಾಳಿಯ ದನಿಯೋ, ಕಾಲಖಗದ ಕೂಗೋ ?
 ಉದಯಿಪ ನೇಸರ ಪೊಂಬಿಸಿಲಿಂದೆಸೆ-
 ವುದು ಪಲ್ಲವನಿಕರವೊ ಕಾಲಶಕುಂ-
 ತದ ಪೊಸದುಪ್ಪುಳ ಬಂಬಲೊ ? ಜಗಮಿದು ಕಾಲನ ರೂಪು ಗಡಾ ! ||೩||

೭ ನೀರ ಗುಳ್ಳಿ

ನೀರ ಗುಳ್ಳಿ ! ನೀರ ಗುಳ್ಳಿ !
ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತಿಹುದು

ಒಂದು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಹತ್ತು
ಬಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಳ್ಳಿಯೆಡೆಗೆ
ತಂದೆಯತ್ತ ಮಕ್ಕಳಂತೆ
ಚಿಂದವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿಹುವು ||೧||

ಓಡುತ್ತೋಡುತ್ತೊಂದನೊಂದು
ಕೂಡುತ್ತೇಳು ಬಣ್ಣಗಳನು
ಮಾಡಿ ತೋರುತಿಹುವು, ಮತ್ತೆ
ಆಡಿ ಆಡಿ ನಲಿಯುತ್ತಿಹುವು ||೨||

ನೀರೊಳಾಗಿ ನೀರೊಳಲೆದು
ನೀರೊಳಡಗಿ ಹೋಯ್ತದೆತ್ತೋ !
ತೋರದದರ ಗುರುತು ! ಗುಳ್ಳಿ
ದೂರ ದೂರ ದೂರ ಹೋಯ್ತು ! ||೩||

ದೇವನೊಡಲೊಳಿಂತು ಜಗದ
ಜೀವರಾಶಿ ತೋರಿ ಮತ್ತೆ
ದೇವನಲ್ಲಿ ಸೇರುತಿಹುವು !
ಸಾವು ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳಲೇ ! ||೪||

೮ ಸಂಗೀತ

ಮುಗಿಲಿಂದಮವಿರತಂ ಸುರಿವ ಪಾಲ್ಸರಿಯಿದೆನೆ
 ಬಗೆಗೊಳಿಪ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳುಜ್ಜಳಿಕೆಯೊಳ್ ಪುದಿದು
 ಮಗಮಗಿಪ ಪೊಸಗಂಪಿನೊಳ್ ಬೆರೆದು ಮೆಲ್ಲೆಲರಲಂಪಿನೊಳಗೊಂದು
 ಗೂಡಿ

ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಂಗೀತದಿಂಪಿನಿಂ ಮನದಳಲ
 ಬಿಗಿಬಿಗಿಪು ಸಡಿಲುತೋಸರಿಸುತಿರೆ, ನಲ್ಲೊಗಂ
 ಚಿಗುರೊಡೆದು ರಯ್ಯದಿಂ ಪರ್ವದತ್ತಮನು ! ಪೆಂಪೆಂತುಟೋ
 ಸಂಗೀತದಾ ! ||೧||

ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೨೭

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೯ ಇಂಚರ

ಇದು ಕಿವಿಗೆ ಸೊದೆ ! ಮನಕೆ ಸಂತರ್ಪಣಂ ! ಪೇಳ
ಇದು ನಿನಗೆ ಸಮನಿಸಿದುದೆಂತಮ್ಮ ? ನೋಂಪಿಯಾ-
ವುದನೆಸಗಿ ಪಡೆದೆಯೀಸವಿಗೊರಲನೆನಿತೊಂದು ಮೋಹನವೊ

ಈ ದನಿಯೊಳು !

ಮುದಮಿಲ್ಲಿ, ಮುದಮಲ್ಲಿ, ಮುದಮೆತ್ತಲುಂ ನಾದ-
ಮಿದು ತುಂಬಿಡೆಯಲ್ಲಿ ! ಸವಸುಮಂಗಳ ಮೆಲ್ಪು,
ಮೃದುಸವಿರದ ತಣ್ಣು, ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೊಳ್ಳಿಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗೆ ಕೂಡಿದವು ! ||೧||

ಬಗೆಯಂಜೆಯಿಂಚರದ ತಿಳಿಗೊಳದ ತೆರೆಗಳೊಳ್
ಪುಗುತಂದು ತಲ್ಲೀನಮಾದವುದು ! ಸಂಸೃತಿಯ
ಬಿಗಿಪು ಸಡಿಲಾದವುದು ! ಸಂತತದೊಳಂತಿರಲ್ವೇಕಲೇ ! ಹಾಡು, ತಾಯೆ !
ಭಗವಂತ, ನೀನಿಂತು ತಿಳಿಗಣೆ ತೋರ್ದಪಯ್ಯಾ
ಬಗೆವಗೆಯ ಸೊಂಪಿನೊಳ್ ! ನೀನಲ್ಲದೊದವುವುದೆ
ಸೊಗಮಿನಿತು ನಿರ್ಮಳಂ ? ಮುಗಿಸದಿರ್, ಮುಗಿಸದಿರು, ಹಾಡಮ್ಮ !

ಹಾಡು, ಹಾಡು ! ||೨||

ತಂಗಿ, ನೀಂ ತಣಿಸಿದೌ ಗೀತದಿಂದೆನ್ನಂತ-
ರಂಗಮಂ ! ನಿನ್ನ ನಾನೇನೆಂದು ಪರಸುವೆಂ ?
ಹೆಂಗುಸಿಗೆ ಕೂರ್ಪ ನಲ್ಲನೆ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತು ! ಪೂರ್ವಕೃತ ಸುಕೃತದಿಂದೆ
ತಂಗದಿರನಂ ಪೋಲ್ವ ಮೃದುಲಸ್ವಭಾವನಂ
ನೀಂ ಗಡಾ ಪಡೆದೆಯೌ ಇನಿಯನಂ ! ನಿನಗಿನ್ನು
ಮಂಗಳೆಯ, “ ಈಪ್ಪಿತಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮಸ್ತುತೇ ! ” ಎಂಬುದೇ
ಎನ್ನ ಪರಕೆ ! ||೩||

ಜನೆವು ೧೯೨೮

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೦ ವೀಣೆಯ ತಂತಿ

ಇನಿವಿನಿದು ನಿನ್ನ ದೀಗೀತಮೆಲೆ ತಂತಿ ! ಪೇಳಾ
 ನಿನಗೆಂತು ಸಂತಸಂ ? “ ಗುರುಕರಾಂಗುಲಿ ಸೋಂಕೆ
 ನನಗಾದುದಾನಂದಮಿಂತೆಂ ”ದು ನೀನೆಂಬೆಯಾ ? ತಂತಿ, ಸುಕೃತಿ ನೀನೈ !
 ಎನಿತು ಗುರುಕೃಪೆಯ ಪೆಂಪಿದು ! ಜಡದೊಳಾಯ್ತು ಚೇ-
 ತನಮಿಂತು, ದಿವ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮಿಂ-
 ತನುಪಮಾನಂದದನುಭೂತಿಯಿಂತಮ್ಮತನಿಷ್ಯಂದಿ
 ಮೃದುನಿನದಮಿಂತು ! ||೧||

೪ ದಿಶೆಂಬರ ೧೯೩೯

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೧ ಸಂಗೀತದ ಚೆಲ್ವು

ಹೃದಯವುಕ್ಕುವುದು ! ಸಂಗೀತದೀಯಿಂಪು ಸಂ-
ಮುದವನೇಂ ಕರೆದಪುದೊ ! ತಂಗಿ, ಕಿನ್ನ ರಕಂಠಿ !
ಬದುಕು ಸಂಗೀತದಿಂ ಚೆಲ್ವೆಂದು ಸಾರುವುದು ನಿನ್ನ ಕೊರಲಿಂಚರಮಿದು !

ಮೃದುಭಾವಕುಸುಮಂಗಳಿಂ ಮೂಕಕವಿ ವಿರಚಿ-
ಸಿದನೊಂದು ಪದ್ಯಮಂ ! ಮನಮೊಲ್ವು ಕವಿ ಸವಿದ-
ನದರ ಚೆಲ್ವಂ ಗಡಾ ನಿನ್ನ ಕೊರಲಿಂಪದರ ಮಾರ್ದವಕೆ
ಮಿರುಗಾಗಿರೆ ! ||೧||

೨೫ ಅಕ್ಟೋಬರ ೧೯೩೯

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೨ ಒಂದು ಹಾಡು

ಅರೆವಿರಿದಲರೆಡೆಯೊಳ್ ನಲ್ಲಳ್ ಮನ-
 ದೆರಕದೆ ನೋಡುತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೊಬಗಿನ
 ವಿರಚನೆಯಂದಮನಚ್ಚರಿಯಿಂದಂ ಕಣ್ಣಾವರೆಯರಳೆ
 ಕಿರುನಗೆ ನಲ್ಲೊಗಮಂ ಸೂಚಿಸೆ ಮೆ
 ಯ್ಮರೆತೇಂ ನಿಂತಿರ್ಪಳೊ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ
 ಸುರುಚಿರಮೂರ್ತಿ ! ಅದೇನೀಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯದಪಾಸನೆಯೋ ! ||೧||

ಇದು ಸೌಂದರ್ಯಾಂಬುಧಿಯ ತರಂಗದ
 ಮೃದು ! ಮಧು ನಿನದಂ ನಲ್ಲಳ ಸಂಗೀ-
 ತದ ಮೆಲ್ಲು ಲಿಯಿಂಪೆನಿತೋ ! ಪಾವಿತ್ರ್ಯದ ಮೇಲ್ಮೆಯಿದೆನಿತೋ !
 ಇದು ಪರಸುಖಕುಸುಮೋದ್ಯಾನದ ಸಂ-
 ಪದಮಿದುರನುಪಮಸೌರಭದ್ರೋಳ್ ನಲಿ-
 ವುದು ನಲಿವುದು ಬಗೆದುಂಬಿ ! ಅದೇಂ ಪೆಂಪೋ ಸತ್ಸನ್ನಿಧಿಯಾ ! ||೨||

ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೨೭

೧೩ ತೀತಿ

ಎನಿತಿನಿದೊ, ನೀರ್ವಕ್ಕಿ, ನಿನ್ನಿನಿಯಳಂ ಕರೆವ
 ದನಿ! ಕೂಗು ಕೂಗೆಲೈ, “ ತೀತಿ ! ತೀತಿ ! ತೀತಿ ! ”
 ನಿನಗಾವ ಪೆಸರೆಂಬುದಂ ಪೇಳ. ಪೆಸರೆನೆಗೆ ‘ತೀತಿ’ ಯೆಂದೆಂಬೆಯೇನೈ ?
 ಒನಪೆನಿತೊ ? ಒಯ್ಯಾರಮೆನಿತೊ ? ತೀತಿ ತೀತಿ,
 ಅನುರಾಗಸುಧೆಯ ನೇ ಕರೆದಪೈ ! ತೀತಿ, ನಿ-
 ನ್ನಿನಿಯಳಿತಳಿರ್ಗಳೊಳ್ ಮೆಯ್ಯರೆದು ಸುಧೆಯನೀಂಟುತುಮವೇಂ
 ಮೆಯ್ಯರೆದಳೋ ! ||೧||

ಇದು ಮನೋಮೋಹನಂ, ಶ್ರುತಿರಸಾಯನಮಲೇ !
 ಇದರಿಂದಮೀಯೆಡೆಯ ಶಾಂತಿಯೆನಿತಿನಿದಾಯ್ತೊ !
 ಇದರಿಂದೆ ಶಾಂತಿಯಿನಿದಾದುದೋ ? ಇದು ಶಾಂತಿಯಿಂದಿನಿದೊ ?
 ಪೇಳ್ವರಾರೋ ?

ಇದು ಪರಮಮಂಗಲಂ ಸುತ್ತಲಿನ ದೃಶ್ಯಮಂ-
 ಬುದವಾಲೆ ಪವನಸಂಜೋವಿತಮದೇಂ ಕದ-
 ಕೈದಿಸುವುದೊ ! ಎಳವುಲ್ಲ ಪಸಿರಿಂದೆ ಮಳೆನೀರ್ಗಳಿಂದೆ ನೆಲಕೆನಿತು
 ಚೆಲ್ಲೋ ! ||೨||

ಸುಂದರಂ ಸಮಯಮಿದು, ಪಾವನಂ ದೃಶ್ಯಮಿದು!
 ನೊಂದ ಹೃದಯಂ ತನ್ನ ನೋವನೀಗಳ್ ಮರೆತು
 ನಿಂದುದಾನಂದಸೌರಭಮನೇ ಸವಿಯುತುಂ ! ಪೆಂಪೆನಿತೊ
 ಸೌಂದರ್ಯದಾ !

ಸೌಂದರ್ಯಮೆಂಬುದಿದು ಜೀವಿತದ ಸರ್ವಸ್ವಂ-
 ಮೆಂದು, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಸೌಂದರ್ಯಮೀವಿಶ್ವಂ-
 ಮಂದಿರದ ನೆಲೆಯೆಂದು, ಶಾಂತಿಸೌಂದರ್ಯದೀಯೆಡೆಯೊಳೇ-
 ನರಿಯಲರಿದೇ ? ||೩||

ಜುಲೈ ೧೯೩೨

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೪ ಬುತ್ತಿ

ಇದು ಬುತ್ತಿ ! ಎನ್ನ ಕೈರಿನ ತಂಗಿಯನಗೆ ಕ-
ಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿ ! ಎಲೆ ನಿರ್ಮಳಂ ಪ್ರೇಮವೆನಿಸಿದೊ !
ಇದು ಹೃದಯವೇದನೆಗೆ ದಿವ್ಯಾಷಧಂ ಗಡಾ ! ಮೆಲ್ಲವನ
ಸುಕೃತಮೆನಿತೋ !

ಇದರವೋಲೆನ್ನ ತಂಗಿಯ ಬುತ್ತಿವೋಲೆ ನಿಮ್ಮ
ಸೊಡೆಯನಿದೊ, ಸಗ್ಗಿಗರೆ ? ಎಲೆಎಲೇ ಪ್ರೇಮವೆಂ-
ಬುದು ವಿಮಲಹೃದಯದಿಂದೊಗೆದಪುದು, ನಿಮ್ಮ ಸೊಡೆ
ನಿರ್ಜೀವವಾರ್ಥಿಯಿಂದೆ ! ||೧||

೨೭ ದಿಶೆಂಬರ ೧೯೩೨

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೫ ಮಲ್ಲಿ

ಕುಲುಕುಲು ನಗುವುದು
ಮಲಗಿದ ಕೂಸು

||ಪಲ್ಲ||

ಚಿಲುವಿನ ತೋಟದೊ-
ಳಲೆಯುತೆ ಬಂದು
ಚಿಲುವಿನ ಬಳ್ಳಿಯೊ-
ಳಲರನು ಕಂಡು

||೧||

ಮಿನುಗುವ ಮಂಜಿನ
ಹನಿಯೊಳು ಬಾಗಿ
ಮನದೊಲವಿಂದಾ-
ನನವನು ನೋಡಿ

||೨||

ತೋಳಗುವ ತಾರಗೇ-
ಗಳನೇ ತರುತೆ
ಸೆಳೆಮಿಂಚಿನ ನೊ-
ಲೊಳು ಪವಣಿಸುತೆ

||೩||

ಸರಸದೊಳೇರುತೆ
ಮರಿಯಂಚೆಯನು
ಸರಸಿಯೊಳಲೆಯುತೆ
ಮರಿದುಂಬಿಯನು

||೪||

೧೬ ಬಡತನದ ಬೇಗೆ

ಕಂದಿದುದು ಜೀವಲತೆ ಪಸಿಯಾರೆ ಕಂಬನಿಗ-
 ಳಂದದಿಂದೊಂದೆ ಎಲೆಯುದಿರೆ ಮನವಲರಿ-
 ಪಂದಮಳಿದುದು, ಮುಗುಳ್ ಕೆಲವಿದೋ ಬಿರಿಯದೆಯೆ ಕಳೆಗುಂದಿ
 ಕೊರಗುತ್ತೋಳಗೆ

ನಿಂದುವೈ ! ಬಿರಿದೊಡಂ ಕೆಲವು, ಸೊಗಯಿಸುವ ಮಕ-
 ರಂದಮಿರದಕಟ ! ಬಗೆಯಾಸೆ ಬಯಲಾದುವೈ !
 ಬಂದುದೇಷಗೆಯ ದಂದುಗಮಿದೆಲೆ ? ಉರಿಯೆನಿತಿದುಗ್ರವೋ
 ದಾರಿದ್ರ್ಯದಾ ! ||೧||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ನಿರಶನಂ ನಿನ್ನೆ, ಕೂಳಿಲ್ಲಮಿಂದೆಲೆ ನಾಳೆ-
 ಯರೆಯೊಡಲ್ ! ಸೈರಿಸುವುದೆಂತಕಟ ! ಪಸಿವಿಗೇಂ
 ಕರುಣೆಯೇ ? ಕರುಳ್ಳಳನೆ ತಿಂದವುದು ! ಕಣ್ಣಳುಂ ಬತ್ತಿದವು-
 ವೀಂಚುವೋಗಿ !

ಸುರುಳ್ಳತ್ತು ಮೆಯ್ಯೊವಲ್ ಪೊಳೆಪಳಿದು, ಬರಿಯೆಲುಗ-
 ಳಿರಿಯಲೆಂಬಿನಮದೇನಿಣೆಕುವುವೊ ! ಬುದ್ಧಿಯುಂ
 ಸುರುಟಿದವುದಿದು ಬಾಳೆ ? ಜನರೊಳಾಂ ಕೇಳಾದೆನೆಡೆಯಾದೆನ್ನೆ
 ನಾಣ್ಣಿಗೆ ||೨||

ತೊರೆದಿನಾನಭಿಮಾನಮೂರ್ತಿಯಭಿಮಾನಮಂ !
 ತಿರಿಯುತುಂ ತಿರುಗದೆಂ, ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳ್ ನುಡಿದ
 ಬಿರುವಾತುಗಳನೆಂತೊ ಸೈರಿಸಿದೆನ್ನೆ ! ಮನಕೆ ಕೂರಿತ್ತು ಮುಳ್ಳಿದಲ್ಲೆ ?
 ಭರತಭೂಮಿಯ ಸೇವೆ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದಿನೆನಗೆ
 ದೂರೆತಿರ್ಪುದೆಂಬೊಸಗೆಯಿಂದೆ ಬದುಕಿರ್ಪೆನಾಂ
 ತಿರೆಯ ಮೇಲೆಂತಾನುಮಿಂ ಕೇಳದಿರ್, “ ಬದುಕುವಾಸೆ
 ನಿನಗೇಕಿದೆಂ”ದು ||೩||

೧೭ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಲಿತ್ತು

ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಲಿತ್ತು ! ಮಗಳೇ,
ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಲಿತ್ತು ||ಪಲ್ಲ||

ಬಿರಿ ಬಿರಿ ಬೀಸುತ್ತಲಿದ್ದಿತು ಗಾಳಿ
ಬಿರುಸಿಡಿಲಾಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಲಿತ್ತು;
ಮರುಗುತ್ತೆ ಮುಗುತ್ತೆ ನಡೆದನು, ಮನೆಯೊಳು
ಕುರುಡನನಾರೂ ಕರೆಯಲೆ ಇಲ್ಲಾ ! ||೧||

ಮಳೆಯೊಳು ನಡೆದನು, ತಪತಪ ತೊಯ್ದನು,
ಘಳ ಘಳ ಸುರಿದನು ಕಂಬನಿಗಳನು;
ಬಳಲಿದನಾತನು ಬಲು ಹಲುಬಿದನು !
ಹಳಹಳಿಸುವರಲ್ಲಿರಲೇ ಇಲ್ಲಾ ! ||೨||

ಕೊರಗುತ್ತೆ ಕೋಡುತ್ತೆ ಬರುತಿಹನಂಚಿಗೆ
ಹರಿವಾ ನೀರಿನ ಕಾಲುವೆಯೆಡೆಗೆ !
ಅರರೇ ! ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಡವಿದನಾತನು !
ಹೊರಳಿದನಯ್ಯೋ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ! ||೩||

ಸಾಗಿತು ಸಾಗಿತು ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ
ವೇಗದೆ ಕೊಳಚೆಯ ಕೆಸರಿನ ನೀರು !
ಕೂಗಿತು ಕೂಗಿತು ಕೂಗಿತು ಗಾಳಿ
ನೀಗಿದನಾತನು ಜನ್ಮವನೊಮ್ಮೆ ! ||೪||

೧೮ ಏಂ ನ್ಯಾಯವೋ

ಮಳೆಯ ದಿನವಿದು, ಕವಿದ ಕರ್ಮಗಿಲ್ ಬಂಜೆಮುಗಿ-
 ಲಿಳೆಯ ಮಣ್ಣೊಣಗಿದುದು, ಗಾಳಿಯಿದು ಕಣ್ಣೊಳೊಳ್
 ಮಳಲನೆರಚುತೆ ಬೀಸುವುದು ಕರ್ಕಶಸ್ವನದೆ ಕೂಗುತುಂ ತೆರವುಗುಡದೆ;
 ಕೊಳದ ನೀರ್ ಬತ್ತಿದುದು, ಕೆಸರೊಳೇಂ ಬೇವಸಂ-
 ಗೊಳುತುಮಿದರ್ವುವೊ ಜಲಜೀವಿಗಳ್ ! ದೂಳಿಡಿದು
 ಪೊಳೆಪಳದ ತರುರಾಜಿ ಮೈಯ್ವಿತ್ತ ದೈನ್ಯಮನೆ ಸಂತತಂ
 ನಿಡುಸುಯ್ವುದು ! ||೧||

ಇವನೊಕ್ಕಲಿಗನಿವನ ಕಣ್ಣೊಳೊಳ್ ಬೆಳಕೆಲ್ಲ-
 ಮಿವನ ಕತೆ ಬರಿಯೆಲ್ಲಳಿಂ ವ್ಯಕ್ತಮಾದವುದು !
 ಶಿವ ಶಿವಾ ! ಜಗಕನ್ನಮಂ ನಿರ್ಮಿಪಂಗಿಂತು ದುರ್ದಶಿಯೆ ?
 ಏಂ ನ್ಯಾಯವೋ !

ಇವನವೋಲಿನ್ನಾವನೈ ಲೋಕದೊಳಿತನೆಸ-
 ಗುವ ನರಂ ? ಪಸಿವು ಕರುಳನೆ ತಿನ್ನುತ್ತೀತನಂ
 ಬವಣೆಗೊಳಗಾಗಿಸಿರೆ, ನಿನಗೆನಗೆ ಕೂಳನುಣಲಧಿಕಾರಮಿರ್ಪದೆಂತು ? ||೨||

ದಿಶೆಂಬರ ೧೯೩೨

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧೯ ಹೆದರಿದುವೆನಗಕಟಾ

ಹೆದರಿದುವೆನಗಕಟಾ ! ಅಕಟಾ !

||ಪಲ್ಲ||

ನೀರಿಗೆಳಸಿ ಬಂದುವು ಮೃಗವು
ನೀರನೆ ಕುಡಿಯದೆ ಮರಳಿದುವು !

||೧||

ನಲಿದುಲಿವಾ ನಲ್ಲುಡಿಯ ಗಿಳಿ
ತೊಲಗಿ ನಡೆದುದಾ ಹೊದರ ಬಳಿ !

||೨||

ಮರಿಗೆ ಗುಟುಕನಿಕ್ಕುವ ಹಕ್ಕಿ
ಸರಿದುದೊಳಗೆ ಮುಂದದನಿಕ್ಕಿ !

||೩||

ದಿಸೆಂಬರ ೧೯೩೯

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೨೦ ಎಚ್ಚರು !

ನರನ ನೈಜವನರಿವುದೆಂತಯ್ಯ ದಂಭವಾ-
 ವರಿಸಿರಲು ? ಪರಹಿತವು, ನೀತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬ
 ಬರಿಯ ಬಾಯ್ಮಾತುಗಳ ಬಿರುವೊಯ್ಲಿಗಿದೊ ನುಚ್ಚು-
 ನುರಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿಹುದು ಧರ್ಮವೆಂಬುದು, ನೋಡ !
 ಬಾಯೊಳೊಂದೆದೆಯೊಳೊಂದಿದು ನೀತಿಯೇನಯ್ಯ ?
 ಹೇಯವಾದುದರೊಳಾದರವೆ ? ದುರ್ವೈವಿಗಳೆ,
 ಕೊಲುವುದೆಲೆ ನಿಮ್ಮನಾ ಜರ್ಜರಿತ ಧರ್ಮವೇ !
 ಬಲದ ದರ್ಪದಲಿಂತು ಮೆರೆಯಬೇಡಿರಿ ಮರೆತು
 ದೈವವನು ! ನೂರೊಂದು ತಪ್ಪುಗಳ ಗೆಯ್ಯವನು
 ಸಾವು ಹಾರುತಲಿಹುದು ಹಲ್ಲುಗಳನು ಮಸೆಯುತ್ತೆ !
 ಇದೊ, ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹಲ್ಮಸೆವ ದನಿ ತುಂಬಿ-
 ಹುದು ! ಸಿಡಿಲ ದನಿಯ ಮಾಳ್ಕೆಯೊಳುಗ್ರವಾಗಿಹುದು !

ಎಚ್ಚರೆಚ್ಚರು ! ದಂಭದಾವರಣವನು ನೀವು
 ನಚ್ಚಿ ನಡೆದರೆ, ಬಿಡದು ಬಿಡದು ನಿಮ್ಮನು ಸಾವು !

೨೧ ಹುಳು

ಹುಳು ಕುತಂತ್ರದ ರಚನೆ-
ಯೊಳು ಮನವನಿರಿಸಿ ತ-
ನ್ನಳವಿನೊಳು ವಿಶ್ವವನೆ
ಎಳೆಯಲೆಳಸಿತು, ನೋಡ !

||೧||

ಒಂದಿಂತು ಬಗೆಯಲಿ-
ನ್ನೊಂದು ಹುಳು ಕುದಿದು ಬೇ-
ರೊಂದು ತಂತ್ರವನೆಸಗ-
ಲೆಂದು ಬಂದುದು ಮುಂಡೆ !

||೨||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಎಳಸಿ ಜಗದೊಡೆತನಕೆ
ಹುಳುಗಳಿಂತೆನಿತೊ ಮ-
ಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು
ಬಳಸಿದುವು ಭೂಮಿಯನು!

||೩||

ಹೊರಗೆ ಬಂದಿಂತು ಮ-
ತ್ಸರದೆ ಮೆಯ್ಯರೆತು ಹ-
ಲ್ಲಿರಿದರಿಚುತೊಂದನೊಂ-
ದಿರಿದಿಕ್ಕಲೆಸಗಿದುವು !

||೪||

ಅಳಿದುವೆನಿತೆನಿತೊ ಹುಳು-
ಗಳು ಕಾದುತುರುಳಿ ಮ-
ಣ್ಣೊಳಗೆ ನರಳಿದುವಳಿಯ-
ದುಳಿದ ಹುಳುಗಳು ನೊಂದು !

||೫||

ಮೆರೆಯಲಾಗುವುದೆ ಜಗ-
ದೆರೆಯನನು ಕಡೆಗಣ್ಣೆ ?
ಅರಿವು ಕಿಡುವುದು ಮೊದಲು,
ಮರಣವಪ್ಪುದು ಬಳಿಕ !

||೬||

ನವೆಂಬರ್ ೧೯೩೯

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೨೨ ಸಾಧು

ಮಾನವನು ಮಣ್ಣಲ್ಲ,
ಮಾನವನು ಮಾನವನು !
ಮಾನವನ ಮಾನಾಪ-
ಮಾನಗಳು ದೇವನವು.

||೧||

ಮರೆತಿದನು ಕೆಲರವನ-
ನಿರಿಸಿ ಕಾಲ್ಕೆಳಗೆ ತುಳಿ-
ದರು, ಕೆಡೆದರಲ್ಲಿಯೇ
ಹುರಪಳಿಸಲಂಗಾಲು !

||೨||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಬಳಲಿಸುವ ಹಸಿಹುಣ್ಣು-
 ಗಳನ್ನು ಮಾಯಿಸಲೆಂದು
 ತೊಳೆದೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೊಡೆಯ-
 ಲಿಳೆಯೊಳೊಗೆದನು ಸಾಧು.

||೩||

ಕರುಣಾಳು ಬಂದನಾ-
 ನರಳುವರ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ.
 ಮರುಗಿದನು ಕಂಡವರ
 ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಧು !

||೪||

ತೊಳೆಯಲವರಡಿಗಳನ್ನು
 ಕುಳಿತನವರಡಿಯೆಡೆಯೊ-
 ಳೆಳೆದುಕೊಂಡರು ಕಾಲು-
 ಗಳನ್ನು; ಕೆಲರೊದೆದರೈ !

||೫||

ಮುನಿಸು ಸೋಂಕದು ಸಾಧು-
 ವನು ! “ ಶಾಂತಿ ! ಶಾಂತಿ ! ” ಯೆಂ
 ದೆನುತವರನುಪಚರಿಸ-
 ಲನುವಾದನನುನಯದಿ !

||೬||

ನವೆಂಬರ್ ೧೯೩೯

೨೩ ಮನಃಪಾವಿತ್ರ್ಯ

ಬಗೆಯೊಳುಣ್ಣಿದುದು ಗಡ ನಲ್ವೆಗಳು ಶಾಂತಿ ನಲ್-

ಸೊಗಮಿದೋ ಸೃಷ್ಟಿಗೆಂ ಸೌಂದರ್ಯಮೊದವಿದುದೋ !

ಭಗವಂತ ! ನಿನ್ನ ನಸುನಗೆಯಿಂದೆ ಪೊರೆದುವೆನೆ ವಸ್ತುಗಳ್ ರಯ್ಯಮಾಗೆ

ಪೊಗರೇರಿ ಪೊಳೆದವುವು ! ಕರ್ಕಶತೆಯಿನಿತಿಲ್ಲ !

ಸೊಗಸಾಗೆ ಮಾರ್ದವಂ ಕಂಗೊಳವುದೆತ್ತಲುಂ !

ಜಗದೊಳಗೆ ಸೊಂಪಿದೇಂ ಪರ್ಬಿದುದೋ ! ಮೇಲ್ಮೆಯೆಂತುಟೊ

ಮನಃಪಾವಿತ್ರ್ಯದಾ ! ||೧||

ಮಾರ್ಚ ೧೯೨೭

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೨೪ ನೈರ್ಮಲ್ಯ

ಅಂದು ನೈರ್ಮಲ್ಯದಾನಂದಮಂ ನೀನಿತ್ತೆ-
ಯೊಂಡು ನಿಮಿಷಂ, ದೇವ ! ಸವಿದದರ ಸೊಬಗನಾ-
ನಂದಿನಿಂದದನಾವಗಂ ಬಯಸಿ ಬೇಡುವೆಂ ! ದೊರೆಯದದು,

ತಂದೆ, ಎನಗೆ !

ಕಂದಿದವುದೈ ಜೀವಮುಕುಲಮಿದು ! ಕಾಣೆಯಾ ?
ಒಂದಿಲ್ಲಮೊಂದು ಪುಳು ಪೀರ್ದವುದು ನಿಷ್ಕರತೆ-
ಯಿಂದದರ ಪಸಿಯನೇ ! ನಿನ್ನಡಿಗೆ ಮುಡುಪಿಟ್ಟ

ನನೆಯಲರಲಾಗದೇನೈ ? ||೧||

ಚತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಕೊಳಚೆಯೊಳ್ ಕೊಳೆಯಲೇಂ ಪುಟ್ಟಿದೆನೆ ? ನೈರ್ಮಲ್ಯ-
 ಕೆಳಸುವಂಗಳೆ ಕೊಳೆ ? ಕಳ್ತಲೆಯ ಕುಳಿಯೊಳಾಂ
 ಪುಳುವಲ್ಲ ! ದೇವ, ಪೊಲ್ಲಮೆ ಕಣ್ಗೆ ಕೆಸುರನೊದವಿಸಿದವು
 ಕೆಚ್ಚಿನಂತೆ !

ಬೆಳಕನಿತ್ತೆನ್ನ ನಿಂತಿರಿಸಿದವೆಯೇಕೆ ಕ-
 ಶ್ಮಲತೆಯೊಳ್ ? ಪೇಸುವುದು ಬಗೆ ! ಶಕ್ತಿಯಳಿದವು !
 ಬಲಮಿಲ್ಲದಂಗೆ ನಿನ್ನ ಡಿಯಿಲ್ಲಮೆಂದು ಋಷಿವಚನ-
 ಮೆರ್ದೆಗಡಿಸಿದವು ! ||೨||

ಸುಂದರಂ ಬದುಕು ನೈರ್ಮಲ್ಯದಿಂದಭಯಮದ-
 ರಿಂದದಕೆ, ಸುಂದರಂ ನಿಖಿಲಮೀವಿಶ್ವಮದ-
 ರಿಂದದಕೆ, ನೈರಾಶ್ಯಮಿಲ್ಲಮದರಿಂದದಕೆ, ಶಾಂತಿಯದರಿಂದಮದಕೆ !
 ಚೆಂದಮಿದು, ಚೆಂದಮೀ ಬದುಕು ಗಡ ! ಸಮನಿವುದ-
 ದೆಂದೆನಗೆ ? ದೇವ, ಪೇರತೇನಿರ್ದೊಡೇನೊ ? ಆ-
 ನಂದಮೊದವುವುದು ದಿವ್ಯಾನಂದಮೊದವುವುದು
 ನೈರ್ಮಲ್ಯದಿಂದಮಲ್ಲೆ ? ||೩||

ನೆರವೀಯಿಮೆಲೆ ಜೀವಿಗಳಿರ, ಜಡಗಳಿರ, ದೇ-
 ವರೆ, ವಿಶ್ವದವ್ಯಕ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳೆ, ಕರುಣೆಯಿಂ
 ನೆರವೀಯಿಮೀಯೆನ್ನ ಬಗೆಯಲರೊಳವಿತಿರ್ದ ಪುಳುಗಳಂ ದೂಡಲೆನಗೆ !
 ಶರಣಾಗತೋಸ್ತೃಹಂ ! ಶರಣಾಗತೋಸ್ತೃಹಂ !
 ಪರಿಶುದ್ಧ ಪರಮೋಪಕಾರಿ, 'ಅದು ಜೀವನದ
 ತಿರುಳೆಂದು ಕಂಡೆನಾನಂದಿನಾನಿಮಿಷದೊಳ್ ; ಕುಡುವುದದನೆನಗೆ,
 ದೇವಾ ! ||೪||

ತೆರೆ ನಾಲ್ಕು
ಅಭಿ ಸಾರ

ಚಿತ್ರಸ್ಥಿತಿ

ಭಾರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅತೋಕ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಉಪಗುಪ್ತನೆಂಬ ಧರ್ಮಗುರು ಇದ್ದನು. ಈತನು ಭೂತವಯಾಕರನೂ ವೈರಾಗ್ಯ ನಿಧಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಬುದ್ಧಮತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಈತನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ ಅಪಾರವಾದುದು.

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮಥುರಾ ನಗರಿಯ ಒಂದು ಬೀದಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಈತನು ಮಲಗಿದ್ದನು. ವಾಸವದತ್ತ ಎಂಬ ವಿಖ್ಯಾತ ವಿಲಾಸಿನಿ ಯೊಬ್ಬಳು ಅಭಿಸಾರಿಕೆಯಾಗಿ ನಲ್ಲನೆಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳ ಕಾಲು ತಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಎಚ್ಚತ್ತನು. ಆತನ ಅಲೌಕಿಕ ರೂಪರಾಶಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

“ ಮಹನೀಯರೆ, ನನ್ನ ಮನೆಯಿರಲು ತಾವು ಹೀಗೆ ಈ ಬಿರುನೆಲ ದಲ್ಲಿ ಮಲಗಲೇಕೆ ? ದಯಮಾಡಿಸುವಿರಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ ? ”

ಬೆಡಗುಗಾತಿ ಭಿಕ್ಷುವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು.

“ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲು, ಸೋಡರಿ, ಇಡೀಗ ಸಮಯವು ಬಂದು ದಿಲ್ಲ. ಸಮಯವು ಬಂದರೆ ಬಂದೇ ಬರುವೆನು. ”

ಮುನಿ ಮರುನುಡಿದನು.

ಕಾಲವು ಗತಿಸಿತು. ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದುವು. ವಸಂತಮಾಸದ ಒಂದು ಇರುಳು. ನಗೆಗಡಲ ನೋರೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹಬ್ಬದ ಬೆಳುದಿಂಗಳು. ಲೋಕವು ಸಂತೋಷ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಿರುವುದು.

ಅಂದಿನ ಆ ಮುನಿ ಅದೇ ಆ ನಗರಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವನು. ಬರುಬರುತ್ತ ಆತನು ಪುರದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಒಂದು ಮಾಮೂರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೊ ನೆರಳುತ್ತ ನೈಮರೆತು ಬಿದ್ದು ದನ್ನು ಕಂಡನು. ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಯಾರಿರಬಹುದು? ಎಂದು ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನೋಡಲು, ಏನು ಅಚ್ಚರಿ! ಅಂದಿನ ಆ ಬಿಂಕದ ಸಿಂಗಾರಿ ಅಭಿಷಾರಿಕೆ ವಾಸವದತ್ತೆ! ಅವಳ ತಾರುಣ್ಯವು ಇಳಿದಿದೆ; ಲಾವಣ್ಯವು ಅಳಿದಿದೆ; ರೂಪವು ರೋಗದಿಂದ ಹಾಳಾಗಿದೆ. ಅನೇಕನಾಥೆಯಾದ ಅವಳು ಅನಾಥೆಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಗಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತೆಯಾಗಿರುವಳು.

ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಅವಳ ಬಳಿ ಕುಳಿತನು. ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆತನ ದಯಾ ಸುಧೆಯು ಸ್ವರ್ಶವು ಅವಳ ಬದುಕನ್ನು ಮರಳಿಸಿತು. ಆಕೆ ಎಚ್ಚತ್ತಳು.

“ ಯಾರು ತಾವು ? ”

ಅನಾಥೆ ಕಂದೆರೆದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ಅವನೇ ನಾನು. ಇಂದು ಸಮಯವು ಒದಗಿತ್ತು; ಎಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದೇನೆ ! ”

ಮುನಿವರನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

X X X X

ಅಭಿಷಾರ! ಅಭಿಷಾರಿಕೆಯ ಅಭಿಷಾರ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಅಭಿಷಾರ. ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಣಯವಿದೆ, ಅನುನಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಅನುರಾಗಿ; ಇನ್ನೊಂದು ವಿರಾಗಿ! ಒಂದು ನಶ್ವರ; ಇನ್ನೊಂದು ಅಮರ! ಇದೊ ಅಭಿಷಾರ.

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಅ ಭಿ ಸಾ ರ

(೧)

ಇರುಳಲಿ ಮಧುರಾ-
ಪುರದಲಿ ಬೀದಿಯ
ಮರದಡಿಯಲಿ ಮಲ-
ಗಿರುವನು ಸಾಧು

||೧||

ಮಿಗೆ ಬೀಸುವ ಗಾ-
ಳಿಗೆ ನಡುನಡುಗುತೆ
ನಗರದೊಳಿಹ ದೀ-
ವಿಗೆ ನಂದಿಹುವು.

||೨||

ಮಳೆಗಾಲದ ಬಾ-
ನೊಳು ತಾರಗೆಗಳು
ಮೊಳಗುವ ಕರ್ಮಗಿ-
ಲೊಳು ನುಸುಳಿಹುವು.

||೩||

ಸೂಸುತೆ ಕುಸುಮಸು-
ವಾಸಿತತನು ಮೃದು-
ಹಾಸದ ಸವಿಯನು
ವಾಸವದತ್ತಿ.

||೪||

ಇಂದುವದನೆಯೊನ-
ಪಿಂದಭಿಸಾರಿಕೆ
ಬಂದಳು ಮೆಲುಸರ-
ದಂದುಗೆಯುಲಿಯೆ.

||೫||

ಮುನಿಯನು ಸೋಂಕಿತು
ವನಿತೆಯ ಚರಣವು
ಮನದೊಳದೇನನೊ
ನನೆಯುತಲಿರಲು !

||೬||

ತಡೆಯಾಗಲು ತ-
ನ್ನಡಿಗಿಂತಂಗನೆ
ತಡೆದಳು, ತಿಳಿಯದೆ
ನಡುನಡುಗಿದಳು.

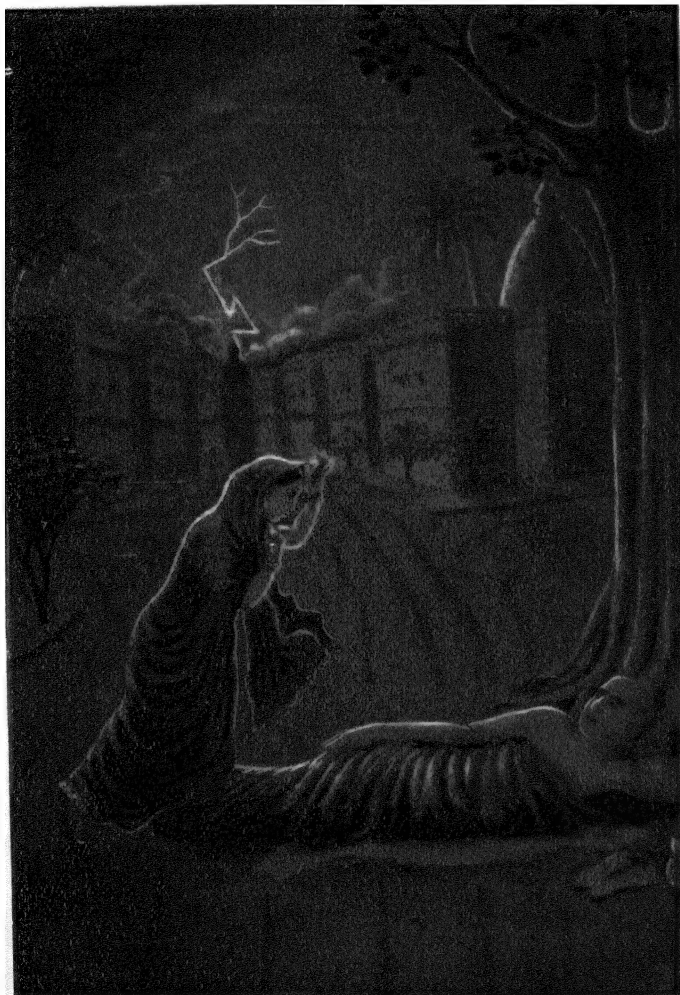
||೭||

ಯತಿವರನನು ಪದ-
ಹತಿಯೊಡನೆಚ್ಚರಿ-
ಸಿತು; ಚಳಿಲನೆ ಮಿಂ-
ಚಿತು ಕೋಲ್ಮಿಂಚು.

||೮||

ಸದಯಾತ್ಮನು ನೋ-
ಡಿದನುಪಗುಪ್ತನು
ಇದಿರಲಿ ಯೌವನ-
ಮದಮತ್ತೆಯನು.

||೯||

ಮಣಿಕಾಂಚನಭೂ-
ಷಣೆ ಮಾನಿನಿ ಕಿಂ-
ಕಣಿ ರ್ಘುಣರ್ಘುಣರೆನೆ
ಮಣಿದಳು ಮುನಿಗೆ.

||೧೦||

ಯುವತಿ ವಿನೂತನ-
ಯುವನನು ನವಹೃದ್-
ಭವನನು ನೋಡಿದ-
ಳೆವೆಯಿಕ್ಕದೆಯೆ.

||೧೧||

ಹೊಳೆಯುತಿಹುವು ಕಣ್-
ಗಳು ಕಾರುಣ್ಯದ
ತಿಳಿವೆಳಕಿಂದಾ-
ಜಳಜಾನನನಾ.

||೧೨||

ವೃದ್ಧುಲಶ್ಚಾಮನ
ವದನದೊಳೆಸೆದುದು
ವೃದ್ಧುಮಧುರಸುಹಾ-
ಸದ ನಲೈಳಗು.

||೧೩||

ಒಲವಿಂದಲಿ ಸುಮ -
ದಲವೃದ್ಧುಲಾಂಗಿ
ಮೆಲುದನಿಯಿಂದಲಿ
ಲಲನೆ ನುಡಿದಳು.

||೧೪||

“ಮಾರಮನೋಜ್ಞ ಕು-
ಮಾರಕಿಶೋರಾ,
ತೋರುವುದೆನ್ನೊಳು-
ದಾರಾ, ಕ್ಷಮೆಯನು.

||೧೫||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

“ ಬಲು ಬಿರಿಸಿಹುದೀ-
ನೆಲವು, ಸುಮಂಗಲ;
ಮಲಗಲಿಕೆನ್ನಯ
ನಿಲಯಕೆ ಬಾರಾ ! ”

||೧೬||

ಕರುಣಾಮಧುರಸ-
ಸುರುಚಿರವಚನದೆ
ಮರುನುಡಿದನು ಮುನಿ-
ವರನೀತೆರದೆ.

||೧೭||

“ ಸುಂದರಿ, ನಿನ್ನಯ
ಮಂದಿರಕೈತರ-
ಲಿಂದು ಸಮಯವು
ಬಂದಿಹುದಿಲ್ಲ !

||೧೮||

“ ಹೊರಟಿರುವಲ್ಲಿಗೆ
ತೆರಳುವುದಿನ್ನು;
ಬರೆ ಸಮಯವು ನಾ-
ನಿರದೆ ಬರುವೆನು. ”

||೧೯||

ಸುಳಿಯಿತು ಗಾಳಿ;
ಹೊಳೆಯಿತು ಮಿಂಚು;
ಮೊಳಗಿತು ಮುಗಿಲೊಳು
ಪ್ರಳಯದ ಭೇರಿ !

||೨೦||

ಇಳೆಯೊಳದೆತ್ತಲು
ಇಳಿದುದು ನೀರು;
ಅಳುಕುತೆ ನಟಿ ಮನ-
ಮೊಳು ಕದಲಿದಳು !

||೨೧||

(೨)

ಸಂದಿತು ಕಾಲವು;
ಬಂದಿತು ಮದುರಿತು;
ಚಿಂದವದೆನಿತೋ
ಮಂದಾನಿಲನಾ !

||೨೨||

ಪರಿವೆಳಗಾಳಿಗೆ
ನರುಗಂಪೆನಿತೋ
ಪರಿಮಳದಿಂದರೆ-
ವಿರಿದಲರುಗಳಾ !

||೨೩||

ಚಿಂದಳಿರುಗಳಿಂ-
ದಂದವನಾಂತೆನಿ-
ತೊಂದು ಮಹೀರುಹ-
ವೃಂದವು ನಲಿವುದೊ !

||೨೪||

ಎಳವೆಣ್ಣಳ ಪೊಂ-
ಗೊಳಲುಲಿಯಿಂದಲಿ
ಕಳರವವಾದುದು
ಸುಳಿವೆಳಗಾಳಿ.

||೨೫||

ಇನಿಗಂಪಿನ ಸೊಬ-
ಗಿನ ಮಧುವನದಲಿ
ಜನರಿರುವರು ಹೂ
ವಿನ ಹಬ್ಬದಲಿ.

||೨೬||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ಪುರವದು ಬರಿದಾ-
ಗಿರುವುದನಿಂತು
ನಿರುಕಿಸಿ ಶಶಿ ನಗು-
ತಿರುವನು ಮೌನದೇ !

||೨೭||

ಮುನಿ ನಡೆದನು ನಿ-
ರ್ಜನವೀಥಿಯೊಳೊ-
ರ್ವನೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿ-
ನಿನಿವೆಳಕಿನೊಳು.

||೨೮||

ಇದೊ ಯತಿಯಭಿಸಾ-
ರದ ಸಮಯವು ಬಂ-
ದುದು ಮಧುಮಧುಮಾ-
ಸದ ರಾತ್ರಿಯಲಿ !

||೨೯||

ಸ್ಥಿರಮತಿ ನಗರದ
ಹೊರಗೈತಂದನು
ನರುಗಂಪಿನ ಮಾ-
ಮರಗಳ ಬನಕೆ.

||೩೦||

ಎಲೆ ಈಮರದಡಿ-
ಯಲಿ ವ್ಯಥೆಯಿಂದೆ
ಬಲು ಬಳಲುತಲಿಹ
ಲಲನೆಯದಾರೋ ?

||೩೧||

ಸುದತಿಯ ಹೊಂಬ-
ಣ್ಣದ ಮಿರುಗುವ ಪೂ-
ರ್ವದ ತನು ಶೀತಳಿ-
ಗದು ಕಂದಿಹುದು !

||೩೨||

ಅರರೇ, ನಂಜನು
ತೊರೆವಂತವಳನು
ತೊರೆದೊಗೆವಿರುವರು
ಪುರವಾಸಿಗಳು !

||೩೩||

ಕುಳಿತನವಳ ಬಳಿ-
ಯೊಳು ಕರುಣಾನಿಧಿ
ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಪಾಲ್-
ಮಳೆಯನು ಕರೆಯೆ.

||೩೪||

ವನಿತೆಯ ಸಿರವನು
ಮುನಿಯಿರಿಸಿದನೊ-
ಯ್ಯನೆ ತನ್ನಂಕದೊ-
ಳನುನಯದಿಂದೆ.

||೩೫||

ಘಳಿಲನೆ ಸುರಿದನು
ತಿಳಿನೀರಿನ ಹನಿ-
ಗಳನಾರಿದ ತುಟಿ-
ಗಳೊಳಮಲಮತಿ.

||೩೬||

ಕಂದಿ ನೊಂದು ಬಲ-
ಗುಂದಿದ ಮೆಯ್ಯನು
ಚಂದನರಸದ-
ಣ್ಣಿಂದೆ ತೊಡೆದನು

||೩೭||

ಅಲರುಗಳೆಲ್ಲಾ
ಕುಲುಕುಲು ನಕ್ಕುವು;
ಒಲವಿಂದಲಿ ಮೆ-
ಲೈಲರು ತೀಡಿತು !

||೩೮||

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ವಿನಿಮೀಲಿತಲೋ-
ಚನೆ ನಟ, “ ಕರುಣಾ-
ಘನ ! ಅರೈ ನೀ-
ನೆ”ನುತೆ ನುಡಿದಳು.

||೩೯||

“ ಇಂದೆಲೆ ವನಿತೇ,
ಬಂದುದು ಸಮಯವು;
ಬಂದಿರುವೆನು ನಾ-
ನೆಂ”ದನು ಸಾಧು.

||೪೦||

ಕರುಣಾಕರ, ಕೃತಿ-
ಸರಸೀರುಹವನು
ಗುರು, ನಿನ್ನ ಡಿಗಳೊ-
ಳಿರಿಸುವೆನಿದನು.

ತೆರೆ ಐದು

ತಿಲಾಂಜಲಿ

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

೧ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

೧೨೭

೨ ತಿಲಾಂಜಲಿ *

೧೨೮

* ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಯಾವೊಂದು ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳು ರಚಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕವನದ ಮೊದಲಿನ ಯೋಜಕರು ಮೊದಲು ಬಾರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಅನುಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ಹಿಂದಿನ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೋರಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಇದೀಗ ಮಾಡಿದುದಾಗಿದೆ.

ಕವಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಈತನು ಪ್ರಬುದ್ಧನಾಗಿ ಕೈಗೆ ಬಂದು ಆಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತುತ್ತಾದನು !

ಕವಿಯು ಜೀವನವು ಕಷ್ಟಮಯವಾದುದು. ಸಹಜರಿಯಾದವಳು ಈ ಮೊದಲು ನಡುವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮಗನು ಕಾಲಾಧೀನನಾದನು. ಅತಿಘೋರ ಅಘಾತವಿದು.

ಸುಖವಾಗಲಿ, ದುಃಖವಾಗಲಿ. ಅಳತೆ ಮೀರಲು ಉಕ್ಕಿ ಬರುವುದು. ಅಪಾರವಾದ ಆಳಲಿಗೆ ಈಡಾದ ಕವಿಹೃದಯವು ಉರಿಯುರಿದು ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿ ಹೊರಚಿಲ್ಲಿತು. ಕಾದ ಕಂಬನಿಗಳು ಭಾವಪ್ರವಣತೆಯಿಂದ ಕವನವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಹರಿದುವು.

ಕಷ್ಟಮಯವಾದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮನೆಯೆಂಬುದೊಂದು ಅನಂದ ಸ್ಥಾನ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಿಧನದಿಂದ ಆ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದು ಇದುವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸೋಸಿಯಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನದು ಹಿಂದುಳಿಯಲಿ; ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾದರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯ ದಾರಿ ದೊರೆಯಬಹುದು; ಎಂದು ಕವಿ ನೆನದಿದ್ದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಆತನ ಸರ್ವಾಧಾರವಾಗಿದ್ದನು; ಇಂದು ಆಧಾರವೇ ಕುಸಿಯಿತು !

ಆಸೆಯೆ ಬಾಳಿನ ತಾಯಿ ಬೇರು; ಬೇರು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನಾವ ಆಸೆಯಿಂದ ಬದುಕಬೇಕು ? ತನ್ನ ಅತ್ಮವನ್ನೇ ಖಿತ್ತಿ, ನೀರೆರೆದು ಬೆಳಸಿದ ಬಳ್ಳಿ ಕೊನೂ ನನೆಯೇರುವನಿತರಲ್ಲಿ ಕಮರಿ ಕರು ಕಾಯಿತು. ಮುಂಜಾವಿನ ಆ ತಂಬೆಳಗು, ಆ ಮೆಲುಗಾಳಿ, ಆ ಅಲರು-ನಗ್ಗೆ, ಆ ನರುಗಂಪು, ಆ ನಲಿವು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ದೊರೆವುದು ?

ಮೃತ್ಯು ! ಮೃತ್ಯು !! ಮೃತ್ಯು !!! ಎನಿತು ಕರಾಲ ಆಕೃತಿಯಿದು ! ಎನಿತು ಘೋರ ರೂಪವಿದು ! ತನ್ನ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೆಳೆದೊಯ್ದ ಕ್ರೂರ ಕಾಲಪುರುಷನು ಲೋಕವನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತಿರುವನು ! ಮೃತ್ಯು !

ಕರುಳುಗಳು ಕಲಕು ಮಲಕಾಗಿ ಹೊಸೆಯುತ್ತಿರುವುವು, ಉರಿ ! ಬೆಂಕಿ !! ಇದರ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ದಗ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವುವು. ಮಗ ! ನನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ? ಅಯ್ಯೋ ! ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯೂ ಆತನ ಚಿತ್ರವು

ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಕುಸೆಯುತಲಿದೆ ! ಅದರೆ ಅತನು ಮಾತ್ರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುತ ಇಲ್ಲ.

ಏನೋ ಮಗನು; ಮಗನಂತೆ ಮಗನು; ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಎನ್ನುವುದೇ ? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕುಲದೀಪಕನಾದ ಸುಪುತ್ರ; ನಯವಿನಯವಂತ; ವಿಧೇಯ; ಸಕಲರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಪರ. ಈ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರದೀಪಕನಾಗುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವನು; ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ; ರಾಷ್ಟ್ರಾಭಿಮಾನಿ; ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಲಿಯಾಗಿ ಕೊಳಗುಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದನು (೧೯೩೨). ಇಂತಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ !

ದೇವಾ ! ನನ್ನಿಂದ ಅಗಲಿಸಿ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವೇನು ? ಹಣ್ಣು ಗುವ ಮುನ್ನ ಎಳಗಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಲಾಭವೇನು ? ದೇವಾ ! ನೀನು ನಿಷ್ಕರ, ಕ್ರೂರಾತ್ಮನಲ್ಲವೆ ? ಅಹ ! ಆ ವಿಶ್ವಚಾಲಕನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಯಾರು ಎಂತು ಅರಿಯಬಲ್ಲರು ? ವಿಶ್ವಮಂದಿರದ ಅದ್ಭುತ ಶಿಲ್ಪಿಯಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಅನುಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸುತ್ತಿಗೈಯಿಂದ ಏಟು ಹಾಕುವೆ. ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಒಡೆದುಹೋಯಿತು; ನಿಜ. ಅದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ದುಷ್ಟನೆನಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ ? ಒಡೆದ ಕಲ್ಲು ಹದವಾಗಿ ಅನ್ಯತಶಿಲೆ ಆಯಿತು; ದೇವಾಯತನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿತು. ಜೀವನಸಾರ್ಥಕವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲವೆ ?

ಬಂದರೆ ಹಿಗ್ಗಲೇಕೆ ? ಹೋದರೆ ಕುಗ್ಗಲೇಕೆ ? ಕೊಟ್ಟವನು ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆ ಅಳಲೇಕೆ ? ಕೊಡಲು ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಒಯ್ಯಲು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆ ? ಕೊಟ್ಟನೇಕೊ ? ಒಯ್ದನೇಕೊ ? ಅರಿತವರಾರು ? ಅಲ್ಪ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಇನಿತು ದೂರ ಯೋಚನೆ ಎಲ್ಲಿ ? ಅಂತೆಯೇ ಈ ಕೊರಗು ! ಈ ಮಿಡುಕಾಟ !!

ವಿಶ್ವಶಿಲ್ಪಿಯ ಕೈನಾಡಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಾಳು ಸಫಲವಾಯಿತು.

ತನಯಾ, ಈ ಜನಕನ ಜಲಾಂಜಲಿ ನಿನಗೆ ! ಮಗುವೆ, ಈ ತಂದೆಯ ಶಿಲಾಂಜಲಿ ನಿನಗೆ !!

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಭುಗಿಲೆನುತೆ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಬರ್ಪ ದಕ್ಕುರಿಯ ನಾ-
ಲಗೆಗಳುಗ್ರತೆಯೆನಿತೊ ! ಶುದ್ಧಾತ್ಮನವನೆನ್ನ
ಮಗನಾದನಾದನಾಹುತಿ ! ಸುಡುತೆ ಮುಂಬರಿವು-
ವಿನನೆಂತು ಸೈರಿಸುವುದೊ ?

ಸುಗಿವೆನೈ ಸುತ್ತಲುಂ ಪರ್ಬುವೀಯುರಿಗಳೆ !
ಭಗವಂತ ! ' ಶಾಂತಿ ! ' ಎನ್ನೈ, ತಂದೆ ! ನಿನ್ನ ನ-
ಲೈಗೆ ಪಾತ್ರವಾನಲ್ಲ ? ನೀಂ ಶಕ್ತಿ ! ಸೈರಿಸಲಾ
ಶಕ್ತಿಯಂ ದಯೆಪಾಲಿಸಾ ! ||೧||

ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದು ಕಡುಪಿಂದೆ ಬಿರೈನು-
ತ್ತುರಿಗಳಂ ಪೆರ್ಚಿಸುತ್ತಮಮ ಕರ್ವೊಗೆಗಳ-
ಬ್ಬರದೆ ವಿಷಮಂ ತೂರುತುಸಿರನೇ ಕುಗ್ಗಿವು !
ದುರ್ಬಲಂ ಜೀವಮಾಯ್ತು !
ಅರರೆ ! ಮೆಯ್ ಕುಸಿದವುದು ! ಕಣ್ಣೆ ಕಳ್ತಲೆಯಾಯ್ತು !
ಕರುಣಾಳು , ಕೈನೀಡು ! ನೀನಲ್ಲದಿನ್ನಾರ
ನೆರವೆನಗೆ ? ವಿಶ್ವಪತಿ, ನೀಂ ತಂದೆ ! ನೀಂ ಮಗಂ !
ನೀನೆನ್ನ ಸಕಲಬಂಧು ! ||೨||

ನಡೆವುದೈ ನೀನೆನ್ನ ಜತೆಯೊಳೆಡೆವಿಡೆ ಕೆ-
ಯ್ವಿಡಿಡಿನ್ನು ಮಗನವೋಲೀ ಕವಿದ ಕಳ್ತಲೆಯ
ನಡುವೆ ನೀಂ ಬೆಳಕಾಗಿ ! ನೀಂ ನಿರಾಧಾರರಾ-
ಧಾರವಾನೆಂದು, ದೇವಾ,
ನುಡಿದುದಂ ನಂಬಿರ್ಪೆನಾನನನ್ಯನೊ, ತಂದೆ !
ನುಡಿವುದೈ ಅಭಯವೆಂದೆನಗೊರ್ಮೆ ! ಭೀತಿಯಂ
ಬಿಡಿಸುವುದು ಭಗವಂತ ! ಕರ್ತವ್ಯಪಥದೊಳೇ
ನಡೆಯಿಸುವುದೆನ್ನ ನೊಲ್ಲು ! ||೩||

ತಿಲಾಂಜಲಿ

ಬೆಳಗಿನಲಿ ಮಂಜುವನಿ
ಹೊಳೆಯುತೆಳವಳಿರಲ್ಲಿ
ಎಳಗಾಳಿಯೊಡನಾಡಿ
ತಿಳಿಯಲೀಯದೆ ಹೋಯ್ತು ! ||೧||

ಆಗಳಿನ ಬಿರಿಮುಗುಳ-
ನೀಗಳೆಲ್ಲಿಯು ಕಾಣಿ-
ನಾಗಳಿನ ಪರಿಮಳವ-
ದೀಗಳೆಲ್ಲಿಯು ಇಹುದು. ||೨||

ಹದಿನೆಂಟು ವರುಷಗಳ
ಬದುಕೆಂಬುದೆಳಗಾಯಿ;
ಅದು ಪಕ್ಷವಪ್ಪುದಕೆ
ಮೊದಲೆ ಕೊಯ್ದೊಯ್ವುದೇ ? ||೩||

ಮುಗಿದುನಾಪತ್ತುಗಳು;
ಸೊಗಮೆನಗೆ ಮುಂಜೆಂದು
ಬಗೆದಿನಂದಿದ್ದೊಬ್ಬ
ಮಗನಿಂದು ತೀರಿದನು ! ||೪||

ಒದವುವುದೆ ಸವಿಯೆನಗೆ
 ಬದುಕಿನಲಿ ಮುಂದಿನ್ನು ?
 ಇದಿರಲ್ಲಿ ರೌದ್ರರೂ-
 ಪದ ಮಿಳ್ತು ಕುಣಿವುದೈ ! ||೫||

ಕರುಳುಗಳು ಮರಮರಳಿ
 ಮುರಿಗೆಗೊಳ್ಳುವವಯ್ಯ !
 ಹಿರಿದು ಹಿರಿದಲೆ ನೋವು !
 ಪರಿಹರಿಸುವವರಾರು ? ||೬||

ಉರಿ ಬೇಯಿಸುವುದಲ್ಲಿ !
 ಉರಿ ಬೇಯಿಸುವುದಿಲ್ಲಿ !
 ಹರಿ ಹರೀ ! ಸೈರಿಸೆನು !
 ನೆರವಾಗು ! ನೆರವಾಗು ! ||೭||

ಅಲ್ಲಿ ಮಗನಿಲ್ಲಿ ಮಗ-
 ನೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮಗನು !
 ಇಲ್ಲವೈ ಇಲ್ಲವನ
 ಬೆಲ್ಲದಂತಹ ಸೊಲ್ಲು ! ||೮||

ಅಂದಿನಾ ಮಸಣದುರಿ
 ಅಂದುವೇ ನಂದಿದುದು;
 ಅಂದಿನಾ ಹೃದಯದುರಿ
 ಎಂದಿಗೂ ಉರಿವುದೈ ! ||೯||

ಕರದೀಪವಾರಿದುದು !
 ಮುರಿದುದೈ ಕೈಗೋಲು !
 ಇರುವೆನಡವಿಯೊಳೆನಿತೊ
 ಇರುವುದಿನ್ನೂ ದಾರಿ ! ||೧೦||

ಮುಂದಿನ್ನು ನಡೆಯದೊಡೆ
ಕುಂದೆನಗೆ ಬರದಿಹುದೆ ?
ಇಂದಿನೀ ಬನ್ನ ದಲಿ
ಮುಂದೆ ನಡೆವುದದೆಂತೊ ? ||೧೧||

ಇಳೆಯೊಳೆಲ್ಲಿಯು ಹೊರಗೆ
ಸುಳಿಯುತಿಹುದಿಲ್ಲವನು !
ಉಳಿದೆನ್ನ ಹೃದಯದೊಳೆ
ಸುಳಿದಾಡುತಿಹನಲ್ಲಿ ! ||೧೨||

ತನಯ, ನಿನ್ನ ಮೊಗದೊ-
ಳೆನಿತು ಗಾಂಭೀರ್ಯವೋ !
ಮನದ ಬಲವೆನಿತೆಂಬು-
ದನು ತೋರಿಸಿತು ಮೊಗವು ||೧೩||

ಮಗು, ಪವಿತ್ರವು ನಿನ್ನ
ಬಗೆ ! ಮರಣಸಮಯದಲಿ
ಹೊಗಳಿದುದು ನಿನ್ನ ನಾ-
ಲಗೆ ವಿಶ್ವದೊಡೆಯನನು ! ||೧೪||

ಅಂದು ಪತಿಸತಿಯರೊಲ-
ವಿದೆ, ತಂದೆಯೆ, ನಿನ್ನ
ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಿದ ದೀಪ-
ವಂದು ನಂದಿದುದಕಟ ! ||೧೫||

ಮಡಿದರೆನ್ನೆ ಳವೆಯೊಳು
ಹಡೆದವರು; ಹರಯದಲಿ
ಮಡಿದಳಿನಿಯಳು; ಮತ್ತೆ
ಮಡಿದನೈ ಮಗನಿಂದು ! ||೧೬||

ಎಂತೋ ನಾನೀವರೆಗೆ

ನಿಂತಿಹುದು ಜಗದೊಳಗೆ ?

ಸಂತತವು ಆಪತ್ತು !

ಸಂತತವು ಆಪತ್ತು !

||೧೭||

ಬದುಕಿರುವೆನಹುದಹುದು !

ಬದುಕಿ ಮಾಡಿದೆನೇನೋ ?

ಕುದಿವುದೆದೆ, ಕುದಿವುದೆದೆ !

ಬದುಕೆ ಹುರುಳಿಲ್ಲದುದು ?

||೧೮||

ಅಳುವುದನುಚಿತವೆಂದು

ತಿಳಿಯದಿರುವೆನೆ ನಾನು ?

ಅಳಲೆ ನಾನಾಗಿರುವೆ-

ನಳಲು ಕೈಮೀರಿದುದು !

||೧೯||

ರೆಕ್ಕೆ ಮೊಳೆಯದ ಮುನ್ನ

ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಲು ಹೋಗಿ

ಕಕ್ಕುತಲಿ ನೆತ್ತರನು

ಮುಕ್ಕದಿರುವುದೆ ಮಣ್ಣು !

||೨೦||

ಅದೊ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಸುಡು-

ವುದು ಮಗನ ದೇಹವನು !

ಇದೊ ಇಲ್ಲಿ ಸುಡುತಿಹುದು

ಹೃದಯವನು ತಂದೆಯಾ !

||೨೧||

ನಡೆದಿನಾನವನೊಡನೆ,

ನಡುನೀರೊಳಿದ್ದೆವೈ !

ಹಿಡಿದುದವನನು ಮೃತ್ಯು,

ಮಡುವಿಗೊಯ್ದುದು, ದೇವ !

||೨೨||

ಒಡೆಯ, ಜವನಿಟ್ಟುರದ
ತೊಡಕಿನಲಿ ಬಿದ್ದೆನೆದೆ-
ಗಿಡೆನೆ ಎನ್ನನು ನೀನು
ಬಿಡಿಸದಿರಲದರಿಂದೆ ? ||೨೩||

ಮರೆಯಾದ ಮಗನೆಂದು
ಕರುಳು ಕೊರಗುವುದಯ್ಯ !
ಹರಿ, ನೀನೆ ಮಗನಾಗಿ
ಕರುಣಿವುದು ! ಕರುಣಿವುದು ! ||೨೪||

ಬೆಳಕುಂಟು ಹೊರಗೆ; ಕ
ಣ್ಣೊಳಗೆ ಬೆಳಕಿನಿತಿಲ್ಲ !
ಕುಳಿ-ತಿವರು-ಮುಳ್ಳುಗಳಿ-
ಗಳುಕಿ ಬಗೆ ನಡುಗುವುದು ! ||೨೫||

ಕಾರೊಳಗೆ ಕೈವಿಡಿದು
ದಾರಿಯನು ನಡೆಯಿಸೈ !
ಬೇರಾವುದನು, ದೇವ,
ಕೋರಲೊಲ್ಲೆನು ನಾನು ! ||೨೬||

ಕುರುಡನಿಗೆ ಬೆಳಕೇನೋ,
ಇರುಳ ಕತ್ತಲೆಯೇನೋ ?
ಎರವಾದೆ ನಿನಗೆ ನಂ-
ಬಿರದೆ, ಚಿನ್ಮಯ, ನಿನ್ನ ! ||೨೭||

ಕರುಣಾಂಬುನಿಧಿ, ನಿನ್ನ
ನೆರವಿಲ್ಲದಿರಲು, ಪಾ-
ಮರನು ನಾನೆಂತು ಬದು-
ಕಿರುವುದೀ ಕಾಡಿನೊಳು ? ||೨೮||

ಮುಂದೆನಗೆ ಬರುವುದೇ—

ನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಲೊಲ್ಲೆ.

ಇಂದಿನದು ಸಥವಾವು—

ದೆಂದು ಹೇಳುವುದೆನಗೆ.

||೨೯||

ಸತತವೂ ಯತ್ನಿಸುವೆ

ಧೃತಿಗುಂದದಿರಲು ಸಂ—

ಸೃತಿಯ ಬಂಧದ ಬಿಗುವು

ಮತಿಗೆಡಿಸುತಿರಲಿತ್ತೆ.

||೩೦||

ಆದುದಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ

ಪಾದದಾಸರವಿರಲಿ

ಈ ದಿನದೆ ಮುಂದೆನಗೆ,

ಹೇ ದಯಾಂಬುಧಿ ದೇವ !

||೩೧||

ಮನವ ತೋಷಿಸ ವಸ್ತು—

ವನು ಸೃಜಿಸಿ ನೀನದನು

ಇನಿತು ಬೇಗನೆ ಮರುಕ—

ವನು ತೊರೆದು ಮುರಿವುದೇ ?

||೩೨||

ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟುವ ಶಿಲ್ಪಿ

ಕೊಡತಿಯೊಳು ಬಿಟ್ಟ ಕ—

ಲ್ಲೊಡ್ಡವನು ಕಂಡವನ

ಕಿಡುಕನೆಂದೆನಲಹುದೆ ?

||೩೩||

ಆನೆಡೆಯೊಳೊಂದುವುದ—

ದಾವುದೆಂಬುದನಿತು

ದೇವದೇವನು ಹುಟ್ಟು

ಸಾವುಗಳನೆಸಗುವನು.

||೩೪||

ಇರದಿಲ್ಲವೇ ತತ್ವ-

ದರಿವೆನಗೆ; ಮಗನು ಕಣ್-

ಮರೆಯಾದನೆಂಬಳಲ

ಮರೆಯಲಾರೆನದೇಕೆ?

||೩೫||

ನಿನ್ನ ವಿನಯವು ಶಾಂತಿ

ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯವು ಭಕ್ತಿ

ನಿನ್ನ ಕುಲಶೀಲಸಂ-

ಪನ್ನತೆಯನರುಹಿದುವು.

||೩೬||

ರಣಗೊಂಬು ಕರೆದೊಡನೆ

ಕುಣಿದುದಾತನ ಹೃದಯ !

ಮಣಿದೆನ್ನ ಕಾಲ್ಗಲ್ಲಿಗೆ

ರಣಕೆ ನಡೆದನು ನೀರ !

||೩೭||

ಕರೆವುದೈ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ,

ಮರಳಿಯಿದೊ ರಣಭೇರಿ !

ಕೊರೆಯುತಿಹುದೆದೆಯನಿದು,

ಕರೆಯಲಿನ್ನಾರನೈ ?

||೩೮||

ಎನ್ನ ಕುಲದೊಳು ನಾಡಿ-

ಗಿನ್ನು ಕೊಡುವೆನದಾರ-

ನೆನ್ನ ನಲ್ಲದೆ ? ತಾಯೆ,

ಎನ್ನನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸೆ !

||೩೯||

ಅಂದು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾ-

ಯಿಂದೆ ಮಗನನು ಕಾಯ-

ಲೆಂದು ಬಂದವರಗೊಲ-

ವಿಂದೆ ತಲೆವಾಗುವೆನು.

||೪೦||

ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೆನ್ನನೀ

ಬಡತನವು ಸಾವನಕ !

ಕೊಡುವರನ್ನವನು

ದುಡಿವುದಾಗದ ಬಳಿಕ ?

||೪೧||

ನರಲುತಲಿ ಬಿದ್ದಿಹುದು ;

ಹೊರಗೊಂದು ನಾಯಿಮರಿ !

ಬಿರಿವುದೆದೆ ! ನಿರ್ಗತಿಕ-

ರಿರವೆನಿತು ದಾರುಣವೊ !

||೪೨||

ಅಂದಿದ್ದ ದುಃಖವೇ

ಇಂದಿಗೂ ಅಳುಕುವುದು.

ಅಂದು ಕಂಬನಿ ಹರಿದು-

ದಿಂದು ಬಗೆ ಬತ್ತಿಹುದು !

||೪೩||

ಜಲಧಿಯಲಿ ಗುರಿಯಿಲ್ಲ-

ದಲೆಗಳಲಿ ತೇಲುತಿಹ

ತೊಲೆಯವೊಲು ಜೀವನೇ-

ನಲೆಯಲಿರುವುದೆ ಇಲ್ಲಿ ?

||೪೪||

ಎನಿತು ಜೀವದ ತತ್ವ

ವನು ತಿಳಿದು ಜಗದಲ್ಲಿ

ಅನವರತವೂ ಸತ್ಯ-

ವನು ಚರಿಸುವವರಿಹರು ?

||೪೫||

ಅರಿವನಿದನಾರರುಹಿ-

ದರು ನಿನಗೆ ? ಮಗನೇ, ನಿ-

ನ್ನಿರವಿನಲಿ, ಹೂವಿನೊಳು

ಪರಿಮಳದವೊಲು, ಚೆಲುವು !

||೪೬||

ಕುಲದ ಹೆಸರಿಗೆ ನಿನ್ನ

ಕೆಲಸದಿಂದಲಿ ಬೆಳಕು !

ಕುಲದ ಮಾನವ ಕಾಯ್ದು

ಕುಲದೀಪವಾದೆಯೈ !

||೪೭||

ಇದು ತಿಲಾಂಜಲಿ, ಮಗನೇ !

ಇದು ತಿಲಾಂಜಲಿ, ತಂದೆ !

ಇದೊ ಆಜ್ಞ, ಮುತ್ತಜ್ಜ !

ಇದು ತಿಲಾಂಜಲಿ ನಿಮಗೆ !

||೪೮||

ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೩೭

ಎನಿತು ಯೋಚಿಸಿ, ಎನಿತು ಯುಕ್ತಿಸಿ ಫಲವೇನು ? ದೈವದ ಮುಂದೆ ಓಡಬಹುದೆ ? ಎಲ್ಲವು ಈಶನ ಅಧೀನ. ಆತನು ಇರಿಸಿದಂತೆ ಇರುವುದೇ ಜೀವನ. ಮಾನವನಿಗೆ ತಿಳಿವನ್ನು ನೀಡಿ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟದಾನೆ ವಿಧಾತನು. ಈ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಚರಿಸುವುದೆ ಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯ.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ದಯಾಮಯನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ, ಆತನ ಆದೇಶವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಅಮಲವಾಗಿ ಇರಿಸಲಿ. ಇದುವೆ ನಿವೇದನೆ; ಇದುವೆ ಅರಿಕೆ.

ನಿವೇದನೆ

ತಳೆವೆನ್ನೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀನಿತ್ತ ಭಾರಮಂ ! !
 ತಳಮಳಂಗೊಳದೆ ಮುನ್ನಡೆವೆನ್ನೆ, ಒಡೆಯ ! ನಿ-
 ಮ್ಗಳ ಭಾವಮಂ ಕರುಣೆಯಿಂದೆನ್ನ ದೈವದೊಳ್
 ನಿಲಿಸುವುದು, ದೇವ ದೇವಾ !
 ಕುಳಿತೆವರ್ಮುಗಳಿಂದೆಲ್ಲಿಯುಂ ವಿಷಮಮೀ- |
 ಯಿಳೆ; ಆದೊಡೇನಳ್ಳಿ ಕಾಲ್ಗು ಸಿದು ಭಾರಮಂ
 ಕೆಳಗಿರಿಸಲೊಲ್ಲೆನ್ನೆ ! ನೀನಾಳ್ವ ನಾಳ್ವೆ
 ಸಮೆ ಸಲ್ವ ಕರ್ತವ್ಯಮೆನಗೆ

ತ್ರಿಳುಹು

‘ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ’ಯಲ್ಲಿಯ ಗಡುಸಾದ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ವಿಶದಗೊಳಿಸುವ
ತಿಳುಹಿನ ಮಾತುಗಳಿವು.

ಕನ್ನಡಂ—ಪು. ೯

ಎಲರ್=ಗಾಳಿ; ಮೆಲ್ಪು=ಸುಕುಮಾರತೆ; ಕದಪು=ಗಲ್ಲ; ಬಿರಿವೂ=ಅರಳುವ
ಹೂ; ಸರ=ಸ್ವರ; ನರುಗಂಪು=ಸುಗಂಧ; ನರುದಂಬಲ=ಸುವಾಸಿಕ ತಾಂಬೂಲ.

ಕನ್ನಡವು—ಪು. ೧೦

ಒಸೆದು=ಸಂತೋಷಿಸಿ; ಗೆಯ್ತೆ=ಕರ್ತೃತ್ವ.

ತಾಯ್ನಾಡು—ಪು. ೧೧

ಅಲಂಪು=ಸೊಬಗು, ವೈಭವ; ಸೈಪು=ಪುಣ್ಯ; ಆರ=ಧರ್ಮ; ಪನ್ನತಿಕೆ=
ಪರಾಕ್ರಮ; ಓವರಿ=ನೆಲೆ; ಅತ್ತಿ=ಪ್ರೀತಿ; ನನ್ನಿ=ಸತ್ಯ; ಅಡುಂಬೊಲ=ಅಡುವ ಸ್ಥಳ;
ಅರವೆ=ತೋಟ, ಆರಾಮ (ಧ್ವ); ಒಳ್ಳು=ಚೆಂದ; ಅಮದು=ಅಮೃತ (ಧ್ವ).

ವಿಜಯದುಂದುಭಿ—ಪು. ೧೩

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಅರುನೂರು ವರ್ಷದ, ನೆನಪರಿಕೆಯ
ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದುದು.

ಹಿಂತು=ಹಿಂದೆ; ಪಲ್ಲಳೊಳ್ ಪುಲ್ಲಚ್ಚಿ=ಹಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿ, ಶರಣಾಗತಿಯ
ಚಿಹ್ನೆ; ಬಾಳ್ವೆಣ=ಬಾಳುವ ಹೆಣ; ಕುಳಿ=ತಗ್ಗು; ಸಿಸುಣ=ದುಷ್ಟತನ; ಒಡರಿಸಿದ=
ಒದವಿಸಿದ; ಎರಸ=ಎರಗುವ; ಮಿಳಿರ್=ಹಾರಾಡು.

ಬೇಸಗೆ (೧)—ಪು. ೩೫

ಬೇಸುರಿ=ಬಿಸಿಯಾದ ಉರಿ; ಚೆಚ್ಚರದಿಂದೆ=ಬೇಗ; ಎರೆಂಕೆ=ರೆಕ್ಕೆ; ಬೆಂಗಾಳಿ=
ಬಿಸಿಗಾಳಿ; ಪುರುಳಿ=ಹೆಣ್ಣು ಗಿಳಿ; ಒಲವಲರೆ=ಒಲವು ಅಲರೆ, ಪ್ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಲು;
ನನೆ=ಮೊಗ್ಗು; ನಲೈದಣ್ಣಲರ್=ಪ್ರೇಮವೆಂಬ ತಂಗಾಳಿ.

ಬೇಸಗೆ (೨)—ಪು. ೩೬

ಬಾಂಬರಂ=ಮುಗಿಲವರೆಗೆ; ಬಲ್ಲೆ=ಪ್ರಚಂಡ ರಾಕ್ಷಸ; ಬಿಸಿಗದಿರ=ಸೂರ್ಯ; ಉರ್ಬಟಿ=ಕುದಿತ; ಬಲ್ಲಿ ಚೈನ ಆಗಾರಕೆ=ಅತಿದಾಹಕ ಅನ್ನಿಯ ನೆಲೆಗೆ-ಸೂರ್ಯನಿಗೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಏಳುವ ಹಿರಿದಾದ ಸುಂಟರ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಕ್ರೂರ ಮಹಾರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ತನ್ನ ಮೈಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಉರಿಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಆತನು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಬಳಲಿಸುವನು; ಕಾದ ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಅಸ್ಥಿಕೊಂಡು ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಗರಗರನೆ ತಿರುಗುತ್ತ ಸುಂಯ್ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ನೆಲದಿಂದ ಮುಗಿಲವರೆಗೆ ಬೆಳೆದು ನಾನಾ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರುವನು. ಶೆಲ್ಲಿ ಕವಿ Ode To The West Wind ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯನ್ನು ಘೋರ ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಸಮಗೊಳಿಸಿದಾನೆ. ಇದು ಬೇಸಗೆಯ ಗಾಳಿ; ಅದು ಮಳೆಯ ಗಾಳಿ. ಅದರ ವಿಧಾನ ಇಂತು.

There are spread

On the blue surface of thine airy surge,
Like the bright hair uplifted from the head
Of some fierce Maenad, even from the dim verge
Of the horizon to the Zenith's height
The locks of the approaching storm.

ಬಿರುಗಾಳಿ—ಪು. ೩೭

ಆಗುರ್ವಿಸು=ರಭಸಗೊಳ್ಳು; ಕಿಸಿಸಿ ಕಿಂಕಿರಿ ಪೋಗಿ=ರೇಗಿ ಕಿಡಿಕಡಿಯಾಗಿ; ಪರ್ವ=ಹುಣ್ಣು ವೆ; ಅಳವಿಗಳೆದ=ಮಿತಿಮೀರಿದ; ಕಾಳಿಮ=ಅಂಧಕಾರ; ನೀರ್=ಸುರಿ ಮಳೆ; ನೊರೆವಿಂಡು, ಬಾಳೆ ಮೀನ್—ಇರುಳ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ಮಿಂಚಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆವ ಮಳೆಯ ಸೋನೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕತ್ತಲೆ ಎಂಬ ಕಡಲಿನ ನೊರೆಯಾಗಿಯೂ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮೀನುಗಳಾಗಿಯೂ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ; ಪೊಚ್ಚಳಿಸು=ಹೊಸಪರಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗು; ಸಂರಾವ=ಅರ್ಭಟಿ.

ಮುಂಗಾರ್—ಪು. ೩೮

ಎಚ್ಚು=ಎಸೆದು; ಕಾರ್ ಮುಗಿಲ್=ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡ; ಸಂರಂಭ=ಗಲಭೆ, ಹುಯ್ಲು; ನಿರತೆ=ಸೌಂದರ್ಯ; ಕಡು ಮಸಗಿ=ಬಲು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು.

ನವನ್ಯಾಷ್ಠಿ—ಪು. ೩೯

ಎಲೆವರೆ=ಎಲೆಯ ಮರೆ; ಮೆಯ್ಯರೆ=ಅಡಗು, ಮರೆಯಾಗು; ಮುಗಿಲ್=ಮೋಡ; ಕಿಸುಗಣ್ಣೆ=ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ; ಉಗಿಬಗಿಮಾಡು=ಚದರಿಸು, ಗಾಬರಿ ಗೊಳಿಸು; ಉರಿವರೆ=ಉರಿಯನ್ನು ಹರವು, ಉದ್ದೇಶಿಸು; ಮಸುಳದ=ಹಿಂದೆಗೆಯದ; ಬಾಳ್ವಾಸೆ=ಬಾಳುವ ಆಸೆ; ಪ್ರಸ್ತು ರಚ್ಚವಿ=(ಮಿಂಚಿನಿಂದ) ಹೊಳೆವ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ; ಪದೆಪು=ತೇಜಸ್ಸು; ಸಾಯದರ...ಗುರಿಯಾಗರಾರೊ?=ಸಾವಿಲ್ಲದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಎಳಸಿ ಅಥಮಕೃತಿ ಮಾಡುವವರು ತಾನೇ ಗಾಸಿಯಾಗುವರು. ಈ ಅರ್ಥಾಂತರ ನ್ಯಾಸ ಅಲಂಕಾರವು ಹೃದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂಬುವಾಹ=ಮೋಡ; ಕದಕ್ಕದಿಸು=ತುಂಬಿ ತಾಕಲಾಡು; ಪೊಸದೇಸಿ=ಹೊಸ ಬೆಡಗು.

ಈ ಕವನದ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆವ ಒಂದು ಸಂನಿವೇಶವನ್ನು—ಬಿಸಿಲುಮಳೆಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ರಮ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾದಾಟದ ಮೂರು ಅಂತಸ್ತುಗಳಿವು. ೧) ಬಿಸಿಲೆಂಬ ದುಷ್ಟ ರಾಜನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆ ಯಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಲಿದಾನೆ. ಆದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗೋಳನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಲು ಮೋಡವೆಂಬ ಉಪಕಾರಿಯೊಬ್ಬನು ತಲೆಯೆತ್ತುವನು. ಆತನನ್ನು ಬಡಿದಟ್ಟಿ ಬಿಸಿಲು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಜಯಶೀಲನಾಗುವುದು. ೨) ಈ ಸೋಲಿನಿಂದ ಎದೆಗುಂದದೆ ಆ ಉಪಕಾರಿ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವನು. ಮಿಗಿಲಾದ ಸಾಹಸವನ್ನು ಎಸಗಿ ಅನ್ಯಾಯದ ಅಧಿರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಲು ಪಂಥ ತೊಡುವನು; ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಪ್ರಬಲನಾಗುವನು. ೩) ಮೋಡದ ಶಕ್ತಿಗೆ ಗೆಲುವು ದೊರೆಯುವುದು. ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿ ಬಿಸಿಲ ಸದ್ದು ಆಡುವುದು. ಬಳಿಕ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ತಂಪುಗೊಂಡು ನಲಿದಾಡುವುದು.

ಕಾಳ್ವರಂ—ಪು. ೪೧

ಅಳದಪ್ಪಿ=ವಶನೀರಿ; ಕಿನ್ನೆಲ=ಪಾತಾಳ; ಮಂದೈಸಿದ=ಹೆಚ್ಚಾದ; ಬೆಳತಿಗೆ=ಬಿಳುಪು; ಸಂವ್ಯಾನ=ಸೆರಗು; ನಲ್ಲಣಿಸು=ಸವಿತಿಂಡಿ.

ಈ ಕವನವು ರೂಪಕ ಮತ್ತು ಉತ್ತೇಜಕ ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದುದಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ರೂಪಕ, ಅಮೇಲೆ ಉತ್ತೇಜಕಗಳು ಒಂದರ ಮುಂದೊಂದು ಸಾಲು ಹಿಡಿದು ಮಾಲೆಗೊಳ್ಳುವುವು. ಐದನೆಯ ಪದ್ಯದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪಕವಿದೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಈ ಗೀತವು ಸೊಬಗುಗೊಂಡಿದೆ.

ಹಿಂಗಾರ್—ಪು. ೪೩

ದೆಸೆಬಿದ್ದ = ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಹಿದ; ಪಸಲೆ = ಹಸಿರುಹುಲ್ಲ ಹಬ್ಬುಗೆ; ಅಂದಿನ = ಮಳೆಗಾಲದ ಆರಂಭದ, ಮುಂಗಾರ.

ಮುಂಜಾವು—ಪು. ೪೫

ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರಳಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ತೆರೆಗಳ ವೃದ್ಧಿ ಸಪ್ತಳ, ಮತ್ತು ತಳಿರು ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ವನದೇವಿ, ಜಳದೇವಿ, ಭೂದೇವಿಯರ ನಸುನಗೆ, ನಗೆಯ ಕುಲುಕುಲು ಧ್ವನಿ, ಮತ್ತು ಅಂಗೈಯ ತಟ್ಟುವಿಕೆಯಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದುದು ಕೌತುಕಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಅಣೆ = ತೊಡೆ. ಮೂರನೆಯ ಪದ್ಯದ ಎರಡನೆಯ ಅರ್ಧದ ಭಾವ—ಹೂಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಕೆಂಪಾದ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸೋಜಿಗಪಟ್ಟಿತು.

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ—ಪು. ೫೨

ವಿಕಟ = ವಿಕಾರವಾದ; ಕಿಸು ಮುಗಿಲ್ = ಕೆಂಪು ಮೋಡ; ಕಣ್ಣೊಲನಾಗಿ = ಗೋಚರವಾಗಿ, ಕಾಣುವುದಾಗಿ; ಸುವಿಧಾನ = ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧ ರಚನೆ.

ಜಡಮಲ್ಲ ವಿಶ್ವ—ಪು. ೫೫

ಬೆಲೆವರಲ್ = ರತ್ನ; ಕೋಡು = ತಂಪಾಗು; ಪೊಗರ್ = ಕಾಂತಿ. ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆ-ಮಿಂಚಿನ ಸಂನಿವೇಶವನ್ನು ಹೀಗೆ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿದೆ:— ಮೋಡಗಳು ಅಸಿಬುರುಕತನದಿಂದ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಗಬಗಬನೆ ತಿಂದುವು. ಅದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟು ಅವು ನೀರು-ಬಿಸಿಲನ್ನು ಕಾರಿಕೊಂಡುವು. ಅದುನೆ ಈ ಸುರಿಮಳೆ, ಕೋಲುಮಿಂಚು! ನಡೆಗೋಂಟೆ = ನಡೆದಾಡುವ ಕೋಟೆ; ಅಗ್ಗಿ = ಅಗ್ಗಿ.

ಪಸಲೆ—ಪು. ೬೧

ಒಂದನೆಯ ಪದ್ಯ — ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಜೇಡಬಲೆಗಳು ಹಬ್ಬಿದ್ದವು; ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಂಜಿನ ಹನಿ ಬಿದ್ದು ಅಂಟಿಕೊಂಡುವು. ಇದು ಹಸಿರುಪಚ್ಚಿ ಹಾಸಿನ ಮೇಲಿನ ಬಿಳಿಯ ಚಿತ್ತಾರದಂತೆ ತೋರಿತು. ಪಸದನ = ಸಿಂಗಾರ, ಅಲಂಕಾರ; ಕೇತನ = ಆವಾಸ.

ಸ್ವಪ್ನಸೃಷ್ಟಿ—ಪು. ೬೨

ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಒಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರವಿದು. ಬಲು ಎತ್ತರ ಎತ್ತರವಾದ ಗುಡ್ಡ; ಅದರ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಅಳವಾದ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಬೆಳ್ಳನೆ ಕೆಳಕೆಳಗೆ ಹರಿದು

ಹೋಗುವ ಹೊಳೆ; ಗುಡ್ಡದ ಶಿಖರವೇರಿ ಹಾರಲು ಯತ್ನಿಸುವಂತಿರುವ, ಕೈಲಾಗದೆ ನರಳುತ್ತ ಬೆವರಿಡುವಂತೆ ತೋರುವ ಒಂದು ಮೋಡ; ಈ ಮೋಡವನ್ನು ನುಂಗಲು ಮುಂದುವರಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಹಿರಿ ಮೋಡ; ಆಚೆಗೊಂದು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಸುಗಂಧ ಹೂಗಳ ವನ; ಅಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುವ ತುಂಬಿಯ ಬಳಗ; ಇದು ಈ ಚಿತ್ರದ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸ.

ನೀಳ್ = ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದ; ನಿರ್ನಿರಂ = ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ; ದೇವತಾತ್ಮಾ = ದೇವತೆಗಳ ನೆಲೆಯಾದ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತ— ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಈ ಗುಡ ವನ್ನು ಹಿಮಗಿರಿಯೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಸಂಬೋಧಿಸಿದೆ.

ರಾಮನಗುಳಿ—ಪು. ೭೨

ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ರಾಮನಗುಳಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ರಮ್ಯ ವನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಂಡು ಮೂಡಿದ ಭಾವಗಳು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ.

ಮುದ್ದಣ—ಪು. ೮೩

ಸುಯ್ಯೆಲರ್ = ಉಚ್ಚಾಸ್ವಸದ ಗಾಳಿ; ಒಡಲಿಚ = ಮದನ; ಪೂಣ್ಣು = ಬಾಣ; ಕಣ್ಣೆ ಎದ್ದ ಮಾಗಿ = ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಮ್ಯವಾಗಿ; ಅವಳಿಸಿ = ಮುಕುರಿ; ಅಲರಿದಿದು = ಹೂವಿನಿಂದ ತುಂಬಿ; ಕಳರುತಿಯ = ಮುದ್ದು ತೊದಲು ನೂತಿನ.

ವೀಣೆಯ ತಂತಿ—ಪು. ೯೨

ಮೈಸೂರ ಆಸ್ಥಾನದ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾನ್ ೨೧. ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪನವರ ವೀಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬರೆದುದು.

ಸಂಗೀತದ ಚೆಲ್ವು—ಪು. ೯೩

ಸಂದರ್ಭ— ಸೌ. ನಂದಾವರ ಶಕುಂತಲಾ ದೇವಿಯರು ಕವಿಯ 'ಕನ್ನಡದ ನೆಲದ ಪುಲ್ಲೆ ನಗೆ ಪಾವನತುಲಸಿ' ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಿದುದು.

ತಪ್ಪು-ಒಪ್ಪು

ಅವು ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಕರು ಬಿಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ನಿರುಪಾಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಮುದ್ರಣದೋಷಗಳು ಎಡೆಗೊಂಡುದಕ್ಕೆ ಸಂಪಾದಕನು ವಿಷಾದಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗದಂತಹ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಓದುಗರು ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ತಪ್ಪು

ಪು. ಸಾ.

ಒಪ್ಪು

ಪರಿಚಯ

ನೆನೆವು ಬೇಕೆ	(೬-೧೨)
ಬಿಂಬಿಸಿಲನೇ	(೧೪-೧೮)
ನೆಳಲು, ಬಿಸಿಲು, ಕೆರೆ,	(೧೫- ೮)
ಆತನಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತ	(೨೦- ೩)
ತಲ್ಲಿನ	(೨೧-೧೫)
ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ	(೨೧-೨೪)
ಜೀವ-ರಾಗ-	(೨೧-೨೫)
ಕುಸುರು, ಕುಸುರಿನ	(೨೪- ೭)
ಸಿಡಿಲಿನ ಮಚುಗು	(೨೪-೨೫)
ಪ್ರಸಾದವನ್ನು	(೨೫- ೭)
ಅಷ್ಟು ಪರಿಶುದ್ಧವು	(೩೧- ೯)

ನೆನೆವುದೇಕೆ	
ಬೆಂಬಿಸಿಲನೇ	
ನೆಳಲುಬಿಸಿಲು ಕೆರೆ,	
ಆತನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತ	
ಇಂತಹ ತಲ್ಲಿನ	
ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ-	
-ಜೀವ-ರಾಗ-	
ಕುಸುರು ಕುಸುರಿನ	
ಸಿಡಿಲಿನ ಗುಡುಗು	
ಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು	
ಎಷ್ಟು ಉತ್ಕಟವು ಅಷ್ಟು	
ಪರಿಶುದ್ಧವು	

ಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ

ತಲೆವಾಗಿರಿದಿರಿದಿಲ್ಲಿ	(೧೦-೧೩)
”	(೧೦-೧೪)
ಪೆಂಪೆಂಗಿಂ	(೧೧- ೬)
ಪೊಸಬನ	(೧೧-೧೬)
೧೪ ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೪೦	(೨೫-)
ಜಳದುರ್ಬಟಿ	(೩೬-೧೪)
ಇನೇ ನದ್ಭುತವೊ	(೩೭-೧೩)

ತಲೆವಾಗಿರಿದಿರಿದಿಲ್ಲಿ	
”	
ಪೆಂಪೆಂಗಿಂ	
ಪೊಸಬನ	
೧೪ ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೩೦	
ಜಳದುರ್ಬಟಿ	
ಇದೇನದ್ಭುತವೊ	

ಬೆಳ್ಳಿಳಕನೇ	(೩೮— ೪)
ಸಾಲೆಎಸೆದುದು	(೪೧—೨೦)
ನಲ್ಲಣಸೊ	(೪೨— ೫)
ತೊತ್ತಳಿಂ ದುಳಿದು	(೪೬— ೮)
ಸವಿಯುತ	(೪೮— ೬)
ಕಂಡೆಪೆಂ	(೪೮—೧೦)
ಪೆಂಪಿನಿತೊ,	(೪೯—೧೯)
ತ್ರವಿದು !	(೫೨— ೫)
ಯೊದಗಿದು	(೫೩— ೪)
ಪುಡುವಲಿ	(೫೩— ೬)
ಸಿಂಧರಚುತೆ	(೫೪— ೧೩)
ಕಡಲಮಿದಿ	(೫೫—೧೩)
ಕಳವಳಗೊಂಡು	(೫೫—೧೧)
ನೆಲ್ವೆಳಕು	(೫೮—೧೦)
ನಳಿಯುತೊ	(೬೦—೧೨)
ಸೊಗಯಿಸುವುದು	(೬೪— ೪)
ಕರುನಾಡಿನಂದಮಂ	(೭೩—೧೬)
ವಿರಜಿಸಿ	(೭೩—೧೭)
ಬಿಸುಗೆಯಲರ	(೮೮— ೭)
ಬರಿಯೆಲ್ಲಳಿಂ	(೧೦೧— ೯)
ಈದಿನದೆ	(೧೩೩-೧೧)

ಬೆಳ್ಳಿಳಕನೇ
ಸಾಲೆಸೆವುದು
ನಲ್ಲಣಸೊ
ತೊತ್ತಳಿಂ ದುಳಿದು
ಸವಿಯುತು
ಕಂಡಪೆಂ
ಪೆಂಪೆನಿತೊ
ತ್ರವಿದು !
ಯೊದಗಿದು
ಪಡುವಲಿ
ಸಿಂಧರಚುತೆ
ಕಡಲನಿದಿ
ಕವಳಂಗೆೊಂಡು
ನೆಲ್ವೆಳಕು
ನಳಿಯುತೊ
ಸೊಗಯಿಸುವುದು
ಕರುನಾಡಿನಂದಮಿದು
ವಿರಚಿಸಿ
ಬಿಸುಗೆಯೆಲರ
ಬರಿಯೆಲ್ಲುಗಳಿಂ
ಈದಿನದಿ

